

1143973

AVE MARIA KOLEDAR 1966

AVE MARIA KOLEDAR 1966

53. letnik

Uredili in izdali *slovenski frančiškani*

Lemont, Illinois, ZDA

Ovitek: *Kristus nam je rojen - pridite molimo!*

Maria Laach

„Studenec vode, tekoče v večno življenje“ (Jan 4, 14)

NUMBER 10 b

OCTOBER 1965

VOLUME 57 (AMK 53)

AVE MARIA - Nabožni slovenski mesečnik - 57. letnik - Urejajo in izdajajo SLOVENSKI FRANČIŠKANI v ZDA - St. Mary's Seminary, Lemont, Illinois.
Naslov - Address: AVE MARIA, P. O. BOX 608, Lemont, Illinois - 60439
Naročnina - Subscription rate: Za ZDA in Kanado 2.50 - za inozemstvo 3.00

Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscans Fathers, Lemont, Illinois in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. Entered as second class matter at the post office of Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103 act of October 1917. Authorized July 14, 1945. "Second Class Postage Paid at Lemont", Illinois". Printed by Ave Maria Printery, Lemont, Ill.

+ II 43978

II 43978

1966

je navadno leto - ima 365 dni

ZAPOVEDANI PRAZNIKI

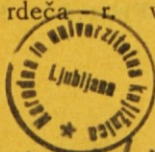
Osmina Rojstva Gospodovega	1. januar
Vnebovход	19. maja
Vnebovzetje	15. avgusta
Vsi sveti	1. novembra
Brezmadežna	8. decembra
Rojstvo Gospodovo	25. decembra

KRATICE

b. d. ali bog. d.: bogoslužni delavnik
 c. u.: cerkveni učitelj
 d. ali dev.: devica
 m. ali muč.: mučenec, mučenci, mučenka
 G.J.K.: Gospod Jezus Kristus
 o.: opat
 p.: papež
 prebl. D.M.: preblažena Devica Marija
 Raz.: Razglašenje
 sp. ali spozn.: spoznavalec
 š.: škof
 t. m. ali tov. muč.: tovariši mučenci
 Ž. M. božja: Žalostna Mati božja

LITURGIČNE BARVE

bela - b. črna - č. rdeča - r. violčasta - v. zelena - z.

D 458/1972

JANUAR

- 1 S Božična osmina - Novo leto - b.
- 2 N Presv. Ime Jezusovo - b.
- 3 P bog. delavnik - b.
- 4 T bog. delavnik - b.
- 5 S bog. d. - b.; sv. Telesfor, p. in m. - r.;
- 6 Č Razglašenje Gospodovo - b.
- 7 P bogoslužni delavnik - b.
- 8 S Marijina sobota - b
- 9 N Sveta Družina - b.
- 10 P bogoslužni delavnik - b.
- 11 T bog. d. - b.; sv. Higin, p. in m. - r.
- 12 S bogoslužni delavnik - b.
- 13 Č Spomin krsta n. G. Jezusa Kristusa - b.
- 14 P sv. Hilarij, š. in c. u. - b.; sv. Feliks, m.
- 15 S sv. Pavel, puščavnik - b.; sv. Maver, o.
- 16 N 2. ned. po Razgl. Gospodovem - z
- 17 P sv. Anton, pušč., opat - b.
- 18 T bog. d., z.; sv. Priska, d. in m. - r.
- 19 S bog. d. - z.; sv. Marij in tov. m. - r.
- 20 Č sv. Fabijan in Sebastijan, muč. - r.
- 21 P sv. Neža, dev. in mučenka - r.
- 22 S sv. Vincencij in Anastazij, muč. - r
- 23 N 3. ned. po Razgl. Gospodovem - z.
- 24 P sv. Timotej, škof in mučenec - r.
- 25 T Spreobrnjenje sv. Pavla - b.
- 26 S sv. Polikarp, škof in mučenec - r.
- 27 Č sv. Janez Zlatousti, š. in c. u. - b.
- 28 P sv. Peter Nolask, sp. - b.; sv. Neža
- 29 S sv. Frančišek Saleški, š. in c. u. - b.
- 30 N 4. ned. po Razgl. Gospodovem - z.
- 31 P sv. Janez Bosko, spoznavalec - b.

FEBRUAR

- 1 T sv. Ignacij, škof in mučenec - r.
- 2 S Očiščevanje prebl. D. M. - Svečnica - b.
- 3 Č bog. delavnik - z.; sv. Blaž, š. in m.;
- 4 P sv. Andrej Korsini, škof - b.
- 5 S sv. Agata, dev. in mučenka - r.
- 6 N 1. predpostna - V.
- 7 P sv. Romuald, opat - b.
- 8 T sv. Janez iz Mathe, spoznavalec - b.
- 9 S sv. Ciril Aleksandrijski, škof in c. u. - b.
sv. Apolonija, dev. in mučenka
- 10 Č sv. Sholastika, devica - b.
- 11 P Lurška Mati božja - b.
- 12 S 7 svetih ustanovnikov servitov - b.
- 13 N 2. predpostna - v.
- 14 P bog. delavnik - v.; sv. Valentin, m. - r.
- 15 T bog. del. - v.; sv. Favstin in Jovita, m.
- 16 S bogoslužni delavnik - v.
- 17 Č bogoslužni delavnik - v.
- 18 P b. del. - v.; sv. Simeon, š. in m. - r.
- 19 S Marijina sobota - b.
- 20 N 3. predpostna - v.
- 21 P bogoslužni delavnik - v.
- 22 T Stol sv. Petra - b.;
- 23 S Pepelnica - v.
- 24 Č sv. Matija, apostol - r.
- 25 P postni bogoslužni delavnik - v..
- 26 S postni bogoslužni delavnik - v.
- 27 N 1. postna - v
- 28 P postni bogoslužni delavnik - v.

SPLOŠNI:

ISKRENO PRIZADEVANJE ZA KRŠČANSKO EDINOST: Molimo, da bi bili vsi kristjani vedno bolj sprejemljivi za božjo voljo in tako iskreno delali za krščansko edinost.

MISIJSKI:

PRIČEVANJE EVANGELIJA PO KRŠČANSKIH DELIH LJUBEZNI: Molimo, da bi krščanska dela ljubezni pričevala resnico evangelija.

SPLOŠNI:

SPREOBRNENJE PO JUNAŠTVU PREGANJANIH KRISTJANOV: Molimo, da bi pričevanje kristjanov, ki so preganjani zaradi vere, pripravilo pot Kristusovemu evangeliju.

MISIJSKI:

SPREOBRNENJE IZOBRAŽENCEV NA JAPONSKEM: Molimo, da bi izobraženci na Japonskem prišli do poznanja vere.

MAREC

- 1 T postni bogoslužni delavnik - v.
- 2 S pomladanska kvaterna sreda - v.
- 3 Č postni bogoslužni delavnik - v.
- 4 P pomladanski kvatni petek - v.
sv. Kazimir, spoznavalec
- 5 S pomladanska kvaterna sobota - v.
- 6 N 2. postna - v.
- 7 P p. b. d. - v.; sv. Tomaž Akvinski
- 8 T p. b. d. - v.; sv. Janez od Boga, sp.
- 9 S p. b. d. - v.; sv. Frančiška Rimska
- 10 Č p. b. d. - v.; 40 svetih mučencev
- 11 P postni bogoslužni delavnik - v.
- 12 S p. b. d. - v.; sv. Gregor I. Veliki, p.
- 13 N 3. postna - v.
- 14 P postni bogoslužni delavnik - v.
- 15 T postni bogoslužni delavnik - v.
- 16 S postni bogoslužni delavnik - v.
- 17 Č p. b. d. - v.; sv. Patricij, škof
- 18 P p. b. d. - v.; sv. Ciril Jer., š., c. u.
- 19 S sv. Jožef, ženin prebl. D. M. - b.
- 20 N 4. postna ali „Veseli se“ - roza b.
- 21 P p. b. d. - v.; sv. Benedikt, opat
- 22 T postni bogoslužni delavnik - v.;
- 23 S postni bogoslužni delavnik - v.;
- 24 Č p. b. d. - v.; Gabrijel, nadangel
- 25 P Oznanjenje prebl. D. Marije - b.
- 26 S postni bogoslužni delavnik - v.
- 27 N 1. pasijonska ali tiha - v.
- 28 P pasijonski bog. d. - v.; Sv Janez Kap.
- 29 T pasijonski bogoslužni delavnik - v.
- 30 S pasijonski bogoslužni delavnik - v.
- 31 Č pasijonski bogoslužni delavnik - v.

SPLOŠNI:

SPOŠTOVANJE DUHA UBOŠTVA: Molimo, da bi v Cerkvi cenili duha uboštva.

MISIJSKI:

ZDRUŽENO PRIZADEVANJE KRISTJANOV V POMOČI AZIJSKIM REVEŽOM: Molimo, da bi združeno prizadevanje krščanskih narodov olajšalo uboštvo v Aziji.

APRIL

- 1 P pas. bog. d. - v.; Marija 7 žalosti
- 2 S pas. bog. d. - v.; sv. Frančišek Pav.
- 3 N 2. pasijonska ali cvetna - v.
- 4 P veliki ponedeljek - v.
- 5 T veliki torek - v.
- 6 S velika sreda - v.
- 7 C veliki četrtek - b.
- 8 P veliki petek - č. in v.
- 9 S velika sobota -
- 10 N Velika noč - b.
- 11 P velikonočni ponedeljek - b.
- 12 T velikonočni torek - b.
- 13 S sreda po Veliki noči - b.
- 14 Č četrtek po Veliki noči - b.
- 15 P petek po Veliki noči - b.
- 16 S bela sobota - b.
- 17 N bela nedelja - b.
- 18 P bogoslužni delavnik - b.
- 19 T bogoslužni delavnik - b.
- 20 S bogoslužni delavnik - b.
- 21 Č sv. Anzelm, škof in cer. učitelj
- 22 P sv. Soter in Gaj, papeža in muč. - r.
- 23 S Marijina sobota - b.; sv. Jurij - r.
- 24 N 2. ned. po Veliki noči - b.
- 25 P sv. Mark, evangelist - r.; lit. v. svet.
- 26 T sv. Klet in Marcelin, papeža in muč. - r.
- 27 S sv. Peter Kanizij, cer. učitelj - b.
- 28 Č sv. Pavel od Križa, spoznavalec - b.
- 29 P sv. Peter, mučenec - r.
- 30 S sv. Katarina Sienska, devica - b

SPLOŠNI:

SPOZNANJE, DA JE VSAK ČLOVEK MOJ BLIŽNJI: Molimo, da bi imeli slehernega človega za svojega bližnjega.

MISIJSKI:

CERKEV NA FILIPINIH.

MAJ

- 1 N sv. Jožef, delavec, - b.; 3. po V. n.
- 2 P. sv. Atanazij, škof in mučenec - r.
- 3 T bog. d. - b.; (Aleksander in drugi m.) - r.
- 4 S sv. Monika, vdova - b.
- 5 Č sv. Pij V., papež - b.
- 6 P bogoslužni delavnik - b.
- 7 S sv. Stanislav, škof in mučenec - r.
- 8 N 4. ned po Veliki noči - b. - mat. dan
- 9 P sv. Gregorij Nacianski, š. in cer. u. - b.
- 10 T sv. Antonin, š. - b.; Gordijan in Epimah
- 11 S sv. Filip in Jakob, apostola - r.
- 12 Č sv. Nerej in drugi muč. - r.
- 13 P sv. Robert Bellarmin, š. in cer. u. - b.
- 14 S Marijina sobota - b.; sv. Bonifacij, m. - r.
- 15 N 5. ned. po Veliki noči - b.
- 16 P sv. Ubald, š. - b.; prošnji dan
- 17 T sv. Pashal, Baj., sp. - b.; prošnji dan
- 18 S bdenji dan - b.; prošnji dan
- 19 Č Vnebohod Gospodov - b.
- 20 P sv. Bernardin Sijenski, sp. - b.
- 21 S Marijina sobota - b.
- 22 N ned. po Vnebohodu - b.
- 23 P bogoslužni delavnik - b.
- 24 T Marija Pomagaj - b.
- 25 S sv. Gregorij VII., p. - b.; sv. Urban
- 26 Č sv. Filip Nerij, sp.; - b.; sv. Elevterij
- 27 P sv. Beda, c. u.; - b.; sv. Janez, papež
- 28 S bdenji dan pred binkošti - r.
- 29 N Binkošti - r.
- 30 P. binkoštni ponedeljek - r.
- 31 T binkoštni torek - r.

SPLOŠNI:

POBOŽNOST MLADINE DO EVHARISTIJE
IN MARIJE, MATERE CERKVE: Molimo, da
bi otroci in mladoletniki rasli z globoko ce-
nitvijo Evharistije in Marije, Matere Cerkve.

MISIJSKI:

MIR V AFRIKI.

JUNIJ

- 1 S poletna kvatrna sredo - r.
- 2 Č četrtek po binkošti - r.
- 3 P poletni kvatrni petek - r.
- 4 S poletna kvatrna sobota - r.
- 5 N Presveta Trojica - b.
- 6 P sv. Norbert, škof - b.
- 7 T bogoslužni delavnik - z.
- 8 S bogoslužni delavnik - z.
- 9 Č Presveto Rešnje Telo - b.
- 10 P sv. Marjeta, kraljica, vdova - b.
- 11 S sv. Barnaba, apostol - r.
- 12 N 2. pobinkoštna - z.
- 13 P sv. Anton Padovanski, cer. uč. - b.
- 14 T sv. Bazilij, škof in cer. učitelj - b.
- 15 S bog. d. - z.; sv. Vid in drugi m. - r.
- 16 Č bogoslužni delavnik - z.
- 17 P Presv. Srce Jezusovo - b.
- 18 S sv. Efreem Sírski, cer. učitelj - b.
- 19 N 3. pobinkoštna - z.; očetovski dan
- 20 P bog. d. - z.; sv. Silveri, p. in m. - r.
- 21 T sv. Alojzij Gonzaga, spozn. - b.
- 22 S sv. Pavlin, škof, spozn. - b.
- 23 Č bdenji dan - v.
- 24 P Rojstvo sv. Janeza Krstnika - b.
- 25 S sv. Viljem, opat - b.
- 26 N 4. pobinkoštna - z.
- 27 P bogoslužni delavnik - z.
- 28 T bdenji dan - v.
- 29 S sv. Peter in Pavel, apostola - r.
- 30 Č Spomin sv. Pavla, ap. - r.; (sv. Peter)

SPLOŠNI:

VERSKA SVOBODA: Molimo, da bi Cerkev
izvajala in uživala pravo versko svobodo.

MISIJSKI:

MLADINA V UGANDI: Molimo za krščansko
in nekrščansko mladino v Ugandi.

JULIJ

- 1 P Predragocena Kri n. G. J. K. - r.
- 2 S Obisk. b. D.M. - b. (Proces in Martinijan)
- 3 N **5. pobinkoštna - z**
- 4 P bogoslužni delavnik - z.
- 5 T sv. Anton Caharija, spozn. - b.
- 6 S bogoslužni delavnik - z.
- 7 Č sv. Ciril in Metod, š., apostola Slovanov
- 8 P sv. Elizabeta, vdova - b.
- 9 S Marijina sobota - b.
- 10 N **6. pobinkoštna - z.**
- 11 P bog. d. - z.; sv. Pij I., papež in m. - r.
- 12 T sv. Janez Gvalbert, o. - b.; (Nabor in Feliks)
- 13 S bogoslužni delavnik - z.
- 14 Č sv. Bonaventura, š. in cer. uč. - b.
- 15 P sv. Henrik I., cesar in spozn. - b.
- 16 S Karmelska Gospa - b.
- 17 N **7. pobinkoštna - z.**
- 18 P sv. Kamil, sp. - b.; (Simforoza in sinovi)
- 19 T sv. Vincencij Pavelski, spozn. - b.
- 20 S sv. Hieronim (Emil.), sp. - b.; (Marjeta, d.)
- 21 Č sv. Lavrencij Brind., c. u. - b.; (Prakseda)
- 22 P sv. Marija Magdalena, spokornica - b.
- 23 S sv. Apolinarij, š. in m. - r.; (Liborij, š.)
- 24 N **8. pobinkoštna - z.**
- 25 P sv. Jakop, ap. - r.; (sv. Krištof)
- 26 T sv. Ana, mati bl. D. M. - b.
- 27 S bog. d. - z.; (sv. Pantaleon, m.)
- 28 Č sv. Nazarij in Celzij in drugi muč. - r.
- 29 P sv. Marta, d. - b.; (Feliks in drugi muč.)
- 30 S Marijina s. - b.; (Abdon in Senen, muč.)
- 31 N **9. pobinkoštna - z.**

SPLOŠNI:

GOREČ ODZIV NAŠEMU POKLICU K SVETOSTI: Molimo, da bi se duhovniki in laiki vedno bolj zavedali svojega poklica k svetosti.

MISIJSKI:

RAZŠIRJENJE VERE V AZIJI-PO RADIU, TELEVIZIJI IN TISKU: Molimo, da bi radio, televizija in tisk razširili poznanje vere v Aziji.

AUGUST

- 1 P bog. d. - z.; Makabejski bratje, m. - r.
- 2 T sv. Alfonz Ligv., š. in c. u. - b.; Štefan, p.
- 3 S bogoslužni delavnik - z.
- 4 Č sv. Dominik, spozn. - b.
- 5 P Marija Snežna - b.
- 6 S Spremenjenje Gospodovo - b.; Ksist in d. m.
- 7 N **10. pobinkoštna - z.**
- 8 P sv. Janez V., sp. - b.; (Ksist in dr. m.)
- 9 T bdenji dan - v.; (sv. Roman, muč.)
- 10 S sv. Lavrencij, muč. - r.
- 11 Č bog. d. - z.; Tiburcij in Suzana, muč. - r.
- 12 P sv. Klara, devica - b.
- 13 S Marijina s. - b.; (Hipolit in Kasijan, m.)
- 14 N **11. pobinkoštna - z.**
- 15 P Vnebovzetje Device Marija - b.
- 16 T sv. Joahim, oče bl. D. M. - b.
- 17 S sv. Hijacint, spozn. - b.
- 18 Č bog. d. - z.; (sv. Agapit, m. - r.)
- 19 P sv. Janez Eudes, spozn. - b.
- 20 S sv. Bernard, opat in cer. učitelj - b.
- 21 N **12. pobinkoštna - z.**
- 22 P Brez. Srce D. M. - b.; (Timotej in d. m.)
- 23 T sv. Filip Benicij, spozn. - b.
- 24 S sv. Bartolomej (Jernej), apostol - r.
- 25 Č sv. Ludvik, kralj, spozn. - b.
- 26 P bog. d. - z.; sv. Zefirin, p. in m. - r.
- 27 S sv. Jožef Kalasancij, spozn. - b.
- 28 N **13. pobinkoštna - z.**
- 29 P Obgl. Janeza Krstnika - r.; (Sabina)
- 30 T sv. Roza iz Lime, d. - b.; (Feliks, Adaukt)
- 31 S sv. Rajmund, spozn. - b.

SPLOŠNI:

LAIČNI APOSTOLAT V NEKRŠČANSKIH DEŽELAH: Molimo, da bi laiki v nekrščanskih deželah spolnili svojo vlogo pričevanja za vero.

MISIJSKI:

SPREOBURNJENJE INDIJE PO SOCIALNEM NAUKU EVANGELIJA: Molimo, da bi ljudstva Indije našla pot do Kristusa po socialnih naukih evangelija.

SEPTEMBER

- 1 Č bog. d. - z.; (Egidij, o.; 12 bratov m.)
- 2 P sv. Štefan, kralj, spozn. - b.
- 3 S sv. Pij X., papež - b.
- 4 N 14. pobinkoštna - z.
- 5 P sv. Lavrencij Just., š. - b.; *delavski dan*
- 6 T bogoslužni delavnik - z.
- 7 S bogoslužni delavnik - z.
- 8 Č Rojstvo prebl. D.M. - b.; (Hadrijan, m.)
- 9 P sv. Peter Klaver, sp. - b.; (Gorgonij, m.)
- 10 S sv. Nikolaj Tolentinski, spozn. - b.
- 11 N 15. pobinkoštna - z.
- 12 P Ime Marijino - b.
- 13 T bogoslužni delavnik - z.
- 14 S Povišanje sv. Križa - r.
- 15 Č Marija 7 žalosti - b.; (Nikomed, m.)
- 16 P sv. Kornelij in Ciprijan, muč. - r.
sv. Evfemija in drugi muč.
- 17 S Marijina s. - b.; Rane sv. Frančiška As.
- 18 N 16. pobinkoštna - z.
- 19 P sv. Januarij in tov. muč. - r.
- 20 T bog. d. - z.; (Evstahij in tov. m. - r.)
- 21 S sv. Matej, ap. - r.; jesenska kvatrna
- 22 Č sv. Tomaž Vil., š. - b.; (Mavricij in t. m.)
- 23 P jesenski kvatrn - v.; (Lin, pap. in m.)
- 24 S jesenska kvatrna - v.; M. - Reš. jet.
- 25 N 17. pobinkoštna - z.
- 26 P Severnoam. muč. - r.; (Ciprijan in Justina)
- 27 T sv. Kozma in Damijan, muč. - r.
- 28 S sv. Venčeslav, knez in muč. - r.
- 29 Č sv. Mihael, nadangel - b.
- 30 P sv. Hieronim, cerkveni učitelj - b.

SPLOŠNI:

NAŠE OBLIKOVANJE V LITURGIJI: Molimo za oblikovanje ali vzgojo vernikov v bogoslužju.

MISIJSKI:

MISIJONI V KONGU.

OKTOBER

- 1 S Marijina s. - b.; (Remigij, škof - b.)
- 2 N 18. pobinkoštna - z.
- 3 P sv. Terezija D. J., dev. - b.
- 4 T sv. Frančišek Asiški, spozn. - b.
- 5 S bog. d. - z.; (Placid in tov. m.)
- 6 Č sv. Bruno, spozn. - b.
- 7 P Rožnovenska Mati božja - b.; (Marko, p.)
- 8 S sv. Brigita, vd. - b.; (Sergij in dr. m.)
- 9 N 19. pobinkoštna - z.
- 10 P sv. Frančišek B., spozn. - bl
- 11 T Materinstvo prebl. D. M. - b.
- 12 S bogoslužni delavnik - z.
- 13 Č sv. Edvard, kralj - b.
- 14 P sv. Kalist I., papež in muč. - r.
- 15 S sv. Terezija Avilska, devica - b.
- 16 N 20. pobinkoštna - z.
- 17 P sv. Marjeta m. Alakok, devica - b.
- 18 T sv. Luka, evangelist - r.
- 19 S sv. Peter Alkantarski, spozn. - b.
- 20 Č sv. Janez Kancij, spozn. - b.
- 21 P b. d. - z.; (Hilarion, m.; Uršula in t. m.)
- 22 S Marijina sobota - b.
- 23 N 21. pobinkoštna - z.
- 24 P sv. Rafael, nadangel - b.
- 25 T sv. Izidor, kmet - b.; (Krizant in Darija)
- 26 S bog. del. - z.; (Evarist, papež in m.)
- 27 Č bogoslužni delavnik - z.
- 28 P sv. Simon in Juda, apostola - r.
- 29 S Marijina sobota - b.
- 30 N Kristus Kralj - b.
- 31 P bogoslužni delavnik - z.

SPLOŠNI:

PRIZNANJE UČITELJSKE OBLASTI CERKVE: Molimo, da bi danes vsi ljudje priznali katoliško Cerkev za „steber in temelj resnice“ (1 Tim 3, 15).

MISIJSKI:

AKTIVNO ZANIMANJE MLADINE ZA MISIJSKO DELO: Molimo, da bi mladi ljudje razumeli in sodelovali pri misijonski nalogi Cerkve.

NOVEMBER

- 1 T Vsi sveti - b.
- 2 S Spomin vernih duš - č.
- 3 Č bogoslužni delavnik - z.
- 4 P sv. Karel Bor., š. - b.; (Vital in Agrikola)
- 5 S Marijina sobota - b.
- 6 N 23. pobinkoštna - z.
- 7 P bogoslužni delavnik - z.
- 8 T bog. d. - z.; 4 kronani muč. - r.
- 9 S Posvet. lat. b. - b.; (Božidar, š.)
- 10 Č sv. Andrej Av., sp. - b.; (Trifo in d.m.)
- 11 P sv. Martin, š. - b.; (Mena muč.)
- 12 S sv. Martin I., papež in m. - r.
- 13 N 24. pobinkoštna (6. po Razgl.) - z.
- 14 P sv. Jozafat, škof in muč. - r.
- 15 T sv. Albert, škof in cer. učitelj - b.
- 16 S sv. Gertruda (Jedrt), devica - b.
- 17 Č sv. Gregorij Čudodelec, škof - b.
- 18 P Posv. baz. sv. Petra in Pavla - b.
- 19 S sv. Elizabeta, vdova - b.; (Poncijan)
- 20 N Zadnja pobinkoštna - z.
- 21 P Darovanje Device Marije - b.
- 22 T sv. Cecilija, dev. in muč. - r.
- 23 S sv. Klement, p. in m. - r.; (Felicita)
- 24 Č sv. Janez od Križa, c. u. - b.; (Krizogon)
- 25 P sv. Katarina, dev. in muč. - r.
- 26 S sv. Silvester, opat - b.; (Peter iz Al.)
- 27 N 1. adventna - v.
- 28 P adventni bogoslužni delavnik - v.
- 29 T adventni b. d. - v.; (Saturnin, m.)
- 30 S sv. Andrej, apostol - r.

DECEMBER

- 1 Č adventni bogoslužni delavnik - v.
- 2 P sv. Bibiana, dev. in muč. - r.
- 3 S sv. Frančišek Ksaverij, spozn. - b.
- 4 N 2. adventna - v.
- 5 P ad. bog. d. - v.; (sv. Saba, opat)
- 6 T sv. Nikolaj, škof, spozn. - b.
- 7 S sv. Ambrozij, škof in cer. uč. - b.
- 8 Č Brezmadežno spočetje D. M. - b.
- 9 P adventni bogoslužni delavnik - v.
- 10 S ad. bog. d. - v.; (sv. Melkijad, p., m.)
- 11 N 3. adventna - v.
- 12 P Naša Gospa Gvadalupska - b.
- 13 T sv. Lucija, dev. in muč. - r.
- 14 S zimska kvatrna sreda - v.
- 15 Č adventni bogoslužni delavnik - v.
- 16 P zim. kvatrn p. - v.; (Evzebij, š., m.)
- 17 S zimska kvatrna sobota - v.
- 18 N 4. adventna - v.
- 19 P adventni bogoslužni delavnik - v.
- 20 T adventni bogoslužni delavnik - v.
- 21 S sv. Tomaž, apostol - r.
- 22 Č adventni bogoslužni delavnik - v.
- 23 P adventni bogoslužni delavnik - v.
- 24 S bdenji dan (sveti večer) - v.
- 25 N Rojstvo našega Gospoda J. K. - b.
- 26 P sv. Štefan, diakon, mučenec - r.
- 27 T sv. Janez, apostol in evangelist - b.
- 28 S Sveti nedolžni otroci - r.
- 29 Č dan med bož. osmino - b.; (Tomaž, sp.)
- 30 P dan med božično osmino - b.
- 31 S dan med b. osmino - b.; (Silvester, p.)

SPLOŠNI:

ZDRUŽENJE LOČENIH VZHODNIH CERKVA IN KATOLIŠKE CERKVE: Molimo, da bi po milosti božji vzhodne ločene cerkve našle pot do celotnega združenja s katoliško Cerkvijo.

MISIJSKI:

KRŠČANSKA SOCIALNA AKCIJA ZA REŠITEV JUŽNE AMERIKE PRED KOMUNIZMOM.

SPLOŠNI:

SPOŠTOVANJE PRAVIC DRUGIH NARODOV: Molimo, da bi voditelji ljudi ne razvneli ognja nacionalizma.

MISIJSKI:

PRESELJENI KITAJSKI KRISTJANI: Molimo za kitajske kristjane ločene od domovine.

TEMELJNI NAUKI

KONSTITUCIJE O SVETEM BOGOSLUŽJU^v

Dne 4. decembra 1963 ob zaključni slovesnosti drugega zasedanja II. vatikanskega koncila je sveti oče Pavel VI. odobril in proglasil

KONSTITUCIJO O SVETEM BOGOSLUŽJU,

v kateri je načrt za obnovo javnega bogoslužja. Ta obnova je največji verski dogodek tega stoletja. Ta prva uradna listina drugega vatikanskega koncila je več kot navodilo za obnovo bogoslužja. V njej so podana načela, ki bodo vodilno vplivala na celotno delovanje in življenje Cerkve. Ta načela se ne nanašajo samo na bogoslužje, ampak na celotno krščansko duhovnost; podana so jasno, trdno in na slovesen način. To ni navaden koncilski odlok, ampak je konstitucija, ki se začne z besedami:

„Pavel škof služabnik božjih služabnikov skupaj z očeti cerkvenega zbora v trajen spomin.“

Konstitucija ne vsebuje samo disciplinarnih navodil, marveč izraža vero Cerkve. V njej ni nobenega novega nauka, podaja nam pa jasno opredelitev, kaj Cerkev razume pod besedo liturgija ali bogoslužje.

Deseti člen konstitucije pove, da je bogoslužje živo sredstvo dušno-pastirskega dela in središče vsega krščanskega življenja. Ta člen je zelo važen za razumevanje vse liturgične obnove. Tako se glasi:

„Vendar pa je bogoslužje vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč. Apostolsko prizadevanje je namreč usmerjeno v to, da bi se vsi, ki po veri in krstu postanejo božji otroci, zbirali skupaj, da bi v Cerkvi hvalili Boga, se udeleževali daritve in uživali Gospodovo večerjo.“

Z druge strani pa bogoslužje že samo priganja vernike, naj nasičeni z velikonočnimi skrivnostmi postanejo enega srca; prosi, da bi zvesto živeli, kar so verno sprejeli; obnovitev zaveze med Gospodom in ljudmi v Evharistiji vernike priteguje in vžiga v razventi Kristusovi ljubezni. Iz bogoslužja, zlasti iz Evharistije, se kot iz studenca v nas izliva milost in v Kristusu se v najvišji meri dosega tisto posvečenje ljudi in tista čast božja, za katero kot za svojim ciljem teži vse drugo delovanje Cerkve.“

V konstituciji o svetem bogoslužju je pet osnovnih naukov, ki se nanašajo na to, kar Cerkev vrši v svetem bogoslužju. Ti nauki nikoli ne bodo spremenjeni, ker izražajo življenje in bistveno delo Cerkve.

I. LITURGIJA ALI BOGOSLUŽJE VSEBUJE VELIKO SKRIVNOST SVETE VERE - VIR VSEGA DUHOVNEGA ŽIVLJENJA VERNIKOV. Koncil jo imenuje VELIKONOČNO SKRIVNOST. Z velikonočno skrivnostjo je Jezus Kristus izvršil delo odrešenja. VELIKONOČNA SKRIVNOST JE KRISTUSOVO TRPLJENJE, DARITVENA SMRT NA KRIŽU, VSTAJENJE IN ČASTITLJIV VNEBOHOD.

Kaj je skrivnost?

Pod skrivnostjo, o kateri govori konstitucija, ne razumemo samo resnice, ki jo sprejmemo od Boga in je ne moremo popolnoma pojasniti in razumeti; **to je velika in nedostopna tajnost božjega načrta za rešitev sveta**. Te skrivnosti ne moremo odkriti. Človeška modrost je ne more dojeti. Modrijani tega sveta se spodtikajo in pohujšujejo nad njenim razodetjem. Zdi se jim nespamet: „*Nauk o križu je tistim, ki se pogublajo, nespamet, nam pa kateri smo na poti zveličanja, božja moč*“ (1 Kor 1, 18).

„Kje je modrijan, kje pismouk, kje učenjak tega sveta? Ali ni Bog modrosti tega sveta obrnil v nespamet? Ker namreč svet ni spoznal po svoji modrosti Boga v božji modrosti, je Bog sklenil verujoče zveličati po nespameti oznanjevanja... Od njega (op.: od Boga) pa ste vi v Kristusu Jezusu, ki nam je postal modrost od Boga in pravičnost in posvečenje in odrešenje“ (1 Kor 1, 20 in 21; 30).

Skrivnost pomeni božjo modrost in razodetje te modrosti. Po sv. Pavlu samo Bog poseduje modrost, ki je vredna tega imena. To pomeni, da le Bog ve za načrt in potek zgodovine, zakaj vse je v njegovih rokah. In končni ključ do skrivnosti tega božjega načrta je **Kristusov križ**.

V Kristusovem trpljenju in smrti, ki vodi do vstajenja, je božja modrost med nami uresničena in razodeta. Ta modrost je nad ustvarjenim razumom. Sprejmemo in oklenemo se je lahko le po veri v Duhu, po katerem je vstali Kristus za nas edini vir našega osebnega odrešenja in zveličanja.

Skrivnost je veliko razodetje božje modrosti v Kristusu. V Kristusu doseže razodetje Boga svojo končno polnost. **Božje razodetje so nauki in resnice, ki nam jih je Bog razodel, in vse, kar je Kristus izvršil za nas. Razodeto nam je, kar je Kristus učil, še bolj pa, kar je med nami izvršil in kar za nas ostane v svoji nebeški slavi in mogočnosti. To nam je razodeto v luči njegovega križa. Križ osvetljuje vso sveto zgodovino dela Boga za rešitev ljudi.**

Sv. Pavel je o božji modrosti v Kristusu pisal v 2. poglavju prvega pisma Korinčanom: „Sklenil sem bil namreč nič drugega ne vedeti med vami ko Jezusa Kristusa, in to križanega. In jaz sem prišel k vam slaboten in v strahu in velikem trepetu, in moja beseda in moja pridiga ni bila v prepričevalnih besedah modrosti, ampak v skazovanju Duha in moči, da bi vaša vera ne slonela na človeški modrosti, ampak na božji moči. Modrost pa oznanjamo med popolnimi, toda ne modrosti tega sveta, tudi ne poglavarjev tega sveta, ki preminevajo, marveč oznanjamo v tajnosti **skrito božjo modrost**, ki jo je Bog pred veki naprej določil v naše poveličanje...“

O velikonočni skrivnosti govori člen 5:

Bog, „ki hoče, da bi se vsi ljudje zveličali in prišli k spoznanju resnice“ (Tim 2, 4) in ki je „mnogokrat in na mnogotere načine nekdanj govoril očetom po prerokih“ (Hebr 1, 1), je ob polnosti časov poslal svojega Sina, učlovečeno Besedo, maziljenega po Svetem Duhu, da bi oznanil blagovest ubogim, tiste, ki so strtega srca (prim. Iz 61, 1; Lk 4, 18), ozdravil kot „telesni in dušni zdravnik“ (sv. Ignacij Antiohijski, Ef 7, 2) in srednik med Bogom in ljudmi (prim. 1 Tim 2, 5). Njegova človeška narava, združena v eni osebi z Besedo, je bila sredstvo našega odrešenja. Zato je v Kristusu „vzšla popolna odkupnina naše sprave ter nam je v njem dana polnost božjega češčenja“ (Zakramentarij iz Verone; - Leonov).

To delo odrešenja človeškega rodu in popolnega božjega češčenja, katerega predpodobe so bila čudovita božja dejanja nad ljudstvom stare zaveze, je izvršil Kristus Gospod predvsem s svojim blaženim trpljenjem, vstajenjem od mrtvih in slavnim vnebohodom. S to velikonočno skrivnostjo je „s svojo smrtjo uničil našo smrt in nam s svojim vstajenjem obnovil življenje“ (velik. hvalospev v

rimskem misalu), saj iz strani na križu zaspalega Kristusa izvira čudežna skrivnost vse Cerkve.

II. SKRIVNOST BOGOSLUŽJA: VELIKONOČNA SKRIVNOST JE SKRIVNOST CERKVENEGA BOGOSLUŽJA ne le zato, ker je osnova in središče bogoslužja, ampak KER V UDIH CERKVE „LITURGIJA IZVRŠUJE DELO ODREŠENJA“ (prošnja nad darovi 9. ned po bin.) IN JIH SPREMINJA V PRAVE MOLILCE, KAKOR JIH OČE HOČE.

Člen 6. opiše skrivnost bogoslužja:

Kakor je bil torej Kristus poslan od Očeta, tako je tudi sam poslal apostole, napolnjene s Svetim Duhom, ne le da bi z oznanjevanjem evangelija vsemu stvarstvu (prim. Mk 16, 15) razglasili, da nas je Sin božji s svojo smrtjo in vstajenjem iztrgal satanovi oblasti (Apd 26, 18) in smrti ter nas prestavil v Očetovo kraljestvo, ampak tudi, da bi delo odrešenja, ki ga oznanjajo, izvrševali z daritvijo in zakramenti, središčem vsega bogoslužnega življenja. Po krstu se namreč ljudje vcepijo v Kristusovo velikonočno skrivnost: z njim vred mrtvi, z njim pokopani, z njim vstali (prim. Rim 6, 4; Ef 2, 6; Kol 3, 1; 2 Tim 2, 11) prejmejo duha posinovljenja, „v katerem kličemo: Abba, Oče“ (Rim 8, 15) in tako postanejo pravi molivci, kakor jih Oče hoče (prim. Jan 4, 23). Podobno vsakokrat, ko uživajo Gospodovo večerjo, oznanjajo smrt Gospodovo, dokler ne pride (prim. 1 Kor 11, 26). Zato so bili na binškošni dan, ko se je Cerkev razodela svetu, „krščeni“ tisti, ki so „sprejeli Petrove besede“. In bili so „stanovitni v nauku apostolov in bratski skupnosti, v lomljenju kruha in molitvah... hvaleč Boga in priljubljeni pri vsem ljudstvu“ (Apd 2, 41 - 47). Nikdar se poslej Cerkev ni nehala zbirati k obhajanju velikonočne skrivnosti: brati, „kar je bilo o njem v pismih“ (Lk 24, 27), obhajati Evharistijo, v kateri se „ponavzočuje zmaga in zmagoslavje nad njegovo smrtjo“ (trid. koncil) in hkrati v Kristusu Jezusu opravlja zahvala „Bogu za neizrekljiv dar“ (2 Kor 9, 15) „v slavi njegovega veličastva“ (Ef 1, 12), vse v moči Svetega Duha.

III. BOGOSLUŽJE JE SKRIVNOST CERKVE

in

IV. SKRIVNOST NJENEGA ŽIVLJENJA IN NJENE RASTI V ZGODOVINI.

Cerkev, katere življenje in rast je v skrivnosti bogoslužja, ima v bogoslužju velik zaklad, ki nalaga veliko odgovornost onim, ki vodijo Cerkev, pa tudi onim, ki so bili po krstu vključeni v Kristusovo velikonočno skrivnost. Ta zaklad je zaupan Cerkvi, njenemu oskrbovanju v zveličanje vseh ljudi. Cerkev ni gospodarica nad tem zakladom, ona ga le varuje in upravlja. Bogoslužje, v katerem se božja beseda oznanja, obhajajo zakramenti, katerih višek je Evharistija, ki je tudi daritev, vključujejo ljudi v udeležbo velikonočne skrivnosti in v češčenje Boga v „duhu in resnici“. Zato je bogoslužje „vrhunec, h kateremu teži delovanje Cerkve, in hkrati vir, iz katerega izvira vsa njena moč. Apostolsko prizadevanje je namreč usmirjeno v to, da bi se vsi, ki po veri in krstu postanejo božji otroci, zbirali skupaj, da bi v Cerkvi hvalili Boga, se udeleževali daritve in uživali Gospodovo večerjo“ (čl. 10).

Člen 7.:

Za izpolnitev tolikšnega dela je Kristus vedno v svoji Cerkvi, zlasti v bogoslužnih opravilih. Pri daritvi svete maše je navzoč tako v duhovnikovi osebi, - kajti „isti sedaj daruje po služabništvu duhovništva, kot je nekoč sam sebe daroval na križu“ (trid. koncil), - kakor še posebno pod evharističnima podobama. Navzoč je s svojo močjo v zakramentih tako, da kadar kdo krščuje, Kristus sam krščuje (sv. Avguštin). Navzoč je v svoji besedi tako, da on sam govori, kadar se v Cerkvi bere sveto pismo. Kadar končno Cerkev prosi in poje, je navzoč tisti, ki je obljubil: „Kjer sta dva ali so trije zbrani v mojem imenu, tam sem jaz sredi med njimi“ (Mt 18, 20).

Zares si pri tako velikem delu, s katerim se daje Bogu popolna čast in se ljudje posvečujejo, Kristus vedno pridružuje Cerkev, svojo preljubljeno nevesto; ta ga imenuje svojega Gospoda in po njem časti večnega Očeta.

Po pravici torej gledamo v bogoslužju izvrševanje duhovniške službe Jezusa Kristusa. Vidna bogoslužna znamenja označujejo in vsako na svojski način povzročajo posvečenje ljudi; tako skrivnostno telo Jezusa Kristusa, namreč glava in udje, izvršuje celotno javno bogoslužje.

Zato je vsako liturgično opravilo kot dejanje Kristusa duhovnika in njegovega telesa - Cerkve na najodličnejši način sveto opravilo in se z njegovo učinkovitostjo v isti vrsti in na enaki stopnji ne more primerjati nobeno drugo cerkveno opravilo.

V tem členu je opisano, kako Jezus Kristus izvršuje duhovniško službo v bogoslužju in soudeleženje vernikov v bogoslužju. Pod besedo cerkev razumemo tu vernike, ki so zbrani pri božji službi.

Nauk Cerkve o bogoslužju je na kratko podan v čl. 2:

Liturgija, ki „izvršuje delo našega odrešenja“ (prošnja nad darovi 9. ned. po b.), posebno s sveto evharistično daritvijo, namreč najbolj pomaga, da življenje vernikov predstavlja in drugim razodeva Kristusovo skrivnost ter pristno naravo prave Cerkve. Kajti njej je lastno, da je človeška in božja hkrati; vidna, pa polna nevidnega; goreča za delo in premišljevanju predana; v svetu doma, pa vendar popotnica; vse pa tako, da je človeško usmerjeno v božje in božjemu podrejeno, vidno k nevidnemu, dejavnost k premišljevanju, sedanje pa k prihodnjemu mestu, ki ga iščemo (prim. Hebr 13, 14). Ko torej sveto bogoslužje tiste, ki so znotraj, vsak dan vzdava v sveti tempelj v Gospodu, za bivališče božje v Duhu (prim. Ef 2, 21 - 22), do mere polne starosti Kristusove (prim. Ef 4, 13), obenem na čudovit način krepi njihove sile za oznanjevanje Kristusa in tako tem, ki so zunaj, kaže Cerkev kot znamenje, dvignjeno med narodi (prim. Iz 11, 12), pod katerim se zbirajo razkropljeni božji otroci (prim. Jan 11, 52), da bo ena čreda in en pastir (pr. Jan 10, 16).

O bogoslužju, ki je skrivnost življenja in rasti Cerkve, najdemo v konstituciji o Cerkvi (člen 26) ta nauk:

Škof zaznamovan s polnostjo zakramenta svetih redov je „oskrbnik milosti velikega duhovništva“ (molitev škofovskega posvečenja v bizantinskem obredu), posebno v Evharistiji, ki jo daruje ali pripomore, da se daruje

in po kateri Cerkev trajno živi in raste. Ta Cerkev je resnično navzoča v vseh zakonitih krajevnih kongregacijah vernikov, ki so v edinosti s svojimi pastirji imenovane v novi zavezi cerkve (Apd. 1, 8...). Zakaj v svojem kraju so ti novo ljudstvo, poklicani od Boga v moči Svetega Duha in v polni gotovosti (prim. 1 Tes 1, 5). V njih se zbirajo verniki po oznanjevanju Kristusovega evangelija in obhajajo skrivnost Gospodove večerje, „da se po jedi in krvi celotna bratovščina združuje (molitev v mozarabitskem obredu). V vsakem občestvu oltarja je po duhovniškem opraviilu škofa prikazan simbol one ljubezni in „edinosti skrivnostnega telesa, brez katere ni zve- ličanja“ (sv. Tomaž). V teh občestvih, čeprav so pogosto majhna in uboga ali živijo v dijaspori, je Kristus navzoč in v moči njegove navzočnosti je je združena ena, sveta, katoliška in apostolska Cerkev (sv. Avguštin). Zakaj „udeležba telesa in krvi ne naredi nič drugega kot da nas spremeni v to, kar zavživamo“ (sv. Leo).

Škof daruje ali pripomore, da se daruje sveta maša in delijo zakramenti. Beseda pripomore je dostavljena (navedene so besede sv. Ignacija, mučenca), ker škof posvečuje nove duhovnike in on skrbi, da se verniki, ki ne morejo k škofovi maši, lahko udeležu- jejo evharistične daritve.

V obhajanju Evharistije ali daritve svete maše je v občestvu vernikov, ki so zbrani okoli oltarja, po moči Kristusove navzočnosti dejansko uresničeno to, kar označuje pravo Kristusovo Cerkev in zaradi česar je Kristus ustanovil Cerkev, jo je ohranjal, jo ohranja in jo bo ohranjal do konca sveta. Cerkev doseže v evharistični daritvi višjo stopnjo svoje dejavnosti in resničnosti kot s samim nadaljevanjem obstojanja. V evharistični daritvi so uresničeni bistveni znaki prave Kristusove Cerkve:

V evharističnem Jezusu so verniki eno; sv. obhajilo ni samo združenje posameznih vernikov z evharističnim Jezusom, ki ga zauživajo kot hrano nadnaravnega živ- ljenja, marveč je tudi združenje vernikov med seboj v Jezusu Kristusu. Vsi, ki so pri sveti daritvi in sprejmejo sv. obhajilo, so eno v Kristusu. To je vidno tudi na zunaj. Vsi se namreč hranijo z istim Nebeškim Kruhom; evharistični Jezus je postal resnično navzoč med njimi na istem oltarju in pri isti daritvi, ki jo verniki darujejo skupno z duhovnikom. Evharistična daritev - daritev božjega ljudstva nove zaveze - je vez, moč in hrana ljubezni.

Cerkev je sveta, ker je v njej Kristusova svetost. To svetost prejemamo po zakramentih, v največji meri pri sv. obhajilu. Zakramenti so vidna znamenja ne- vidne milosti. Sv. Leo, katerega besede so navedene v členu 26. konstitucije o Cerkvi, uči, da nas udeležba telesa in krvi Kristusove spremeni v to, kar uživa- mo; v sv. obhajilu pride v nas evharistični Jezus s svojo svetostjo. Z vero v Jezusovo resnično navzočnost v posvečeni hostiji, smo priče za Jezusa in njegovo svetost. Ta pomen ima „Amen“, ki ga pri sv. obhajilu odgovorimo na duhovnikove besede „Kristusovo Telo“. Po naši veri v Jezusovo navzočnost v Sveti Hostiji, ki jo javno izpovemo, je svetost Cerkve vidna pri vsaki evharistični daritvi.

V zakramentih, posebno v obhajanju Evharistije, je v občestvu vernikov, ki so zbrani okoli oltarja, navzoče vse, kar ima Cerkev in zaradi česar obstoja. In ta Cerkev ima Kristusovo zapoved, da vključuje vase vse narode. Vesoljnost ali katolistvo Cerkve je uresničeno v občestvu vernikov, ki obhajajo sveto Evharistijo. Verniki, ki so zbrani okoli oltarja, so iz vseh stanov, raznih poklicev, raznih narodov in ras. Pri vsaki sveti maši je v bistvu navzoče vse, kar je v vseh mašah križem sveta. Različnost liturgičnih jezikov in nekaterih posebnosti sodelovanja vernikov pri sveti daritvi nas ne sme motiti. Tudi ta različnost izraža vesoljnost Cerkve, ki vključuje vase duhovnost in navade vseh narodov in ljudstev.

Cerkev danes deli iste zakramenta in obhaja isto evharistično daritev kot v apostolskih časih. Škofje so nasledniki apostolov. Ali bolj točno: zbor škofov

vesoljne Cerkve nasleduje zbor apostolov mlade Cerkve. V javnem bogoslužju je tudi uresničeno in javno ter vidno izraženo **apostolstvo** Cerkve.

To ni nov nauk. Ako se nam pa zdi nov, je to le znamenje, da je bil pozabljen. Sedanji koncil ga je osvežil. Gornji odstavek iz konstitucije o Cerkvi je torej važen in pomemben za pravilno pojmovanje liturgične obnove. Pove nam, da pri njej ne gre le za zunanje spremembe, ampak za resnično duhovno obnovo, ki se mora začeti v našem duhu in v naših srcih. Le spogledljeno vero v Kristusovo navzočnost v javnem bogoslužju, ki „izvršuje delo našega odrešenja“, bomo lahko obnovili sebe in družbo. Zato bi morali pri izvajanju liturgične konstitucije posvetiti več truda za spoznanje naukov, ki so v njenih prvih členih. Vpeljava narodnih jezikov v bogoslužje nas sama po sebi ne more duhovno obnoviti; je le sredstvo, ki podpira glavni namen liturgične obnove.

V. OSEBNA PRIPRAVA ZA BOGOSLUŽJE, „KI IZVRŠUJE DELO NAŠEGA ODREŠENJA“, JE POTREBNA ZA POLNO UČINKOVITOST OBHAJANJA VELIKONOČNE SKRIVNOSTI. „Bogoslužje že samo priganja vernike, naj nasičeni z velikonočnimi skrivnostmi postanejo enega srca: da bi zvesto živeli, kar so verno prejeli; obnovitev zaveze med Gospodom in ljudmi v Evharistiji vernike priteguje in vžiga v razvneti Kristusovi ljubezni. Iz bogoslužja, zlasti iz Evharistije, se kot iz studenca v nas izliva milost in v Kristusu se v najvišji meri dosega tisto posvečenje ljudi in tista čast božja, za katero kot za svojim ciljem teži vse drugo delovanje Cerkve“ (drugi odstavek čl. 10 konstitucije o sv. bog.).

O pripravi na bogoslužje govori člen 11:

Da bi pa dosegli to polno učinkovitost, se morajo verniki udeleževati svetega bogoslužja pravilno pripravljeni, morajo svojega duha vskladiti z besedo ter z nadnaravno milostjo sodelovati, da je ne bi nepridoma prejemali (prim. 2 Kor 6, 1). Dušni pastirji morajo zato paziti ne samo, da se pri bogoslužnih opravilih držijo predpisov za veljavno in dopustno izvrševanje, ampak tudi, da se jih verniki udeležujejo zavestno, dejavno in z vso duhovno koristjo.

**SLAVA OČETU
IN SINU
IN SVETEMU DUHU**

ZASEBNA MOLITEV IN PREMAGOVANJE

Takoj za navedenimi člani sledi važno opozorilo. Zdi se, da ne spada v konstitucijo, ker govori o zasebni molitvi in premagovanju ali spokornih vajah. Napačno bi bilo razlagati konstitucijo o svetem bogoslužju tako, kot da je z njo postala zasebna molitev brez pomena in da premagovanje več ni potrebno. Tako se glasi člen 12:

"Duhovno življenje pa ni samo v sodelovanju pri svetem bogoslužju. Kristjan, ki je poklican k skupni molitvi, mora namreč tudi v svoji sobi moliti k svojemu Očetu na skrivnem (prim. Mt 6, 6) ter po apostolovem nauku celo neprenehoma moliti (1 Tes 5, 17). Isti apostol nas tudi uči, naj na svojem telesu vedno okrog nosimo Jezusovo umiranje, da se tudi Jezusovo življenje razodene na našem umrljivem telesu (2 Kor 4, 10 - 11). Zato Gospoda pri daritvi svete mase prosimo, naj "sprejme duhovno daritev in nas same" spopolni sebi "v večni dar" (prošnja nad darovi na bink. poned.).

LJUDSKE POBOŽNOSTI

Koncil je tudi zasčutil ljudske pobožnosti. Nekateri jih preveč omalovažujejo. Koncil jih ohranja, le prilagoditi jih je treba liturgičnim predpisom. O njih govori člen 13:

Pobožne vaje krščanskega ljudstva, da se le skladajo s cerkvenimi postavami in pravili, se zelo priporočajo, zlasti če se opravljajo po naročilu apostolskega sedeža.

Posebno se tudi odlikujejo svete pobožnosti posameznih cerkva, ki se obhajajo po naročilu škofov po veljavno potrjenih navadah ali knjigah.

Treba pa je te pobožnosti vskladiti z liturgičnimi časi, da bodo s svetim bogoslužjem v soglasju, v nekem smislu iz njega izvirale, ljudstvo k njemu vodile, ker je že po svoji naravi daleč odličnejše od njih.

F.

Priljubljena romarska (ljudska) pobožnost, ki jo opravimo vsako leto med romanjem ZOD iz Clevelanda, je kronanje kipa Fatimske Gospe. Slika je bila posneta 19. avgusta 1962, ko se je lahko še udeležila romanja glavna predsednica ZOD Mrs. Katerine Roberts.

Jezus, vesoljni rešenik *

Jezus, vesoljni rešenik,
ki pred svetlobo prvo te
najvišji Oče je rodil
po slavi si enakega.

Ti luč, odsvit Očeta si,
vseh neminljivo upanje,
čuj prošnje, ki služabniki
ti z zemlje jih pošiljajo.

Ne zabi, Stvarnik vseh stvari,
da si telesa našega
podobo nekđaj nase vzel
in iz Device se rodil.

Pričuje to današnji današnji dan,
ki v letnem krogu vrača se,
da iz naročja si prišel
Očetovega rešit svet.

Te zvezde, zemlja in morje,
in kar pod milim nebom je,
odrešenika novega
pozdravlja z novo pesmijo.

In mi, ki nas omočil je
krvi presvete tvoje val,
za rojstni dan darujemo,
kot dolžni smo, ti slavospev.

Naj tebi, Jezus, slava bo,
ki rojen iz Device si,
z Očetom, Duhom vzvišenim
od vekomaj do vekomaj.

*JEZUS, VESOLJNI ODREŠENIK (JESU, REDEMPTOR OMNIUM)
je himna, ki jo molijo duhovniki v jutranjicah in večernicah
na božični praznik in med osmino. Zložil jo je proti koncu
krščanskega starega veka, morda že v 6. stoletju, neznan pesnik.
Pesem sega v globino božične skrivnosti in je prelep izraz
globoko občutenega božičnega veselja in iskrene hvaležnosti
za odrešenje. - Himno je prevedel pokojni dr. Franc Ksaver
Lukman. Tudi navedena pripomba je njegova.

V ŠKOF JANEZ N. STARIHA

Minilo je že pol stoletja, odkar je umrl mil. Janez Stariha, zadnji Slovenec, ki je postal škof v Ameriki. Vendar še nima dostojne biografije in je morda tudi ne bo še kmalu dobil. Kdor bi namreč hotel moža Starihovega kova pravično in resnično opisati, bi moral napisati debelo knjigo. To je pa komaj še pričakovati, ker je le malo ljudi še živih, ki so rajnkega in njegovo delo dobro poznali.

Stariha je bil delaven in zmožen duhovnik in škof. Česarkoli se je lotil, je navadno tudi izpeljal. Zato je izvršil mnogo znamenitega in si tako postavil trajen spomenik na ameriškem severozapadu.

Pričujoči spis je le kratka črtica o velikem pokojniku. Priobčujem jo, da se ohranijo podatki, ki so se mi tekom let nabrali, ker bo gotovo zanimala misijonarje, zgodovinarje in morda še druge.

Škof Janez Nepomučan Stariha

DOM IN ŠOLE

Janez Nepomučan Stariha je bil rojen 12. maja 1845 v Sodinji vasi, majhnem selu semiške fare v Beli krajini na Slovenskem. Pri hiši, ki nosi številko 5, se pravi po domače pri Jenžetku. Očetu je bilo ime Janez, materi pa Ana, rojena Judnič iz Kota. Pečali so se s poljedelstvom in vinogradstvom. Ker je svet kraški in slabo rodi, so morali pridno delati, da so se mogli preživljati. Imeli so šest otrok: štiri sine in dve hčeri.

Janez je bil najstarejši. Ko je nekoliko odrasel, so ga starši poslali v semiško šolo, kamor je imel dvajset minut hoda. Ker se je dobro učil, so ga na prigovarjanje učitelja Bartola in dekana Skubica dali v Novo mesto študirat. Tam je dovršil 3. in 4. razred ljudske šole ter potem stopil v gimnazijo, katero so še očetje frančiškani vodili in oskrbovali.

V osmem gimnazijskem razredu je moral iti na nabor. Ker je bil postaven fant, je bil potrjen k vojakom. Dobil pa je dovoljenje dovršiti gimnazijo in maturirati pred nastopom vojaške službe. Toda spomladi je iznenada nastala vojna in pod orožje je bila sklicana vsa avstrijska armada. Tudi Stariha je meseca maja moral iti. Poslali so ga na laško fronto, kjer se je 24. rožnika 1866 udeležil krvave bitke pri Kustoci. Z nasajenimi bajoneti je njegov polk naskočil ondotne višine ter pognal sovražnika iz zakopov. Za izredno hrabrost je Stariha dobil srebrno medaljo in postal desetnik. Med bitko so morilne kroglice sikale vse križem ter kosile prijatelje in sovražnike, a njega ni nobena zadela. Priporočil se je namreč v goreči

molitvi Bogu in Brezmadežni ter obljubil, da bo postal duhovnik, če ostane živ.

V jeseni je dobil dopust za nadaljevanje osme šole in šel domov. Napravil bi bil najbrž tudi maturo ali zrelostno skušnjo, če bi se mu potem ne bilo treba vrniti k vojakom. (Po Wandererju z dne 19. sept. 1894 je naredil maturo v Novem mestu.) Vojaščina ga ni prav nič veselila; zdela se mu je samo potrata časa. Zato je sklenil pobegniti v Ameriko, kjer je upal, da bo mogel zaobljubo najhitreje izpolniti. Na to misel je tem laglje prišel, ker je bilo tedaj že na stotine Semičanov in Črnomaljcev v Ameriki. Dva sta pred kratkim ondi celo duhovnika postala, namreč Plut in Vertin.

V začetku svečana 1867 se je Stariha na tihem opravil z doma v Nemčijo. Iz Bremena je po pičlih šestih tednih pustega čakanja in skrivanja odplul z jadrnico v Ameriko. (S parnikom si ni upal, ker se je bal, da ga bo pruska policija prijela in pridržala, ko ni imel potnega lista.) Morska vožnja je bila viharina in dolga; trajala je celih 57 dni. Šele 11. maja se je iskrcal v New Yorku s štirimi dolarji v žepu. Drugi dan mu je bilo ravno 22 let. Ker je hotel dalje potovati, je potreboval več denarja. Šel je torej služiti na farmo za hlapca. Ko je prislužil dvajset dolarjev, se je odpeljal v Michigan k Janezu Vertinu, prijatelju z gimnazije, ki je bil župnik v Houghtonu ob Gornjem jezeru. Ostal je pri njem dva meseca in nameraval tam zasebno študirati bogoslovje. Toda misijonar Čebulj mu je svetoval, naj rajši gre v semenišče, kjer se bo več naučil.

Stariha je ubogal in šel v Milwaukee. Spotoma se je ustavil v Marquettu in obiskal škofa Barago ter ga prosil za sprejem v škofijo. Ta pa je bil tedaj že smrtno bolan in mu je odvrnil, da je oddal vse škofijske posle in naj torej počaka naslednika. Žalosten je Stariha nadaljeval pot v Milwaukee in srečno došel v semenišče sv. Frančiška Saleškega. Ker pa ni imel ne spričeval ne priporočila kakega škofa, ga semeniški vodja dr. Salzmann ni hotel sprejeti. Potrtega srca je že odhajal po stopnicah iz poslopja, ko ga je vodja nenadoma poklical nazaj, češ: "Imate pošten obraz, ostanite pri nas!" Tako je Stariha postal bogoslovec in se dve leti pridno učil teologičnih znanosti.

Tedaj se je tam šolal tudi njegov bratranec Jožef Štrukelj, a eno leto za njim. Seveda ju je izprva trlo domotožje in sta bila vesela, če ju je kdo prišel obiskovat. Taki vašovalci so n.pr. bili misijonar Čebulj, ki se je po božiču tam oglasil, in dijaka Franc Ločnikar in Andrej Šifrar, ko sta konec sledečega poletja tja prispela na potu iz Minnesote v Pennsylvanijo k benediktincem.

Ondi je Stariha pred božičem prejel nižje rede. Višje rede pa mu je naslednje leto podelil škof Mrak v Marquettu. Ta ga je tudi posvetil v mašnika v nedeljo 19. septembra 1869, ravno preden se je odpravil v Evropo na prvi Vatikanski zbor.

V ZGORNJEM MICHIGANU

Novo mašo je Stariha obhajal prav slovesno sledečo nedeljo v Houghtonu pri prijatelju Vertinu. Ta je pri svečanosti služil za diakona in tudi pridigal angleški o častitljivosti in težavnosti duhovskega stanu. Za

subdiakona je bil č. Friderik Gerst, kaplan v bližnjem Hancocku, ki je pred mašo izpodbudno govoril vernikom v nemškem in francoskem jeziku o istem predmetu. Praznovanje je poteklo v najlepšem redu. Povzdignilo ga je nemalo tudi ubrano petje cerkvenega zbora.

V tedanjih časih je moral duhovnik, ki je hotel v Gornjem Michiganu uspešno delovati, skoraj povsod znati tudi francoski. Stariha se pa s tem jezikom še ni ukvarjal. Zato ga je škof takoj po novi maši poslal v Negaunee za kaplana župniku Honoratu Bourionu, pristnemu Francozu, da bi se pri njem naučil tega jezika. Po rodu francoski je bil tudi velik del ondotnih faranov, drugi so se pa šteli večinoma za Irce, ki pa so malone vsi angleško govorili. Ti niso delali posebnih sitnosti Starihi, ki se je že v semenišču angleščini precej privadil. Bolj počasi je napredoval v francoščini.

Ostal je v Negaunee nekako do srede rožnika 1871 ter pomagal skrbeti tudi za faro v bližnjem Ishpemingui in za lepo število misijonskih postaj. Te so bile raztresene večidel okrog železnih rudnikov po okolici, kakor Champion, Clarksburg, Cleveland, Deer Lake, Goose Lake, Edward's Mine, Greenwood, Iron Cliff, Lake Angeline, Morgan, New England, Perrinsburg, New York Mine, Palmers Falls in Washington.

Nato je bil premeščen v Marquette, kjer je meseca julija služil za kaplana pri stolnici sv. Petra, ki je bila tedaj še edina katoliška cerkev v mestu in so vanjo spadale vse narodnosti. Župnik je bil Friderik Eis, poznejši škof.

Tu je pa Stariha nevarno zbolel za vročnico. Ko je okreval, je prosil škofa Mraka, naj mu dovoli škofijo

Škof Ignacij Mrak,
ki je posvetil Janeza Stariho v duhovnika,

zapustiti. Čutil je namreč, da v Michiganu ne bo mogel razviti svojih talentov, kakor bi rad. Tudi zdravnik mu je nujno priporočal, naj ostri zrak Gornjega jezera zamenja z milejšim podnebjem. Čeprav nerad, mu je škof končno vendarle ugodil.

V MARYSTOWNU, MINN.

Stariha je šel v Minnesoto in se pridružil šentpavelski škofiji, ki je obsegala še vso državo in večji del Dakotskega teritorija. V njej je že misijonarilo šest slovenskih duhovnikov, eden celo iz semiške župnije. Tudi stric Jožef Stariha je ondi trgoval najprej v St. Paulu in potem v Millervillu. Škof Tomaž Grace je Stariho z veseljem sprejel, ker mu je primanjkovalo duhovnikov. Poslal ga je za župnika v Marystown.

Marystown (Marijin trg) je bil

majhna nemška naselbina šest milj južno od Shakopee. Imel je novo kamnito cerkev Marijinega očiščevanja, župnišče s samo eno sobo iz hlodov in majhno farno šolo pod vodstvom svetnega učitelja. Prvi krst je tam Stariha podelil 27. septembra 1871. Skrbel je tudi za irski podružnici sv. Patricija v Cedar Lake in sv. Katarine v Spring Lake ter nekaj misijonskih postaj, v katerih je moral po zasebnih hišah maševati.

O njegovem ondotnem delovanju ne vemo veliko, ker je bilo kratko. Vknjižil je tam 22 krstov, štiri poroke in pet pogrebov. Omeniti bi bilo tudi, da je v svečanu leta 1872 ustanovil društvo popolne vzdržnosti med Irci v Cedar Laku. Na drugem plenarnem zboru v Baltimoru leta 1866 so namreč ameriški škofje rotili župnike, da naj z vsemi silami skušajo iztrebiti pijančevanje in priporočajo popolno vzdržnost. Neposredno pobudo pa je Starihi dal stolni župnik Janez Ireland, poznejši škof, ki je zelo vneto pospeševal abstinenčno gibanje v Minnesoti.

V nedeljo 14. aprila so otroci imeli v farni cerkvi prvo sv. obhajilo. Župnik je za to slovesnost lepo okrasil in razsvetil oltar. Veliko mašo je pel s polnim čistim glasom; bil je dober pevec. Odgovarjal mu je izurjen pevski zbor pod vodstvom zmožnega orglarja. Imel je seveda tudi poučno in izpodbudno pridigo, kakor je sporočil neki dopisnik.

Stariha je bil spreten mož, ki si je znal pomagati iz zadrege, kakor kaže tale primer. V podeželski fari je hotel praznik sv. Rešnjega Telesa slovesno obhajati s procesijo na prostem. To je župljanom ugajalo. Malo pred praznikom pa je nenadoma zapazil, da nimajo neba ali baldahina, ki ga Cerkev

predpisuje za takšno procesijo. Zato si je naglo izposodil od neke faranke novo krasno vezeno posteljno pregrinjalo, mu dal napraviti okvir in palice, da so držale pregrinjalo, in nebo je bilo narejeno. Pod njim je župnik nosil sv. Rešnje Telo med procesijo, ko so tudi z možnarji streljali. Bilo je 30. maja 1872. Zanimivo je, da ta "baldahin" potomci tiste družine še zdaj hranijo za spomin na ta dogodek.

Še pred tem so farani zvedeli, da škof namerava Stariho premestiti v Red Wing. Nemudoma so odpravili posebno deputacijo k škofu in ga prosili, da bi sklep - če mogoče - preklical, a niso uspeli. Morali so se torej vdati v svojo usodo in se pripraviti na grenko izgubo, kakor je pisal neki župljan. Iz njegovega dopisa posnemamo tudi sledeče vrste:

V nedeljo 16. rožnika je po pridigi župnik oznanil, da pojde ta teden na škofov klic v novo odkazani kraj, in se priporočil fari v molitev. Tedaj se je žalost faranov ganljivo sprostila in na koncu božje službe ni bilo očesa, ki ni kazalo sledov pretočenih solz.

V torek so mu članice oltarskega društva v znamenje spoštovanja in hvaležnosti poklonile srebrn pribor, moško društvo pa mu je obljubilo oljnato sliko, pet čevljev visoko in tri čevlje široko, predstavljajočo brezmadežno spočetje Device Marije. Zvečer po angelovem češčenju sta zagrmela dva strela iz možnarjev in razzvenela v daljavi, zaviti že v nočno temo, medtem ko je glas zvona odmevu prijazno odgovarjal. Opozarjali so marystownsko župnijo na prihodnji dan.

Tudi v sredo stagrom iz možnarjev in zvonjenje pozdravila mlado jutro in tokrat z vidnim uspehom. Kajti takoj so farani praznično oblečeni hiteli v zalo

cerkvico, kjer jim je ljubljani župnik zadnjič maševal. Vsa fara se je zbrala, da je še zadnjič videla svojega spoštovanega dušnega pastirja in očetovskega prijatelja ter se z njim poslovila. Tudi zdaj je med mašo in po njej marsikatera tiha solza zgovorno pričala, kako so se srca trgala ob žalostnem slovesu. Vse je izguba hudo skelela.

Dopisnik, ki je to sporočil, je še tole pristavil: "Častiti gospod Stariha je bil samo devet mesecev v naši fari in vendar si je v tem kratkem času znal osvojiti srca vseh. Morda s prilizovanjem, popustljivostjo itd.? Ne! Kaj takega ne bi mislil, kdor bi bil slišal njegovo pridigo zoper nezmer-nost v pitju, pijance itd., katero je predzadnjo nedeljo imel tukaj. Kar mu je tako hitro in tako brezizjemno zagotovilo ljubezen vse fare, je bil njegov vzorno moški, priljudni in nesebični značaj, njegovo dostojan-stveno vedenje pri oltarju, njegova neutrudljiva delavnost v spovednici, njegove privlačne pridige, njegova vnema pri poučevanju mladine. Zlasti zelo priljubljene so bile njegove pridige, tako da ga je celo mnogo tujcev prihajalo poslušat. Slušalec je nehote zaznal očetovske, dobrohotne namere pridigarja in se čutil prevzetega. Ljubezen rodi ljubezen. Red Wingu moremo le čestitati, da dobi takšnega duhovnika."

V RED WINGU

Red Wing (rdeča perut) je lepo mesto in sedež okrožja Goodhue v Minnesoti. Stoji v rodovitni pokrajini ob reki Mississippi 43 milj južno-vzhodno od St. Paula. Ime je dobilo po nekem indijanskem glavarju, ki je tam

pokopan. Tedaj je imelo kakih 7000 prebivalcev mnogih narodnosti. Trgovali so zlasti s pšenico in delali v prodajalnah, mlinih in tovarnah. Katoličani, ki so šteli okrog štirideset družin, večinoma irskih in nemških, so si pred sedmimi leti postavili leseno cerkvico sv. Jožefu na čast.

Ko je Stariha prišel med nje v rožniku 1872, se je takoj vneto lotil pastirskih dolžnosti in kmalu dosegel lepe uspehe. Pred vsem je hotel poživiti božjo službo in jo napraviti bolj privlačno. Zato je preosnoval pevski zbor in kupil dober melodeon ali majhne orgle. Pod vodstvom zmožnega učitelja se je ta zbor kmalu tako izuril, da je veljal za izvrstnega. Župnik je ustanovil tudi tri društva: sv. Ane za žene, sv. Alojzija za mladeniče in Brezmadežne za dekleta. S temi društvi je zlasti hotel povzdigniti versko življenje med farani.

Vedel pa je, da bo župnijo prekvasil res pravi katoliški duh samo, če bo mladina po katoliško vzgojena. Od vzgoje je navadno odvisno srečno ali nesrečno življenje na svetu in v večnosti. Red Wing je tedaj imel štiri brezverske javne šole, kamor so morali tudi katoliški starši pošiljati svoje otroke. Zato je župnik sklenil postaviti tej mladini farno šolo, pa naj stane, kar hoče.

Ko so župljani to slišali, so se baje uprli, češ da bodo stroški preveliki. A Starihe to ni ostrašilo. Dal je napraviti načrte za leseno poslopje 60 čevljev dolgo in 26 čevljev široko in dve nadstropji visoko z dvema šolskima sobama in samostanom za učiteljice. Skušal je zbirati tudi denarne prispevke za nameravano zgradbo, pa je bil odpor menda prevelik. Nekateri so šli celo tako daleč, da so župnika proč podili.

Ta pa jim je pogumno odvrnil: "Čeprav drva sekate na meni, ne pojdem. Škof me je semkaj poslal in odšel bom, kadar me škof odpokliče."

Na pomlad je vzel naposodo 1200 dolarjev in začel šolo graditi. Ko so farani videli, kako poslopje polagoma raste in kako se župnik trudi za blagor njihovih otrok, so nehali nasprotovati in mu tudi sami začeli pomagati, tako da se je podjetje srečno dokončalo. To se je zgodilo, čeprav so se že tisto pomlad dobri časi začeli slabšati in je bilo potem le težko denar dobiti, dokler se ni v jeseni denarno gospodarstvo v vsej deželi popolnoma zrušilo.

Ko je bila šola dovršena, je župnik izročil pouk v njej trem šolskim sestram Notre Dame iz Milwaukee. Odpel jo je 3. novembra 1873 s slovesno sv. mašo, katero je sam pel, njegov sosed Jakob Trobec pa je pridigal. Vpisalo se je takoj devetdeset otrok. Preden je minilo leto dni, so bili vsi farani veseli, da so imeli svojo šolo. Videli so namreč, kako je pod vodstvom vrlih učiteljic seme krščanske vzgoje vzklilo in se ukoreninilo v srcih otrok. Razen tega pa je šola privabila katoličane tudi od drugod, da so se mnogi naselili v Red Wingu. Tako je fara sv. Jožefa v septembru 1874 štela že 80 družin, šola pa sto otrok. In kar je še več: Bili so ponosni na svojega pobožnega župnika, ki je z njimi v kratki dobi dveh let storil zares veliko Bogu na čast in župljanom v korist. To pa največ zato, ker je v fari vladala sloga, kakor se je pohvalil neki dopisnik.

Medtem je žensko društvo napravilo pet dragocenih mašnih oblek, župnik pa je kupil nove orgle, ki so lepše in glasneje pele nego melodeon. Vse to je obhajanje božje službe še bolj povzdig-

nilo. Povrhu je pa cerkev dobila tudi krasen nov oltar, ki ga je izdelal Slovenec Martin Mikuž iz Rakitne, znan že iz Knobleharjevih misijonov v Sudanu. Da je farane duhovno še bolj poživil, jim je Stariha leta 1875 priredil tudi sv. misijon, ki so ga vodili očetje jezuiti.

Skrbel pa je za katoličane ne samo v Red Wingu, temveč tudi po skoraj vsem ostalem goodhueškem okrožju, ki meri 767 štirjaških milj. Na tem prostranem ozemlju je imel osem podružnic in sicer Belle Creek, Belvidere (zdaj Bellechester), Cherry Grove, Frontenac, Hay Creek, Pine Island, Zumbrota in Mazeppa, katera je bila v wabashkem okrožju. Stale so raztresene in daleč narazen, kar je misijonarju službo zelo obteževalo. Pretrpel je mnogo hudega, ko jih je obiskoval s konji na lahkem vozu (buggy) ali saneh ob vsakršnem vremenu poleti in pozimi. Le dve nedelji v mesecu je imel doma službo božjo, veliko ostalega časa pa je prebil v podružnicah. Izmed teh sta samo dve imeli cerkvi, namreč Belle Creek in Belvidere, šest pa jih je bilo še brez njih. Kjer ni bilo cerkve, je moral maševati in vršiti druga opravila v zasebnih hišah ali dvoranah, kar pa tudi ni šlo zmeraj brez težav.

Čeprav je bilo vedno zaposlen, je pa utegnil ob raznih priložnostih pomagati še svojim duhovnim sosedom, n.pr. spovedovati, pridigati, levitirati itd. V nedeljo 18. julija 1875 je škof Grace slovesno blagoslovil novo cerkev v Wabashi, katero je sezidal č. Jakob Trobec. Stariha je pripeljal dol svoje farane s posebnim vlakom, obstoječim iz devetih voz, 30 milj daleč. Pri blagoslavljanju cerkve in pri pontifikalni maši je bil arhidiakon. Slavnost

je zelo povzdignil njegov pevski zbor s svojim krasnim petjem, kakor je neki dopisnik sporočil.

Misijonsko delo je Starihi kmalu tako narastlo, da mu je škof moral dati kaplana. Prvi je to službo dobil č. Kornelij Walter l. 1875. Nasledoval ga je drugo leto č. Anton Holzer, tretje leto pa č. Janez Meier. Pomagali so mu skrbeti posebno za podružnice.

Ko je Stariha hodil po svojem misijonskem področju, je kmalu opazil, da ponekod pijančevanje dela veliko škode. Zato je že v grudnu leta 1873 ustanovil društvo popolne treznosti v Belle Creeku. Takšna društva je posebno priporočal stolni župnik Ireland. Ta je bil 21. grudna 1875 posvečen za pomožnega škofa s pravico nasledstva v St. Paulu. Konsekracije se je udeležil tudi Stariha in sicer kot pevec. Ireland je tudi kot škof treznostno gibanje krepko podpiral. Sledeče leto je Stariha ustanovil društvo popolne vzdržnosti tudi doma v Red Wingu, v Belle Creeku pa društvo kadetov. V le tej organizaciji so se mladi fantje zavezali, da pet let ne bodo pili opojnih pijač in da bodo vsak dan molili za grešnike. Abstinenčni društvi iz Belle Creeka sta se tako odlikovali, da sta nekaj desetletij služili za zgled vsej Ameriki.

Stariha je posvečal pozornost tudi gmotnemu napredku svojih podružnic. Najprej se je lotil vasi Mazeppa, stoječe kakih 25 milj južno od Red Winga ob reki Zumbro v wabashkem okrožju. Tam so se katoličani že leta 1873 pripravljali, da bi si cerkev zgradili. A prav tedaj je nastal gospodarski polom v deželi in so morali namero odložiti. Brž ko so se časi malo izboljšali, so pa na Starihovo pobudo šli zopet na delo. Sicer jih je

bilo malo, menda samo kakih 40 družin, a so bili požrtvovalni. Postavili so si l. 1876 čedno cerkvico iz desk, ki jih je stala okrog 1800 dolarjev. Stariha je poskrbel, da jo je škof Ireland v sredo 30. maja 1877 slovesno blagoslovil na čast sv. Petra in Pavla.

Isto pomlad se je lotil zidanja nove cerkve tudi v Red Wingu. Stara je bila lesena in že popolnoma pretesna. Treba je bilo večje in boljše cerkve. Vkljub velikim težavam je Stariha začel zidati. V nedeljo 27. maja 1877 je škof Ireland blagoslovil vogelnik in molil, da bi Bog obvaroval faro kobilic, ki so tista leta pustošile deželo. V enem letu so cerkev dovršili. V nedeljo 2. rožnika so jo slovesno blagoslovili ob velikanski udeležbi ljudi, ki so prihiteli od blizu in daleč s parniki, vlaki, vozovi, konji in peš. Iz Wabashe je poseben vlak pripeljal farane z župnikom Trobecem. Ob enajstih je škof Ireland blagoslovil cerkev, nakar je Trobec pel veliko sv. mašo. Stregli so mu jezuit Peter Schnitzler, župnik Stariha in kaplan Meier. Pridigal je po evangeliju škof angleški o napredku in krščanstvu. Med mašo je izvrstno prepeval domači pevski zbor. Popoldne je škof blagoslovil nove zvonove, jezuit pa je pridigal nemški o njihovem pomenu. Zvečer so peli večernice, nato pa je škof pretresljivo govoril o ničevosti protestantstva. Pobožnost je končal blagoslov z Najsvetejšim.

Cerkev stoji na najvišjem in najlepšem kraju mesta. Sezidana je v gotskem slogu iz rezanega kamenja in meri s svetiščem in zakristijo vred 108 čevljev v dolžini in 40 čevljev v širini. Stala je 25 tisoč dolarjev. V njej se je vse ubrano skladalo med seboj: mojstrsko izdelani novi oltarji, lepi križev pot, krasna okna z barvanim

steklom, sijajni plinski svetilniki in izvrstna akustika. V pritličju je cerkev imela prostor za kurjavo, s katero se je grela, in veliko kapelo, kjer se je pozimi ob delavnikih maševalo.

Ko je bila cerkev dodelana, je župnik dal staro cerkev predelati v šolo. V njej je opremil in v jeseni odprl tretjo šolsko sobo. To je bilo potrebno, ker je šolo obiskovalo že več kot sto otrok. A preden je par let minulo, je število šolarjev narastlo na 120. Prav toliko je bilo tedaj tudi katoliških družin v Red Wingu.

Ravno tisti čas, ko je Stariha doma stavil farno cerkev, je zidal tudi novo hišo božjo v Belvideru kakih 15 milj južno od Red Winga. Tudi ta je bila iz rezanega kamenja, dolga 90 in široka 50 čevljev, posvečena Brezmadežni. Vogelni kamen ji je položil škof Ireland v torek 29. maja 1877. Leto pozneje dne 4. rožnika jo je isti škof slovesno blagoslovil. Veliko mašo je pri tej priložnosti pel župnik Stariha, pridigal pa je župnik Trobec o pomenu katoliške hiše božje. Po maši pa je škof govoril ter čestital župniku in faranom. Cerkev stoji na slemenu griča s krasnim razgledom in je veljala 16,000 dolarjev. Stariha je ondi postavil tudi lepo župnišče in velik hlev, da so ljudje imeli kam devati konje, ko so prihajali v cerkev. Staro cerkev so pozneje predelali v šolo, ki jo je č. Janez Tori opremil in odprl.

Leta 1878 je Stariha sezidal tudi v Cherry Grove cerkev iz kamenja in jo posvetil na čast sv. Roze iz Lime.

Ti misijoni so stanovitno rastli in postali preveliki, da bi jih dva duhovnika mogla oskrbovati. Zato je Stariha prosil škofa, naj župnijo razdeli in ustanovi nekaj samostojnih far z lastnimi župniki. To je škof storil

konec poletja 1878 in poslal enega duhovnika v Belvidere s podružnico Mazeppa, drugega pa v Belle Creek s podružnico Cannon Falls. Sledeče leto pa je povzdignil Pine Island v samostojno faro s Cherry Grove in Zumbrota kot podružnicama.

Tako se je Stariha po sedmih letih znebil brige za misijone ali podružnice in obdržal skrb samo za Red Wing. Zanimivo je, da je na tistem ozemlju, kjer je izprva sam misijonaril, zdaj deset duhovnikov, osem župnij in dve podružnici.

V maju 1879 je zvedel, da je bil prijatelj župnik Vertin imenovan za marquetteškega škofa. Udeležil se je njegovega posvečenja dne 19. septembra v Negaunee, Mich., kjer je bil sam pred osmimi leti za kaplana. Spotoma je obiskal tudi svojega brata Jakoba, ki je študiral v semenišču sv. Frančiška v Milwaukee.

Ta čas je minilo že več kot dvanajst let, kar je Stariha prišel v Ameriko. Rad bi se bil vrnil domov, da bi zopet videl starše, sorodnike in znance, a se je bal kazni, ker je bil pobegnil iz Avstrije, ne da bi bil odslužil vojake. Zato je pisal cesarju Francu Jožefu za pomiloščenje, a ni bil uslišan. Potem se je obrnil na dunajskega kardinala Kučkerja, ki je sam položil njegovo prošnjo pred cesarja in dobil zaželeno pomilostitev.

Vesel se je Stariha začel pripravljati za pot. Dobil je nekega jezuita, da

je med njegovo odsotnostjo upravljal njegovo župnijo. Farani so ga velikodušno oskrbeli s popotnino. V nedeljo 23. maja 1880 je odrinil na pot s prijateljima dekanom Trobcem in trgovcem Šebatom. Sredi rožnika je došel v Belo krajino, kjer je našel še žive ne le starše, ampak tudi deda, ki mu je bil z denarjem pomagal popihati jo v Ameriko. Da so bili drug drugega veseli, ni treba praviti. Kakor se je bralo v Zgodnji danici, je tudi Stariha daroval deset goldinarjev za spomenik, ki so ga tisto leto postavili v Ljubljani na grob misijonarju Pircu. Isti list je tudi oznanil, da je Stariha imel od svojega škofa dovoljenje vzeti s seboj tri mladeniče iz višjih šol, ki bi se na škofove stroške izšolali za misijonarje. Kolikor je znano, se je oglasil samo Anton Ogulin. Proti koncu počitnic se je Stariha 9. avgusta odpeljal nazaj v Ameriko. Spremljali so ga dijak Ogulin, trgovec Šebat, sestrična dekana Pluta in precej drugih Kranjcev. V treh tednih je bil zdrav in okrepljen zopet doma v Red Wingu.

Teden potem se je udeležil duhovnih vaj, ki so jih škofijski duhovniki imeli v St. Paulu. Ti so že nekaj let čutili potrebo ustanoviti si vzajemno podporno društvo, ki bi jim v boleznih in sili pomagalo. Namero so uresničili v septembru 1880 med duhovnimi vajami. Dali so društvo tudi inkorporirati ali vključiti po državni postavi. Listino je podpisalo šest duhovnikov, med njimi

Opat je vprašal služabnika, zakaj ne posluša pridig. Ta je odgovoril, da ima zelo slab spomin in čeprav bi poslušal še toliko govorov, mu ne bi nič koristilo, ker vse takoj pozabi.

Opat mu je ukazal, naj umije pleteno košaro tako, da jo bo namakal v vodo. Ko se je služabnik vrnil z umito košaro, mu je opat rekel:

„Vidiš, košara ne more zadržati vode, vendar ko je tekla voda skozi, se je očistila. Prav tako je z besedo božjo; kadar človek posluša pridigo, se očisti greha in prejema milosti.“

- Pia

Stariha, Plut in Koeberl. Ti so bili tudi odborniki društva. Čez dve leti so imeli že 45 članov in 1500 dolarjev v biagajni. Stariho so zaradi njegove upravne sposobnosti večkrat izvolili za blagajnika. Članarina je znašala 15 dolarjev na leto.

Leta 1881 je Stariha pomagal ustanoviti v fari društvo sv. Jožefa. Pridružil se je Nemški katoliški podporni družbi Minnesote. Župnik ga je nato često zastopal na raznih društvenih sejah in shodih.

Tako se je polagoma približalo leto 1883, ko je škof Grace sklenil ustanoviti tretjo nemško faro v St. Paulu in sicer na južnozapadnem koncu mesta, kjer so se ljudje zelo naseljevali. Med njimi je bilo mnogo katoliških Nemcev. Ustanovitev te župnije je škof hotel izročiti g. Starihi, čigar zmožnosti je dobro poznal. Ko so Redwingčani to zvedeli, so takoj poslali zastopstvo k škofu in ga živo prosili, naj jim tega župnika nikar ne odvzame. Obveljala je seveda škofova volja, in proti koncu leta je Stariha odšel v St. Paul. Ob slovesu so mu farani v znamenje spoštovanja in hvaležnosti izročili mošnjiček denarja ter mu želeli srečo v novem področju.

V ST. PAULU

Ko je Stariha prišel v St. Paul, glavno mesto države Minnesote, je to imelo kakih 70.000 prebivalcev in devet katoliških župnij. Od teh so bile štiri za Angleže, dve za Nemce in po ena za Francoze, Čehe in Poljake. Pri najstarejši nemški cerkvi Marijinega vnebovzeta je bil za kaplana naš dr. Bernard Ločnikar OSB. Drugo nemško cerkev sv. Srca Jezusovega je vodil njen ustanovitelj Karel Koeberl, rojen

Štajerec. Župnik češke cerkve sv. Stanislava pa je bil Honorat Povolny.

Stariha se je takoj ves posvetil svoji novi nalogi. Vedel je, da je vsak začetek težak, a se težav ni bal. Korenito je proučil razmere in previdno pretehtal načrte. Ko si je bil z njimi na jasnem, se je krepko lotil dela ter ga hitro in spretno izvršil. V manj kot osmih mesecih je namreč ne samo organiziral župljane, temveč postavil tudi vsa poslopja, ki jih dobra ameriška fara potrebuje. Zares spomina vreden rekord!

Najprej je povabil katoliške Nemce, ki so živeli na južnozapadnem koncu mesta, naj v nedeljo popoldne 13. prosinca 1884 pridejo na shod v bližnjo češko dvorano sv. Stanislava. Zbralo se jih je prav mnogo. Podpredsedstvom škofa Gracea so sklenili faro ustanoviti in so izvolili cerkveni odbor, kateremu je načeloval seveda župnik Stariha. Ta se je potem odpravil popisovat družine, s katerimi je upal, da bo župnijo ustanovil. V manj kot enem mesecu je naštel blizu 180 družin. Tako se je osebno seznanil z ljudmi, ki so ga kmalu vsi poznali in radi imeli. Kupil je tudi zemljišče šestih parcel ali lotov za 3800 dolarjev, da na njih postavi farna poslopja. Novi župniji je škof takoj opredelil meje.

Bilo je še v prosincu, ko so se odločili sezidati cerkev sv. Frančišku Saleškemu na čast in župnišče. Malo pozneje so sklenili postaviti tudi šolo. To je župniku posebno ugajalo, ker mu je bilo mnogo do katoliške vzgoje otrok. Narediti je dal natančne načrte in se pogodil s stavbniki, da poslopja zgradijo. Vsako stavbo je oddal drugemu podjetniku, da bi se delo hitreje dovršilo.

Brž ko je zimski mraz popustil, so

Župljani začeli kopati temelje, za kar so bili primerno plačani. Potem so prišli zidarji in tesarji ter se s toliko vnemo poprijeli dela, da so ga v nekaj mesecih dogotovili. Preden je minilo poletje, so bila poslopja dodelana in izročena svojim namenom.

Medtem ko so se stavbe gradile, je župnik opravljal božjo službo svojim faranom v češki cerkvi. Pri tem mu je nekoliko pomagal tudi pevski zbor, katerega je ustanovil. Ustrojil je tudi žensko oltarsko društvo sv. Marije, dekliško društvo sv. Cecilije, društvo Angela varuha za otroke in podporno društvo sv. Frančiška Saleškega za može. Ta društva so potem mnogo storila tudi za cerkev in šolo.

Bližala se je blagoslovitev cerkve, ko so farani hoteli imeti dober zvon. Naročili so torej v St. Louisu 2100 funtov težak zvon z napisom: "Sancte Antoni, ora pro nobis! Ich bin ein Geschenk des Herrn Anton Stathel." Blagoslovil ga je v nedeljo popoldne 24. avgusta stolni župnik Shanley, pridigal pa je župnik Koeberl. Botrovalo je 14 mož in žen. Vreme je bilo deževno in hladno, zato ni prišlo posebno veliko ljudi.

Sledeča nedelja pa je prinesla prav krasno vreme, kar je ugajalo župniku in faranom, ki so željno čakali tega praznika. Ob pol enajstih je škof Ireland novo cerkev slovesno blagoslovil. (Stari škof Grace se je mesec poprej odpovedal službi.) Bila je to prva cerkev, katero je Ireland kot samostojni škof blagoslovil. Nato je oče Valentin OSB. imel mašo z leviti vpričo škofa. Po evangeliju je dekan Plut ganljivo pridigal nemški o svetosti hiše božje. Za njim je škof govoril angleški. Rekel je, da ga zelo veseli, ker so vkljub zaprekam tako hitro

postavili cerkev, šolo, župnišče in samostan. A kjer je sloga, tam se s pomočjo božjo in s požrtvovalnostjo ljudi lahko premagajo tudi največje težave. Zahvalil se je župniku in faranom za dosežene uspehe, ki so vsej škofiji v čast. Staršem pa je vneto polagal na srce, naj vestno skrbijo za dobro katoliško vzgojo otrok. Po maši je vsa cerkev pela zahvalno pesem "Grosser Gott". Nato je bil obed za občinstvo v novi šoli; stregle so žene in dekleta.

Praznovanje je lepo poteklo in ostalo vsem v živem spominu, čeprav se ga nemška katoliška društva niso korporativno udeležila. Župnik je namreč dva tedna poprej oznanil, naj po želji preč. škofa društva tisto jutro, ko bo nova hiša božja blagoslovljena, nikar ne paradirajo z godbo po mestu, da ne bodo motila drugovercev v njihovih cerkvah. Sicer pa so bili povabljeni na slavnost vsi katoličani iz mesta in okolice, in mnogi so se je res udeležili.

Cerkev je lepo poslopje iz kamenja in opeke ter se drži gotskega sloga. Dolga je z zakristijo 125 čevljev in široka 54 čevljev ter ima 130 čevljev visok zvonik, ki ga je že od daleč videti. V njej lahko sedi sedem sto ljudi. Stala je s kopanjem temelja in zidanjem prostornega pritličja vred 13,000 dolarjev. Ima tri oltarje, posvečene sv. Frančišku Saleškemu, Materi božji in sv. Jožefu. Povrhu so pa še nekaj tisočakov potrošili za cerkveno obleko, posodo in drugo opravo, vštetiši dobre orgle na piščali. Večino teh stvari so darovali razni dobrotniki.

Obenem s cerkvijo sta bili dovršeni tudi prostorno župnišče iz desk in priročno zidana šola s štirimi velikimi,

svetlimi sobami in s samostanom za učiteljice, ki je bil prizidan šoli. Stroški za to poslopje so znašali 4,500 dolarjev. Ni pa v tem vračunana notranja oprava šole in samostana. Sledeči torek je prišlo pet šolskih sester Notre Dame iz Milwaukee in so 9. septembra odprle šolo s 134 otroki, katere so razdelile v tri razrede. Župnija je tedaj štela že 250 družin, od katerih je bilo 14 hrvaških iz južne Ogrske. Velikost fare se spozna tudi iz tega, ker je imela povprečno 114 krstov, 15 porok in 37 pogrebov na leto.

Lepo slavnost so zopet praznovali tri tedne pozneje, ko je č. Anton Ogulin imel novo mašo. Levitirati sta pomagala čč. Ločnikar in Jeram, pridigal pa je ganljivo župnik Stariha o pomenu duhovništva. Pobožnost je povzdignilo tudi lepo petje cerkvenega zbora.

Proti koncu jeseni je župnik priskrbel fari prvi ljudski misijon. Vodili so ga trije nemški jezuiti. Ljudje so ga prav pridno obiskovali in se z njim okoriščali; spreobrnilo se je tudi precej mlačnežev in drugih grešnikov. Dve leti pozneje so zopet imeli uspešen misijon.

Drugo nedeljo po veliki noči 1. 1885 je škof Ireland prvič v župniji birmoval. V pridigi je toplo pohvalil faro in župnika zaradi lepega in naglega napredka občine. Nemški je pridigal K. Koeberl. Škof se je udeležil tudi slovesnih večernic.

Konec iste pomladi so prvič imeli v fari prvo sv. obhajilo otrok. 17 dečkov in 12 deklic je pristopilo k mizi Gospodovi.

Stariha je bil odločen, a tudi razumen in rzsoden mož. Zato ga je kmalu po njegovem prihodu v St. Paul

škof pritegnil k upravi škofije. Najprej ga je postavil za enega izmed oskrbnikov semeniške blagajne. Leta 1886 pa ga je imenoval za člana škofijskega šolskega odbora. Ta je imel dolžnost in pravico izprašati in potrditi ali zavreči učitelje in učiteljice, ki so hoteli v farnih šolah poučevati. Tisto pomlad je Stariha tudi pomagal inkorporirati novo župnijo sv. Mateja v St. Paulu kot začasni podpredsednik; njen župnik je postal č. Alojzij Plut.

Medtem je fara sv. Frančiška neprestano rastla. Otroci so se tako množili, da jim je šola kmalu postala popolnoma pretesna. Župnik pa ni hotel, da bi hodili v javne šole. Zato jim je moral priskrbeti več prostora. Sklenil je torej postaviti sestram poseben samostan in jih vanj preseliti iz šolskega prizidka, v katerem so dotlej živele, tega pa spremeniti v šolske sobe. Dal je tedaj sezidati veliko hišo za blizu 2100 dolarjev, v kateri so se konec avgusta 1886 sestre nastanile. Prostore, ki so jih v šoli izpraznile, so pa sledeči mesec otroci zasedli. Kar 275 se jih je vpisalo, torej so se več kot podvojili.

S tem je bila župnija, ki je komaj dve leti obstala, lepo urejena, kajti imela je vsa potrebna poslopja nova in moderna, da je bila nanje lahko ponosna. Vredna so bila okrog 60,000 dolarjev, a so imela manj kot 20,000 dolarjev dolga. Za to se je bilo zahvaliti posebno župniku, ki je z neumorno vneto skrbel ne le za duhovni, ampak tudi za gmotni napredek fare, tako da se je dolg stanovitno krčil. Ljudje so bili posebno zadovoljni, ko so videli, kako uspešno so sestre šolo vodile in otroke k dobremu

navajale in s koliko vnemo so se otroci učili.

Največ časa je Stariha posvečal svoji fari. Utegnil pa je tudi drugod pomagati. Naj navedemo nekaj primerov. - Župniku Jeramu, ki je leta 1882 ustanovil v Minneapolisu faro sv. Elizabete, je spomladi leta 1884 blagoslovil nove oltarje, za katere je tudi sam nekoliko daroval. - Vedno sta bila na roko s prijateljem Koeberlom, župnikom mestne fare sv. Srca Jezusovega. Stariha mu je blagoslovil nove oltarje in zraven pridigal. Imel je tudi glavni govor, ko mu je škof novo cerkev blagoslovil. - Često je pomagal tudi rojaku Plutu pri spovedovanju in drugih opravilih, posebno ko je ta leta 1886 ustanovil v mestu faro sv. Mateja. - Prav tako je velikokrat podprl prijatelja Trobca, ki je v jeseni leta 1887 prišel v St. Paul ustanavljat župnijo sv. Neže. Takoj na prvem shodu faranov je pripomogel, da so sprejeli primerne sklepe. Bil je tudi pri 25-letnici mašništva, katero je Trobec tri leta potem praznoval.

Zanimivo je, da tudi tedaj nekateri ljudje niso razločevali med mojim in tvojim. Spomladi leta 1887 ni bilo nekega večera nikogar z župnišču. To priliko so izrabili tatje in se splazili zadaj skozi odprto okno v hišo ter iz železne omare ukradli 60 do 65 dolarjev. Izginili so brez sledu, da jih roka postave ni mogla prijeti.

Sledeče leto se je Stariha udeležil slovesnosti, pri kateri je bil škof Ireland povzdignjen v nadškofa in metropolita nove cerkvene provincije šentpavelske, ki obsega Minnesoto in obe Dakoti.

Leta 1889 je šel drugič domov obiskovat svoje starše in prijatelje. Odpeljal se je 3. julija s parnikom

"Lahn" v Evropo in se 18. septembra zopet vrnil v St. Paul.

Naslednji dan je farni odbor imel sejo in sklenil cerkev s plinom razsvetliti, ker je vladalo mnenje, da ta lepše sveti in je cenejši nego petrolej. Sklep so še isto jesen uresničili. Električne luči se tedaj še niso rabile.

Leta 1890 so si po župnikovem prizadevanju društva v fari postavila lepo dvorano, ki je stala 3000 dolarjev. Isto leto je Stariha ustanovil posebno društvo za fante. Začel ga je s 16 mladeniči in ga nazval "casino". Z njegovo pomočjo je društvo rastlo in v manj kot dveh letih štelo že 80 članov. Uredili so si čitalnico v župnijski dvorani, kjer so se shajali, učili in zabavali.

V začetku sledečega leta 1891 je nadškof Ireland postavil šest svojih duhovnikov za nadškofijske svetovalce, med njimi Stariho in Trobca. Ti gospodje nadomeščajo v Ameriki stolne kanonike in pomagajo škofu voditi škofijo. To važno službo je Stariha opravljal, dokler ni postal škof.

Spomladi 1891 je dal svojo cerkev znotraj lepo pobarvati in poslikati.

V septembru je nadškof povzdignil tri škofijske duhovnike v nepremestljive župnike, med njimi Stariho. Ti so poleg drugih privilegijev imeli pravico predlagati s škofijskimi svetovalci vred tri kandidate za nadškofa izpraznjene nadškofije.

Tisto jesen je nadškof Ireland imenoval tudi nov odbor štirih ravnateljev škofijskega sirotišča, med njimi Stariho in Trobca.

Fara sv. Frančiška je kmalu tako narasla, da je potrebovala pomočnika. Izza leta 1888 je Starihi pomagalo 15 kaplanov zaporedoma, od katerih je

bilo osem Slovencev, in sicer Alojzij Kastigar, Marko Pakiž, Anton Vilman, Ferdinand Požek, Anton Mikš, Jožef Knafelc, Franc Kerže in Mihael Tušek.

Stariha je nekaj let s kaplani oskrboval misijon Bloomfield (zdaj Richfield) v hennepinskem okrožju južno od Minneapolisa. Tam si je l. 1887 kakih 60 nemških družin postavilo cerkev Marijinega vnebovzvetja in najelo svetnega učitelja, da jim je poučeval 55 otrok. Stariha je dal to cerkev inkorporirati ter l. 1893 pobarvati in opremiti, tako da se je štela med najlepše hiše božje v šentpavelski škofiji. Prvo nedeljo v oktobru so tam otroci prejeli prvo sv. obhajilo, ko je Stariha pel veliko sv. mašo in tudi nagovoril prvoobhajance.

V septembru 1892 so prepeljali Lavtižarjeve telesne ostanke iz Crow Winga v Duluth in jih na Calvary Cemetery pokopali. V stolnici so imeli zanj slovesno mašo zadušnico, pri kateri je bil Stariha diakon. Tudi za nagrobni spomenik je daroval pet dolarjev.

V sredo 4. aprila 1894 je prijatelj Karel Koeberl praznoval petindvajsetletnico mašništva. Stariha je bil pri jubilejni maši obredar, pri kosilu pa predsednik omizja (toastmaster), čeprav ga je grlo bolelo.

Bolezen se mu je polagoma hujšala, tako da skoraj ni mogel več govoriti. Zdravnik mu je svetoval, naj gre v Evropo na počitnice, češ da mu bodo odmor, morski zrak in milo domače podnebje dobro deli in prejkone bolezen ozdravili. Stariha je ubogal in se 14. maja odpravil s č. Ogulinom na pot. Na Bavarskem sta se oglasila pri slavnem zdravniku Kneippu, ki je skoraj vse bolezni z vodo zdravil. Stariha se je nekaj časa mudil tudi v

Kamniku na Gorenjskem, kjer je bilo priljubljeno letovišče in zdravilišče, ter res popolnoma okreval. V Novo mesto se je pripeljal menda že z Dolenjsko železnico, katero so tisto leto dogotovili. Doma je zadnjič videl svoje postarne starše, kajti oče mu je sledeče leto umrl, mati pa dve leti kasneje. Konec poletja, ko so se šole začele, je bil že zopet v St. Paulu. Med odsotnostjo mu je faro oskrboval kaplan F. Požek.

Kmalu potem je Stariha praznoval 25-letnico mašništva. Bilo je v sredo 3. oktobra 1894. Župljani so prejšnji dan cerkev sijajno okrasili in zdaj docela napolnili. Ob desetih je slavljenec pel sv. mašo z leviti. Pridigal je K. Koeberl. Navzočnih je bilo tudi 32 duhovnikov, med njimi 11 Slovencev. Končali so z zahvalno pesmijo, katero je vsa cerkev navdušeno pela. Nato so imeli obed v okusno ozaljšani dvorani. Sledile so napitnice, nakar so župljani in drugi prijatelji izročili slavljenцу dragocene in pomenljive darove. Zvečer pa je bila v šolski dvorani zabava v čast slavljenцу.

V septembru leta 1895 je Jakob Hill predsednik Velike severne železnice, poklonil šentpavelski škofiji novo semenišče (St. Paul Seminary), katero je iz svojega sezidal. Obsegalo je šest velikih poslopij. Nadškof Ireland je dal zavod inkorporirati. Zadevno listino so podpisali poleg nadškofa tudi škof Cotter, župnik Stariha in še dva laika. V njem se je potem šolalo tudi veliko Slovencev.

Konec sledečega meseca je Stariha ustanovil faranom društvo katoliških borštinarjev, dobro leto potem pa ženam društvo katoliških borštnic. Na kraju leta 1899 pa je pomagal župljankam ustrojiti še podporno društvo sv.

Frančiške in ga vpisal v Nemško katoliško osrednje društvo Minnesota.

Dne 21. septembra 1897 je bil č. Jakob Trobec posvečen za šentklavdskega škofa v šentpavelski stolnici. Za to slavnost je vse potrebno pripravil odbor, v katerem je bil tudi Stariha. (Naj bo mimogrede povedano, da so njegovo ime tedaj često omenjali v zvezi z izpraznjenim sedežem v St. Cloudu). Tudi pri posvečevalnih obredih je pomagal kot arhidiakon, zvečer pri slavnostnem obedu pa je imel zanimiv govor o novem škofu. Asistiriral je tudi sledečo nedeljo, ko je škof Trobec blagoslovil novo cerkev sv. Neže v mestu.

Proti koncu novembra 1897 je umrl generalni vikar šentpavelske nadškofije, preč. Louis Caillet. Pri pogrebu dne 1. grudna je pomagal njegovo krsto nositi tudi Stariha. Tega si je tedaj zaradi njegove modrosti nadškof Ireland izbral za generalnega vikarja. (Bil je naš sedmi in zadnji generalni vikar v Ameriki.)

To službo, ki je prva za škofovo, je potem Stariha skoraj pet let opravljal, dokler ni sam škof postal. Med nadškofovo odsotnostjo v Evropi je dvakrat nadškofijo sam upravljal. Povrh pa mu je nadškof prepustil tudi težavno kanonično obiskovanje župnij, ki je trajalo s presledki skoraj tri leta. Službo generalnega vikarja in upravitelja škofije je tako vestno, a tudi obzirno vršil, da je ne le zadovoljeval nadškofa, temveč si tudi pridobil zaupanje vseh katoličanov mogojezične nadškofije.

Znameniti za župnijo sv. Frančiška so bili božični prazniki tistega leta (1897). Prinesli so kar dve posebni slavnosti. Prva je bila nova maša, katero je pel na sam božič prvi fant iz

fare, č. Andrej Rinke. Stariha je pomagal kot arhidiakon in tudi pridigal. Za geslo je vzel apostolove besede: "Obsodba pa je v tem, da je prišla luč na svet, pa so ljudje bolj vzljubili temo kot luč, zakaj njih dela so bila hudobna." (Jan 3, 19). Popoldne je novi mašnik vodil slovesne večernice in podelil blagoslov z Najsvetejšim.

Drugi dan je bila nedelja in praznik sv. Štefana. Tedaj je apostolski delegat nadškof Martinelli tam daroval pontifikalno sv. mašo. Moška farna društva so ga iz župnišča spremila v cerkev, ki je bila še izza prejšnjega dne ozaljšana, a je za to slavnost dobila še posebne okraske. Ljudje so jo docela nagnečili. Delegatu sta asistirala čč. Andrej Rinke in Matija Štukelj. Diakon in subdiakon maše sta bila bogoslovca Janez Seliškar in Franc Krže. Nižje službe je opravljal 12 semeniščnikov, obredar pa je bil dr. Franc Schaefer. Pridigal je nemško kaplan H. Klein o veri in krepostih prvega mučenca sv. Štefana. Prav dobro se je izkazal tudi pevski zbor, ojačen z orkestrom. V svetišču so bili delegatov tajnik dr. Rooker ter župniki Solnce, Koberl in o. Alfred OSB. Po maši je župnik Stariha pogostil v župnišču delegata, nadškofa Irelanda, duhovnike in semeniščnike, ki so pri maši stregli, vseh skupaj 24. Po obedu se je delegat vrnil v nadškofovo palačo.

V nedeljo 26. svečana 1899 je v Marquettu umrl škof Vertin in bil sledeči petek pokopan. Pri pogrebu svojega starega prijatelja je bil tudi Stariha. Ta je teden poprej pokopal tudi prijatelja Karla Koeberla.

Medtem je število za šolo godnih otrok v župniji sv. Frančiška stanovitno raslo, tako da v farni šoli niso mogli več najti dovolj prostora. Zato jo je

Župnik hočeš nočeš moral povečati. Prizidal ji je poleti 1899 kar šest sob, tako da jih je imela deset. Razširil je tudi samostan, ki je bil prav tako že pretesen, in mu dodal šolski prizidek. Vsa ta dela so stala blizu deset tisoč dolarjev. Upeljal je tedaj tudi kurjavo na paro.

Proti koncu leta 1899 sta bila preoblečena v monsinjorski ornat semeniški spiritual Anatol Oster v St. Paulu in generalni vikar Jožef Buh v Duluthu. Obeh slavnosti se je udeležil tudi Stariha. Pri prvi je tudi prebral zadevno papeževo listino po latinsko in po angleško.

Kot generalni vikar je imel seveda tudi z raznimi župnijami opraviti. V New Ulmu n.pr. je župnik želel postaviti dostojno župnišče, a so nekateri farani nasprotovali. Da bi stvar pospešil, se je Stariha 16. avgusta 1900 ondi udeležil seje cerkvenega odbora, na kateri so sklenili nemudoma sezidati primerno novo župnišče. Šest tednov potem je namesto nadškofa blagoslovil novo cerkev v Wabasso. Dobro leto kasneje 22. septembra 1901 je blagoslovil vogelni kamen za novi samostan šolskih sester v fari šv. Neže v St. Paulu, kjer je bil č. Janez Solnce za župnika.

Tisto poletje 2. julija je šentpavelska škofija praznovala zlati jubilej svojega obstanka. Na sporedu je bilo več govorov. Nastopil je tudi generalni vikar in poklonil nadškofu mošnjiček z 80,000 dolarji, katere je škofijska

duhovščina darovala za St. Thomas College v mestu.

V jeseni 30. oktobra se je udeležil pogreba č. Janeza Torija v Richfieldu. Pri maši, katero je pel škof Trobec, je bil arhidiakon ter je blagoslovil in pokopal mrliča.

Sledeče leto se je iznenada raznesla novica, da bo Stariha postal škof nove škofije v Dakoti. Ta vest se je v avgustu uradno potrdila. Razveselila je vse njegove prijatelje, le faranom sv. Frančiška ni bila všeč, ker so neradi izgubili vrlega župnika; a morali so se v voljo božjo vdati. V znamenje ljubezni so ga oskrbeli s škofovsko opravo in mu povrh še darovali mošnjiček s 575 dolarji. Dekliško društvo sv. Cecilije mu je priredilo častni sprejem s petjem in godbo ter mu poklonilo zlato posodo za sveta olja. Župnik se je ganjen zahvalil za pozornost in dragocene darove.

ŠKOF V LEADU

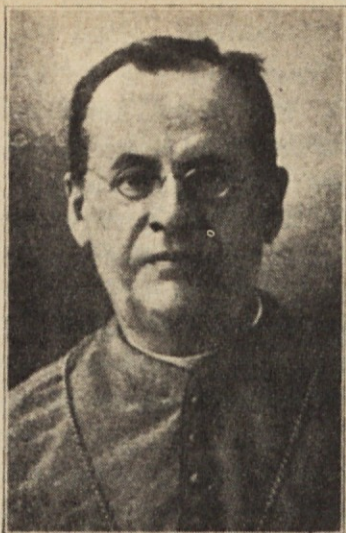
Papež Leon XIII. je 6. avgusta 1902 ustanovil novo škofijo v Južni Dakoti. Za sedež ji je določil mesto Lead (reci Lid) v Črnih hribih (Black Hills), katerih najvišji vrh Harney Peak je 2207 m ali 7242 čevljev visok. Škofija obsega vso državo na zapadni strani reke Missouri. To ozemlje je do 1879 spadalo v apostolski vikariat Nebraska, od l. 1889 pa v škofijo Sioux Falls (reci Su Folz). Apostolski vikar Dakote in prvi škof sufolski je bil Martin Marty. Nasledoval ga je škof

* * * * *

Neveren človek se je norčeval iz nune. „Kakšna potegavščina bo, če boste po smrti videli, da ni posmrtnega življenja.“

„Kakšna potegavščina bo šele za vas,“ je odgovorila nuna, „če boste videli, da posmrtno življenje obstoja.“

- Pia

Škof Jakob Trobec

Tomaž O'Gorman, ki je prej učil na katoliški univerzi v Washingtonu.

Leadaska škofija je l. 1902 imela kakih 9000 katoliških prebivalcev, všteti suške Indijance (Sioux Indians). Po Catholic Directory za leto 1903 je bilo v njej 17 duhovnikov (9 škofijskih in 8 redovnih), ki so oskrbovali 12 župnij, 13 misijonov, 16 postaj, 4 šole s 720 učenci in 2 bolnici. Tu so vštete tudi indijanske rezervacije. (Točnost teh števil naj kdo drug preišče.)

Za prvega načelnika te misijonske škofije je papež izbral preč. Janeza Stariho. Storil je to na priporočilo nadškofa Irelanda in podložnih škofov v priznanje njegovega dela in njegovih zmožnosti. Nadškof ga je 28. oktobra v svoji stolnici slovesno posvetil za škofa. Tedaj mu je poklonil v dar tudi naprsni križec z verižico, narejeno iz črnohribskega zlata in darovano njegovemu predniku škofu Martyu l. 1883. Hkrati je posvetil tudi preč. Jakoba Keane za cheyemnskega škofa.

Nadškofu so pri tem pomagali škofje Jožef Cotter, Jakob McGolrick,

Jakob Trobec in Janez Shanley. Pridigal je škof Tomaž O'Gorman o pomenljivih obredih pri posvečevanju in o častitljivosti katoliškega škofa kot naslednika apostolov; navezal je na Kristusove besede: "Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošljem." (Jan 20, 21.) Prisostvovalo je še devet drugih škofov in nad sto duhovnikov, tudi 20 slovenskih. Stolnica je bila nabito polna. Svečanost je trajala kake štiri ure. Tedaj je Stariha imel že čez 57 let.

Popoldne so se naši svečeniki zbrali in ustanovili "Zvezo slovenskih duhovnikov v Ameriki". Namen zveze je bil prirejati misijone za priseljene Slovence, jim ustanavljati slovenske župnije, dobivati slovenske duhovnike in, če mogoče, še slovenske šolske sestre. Škofa Trobec in Stariha in monsignor Buh so zvezo takoj navdušeno pozdravili. Postali so njeni pokrovitelji in jo dobro gmotno podpirali. Tudi ostali člani niso plačevali manj kot 25 dolarjev na leto. Zveza je nekaj let lepo uspevala.

Zvečer istega dne (28. okt.) sta novo posvečena škofa Stariha in Keane obiskala šentpavelsko semenišče. Spremljalo ju je 13 škofov in mnogo duhovnikov od blizu in daleč. Semeniščniki, katerih je bilo 150, so jima na čast priredili lepo zabavo s pestrim sporedom. Ena izmed točk je bila Markovič-Zajčeva pesem "U boji!" Peli so jo slovenski dijaki, katerih je tedaj bilo 18 v semenišču. Živahni napev je vsem ugajal. Ameriški dijaki ga dolgo niso mogli pozabiti.

Sljedečo nedeljo (2. nov.) je škof Stariha prvič pel pontifikalno sv. mašo v cerkvi sv. Frančiška Saleškega na veliko veselje župljanov. Stregli so mu čč. Anton Ogulin, Janez Solnce, Peter

Jung, Janez Goergen in Čč. doktorja Janez Seliškar in Franc Schaefer. Pridigo je imel Č. Robert Schlinkert. Popoldne pa je škof sam ondi pridigal, ko je birmal 145 otrok. Nasledoval ga je v fari Ljubljančan Franc Bajec kot župnik.

V četrtek 20. novembra se je novi škof odpravil v svojo novo področje. Spremljali so ga škofje O'Gorman, Cotter in Shanley ter mnogi duhovniki. Tedaj še ni nobena železnica neposredno vezala Minnesoto s Črnimi hribi v Južni Dakoti. Peljati so se torej morali po velikem ovinku skoz Iowo in Nebrasko, da so dospeli do cilja.

O leadski škofiji je tedaj neki katoliški list iz St. Paula vedel tole povedati: "Pokrajina se je odprla naseljevanju šele leta 1890 po pogodbi, katero je vlada sklenila s prvotnimi indijanskimi posestniki. Nova škofija se sčasoma utegne razviti v obljudeno in premožno škofijo, ker obsega mnogo rodovitne zemlje. A zdaj monsignor Stariha še nikakor ne bo imel na rožah postlano v prostrani pokrajini, kjer živi le malo katoliških družin in so še te raztresene med indijanskimi rezervacijami ter se s trudom borijo za obstanek."

Ko so se škofje s spremstvom v soboto pripeljali v Lead, jih je na postaji čakalo prav mnogo ljudi - katoličanov in drugovercev. (Ondotni rudniki so se za tisti dan zaprli.) Prišleče je odbor meščanov pozdravil in v kočijah odpeljal v mesto.

Spremljala so jih v veliki paradi vsa društva in šolski otroci kakor tudi mestni oblastniki. Pri cerkvi sv. Patricija, kjer je stal lep slavolok, so škofa Stariho pozdravili mestni župan in še dva druga govornika. Škof je odvrnil v kratkem govoru, ki so ga ljudje s ploskanjem pozdravili. Sledil je sprejem občinstva.

Drugi dan - v nedeljo je bilo slovesno ustoličenje novega cerkvenega kneza. Praznično ozaljšano cerkev je ljudstvo natlačilo. Po prihodu škofov in duhovnikov v stolnico je nekdo prebral po latinsko in angleško apostolski pismi, s katerima je papež ustanovil leadsko škofijo in izvolil preč. Stariho za njenega prvega škofa. Potem ga je škof O'Gorman peljal k njegovi stolici in umestil. Nato je v pridigi poudarjal mnoge sposobnosti novega prelata za visoko službo in dolžnost škofljanov, da z njim sodelujejo. Na koncu je škof Stariha nagovoril svoje nove vernike približno takole:

"Naš sveti oče Leon XIII., vrhovni pastir Kristusove Cerkve na zemlji, me je poslal v ta zapadni del velike države Južne Dakote ter mi izročil dolžnosti in odgovornosti škofa v Cerkvi božji. Velike so zares te dolžnosti. Kot škof prevzamem skrb za najdražje in najdragocenejše, kar imamo na tem svetu, skrb za duše mojih škofljanov. Voditi vas moram po potu v nebesa in o tem mi bo kdaj treba dati strog račun božjemu Sodniku. V strahu trepetaje torej nastopam važno in težavno službo

* * * * *

"Ne maram ljudi, ki menjajo vero," je rekel nemški knez nekemu grofu.

"Tudi jaz ne," je grof odgovoril. "Ker so naši predniki menjali vero, sem sedaj primoran, da se vmem v katoliško cerkev. Protestant, ki postane katoličan, ne menja vere, ampak se samo vrne, kar so naši predniki zapustili."

- Pia

tem bolj, ker sem docela nevreden nasledovati moža, ki sta pred menoj tu delala: svetniškega škofa Martya in učenega škofa O'Gormana. A čeprav nisem vreden stati poleg njiju, sem vendar sklenil naložene mi dolžnosti z božjo milostjo po najboljših močeh izpolnjevati. In te dolžnosti mi bo tem lažje in prijetneje izvrševati, čim bolj vneto me bodo škofljani podpirali."

"Bom vam škof in dušni pastir in kot tak bom oznanjal evangelijske nauke Jezusa Kristusa, kakor jih je zadnjih 1900 let vesoljna katoliška Cerkev oznanjevala v vseh delih sveta po zapovedi Gospodovi: 'Pojdite po vsem svetu in učite vse narode.' Prva dolžnost mi bo, deliti kruh božje besede vsem, bogatim in ubogim, mladim in starim, kajti vsi naj ubero pot v nebesa. A kako naj najdejo ta pot, če ga jim nihče ne pokaže? Porabil bom torej vsako priložnost na prižnici, v spovednici, v šoli, pri bolniški postelji, da zadostim izročeni mi dolžnosti, da namreč vsadim v vaša srca nauke naše svete vere, se neustrašeno borim zoper zmote duha in srca ter vas zmeraj opominjam na edino potrebno skrb za vaše zveličanje."

"Dasiravno je naša pokrajina prostrana, njeno prebivalstvo pa še majhno, vendar ne prihajam v puščavo, kjer je treba kraljestvo božje šele od kraja začeti. Saj tu najdem cerkve, bolnice, šole in akademije. Veseli me da versko in dobrodelno mislite in cenite vrednost vzgoje. Imate tukaj katoliško šolo in zato vam čestitam. To samo ni vzbuja dobro mnenje o vas, ker spoznate, da moramo, če hočemo mladi rod Cerkvi ohraniti, naše otroke ne le v svetnih stvareh vzgojiti, ampak jih tudi naučiti dolžnosti do Boga in

bližnjega. Tako bodo zvesti Cerkvi in državi."

Škof je še govoril o duhovskih opravkih v škofiji ter o zvestem sodelovanju škofa, duhovščine in vernikov. Za zaključek je podelil blagoslov božji mladi škofiji. Sledila je slovesna sv. maša, pri kateri pa je bilo petje še prav pomanjkljivo in preveč posvetno. Zvečer so imeli slovesne večernice.

Lead je bil prav od početka rudarsko mesto. Stoji na skrajnem zapadu države v gorski dolini Črnih hribov 1626 m ali 5335 čevljev nad morjem. Ustanovili so ga l. 1876 prospektorji (iskalci kovin), ki so tja pridrli, ko se je zlato našlo v ondotnih gričih in grapah. Kmalu potem so si tam katoličani postavili cerkev sv. Patricija, pozneje pa tudi bolnico in šolo.

Ob Starihovem prihodu je bil Lead največje mesto v škofiji. Štel je blizu 8000 prebivalcev, ki so se preživljali z delom v zlatih, srebrnih in svinčenih rudnikih. Največji od teh je bil Homestake, ki je dajal vsako leto zlata vrednega okrog sedem milijonov dolarjev. Vendar pa od bogatih rudnikov v Črnih hribih Cerkev ni imela dobička.

Prebivalci Leada so bili Američani, Francozi, Irci, Angleži, Finci, Švedi, Hrvati, Srbi in drugi. Izpovedovali so različne vere. Hrvati so prišli z dalmatinskih otokov. Šteli so nad tisoč duš in imeli tri podporna društva. Bili so pa versko popolnoma zanemarjeni. Ker niso znali angleškega jezika, jim je škof takoj prvo leto priskrbel č. Jožefa Tomšiča, duhovnika tržaške škofije. Ta se je med njimi trudil do aprila 1904, ko je otresel prah s svojih nog in s Starihovim dovoljenjem odšel v bolj vneti Forest City, Pa. Škof

Stariha je tudi posvetil dva slovenska duhovnika, namreč Jožefa Judniča l. 1905 in Janeza Novaka l. 1908, a sta pozneje oba zapustila Dakoto.

Prva leta je škof delal doma, kar je le mogel. Našel je tam majhno leseno cerkev, ki mu je služila za stolnico. Imela pa ni ne dostojnega svetišča ne primerne zakristije. Zato je moral cerkev povečati in ji oboje pridelati. Škofova "palača" je bila majhna lesena hiša s štirimi sobami. Tudi to je moral škof znatno razširiti. Kot dober pevec je seveda tudi poskrbel, da sta se petje in godba v stolnici kmalu pošteno izboljšali. V farni šoli so sestre benediktinke poučevale 150 otrok. Te pa je l. 1904 izročil sestram frančiškankam v oskrbo.

Zanimal se je pa seveda tudi za vse druge katoliške naselbine v Škofiji. Mnoge so šele nastajale in so prav vsega pogrešale, starejše so pa rastle in potrebovale večjih cerkev, šol itd. Pretežno večino prebivalstva v Škofiji so tvorili Sioux Indians (suški Indijanci), ki so deloma še čakali pokristjanjenja.

Amerika je bila tedaj še misijonska dežela. To je veljalo posebno za zapadni del Južne Dakote. Njeni duhovniki so bili zares misijonarji, ki večidel niso premogli niti beliča na svetu. Niso imeli ne redne plače, ne stalnega bivališča in so živeli od

miloščine siromakov, katerim so služili. Le malo jih je jedlo ob rednih obrokih. Ko so hodili okrog po misijonih, so bili mnogokrat prisiljeni spati v skednjih, v senenih kopicah in pod milim nebom. Kraj, ki so mu rekli "dom", pogosto ni bil nič drugega kot revna bajta. Ni čudno, da je Stariha menil, da mora imeti poseben poklic, kdor hoče biti misijonar.

Revščine torej nikjer ni manjkalo. Zato je škof Stariha rad šel pomagat v starejše in bolj premožne Škofije ter prosit podpore. In kar je nabral, je porabil za izboljšanje stolnice in za zgradbo novih cerkev in drugih poslopij kakor tudi za podporo svojih misijonarjev.

Pri tem delu ga je zalotila velika stavka, ki so jo z novim letom 1907 začeli rudarji Črnih hribov, da bi izsilili osemurni delavnik, ki ga jim rudniške družbe niso hotele prostovoljno dati. Namen so dosegli šele po hudem več kot pet mesecev trajajočem boju. Seveda je škof sočustvoval z rudarji, katere so družbe izžemale, kjer so mogle.

Sredi te stavke je škof Stariha službeno odpotoval v Rim na grobe sv. apostolov; odšel je v soboto 6. aprila in se vrnil konec poletja. Obiskal je Pariz, Rim, Slovenijo, Avstrijo, Bavarsko itd. Sveti papež Pij X. ga je zelo ljubeznivo sprejel in mu podaril v spomin zlat naprsni križec. Iz Semiča

* * * * *

Hanibal je uspešno preganjal Rimljane in jih težko porazil pri Cannah. Ni pa nadaljeval zasledovanja poražene vojske in ni šel nad Rim, ki bi ga tedaj z lahkoto osvojil. Njegova vojska je taborila v Capui, kjer so se vojščaki predajali veseljačenju in brezdelju.

Medtem so Rimljani na novo organizirali svoje sile in napadli Hanibala ter ga porazili. Tedaj je Hanibal vzkliknil:

„Ko sem mogel, nisem hotel, in sedaj ko hočem, ne morem.“
Enako se godi ljudem, ki zavračajo božjo milost.

- Pia

je 18. junija 1907 pisal Ludovikovemu misijonskemu društvu v Monakovem tole pismo:

“Prečastiti g. prelat! Pravkar prihajam iz Rima, kjer sem napravil svoj “ad Limina” obisk, in sem tu izstopil z namenom, da Vam predstavim ubošтво svoje škofije in Vas prosim podpore.

“Moja škofija je bila ustanovljena l. 1902 v Južni Dakoti Zedinjenih držav Severne Amerike zapadno od reke Missouri s škofovskim sedežem v Leadu, z namenom, da bi zvalila na zapad nove prišlece in druge katoličane iz večjih mest na vzhodu.

“Ta škofija obsega ozemlje 41,759 štirjaških milj. Na tem velikem prostoru sem ob svojem prihodu našel 4600 katoličanov, ki so živeli raztreseno naokrog in katere je oskrbovalo pet duhovnikov. V Leadu samem sem našel majhno leseno cerkev, ki se zdaj stolnica imenuje, in majhno hišo komaj dovolj veliko, da je nudila streho enemu duhovniku. Poleg teh imam še 20,000 Indijancev v škofiji, od katerih je približno 6000 katoliških. Ostali so še pogani ali pripadajo drugim ločinam.

“Izza zadnjih dveh let se začenjajo katoličani vseljevati. Število katoličanov se je povečalo za 8000 in duhovnikov za 15. Letos se jih posebno veliko vseljuje, ker sta bili dve novi železnici zgrajeni in se je tako dežela odprla naseljencem! In ker je zemlja ugodna zlasti za poljedelstvo, se nam obeta najboljša bodočnost. Seveda so ti novi prišleci ubogi in ne morejo zase veliko storiti. Če jih same pustimo, se je bati, da postanejo versko brezbrizni. Dal sem jim torej v raznih krajih postaviti 12 majhnih cerkev; denar zanje sem nabral večidel sam po

vzhodnih škofijah. Te zdaj redno oskrbujejo za to določeni duhovniki in jih bodo tako za prihodnjost Cerkvi ohranili. A manjka še mogočesa: treba je zgraditi nove cerkve, vzgojiti bogoslovce, nabrati novih dijakov, ki imajo poklic. Toda od kot vzeti sredstva, da se vsi stroški plačajo?

“Jaz kot škof nimam prav nikakih dohodkov. Škofija šele nastaja, zato ne more ničesar storiti. Vsi moji dohodki znašajo (mesečno) 50 dolarjev, ki jih v Leadu dobivam za svojo plačo, ker sem tam hkrati škof in župnik. Da bi opisal žalostno stanje Indijancev, za to mi manjka besed. Želel bi torej z Vami, prečastiti gospod prelat, osebno govoriti in Vam razložiti svoje ubošťvo. Potrebujem duhovnikov, ki imajo poklic prenašati pomanjkanje na zapadu. Oglasili so se pri meni že trije dijaki, ki so rekli, da so pripravljeni iti v misijone. Ker so pa siromašni, ne morejo potnih stroškov plačati. Obljubil sem jim, da jih bom sprejel pod pogojem, če mi bo mogoče kje dobiti denar, da bom mogel zanje plačati.

“Te in druge potrebe so me pripravile, da se oglašam pri Vas, prečastiti gospod, in Vas prosim, da mi v mojem siromaštvu pomagate. Želim, da bi si Vi sami mogli ogledati razmere v moji škofiji, potem bi se strinjali z menoj, da sem najrevnejši škof v Združenih državah. Imam veliko in ugodno področje, kjer bi se moglo mnogo storiti v božjo čast in za zveličanje neumrjočih duš, če bi bila na uporabo potrebna sredstva.

“Upam, da boste milostno upoštevali mojo prošnjo in naj ljubi Bog Vam in vsem dobrotnikom Ludovikovega društva tisočerno povrne.”

Prošnja ni ostala brez uspeha, kajti

konec leta je škof prejel od tega društva 1500 mark podpore, za katero se je zahvalil s pismom z dne 3. januarja 1908. Sledeči dan je pisal pariški družbi za širjenje vere in ji med drugim tudi tole povedal:

"Izza maja 1907, ko sem Vas obiskal, se je v moji škofiji veliko spremenilo. Vlada je vso to pokrajino odprla priseljevanju belcev in železniške družbe so zgradile dve novi železnici skozi škofijo. Z železnicama pa so prišli tudi ljudje in zasedli krasno deželo."

"Lani v avgustu sem se vrnil iz Evrope. V septembru in oktobru pa sem obiskal vse kraje, kjer so se ljudje naselili, ter ustanovil šest novih župnij. In brž ko bomo v tistih krajih mogli postaviti potrebne cerkve in župnišče, jim bom dal stalne dušne pastirje."

"Seveda bodo te fare zelo skromne vsaj spočetka, kajti ljudje so šele lani prišli. Večinoma so prav ubogi, pogosto nimajo nič drugega kot krepke roke in volje delati. Zemljo 160 akrov dobijo zastonj od vlade Združenih držav. So pa dobro razpoloženi in pobožni. Z malimi sredstvi, ki jih imamo na uporabo, bomo seveda postavili lesene cerkve in župnišča ter naredili, kolikor je neobhodno potrebno. Vsaka izmed teh cerkev in župnišč bo stala od 4000 do 5000 dolarjev, kar je več nego ti revni ljudje morejo plačati."

Zato škof prosi družbo podpore in pristavlja: "Skoraj leto dni sem že bolan in morem le z največjo težavo opravljati dolžnosti svoje službe. Z dovoljenjem Rima sem se preselil v Hot Springs, kjer je podnebje boljše nego v Leadu."

Isti mesec so v leadski stolnici imeli ljudski misijon.

Stariha je bil primeroma trdnega zdravja. Toda sčasoma se mu je to začelo krhati v neprestanih skrbah in naporih, tako da je pričel bolehati. Poiskal si je milejše podnebje v Hot Springsu, kjer je kupil čedno hišo in se dol preselil. To mesto je 1049 m nad morjem.

Poleti 1908 so njegovi suški Indijanci imeli enega svojih dveletnih katoliških kongresov ali shodov. Sešlo se jih je okrog 1500 v misijonu sv. Frančiška na Rosebudski rezervaciji in si postavilo toliko šotorov, da je bil pogled nanje nepozaben. Kakor vselej tako se je tudi to leto škof Stariha udeležil shoda z 11 duhovniki. Zborovali so skoraj štiri dni. Tihe maše so se začele vsako jutro že ob pol šestih in mnogi Indijanci so pristopili k sv. obhajilu. Ob osmih so imeli slovesno sv. mašo. Peli so ubrano indijanski fantje in dekleta. Tudi pridige so bile v suškem jeziku.

O zbranosti teh Indijancev pri sv. maši je škof pisal tole nekemu prijatelju: "Videl sem že lepe pobožnosti po raznih cerkvah, ali takšne nikjer ne, kakor pri Indijancih. Njihova živa vera je naredila name velikanski vtisk in mislil sem si: Tako verni in pobožni so morali biti prvi kristjani. Celo sveto mašo se nihče ni ganil; vsi so bili na kolenih in sklonjeni z glavo do tal, dokler se sveta daritev ni končala."

Prvi dan je slavnostni pridigar govoril o koristi in časti dela, katero so misijonarji vedno priporočali Indijancem; ti so namreč najrajši pohajkovali ali se kvečjemu ukvarjali z lovom in pretepanjem, za vse drugo pa so morale njih ženske skrbeti. Po veliki maši se je začelo zborovanje. Otvoril ga je katehist s pozivom:

“Kaunkijapitko! - Molimo!” Vsi so poklekili in molili očenaš. Nato je vstal škof Stariha in imel kratek pozdraven govor, ki ga je tolmač prestavil. Svoj jezik je prilagodil duševni zmožnosti Suov, rekoč: “Zborovanje naj bo tudi nekak misijon. Vaš škof in vaši duhovniki so prišli, da vas pouče v Kristusovem nauku in vam dele sv. zakramente. Udeležite se vsako jutro sv. maše in pridige, pojdite k spovedi in sv. obhajilu in, če le mogoče, pridite k vsakemu zborovanju.”

Po maši so imeli pouk o verskih resnicah in verskem življenju. Popoldne so razpravljali o svoji duhovni in telesni blaginji ter sprejeli primerne sklepe. Zvečer so skupno molili in potem šli spat, ko je po šotorih vse potihnilo.

Drugi dan je bila velika maša zadušnica za vse člane in članice društev sv. Jožefa in sv. Marije, ki so izza zadnjega shoda pred dvema letoma umrli. Indijanci leadske škofije so namreč bili organizirani v 26 društvih sv. Jožefa za moške in v prav tolikih društvih sv. Marije za žene. Pridigar je razložil najprej molitev za rajnike, potem pa deset božjih zapovedi.

Na sledečem shodu so razpravljali tudi o pitju in pijančevanju. Besedo je povzel škof Stariha in jedrnato orisal pustošenje, ki ga pijančevanje dela v družinah. Svoj govor je zaključil z besedami: “Zato vam svetujem, da ne pijete opojnih pijač: svetujem vam, da to Bogu obljubite. To obljubo lahko storite za vse svoje življenje, ali pa le za eno ali dve leti. Rad bi vas videl srečne, rad bi vam pomagal, da zveličate svoje duše; zato moj nasvet.”

Indijanci so bili z nasvetom zadovoljni. Da pa ne bi šli predaleč v

svoji vnemi, jim je škof nasvetoval sledeči sklep, katerega so po daljšem posvetovanju sprejeli: “Vsi naj obljubimo, da ne bomo pili opojnih pijač.” Isto so hoteli skleniti tudi o kajenju tobaka, pa jim je škof odsvetoval.

Nato so posamezna društva poročala, kaj so storila za siromake, bolnike, veroučitelje, cerkve itd. Škof se jim je zahvalil in izpodbudil dobre ljudi, naj še dalje denar pametno porabljajo. Blagajnike pa je opomnil, naj zmeraj pravilno vodijo račune.

Tretji dan je bila birma. Med pontifikalno mašo je pridigar razložil pomen tega zakramenta. Birmanih je bilo 119 oseb, večinoma novih spreobrnjenec.

Četrty dan po božji službi so zborovanje zaključili. Sklenili so, da bo prihodnji kongres že sledeče poletje na Cheyenne River rezervaciji. Škof je vstal za končni govor. Opomnil je katehiste, naj se v vsem podredijo ukazom misijonarjev. Potem je presrčno vzpodbudil vse zborovalce: “Prijetelji, veseli me, da ste tako mnogi te dni prejeli sv. zakramente. Na prihodnjem zborovanju hočemo pol dneva posvetiti mladini. Ljubi starši, na teh shodih hočem videti vaše sinove in hčere; hočem jim govoriti. Zdaj pa ostanite zdravi in božji blagoslov naj vas spremlja! Prihodnje leto se bomo zopet videli, če je to volja našega Velikega Očeta v nebesih.”

V POKOJU IN SMRT

Vendar pa to ni bila božja volja, kajti preden je minilo mnogo mesecev, se je Stariha odpovedal svoji škofiji. Papež je odpoved sprejel dne 29. marca 1909. Vest o tem se je hitro raznesla in zelo užalostila vse vernike škofije,

ki so najboljše vedeli, kako velike so bile zasluge, katere si je vladika pridobil za razvoj katoliškega življenja v zapadnem delu Južne Dakote, kjer je moral tako rekoč ledino orati in vse iznova začeti.

V nedeljo 25. aprila so pri veliki maši ljudje stolnico v Leadu docela natlačili, ker so zvedeli, da bo tedaj škof slovo vzel. Nič niso prikrivali žalosti, ki jih je prevzela, ko jim je naznanil, da je moral zaradi bolezni pretrgati vezi z leadsko škofijo in da je papež njegovo odpoved sprejel. Rekel je, da bo čez malo dni odšel v Evropo, a da se bo pozneje zopet vrnil na obisk, če je le volja božja, da ozdravi.

Potem je govor obrnil naravnost na škofljane. Preproste in odkrite besede so mu vrele iz velikodušnega srca in pokazale njegovo krepko osebnost, s katero si je pridobival prijatelje, kamorkoli je prišel. Dal je račun o vsem svojem oskrbovanju škofije od početka do konca. Pripovedoval je, kako je škofija rastla, kakšne težave so ga obdajale, ko je skrb zanjo prevzel, in koliko dela in nadlog ga je povsod spremljalo. Preprosto in z zaupanjem, ki je zgovorno izražalo njegovo vero v končni uspeh, je razložil zgodovino škofije. Pri tem pa je vse uspehe, ki jih je dosegel, pripisal ne svojim osebnim naporom in žrtvam, temveč božji pomoči, ki mu je omogočila izpeljati načrte, med tem ko mu je telo slabelo in zdravje pešalo. Ob zaključku je izrazil svojo ljubezen in spoštovanje do škofljanov ter jih vse

blagoslovil. Mnogi so ihteli, ko je končal preprosto in odkritosrčno poročilo o svojem delovanju.

Popoldne tiste nedelje je škofa obiskalo na stotine Leadčanov, katoliških in drugih, ter se z njim poslovilo. Vsi so mu želeli, da bi kmalu ozdravel.

Zvečer se je škof vrnil v Hot Springs. Kakor povsod tako so tudi tam ljudje žalovali, ker so z njim izgubili skrbnega in vestnega pastirja pa tudi dobrega očeta, ki je imel vedno odprta vrata in srce za svoje ovčice. Sledečo nedeljo se je odpeljal v St. Paul, kjer je prebil nekaj dni. Dne 25. maja je odplul iz New Yorka proti Rimu. Spremljal ga je stari prijatelj č. Anton Ogulin. Ko se je poklonil sv. očetu Piju X., je odšel v Slovenijo.

Leadska škofija, katero je zapustil, je zadnja leta res izredno rastla. Medtem ko je leta 1902 imela le kakih devet tisoč katoličanov, vštevši katoliške Sue, jih je leta 1909 imela že dvakrat toliko. Po statistiki te škofije je zdaj bilo v njej že 25 duhovnikov (9 redovnih), 18 župnij, 35 misijonov s cerkvami, 5 šol s 1030 učenci in 1 sirotišnica s 24 sirotami. Zares lep napredek v manj kot sedmih letih v pokrajini, ki je bila znana pod imenom "Bad Lands".

Po 40 letih napornega dela v Ameriki se je škof Stariha vrnil v rodno domovino. Da bi si izboljšal zdravje, se je najprej odpravil v dolenske Toplice, ki mu pa niso nič pomagale. Potem je šel v Iko, a se vrnil v Toplice, kjer se mu je zdravje

Kaj je ateist (brezbožnik)?

Brezbožnik je otrok, ki hoče na vsak način prepričati samega sebe, da nima očeta, je slepec, ki trdi, da ni sonca in je človek, ki zapira oči sredi dneva in trdi, da ni svetlobe.

-Pia

za silo popravilo. Nato se je naselil v Ljubljani in blizu jezuitske cerkve sv. Jožefa kupil majhno vilo ter v njej prebil tiho in samotno večer svojega življenja v pobožni pripravi za zadnji klic večnega Sodnika. Dne 9. novembra 1909 ga je sv. stolica imenovala za naslovnega škofa Antipatride, nekdanje škofije v Palestini. Naj tu pripomnimo, da je bil sedež njegove škofije leta 1930 prestavljen iz Leada v Rapid City in da se po tem zdaj škofija imenuje.

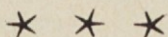
Ne daleč proč od njegove vile v Ljubljani so usmiljene sestre sv. Vincencija vodile Elizabetno otroško bolnico v Streliški ulici, kjer je sleherno jutro maševal v kapeli Brezmadežne. Imel je navado vsako dopoldne se izprehajati, popoldne pa doma prebirati angleške in druge knjige. Semtertja je tudi prevzel kako škofijsko opravilo; pokopal je n.pr. znanega jolietkega župnika Šusteršiča, ki je spomladi l. 1911 ondi umrl. Bil je tudi izvrševalec njegove oporoke. To in drugi posli so ga tisto poletje potegnili nazaj v Ameriko, kjer je zadnjič obiskal stare ljube kraje in prijatelje

ter se čez dober mesec zopet vrnil v Ljubljano.

Zdaj pa zdaj ga je stara bolezen - protin - zopet nadlegovala in se polagoma bližala srcu. Na nekem izprehodu dne 4. novembra 1915 (med prvo svetovno vojno) ga je hudo napadla, a si je vendarle zopet opomogel. Toda dne 28. istega meseca ga je kap drugič zadela in mu v kratkih minutah končala življenje. Dosegel je 70 let in 6 mesecev. Imel je veličasten pogreb, katerega se je tudi vojaštvo udeležilo. Zagrebli so ga na novem ljubljanskem pokopališču sv. Križa. Tam počivata z dr. Janezom Krekom, vsak na eni strani križa. Njegov grob krije krasen spomenik; v lepem mozaiku ima podobo Dobrega pastirja, čigar zvest služabnik in delaven namestnik je bil Stariha vse svoje dni. Tam čaka prihodnjega vstajenja zadnji Slovenec, ki je v Ameriki škof postal.

Vest o njegovi smrti je zaradi svetovne vojne le počasi prispela v Ameriko. Sprejeli so jo z obžalovanjem duhovniki in verniki Minnesote in Južne Dakote, ki so ga poznali.

Pri sestavljanju Starihovega življenjepisa sem rabil posebno tele vire: *Acta et Dicta*. St. Paul 1907 - 1917; *Amerika in Amerikanci*. Spisal J. M. Trunk. Celovec 1912; *Amerikanski Slovenec*. Tower 1892 - Joliet 1912; *Ave Maria*. Rockland Lake 1911 - Lemont 1956; *The Catholic Bulletin*. St. Paul 1915 - 1940; *The Catholic Church in the Diocese of St. Paul*. By Jas. M. Reardon. St. Paul 1952; *The Catholic Directory* 1870 - 1909; *The Catholic Encyclopedia*. Vol IX. New York 1910; *Cvetje z vertov sv. Frančiška*. Gorica 1884; *Geschichte der hl. Dreifaltigkeits-Gemeinde in New Ulm*. 1919; *Golden Jubilee of St. Francis de Sales Church*, St. Paul 1934; *History of St. Mary's Parish of the Purification*, Marystown 1930; *History of the Diocese of ...Marquette*. By A. J. Rezek., 2 vols. Houghton 1906 - 1907; *The Indian Sentinel*. New York 1916; *Koledar Ave Maria*. Chicago 1923 - Lemont 1956; *Koledar družbe sv. Mohorja za l. 1902*, Celovec; *The Northwestern Chronicle*. St. Paul 1897 - 1902; *Novi svet*. Chicago 1938 - 1944; *The St. Paul Globe*. St. Paul 1897; *Slovenski misijonarji Baragovi nasledniki v Ameriki*. Spisal Dr. Fr. Jaklič. Celje 1931; *Spominska knjiga v jugoslovanskem kulturnem vrtu*. Cleveland 1935; *The True Voice*. Omaha 1909; *Der Wanderer*. St. Paul 1869 - 1935; in *Zgodnja danica*. Ljubljana 1868 - 1899.

Leta, mlada leta :

Počasi se oddaljujejo in bolj, ko izginjajo, bolj so pri srcu. Včasih sedim in gledam predse pa se mi usta zategnejo v nasmeh.

„Počemu se pa smeješ?“ pravi žena.

„Samemu sebi,“ rečem.

„Buček,“ mi pravi.

Kaj morem zato, če se naravnost iz srca potegne cesta, ki pelje iz Podtabora v Podnart in se vidim na njej. Hlače do kolen - podbreški betini so mi nagajali, da sem stal v vodi, ko mi jih je nakelski Tomazin meril. Bil je dober krojač in imel je veliko otrok in mnogo dela.

Seveda, tista podbreška mularija je nosila samo dolge hlače. Pa kakšne! V seno so težli z njimi in se po paši valjali, od umazanije so bile trde, da so same stale, če si jih postavil.

Naravnost iz srca gre torej tista cesta iz Podtabora v Podnart. Tedaj smo bili gostači v Matijevčevi kajži. Čedna kajža je bila tedaj, vam rečem. Spredej vrt za solato, za nekaj gredic krompirja, ki smo mu rekli kifelčar, za fižol, ki je na preklah tako lepo cvetel, in za grah, ki ga je posebno rad jedel moj oče. Takoj pri vrtu je bila drvarnica, ki je imela stene iz lat, morda zato, da je stara Meta, ki je bila menda teta Matijčeve mame, že od praga lahko videla, če je še kaj drva. No, in kajža je bila na to stran vrtiča. Za njo je šla cesta, po pravici rečeno kolovoz. Ravno pri kajži se je cepil. Ena rogovila je šla v bregec in mimo Bleka proti cerkvi, druga rogovila pa mimo hiše tiste Maričke, ki je na semanje dni na Taboru prodajala melisne bonbone - bele in rdeče hlebčke, ki so bili neznansko dobri in jih je bilo za nežico ravno toliko, da si sline dobil. Seveda, nežica ni bila velik denar - petdeset par.

Tisti kolovoz je bil čudno lep in ga imam navitega okrog srca še danes. Peljal je ne samo do cerkve, še naprej na Kočarja in malo pred Grmačem prišel na lepo cesto, ki se je v v prijetnih ovinkih vila skoz Gobovce v Podnart. Tam je bilo dvoje lepega. Sava in vlak.

Čez Savo je bil lesen most in na njem sem se velikokrat peljal po vodi. Nič drugega ni bilo treba, kakor da sem se naslonil na ograjo in nepremično gledal v bežeče valovje. In kar nenadoma sem se začel premikati. Sprva počasi, nato pa je nekaj v meni pričelo bežati in šel sem z valovi gor in dol, dokler nisem imel občutka, da sem pijan. In sem res bil. Ko sem pogledal v mostnice, je most bežal s tako naglico, da sem se bal odtrgati od ograje.

Kako poceni vožnja in kako lepa!

Pa vlak!

Povejte mi, ali je kaj lepšega za otroka kakor vlak? Spredej stroj, ki puha in sika, velika kolesa in svetli vzvodi, znotraj pa ure in ročaji in držaji, strojevodja s kapo in kurjač, svetla od ognja. Nobena svetniška podoba v pratiki se mi tedaj ni zdela lepša od teh dveh velikanov.

Med šolo z vlakom ni bilo nič. Podbreška učiteljica Mara Bežkova, ki me je mučila z računstvom, me je mučila zaman. Številke nisem prenesel, niti gledati jih nisem maral. Vsak dan zaprt, s šibo tepen sem zasovražil številke in račune in še danes, če le morem, se jih ognem. Učiteljica je že stara gospa zdaj. Staknil sem njen naslov in od časa do časa ji pišem in ona meni. Tam v Celju uživa stare dni, celo sliko mi je poslala. Zdi se mi, da je še prav taka.

Dve uri boš sedel danes, butec!

Prav tako se mi zdi kakor da je to pravkar rekla in ne pred štiridesetimi leti. Dobra učiteljica je bila, jaz pa slab učenec. Menda so mi škodovalle tiste knjige iz prosvetne knjižnice. Koliko sem prestal z Zadnjim Mohikancem, sam Bog ve. Od trpljenja tistih ubogih ljudi v knjigah, res nisem mogel misliti še na računstvo.

Za tolažbo in da sem pozabil skalpirane siromake, sem včasih bral pobožnega Keržičevega Angelčka. Gospod Václav Vondrašek, podbreški župnik, so ga zelo priporočali.

Vlak še danes rad vidim, čeprav tu ni tak kakor je bil tisti. Nima dimnika, ne kadi tako, ne piska - podoba je samo tistega lepega, pravega vlaka, ki sem ga v kratkih hlačah gledal.

Škoda, da nikdar sam.

„Mama,“ sem rekel, „vlak grem gledat.“

„Pa boš tudi druge vzel s seboj. Ne boš sam kolofiral okoli.“

Brata sta že stala za menoj.

„Uh,“ sem rekel in strašno grdo gledal. Toda ni bilo rešitve: videti vlak ali pa ostati doma.

In smo šli. Emil na eni strani, Ivan na drugi. Oba sta vedela, da sem hud in sta molčala. Odprla sta usta šele v Gobovcih, tam nekje se mi je jeza malce ohladila.

„Ali boš ti, ko boš velik, mašinfirer?“ je čivknil najmlajši.

Premlad je bil, da bi vedel, da se reče strojevodja. Tudi jaz menda nisem vedel in

menda nihče v Podbrezjah, razen učiteljice. Za Podbrezje je bil strojevodja le mašinfirer.

„Bom,“ sem rekel, „toda samo na brzovlakih.“ Saj ga nisem velikokrat ujel, toda nekaj barti sem ga. Šel je kot blisk, na ovinkih so tračnice tako cvilile, da je bilo groza. Strojevodja pa nič. Za neko kljuko je držal in se smejal.

„Jaz bom tudi,“ je rekel Ivan.

„Vsi ne moremo biti mašinfirerji,“ sem rekel.

„Saj bom koj samo na tovornih vlakih,“ je zinil. „Tisti gredo počasi.“

To sem še nekako prenesel.

Sedeli smo na postaji do večera in uživali. Nato smo klampali nazaj, povedali mami, da je bilo lepo in ko je na Taboru zvonilo marije, smo gledali za posteljo.

Za prakso sem si naredil vlak v šupi, ki se je tiščala kajže. Na dve tnali sem dal primerno debel kolec, dovolj dolg, da je mogel sprejeti še nekaj potnikov. V steno pred seboj pa sem nabil dolge, zarjavele žeblice in jih

lepo ukrivil. Vrtil sem jih na desno, piskali pa smo sami.

„Vstopiti, prosim!“ se je drl brat.

Kol je postal kakor grozd, potniki so se trli.

Zapiskal sem, enkrat, dvakrat, trikrat.

Nato pa, kakor se spodobi za vlak:

„Šu..šu..šu..šušušu..“

Tudi potniki so pomagali.

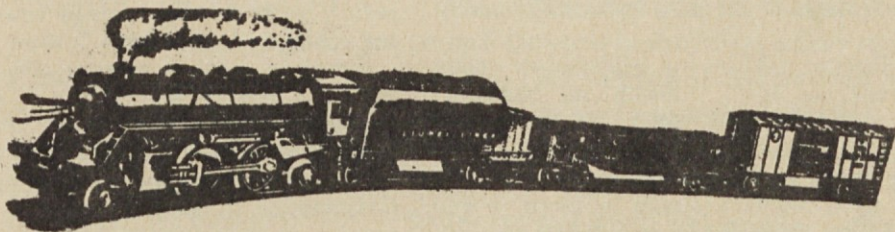
Najmlajši so mahali z roko svojcem in prijateljem, ki jih ni bilo, jaz sem visel malo malo na stran kot da gledam skozi okno. Vse strojevodje tako delajo.

Ko smo bili od šušu že vsi hripavi, smo utihnili. Vrtil sem žeblice, potniki so tiho sedeli za menoj in peljali smo se daleč čez otroški svet, ki ni poznal ne meja in ne ovir.

Leta, mlada leta!

P. S. *Napisal sem zgodnico majhnim in velikim otrokom v spomin.*

Karel Mauser:

Otožna:

Jesen ugásnila je rož lestence,
večer obeša meglo nad vasjó,
ko na grobovih bomo pomolili,
bo prvi sneg že tu in brž temno.

Postalo tiho bo na polju, v lesu,
postali tihi bomo tudi mi.
Tako pač pride, ko poletje mine,
v srcu vsakem nekaj zaboli.

Zapuščene mreže in čolni

Kristus je stal ob Genezareškem jezeru, v Galileji, na severu Palestine. Množica je pritiskala za njim, da bi poslušala božjo besedo. Zagledal je dva čolna pri bregu. Stopil je v Simonovega, ga dal odriniti malo od kraja, sedel in učil množice.

Ljudje so hodili v množicah za Kristusom. Iskali so resnico. Zgodilo se je, kar je pozneje povedal Tertulijan, da je človeška duša po naravi krščanska. Ali kot je Kristus ob drugi priložnosti izrazil z besedami, da človek ne živi samo od kruha, ampak od vsake besede, prihajajoče iz božjih ust. Res, za življenje je je potreben kruh, a je prav tako potrebna resnica. Človek potrebuje neke življenjske filozofije, neke resnice, gotove in globoke, da more živeti. In Kristus prinaša božjo resnico, edino, ki more zadovoljiti človekovo dušo v vsej njeni globini.

Ko je Gospod nehal govoriti, je hotel povabiti za seboj prve učence. Da bi bil odgovor ribičev na njegovo povabilo pritrdilen, naredi čudež.

Reče Simonu: „Odrini na globoko in vrzite svoje mreže na lov!“ Simon mu odgovori: „Učenik, vso noč smo lovili, pa nismo nič ujeli; toda na tvojo besedo bom vrgel mrežo.“

Kako globoka je Simonova vera. Vso noč so delali, v temi, morda v mrazu in vetru, z vso izkušnjo iz prejšnjih let, z vso dobro voljo, z velikim naporom, a brez uspeha. Kljub izgubljeni noči je na samo Kristusovo besedo pripravljen poskusiti srečo znova.

Vržejo mreže in rib je toliko, da se mreža trga. Tovariši iz drugega čolna jim morajo

priti na pomoč in oba čolna se potapljata od množice rib.

Kolikokrat občutimo isto v našem življenju. Delamo, se trudimo, uporabimo talente, izkušnjo, prijateljske zveze, denar, sploh vse, kar imamo v naravnem redu, a uspeha ni. Pozabili smo na moč molitve v konkretnem življenju, v vsakdanjih problemih. Ne znamo priklicati z molitvijo Boga v naše življenje in delo, kot so to znali svetniki in so zato dosegali neverjetne stvari, celo čudeže. En sam božji navdih, majhna božja pomoč nam bo težave rešila bolje in prej kot vse naravno delo.

Simona in njegove tovariše je ob čudežu zajela groza. Kako tudi ne! Saj so na lastne oči videli in z rokami otipali, kako je Bog vstopil v njihovo delo. Bližina Boga jih je navdala s svetim strahom. Simon Peter je padel Jezusu k nogam in rekel: „Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek!“ Gospod ni zanikal Petrove grešnosti, ampak je Petra sprejel takega kot je bil, grešnika, za svojega apostola: „Ne boj se: odslej boš ljudi lovil.“

Simon in njegovi so potegnili čolna h kraju, popustili vse in šli za njim. Te besede šele razodenejo pravo dimenzijo srca Simona in njegovih tovarišev. Popustiti v trenutku vse, domači kraj, družino, mreže, čolna, način življenja, in iti za Kristusom, ni lahko. Začeti povsem drugo življenje, res, da na božji ravni, a vendar življenje za nevidne vrednote, katerega temelj je edinole vera, je za v konkretnost obrnjenega človeka, kot so bili Simon in tovariši, nemalo težko. Gre za skrivnost božjega klica in odgovora velikodušnih src nanj.

Pojdi od mene, Gospod, ker sem grešen človek!

Cvetlice, ki ne ovenejo

tem svetu za svoje lepo in čednostno življenje.

- Pia

Nek mogočen gospod je poklical mladeniča in mu je rekel, da mu da vse veliko premoženje, če mu prinese šopek cvetlic, ki nikdar ne uvenejo.

Mladenič se je napotil v svet in iskal cvetlice. Hodil je po poljih in gorah, po gozdovih in zelenih dolinah in je trgjal cvetlice, ki so vse uvene. Končno se je utrudil in ves obupan je sedel na bregu velike reke. Sam pri sebi je govoril, da ne bo več iskal in hodil naprej, tukaj na tem mestu bo čakal smrti, ker ne more najti cvetic ki ne uvenejo.

Od nekod je prišel star mož, ki se je opiral na palico in je rekel mladeniču, da je še premlad, da bi mislil na smrt. "Pred seboj imaš življenje", je dejal. "Mnogo moraš še storiti na tem svetu. Imej pogum v boju z življenjem."

"Povej mi torej dobri mož," je rekel mladenič, "kaj naj storim. Kje morem najti cvetico, ki nikdar ne uvene?"

Starček se je vsedel poleg mladeniča in mu je govoril: "Cvetica ki nikdar ne uvene zraste v tvojem srcu. Svet jo imenuje čednost. Seme te cvetice pa boš našel v nebesih. Pobožna molitev napravi, da pade to seme na zemljo. Mnogo pobožno moli!"

V tem trenutku je starček izginil. Mladenič je mnogo molil in delal pokoro za prejšnje brezskrbno življenje. Izpolnjeval je božje zapovedi in je živel zelo zgledno.

Velik šopek cvetic je zrastel v njegovem srcu in s tem šopkom, ki ni nikdar uvenel, se je mladenič vrnil k bogatemu gospodu in ta ga je sprejel z velikim veseljem in mu je izročil vse svoje premoženje.

Tako je bil mladenič poplačan že na

Legenda

Naš Gospod Jezus in Sv. Peter sta zopet romala po slovenski zemlji. Oblečena sta bila kakor revna potnika in nihče ju ni prepoznal. Končno sta priromala v revno gorsko vasico in ob cesti na polju sta zagledala ženico, ki se je globoko sklanjala, ker je plela. Pozdravila sta jo po stari slovenski navadi in ženica jima je takoj pričela pripovedovati o svojih velikih nadlogah in težavah. Da Bog ni dal dosti dežja, je ženica tožila in da sonce preveč pripeka. Njiva je trda in le s težavo dela.

V vaški cerkvi je zazvonilo poldne in naš Gospod je molil po stari slovenski navadi. Sv. Peter je bil preveč utrujen in lačen in se je samo prekrizal, ženica pa je hitela v senco, da se odpočije. Zakaj bi molila, je godrnjala, bogati, ki imajo bel kruh naj molijo. Sv. Peter je odšel za njo, naš Gospod pa je ostal ob cesti in se vsedel na hlod.

Ženica je jemala s cule skromno kosilo. Imela je malo steklenico vina in velik kos dišečega rženega kruha. Ves čas ko je jedla je ženica godrnjala in se pritoževala, prestala je samo takrat, kadar je srknila s stekleničice požirek vina.

Sv. Peter pa je požiral sline, ker je bil svet človek ni nič rekel. Naprej se je jezila ženica nad slabim življenjem, da mora delati v vročini in ima samo slabo vino in malo kruha za kosilo. Sveti Peter je bil lačen, zopet je požrl sline in dišeč vonj svežega rženega kruha mu je dražil nos. Krulilo mu je v želodcu in bil je silno žejen. Rad bi poskusil malo slovenske božje kaplice

in je milo poprosil ženico za krajček kruha. Požirek si je misli bo pa sama dala. Ženica je zadirljivo odgovorila, da bi že dala, če bi imela, saj ve kaj je revščina. Pa ne more, če ne bo jedla, ne bo mogla delati na polju.

Žalostno je v tretjič sv. Peter požrl sline in odšel nazaj na cesto, kjer je sedel naš Gospod na hlotu. Ko je pripovedoval Gospodu o ženinih težavah, je Gospod v svoji dobroti spremenil njeno kislo dolensko kaplico v sladko vince, kruh je postal bel in še kos mesa je imela ženica nenadoma v rokah. Sv. Peter je grdo pogledal Gospoda in nikakor ni odobral njegove velike dobrote, ker jezikava ženica tega ni zaslužila.

Ves oslabil od lakote se je sv. Peter napotil nazaj k ženi in jo je zopet milo poprosil za skorjico kruha. Ženica pa mu je odgovorila, da bel kruh, dobro vino in meso ni za siromake. Naj gresta naprej pa bosta že kje kaj dobila. Gospodu se je milo storilo za ženo nevhvaležnost, sv. Peter pa je bil zelo nejevoljen.

Ko sta odhajala je žena zaklicala za njima, če je že imela srečo, da se je spremenilo njeno košilo, naj Bog pošlje še dežja, da bo vse lepo raslo na polju.

Odpirati božje zatvornice pa je bila zadeva Sv. Petra. Ukazal je odpreti vse zatvornice. Deževalo je dneve brez prestanka in žena je izgubila ves posevek in vse njeno delo je bilo zaman.

Tako se je Sv. Peter maščeval za njeno skopost in godrnjavost, čeprav mu je naš Gospod Jezus vedno govoril, da moramo dobro delati tistim, ki so nam kaj hudega storili.

- Pia

Zgodba o turškem sodniku

Turški sodnik z male vasi je doživel veliko čast, da je bil povabljen pri sultanu na kosilu. Sedel je k mizi, okoli katere so sedeli hudobni in zavidljivi dvorjani. Prinesli so na mizo mnogo dobrih jedi in zakon je bil, da morajo vsi čakati toliko časa, da sultan prične jesti. Potem šele mu morejo slediti drugi. Sultan je imel mnogov gostov, s katerimi je bil zelo zgovoren in dolgo ni pričel jesti.

Vaški sodnik pa je bil lačen in je takoj segel po jedi ker ni poznal prepovedi. Kdor pa se je pregrešil pri sultanovi mizi, je bil obsojen na smrt.

Dvorjani so bili nevoščljivi vaškemu sodniku in so ga takoj zatožili sultanu in zahtevali, da se smrtna kazen izvrši.

Sultan ni rad privolil, vendar ni mogel oporekati strogemu zakonu, Zato je dal vaškemu sodniku posebno milost, da si more z izjemo življenja izbrati kakršnokoli milost.

Vaški sodnik se je za trenutek zamislil, potem pa je rekel, da če že mora umreti prosi za milost, da se iztaknejo oči vsem onim, ki so ga videli, da je jedel preden je pričel jesti sultan. Sultan je prisegel pri Mohamedu, da ga ni videl in vsi tožljivci so trdili isto.

Končno je vprašal sodnik, če ga nobeden ni videl, kaj je potem vzrok za smrtno obsodbo. Ker so vsi tožljivci utihnili je ostal prost, potem ko je silno ponižal dvorjane na sultanovo veliko veselje.

- Pia

Kraljevič Jozafat

Mogočni maharadža v Indiji je živel v velikem blagostanju. Imel je veliko družino in je prebival v prekrasni palači. Silno je sovražil kristjane in ker se je bal, da bo njegov sin prestolonaslednik postal kristjan, je nastavljal učenega moža, ki naj bi sina vedno nadzoroval in mu onemogočil, da bi spoznal kristjane.

Prestolonaslednik Jozafat je nekega dne videl blizu kraljevske palače starega moža, ki je z veliko težavo stopal po cesti. Ubogi starček je bil ves skrivljen in je hodil s sklonjeno glavo. Kaj je to? je vprašal Jozafat svojega učitelja. To je starček, je ta odgovoril. Vsi stari ljudje so blizu groba in bodo kmalu umrli. Ali bom tudi jaz umrl?, je vprašal mladenič. Vsi bomo enkrat umrli, je odgovoril učitelj. In po smrti, kaj je po smrti? Učitelj je zamišljeno priznal, da tega ne ve, ker vse je Bog zagrnil v tančico skrivnosti.

Kraljevič Jozafat se ni več umiril. Hotel je izvedeti resnico. Molil je in prosil Boga da bi ga razsvetlil. Prosil je, da bi Bog poslal koga, ki bi mu razložil resnico.

Neki puščavnik je prišel v kraljevo palačo preoblečen v trgovca biserov. Kraljeviču je pokazal prekrasne bisere

in Jozafat je bil začuden nad lepoto dragih kamnov. Slednjič mu je puščavnik rekel, da ima biser, ki je tisočkrat lepši od vseh drugih biserov. Jozafat ga je prosil, naj mu ga pokaže. Tedaj mu je puščavnik odgovoril, da tega bisera ne more videti z očmi. Ta dragoceni biser je velika resnica, ki uči edino pravo vero. Mladenič se je vzradostil in je prosil puščavnika, naj mu govori o tej resnici.

Sveti puščavnik mu je vso noč govoril o pravem Bogu in o Kristusu, našem Odrešeniku in o presveti Devici Mariji, božji Materi. To je bila prava luč za ubogega kraljeviča.

Po noči je brez slovesa zapustil kraljevo palačo in je odšel s puščavnikom v puščavo. Mnogo dni so iskali povsod kraljeviča in vsi so jokali za dobrim mladeničem. Nikdar niso izvedeli ali še živi ali je umrl.

On pa je služil Bogu v puščavi. V palači je imel vsega v izobilju, tukaj pa je ležal na tleh, trpel je lakoto in žejo in edina pesem mu je bila puščavski veter, ki je ob večerih pihal in hladil vroče ozračje. Kraljevič je zapustil zemeljsko kraljestvo in vse dobrine sveta. Po mnogih letih spokornega življenja pa ga je vsemočni Bog poklical k sebi in mu dal nebeško kraljestvo, ki ga je pripravil vsem, ki ga ljubijo.

- Pia

SOCRAT IN NJEGOV UČENEC

Socrat je opazil, da je eden izmed njegovih učencev silno ošaben in napuhnen, ker je bil bogat in je imel veliko posestvo. Pridi sem Alcabides, ga je poklical, in pokaži mi na zemljevidu Grčijo. Sedaj mi pokaži naše mesto Atico. Sedaj pa mi pokaži svoje posestvo.

Mladenič je našel Grčijo, pokazal je Atico, ni pa mogel pokazati svojega posestva in je slednjič priznal, da ga ni na zemljevidu, ker je premajhno.

Socrat mu je dal lep nauk: „Tako malo zemlje, ki ni niti zaznamovana na zemljevidu, je predmet tvojega napuha. Iznebi se ga in boš imel mnogo več miru in pokoja.“

-Pia

Sodba protestanta

Naš ameriški misijonar, Mariborčan pater Weninger iz družbe Jezusove, pripoveduje v svoji knjigi "Katholizismus, Protestantismus und Unglaube" naslednji pogovor:

Pred več leti sem srečal častnika francoske konjenice v Minnesoti na meji Indijancev Sioux (Su). Častnik se je boril v Parizu proti vstašom prav tedaj, ko sem jaz potoval v Ameriko. Bil je od rojstva protestant, pa je imel za ženo katoličanko. Prišel me je obiskat. Med pogovorom o veri mi pa pravi: "Kar se mi pri katoličanih najbolj dopade, je, da časte Marijo z velikim spoštovanjem in pristrčnostjo. Sam sem protestant," je pristavil, "toda rad poslušam, kadar moli moja žena z otroci: Sveta Marija, Mati božja,

prosi za nas grešnike zdaj in ob naši smrtni uri."

"Poslušajte," je nadaljeval, "kaj se mi je pripetilo nekoč v Parizu. Bila je delavska revolucija leta 1848. General Bignan prijezdi pred mojo hišo ter zavpije: Ven prijatelj, na barikade! Na pravil sem hitro svojo oporoko, objel ženo in svoje otroke ter odjezdil proti vstašem. Bil je strašen trenutek. Bojeval sem se v marsikateri bitki v Alžiru, ali one niso bile ničesar v primeri s pocestnim bojem. Ko so sikale številne krogle okoli mene, sem se spomnil molitve svojih otrok! Na konju, sredi bojnega meteža, sem klical v srcu proti nebu; Sveta Marija, Mati božja, prosi zame! In čudovito! Iz stotin smrtnih nevarnosti sem srečno odnesel svoje pete.

Prevedel P. B.

Veliki muzik Chopin je dirigiral koncert v navzočnosti kneza Konstantina. Ko mu je ta po koncertu čestital, ga je vprašal, zakaj je ves čas gledal proti nebu. „Ali od tam dobivate prave note?“

„Tako je,“ je odgovoril Chopin, „od zgoraj dobivam pravo inspiracijo za muziko.“

-Pia

Komunistični agitator je govoril o razdelitvi dobrin. Vsak mora vse svoje premoženje razdeliti. Če imaš dva konja, daj enega ubogim. Če imaš dve hiši, prepusti eno tistemu, ki je nima.

Vsi so ga poznali kot revnega človeka, ki je imel kočjo in se je preživljal z rejo kokoši. Mlad fant je zaklical: „Oča, dajte mi pol svojih kokoši!“ Prestrašen in presenečen je oča obmolknil. Vsi so čakali, kaj bo odgovoril. Slednjič je s slabotnim glasom rekel: „Jaz ne morem dati svojih kokoši. Govoril sem o hiši in konju, ker tega nimam. Kokoši so pa moje in teh ne morem dati.“

-Pia

Mladenka je umirala. Zelo je trpela, vendar je bila vdana v božjo voljo. Težko je govorila, pa je vendar izrekla še zadnje besede: „S petnajstimi leti sem bila nedolžna. Gorje mi za tisti trenutek, ko mi je stric dal na razpolago svojo knjižnico in mi rekel, naj vse berem. Bolje bi bilo, da bi mi porinil nož v srce. Tako vsaj ne bi grešno živela in tako nesrečno in žalostno umirala.“

-Pia

MARIJA NA KOROŠKI KRKI^V ŠT. EMA

Marija na Koroški Krki - Gurk je zdaj v popolnoma nemškem kraju. Tu je bil najprej grad Krški dvor, potem samostan Benediktink, ki ga je ustanovila naša slovenska svetnica sv. Ema; po ukinitvi samostana pa je po želji ustanoviteljice posestvo prešlo na salzburško nadškofijo in to je bilo uporabljeno kmalu za ustanovitev krške, zdaj celovške škofije.

Takoj je treba omeniti in poudariti, da so v Krki trije romarski magneti: Prvi je: Na-

ravnost veličastna stolnica krške škofije in v stolnici prelepa Marijina podoba vnebovzeta na edinstvenem velikem oltarju. Drugi magnet je: starodavni Marijin kip Matere božje, takozvana Emina Marija, ki jo je sv. Ema nosila ali vozila vedno s seboj in je pred tem kipom podeljevala našim slovenskim prednikom svobodo.

Ko se je Krka ustanavljala, je bilo ozemlje popolnoma slovensko. To dokazujejo krajevna imena. Lieding, kako uro od Krke imenujejo

Pogled na stolnico od jugozapada

koroški Slovenci Ladine - to so slovenske Ledine; Pissweg je naša Piševica; Weitenfeld je naše Šentviško polje; Zweinitz je naša Svinica (od svinca); Glodnitz je naša Glodnica (od glodati). Vsi ti kraji so v neposredni bližini Krke. Krka je od početka pripadala Koroški ali Karantaniji. Ime Karantanija je pri vseh starih zgodovinarjih veljalo isto kot Slovenija. Spočetka so vse slovensko ozemlje imenovali Karantanija, pozneje Slovenija-Sclavonia. Še le pozneje so ozemlje razdelili na razne kraje: Vzhodna Krajina ob Donavi, Karantanska Krajina ob srednji Muri, Podravska krajina ob Dravi, Savinjska krajina ob Savinji in zapadno od Sotle, Kranjska Krajina ob Savi in Istrska Krajina ob morju.

Pokrajine Slovenske Karantanije so bile še skoraj do četrte drugega tisočletja pretežno slovenske. Meja je šla do Kristenbacha - to je Kršni potok med Lienzem (od liti); doline, ki pošiljajo svoje vode pri Lienzu v Dravo, so spadale pod Koroško. Na severu so delale mejo slovenskemu ozemlju Visoke Ture - kraj Mallnitz pod Turami so naše Malnice (od Malin) Gornje štajerski Tržič - Neumarkt je pripadal še 13. stoletju pod slovensko Koroško, ravno tako Št. Lambert in Murau (Murau). Torej je bila krška dolina ali dolina Zgornje Krke še dolgo slovenska.

Prvi zanesljivi podatki o Krški dolini so iz leta 898, ko je cesar Arnulf podelil slovenskemu knezu Svetopolku posestva v Krški dolini okrog Selč in Brež. Ta Svetopolk je bil praded naše sv. Eme. Družina Svetopolkova je imela širna posestva in sicer v fevd ali nekaj najem na Spodnjem Štajerskem in na Dolenjskem: To je Pilštanj, Podčetrtek, Podsredo, Bizeljko, Rifnik in Planino ter Kunšperg pri Kozjem, na Dolenjskem pa Mokronog s Škrljevem. Tudi Rogatec ob Sotli je bil last Emine družine.

Sv. Emo imenuje zgodovina grofico ali po slovensko kneginjo Pilštanjsko. Obenem jo imenujejo Koroško kneginjo. Še le v zadnjem času je zgodovinar LÖW zanikal, da bi bila sv. Ema slovenskega rodu. Trdi, da je bila rojena na Koroškem. Toda najnovejši krajevni imenik Koroške ne navaja nobenega kraja pod imenom Peilenstein - takega kraja na Koroškem sploh ni. Nemški viri so vedno, vsa dolga stoletja omenjali spodnje štajerski slovenski Pilštanj za rojstni kraj sv. Eme. In ravno sv. Ema je dobila Pilštanj in vso štajersko posest v last - prej so bila ta posestva v najemu Eminega rodu. Lastninska listina je izdana leta 1016. V desetem stoletju

je to ozemlje lastoval Savinjski grof Engelbert Pilštanjski, ki se omenja l. 963 in zopet 980. Njegovi ženi je bilo ime Tuta in to sta bila roditelja naše sv. Eme. Nemci ji pravijo Hema. Ni pa to nemško ime, temveč latinsko Gemma, kar pomeni "dragulj ali biser". Torej je bila Ema naša Dragica ali Biserka. Ta imena so bila zelo v navadi pri starih Slovencih.

Istočasno kot Emin rod je bil na Koroškem obdarovan še eden koroški slovenski plemič in sicer Volhun, ki pa je bil stari oče Eminega moža Viljema. Tudi Viljem je imel obširna posestva tako na Koroškem kot na Spodnjem Štajerskem. Na Koroškem je posedoval Trušensko dolino in Djekše, na Štajerskem pa Rajhenburg ob Savi in sicer vse ozemlje od Rajhenburga do Sotle, torej Videm, Brežice, Dobovo, Sromlje, Pišce; tudi Lemberg pri Novi Cerkvi in Vitanje nad Celjem.

Ema in Viljem sta imela dva sinova: Viljema in Hartvika. Leta 1015 je Ema postala vdova. Mož ji je umrl na potu iz Rima, kamor je šel na božjo pot. Leta 1036 je Ema izgubila oba sinova, ubili so ju rudarji. Bila je sama z velikanskimi posestvi. Kmalu je sklenila, da bo vse imetje zapustila v korist Cerkve. Svoja posestva v Aniški dolini je darovala okrog leta 1041 nadškofu Balduinu z namenom, da ustanovi moški samostan. To je bil benediktinski samostan v Admontu, ki še danes obstoja. Drugi del posestva in premoženja pa je Ema namenila za ustanovitev ženskega samostana, v katerega je stopila tudi sama in je v njem umrla kot redovnica.

Z ustanovitvijo tega samostana in z zidavo prve cerkve je združena ljubezniva legenda. Ze Emina mati je menda dobila dovoljenje za zidavo ženskega samostana v Ledinah, kako uro hoda od današnje Krke. Pa do zidave ni prišlo. Emo je skrbelo, kje naj samostan pozida in kam naj namesti svoj ljubljani Marijin kip, ki ga je vedno imela s seboj. Morda ga je prinesla s seboj celo iz Pilštanja. Kneginja-vdova je zdaj izdelala načrt: Kar mi je nebo dalo brez mojega zasluženja - bogastvo, moč in čast, to hočem darovati zdaj vse Bogu, vrnila mu bom vse, preden umrem. S seboj tako ne morem ničesar vzeti, le dobra dela gredo za človekom v večnost. Moški samostan v Admontu so pozidali še le leta 1074. Trideset let po Emini smrti. Ženski samostan pa je bil pozidan, ko je bila Ema še živa.

Ema se nikakor ni mogla odločiti, kje naj pozida ženski samostan: ali na Koroškem, ali na Štajerskem ali na Kranjskem. Ko tako

tuhta in premišljuje, goreče prosi Marijo, naj ji pomaga, da se pravilno odloči. Pokleknila je pred Marijino podobo. Ko je vstala, je bila odločitev narejena. Ema je zapovedala, naj v Brežah zaprežejo dva mlada volička, ki nista bila še nikoli uprežena. Kneginja je dvignila ljubljeni kip Matere božje in ga je skrbno postavila na voz, pred katerim so mirno stali volički in čakali na povelje svoje gospodarice. Ko ljudje sprašujejo, kaj to pomeni jim je Ema odgovorila: "Tam bom postavila Marijino cerkev in samostan, kjer bosta volička sama obstala". Ema je s svojimi spremljevalkami peš hodila za vozom. "Marija naj določi, kjer hoče imeti svojo cerkev in samostan. In prav ta podoba naj pride na oltar nove cerkve!" Kneginja med potjo moli in prepeva. Prav kot romarji. Voz brez voznika se pomika skozi mesto Breže in nato proti jugu. Volički vlečejo pod goro Sv. Lovrenca, kjer je pobožna Ema malo poprej svetniku na čast pozidala cerkev. Nato srečajo zopet drugo Emino cerkev na Visokem polju; posvečena je sv. Radegundi, Emini vzgojiteljici. Potem voli sami zavijejo proti zahodu po stari vojaški cesti v dolino Krke. Srce pobožne kneginje prekipeva veselja: "Ali bo morda njena ljuba Krka izbrana za srečen kraj, ki ga bo Marija izvolila?" Volička mirno vlečeta voz dalje in puščata na desnem griču Marijino cerkev na Ledinah. To cerkev je začela zidati že Emina mati, njena hčerka jo je dovršila. Še en ovinek in že se pokažejo strehe prvih krških hiš, le Emin višje ležeči Krški dvorec se še ne vidi. Ema se zdi, kakor bi sončni žarki risali obrise mogočne cerkve z dvema stolpoma, poleg nje pa veliko belo hišo z mnogimi okni. Že so prišli mimo farne cerkve, ki jo je tudi dala pozidati Ema na čast spokorni sv. Mariji Magdaleni. Na desni je nizka in šima vzpetina. Tja gori zavijeta volička kar sama in obstaneta. To je bilo prav tam, kjer se je plemeniti gospe zdelo, da so sončni žarki narisali mogočno poslopje. Vsa srečna in blažena postavi Ema Marijin kip na tla. Potem vzame sama lopato in jo zasadi v zemljo. To je bila prva lopata za začetek mogočne stavbe. "Tu naj stoji nova cerkev in v njej oltar, od koder bo kraljevala Marija z Detetom na naročju."

Kmalu je na tem prostoru vse oživel. Prišli so zidarji in stavbeniki. Pod svojim Krškim dvorcem je sedela kneginja vdova Ema dan za dnem na neki odlomljeni skali. Od tu je nadzorovala zidavo, tu je razgrinjal mojster svoje načrte, sem so prihajali graditelji po nasvet. Pri tej skali je kneginja tudi izplačevala delavce. V rokah je držala

denarnico in po predloženih računih delovodje je vsak prejel zaslužen plačilo. In stavba je rastla višje in višje proti nebu: cerkev in samostan poleg nje. Toda, kakor danes, takšni so bili ljudje tudi ob Eminem času. Delavci so postali nezadovoljni. Zahtevali so večjo plačo. Prišli so pred kneginjo, ki je zopet sedela na skali. Pripravljena je bila, da delavcem izplača zaslužek. Pa stopi pred njo največji hujskač ter predrzno in surovo zahteva večje plačilo. Kneginja se ljubeznivo nasmehne in reče prijazno: "Ljubi moj mož, tukaj je denarnica, kar sam sezi vanjo in vzemi toliko, kot veš, da si zaslužil." Vsi se začudijo modrosti in dobroti plemenite gospe. Mož poželjivo in grabežljivo seže v mošnjo. Prav do dna gre s svojo veliko roko, da bi več zagrabil iz nje. Ema se kar naprej smehlja, mož pa krohotaje prešteva denar. Vsi ga opazujejo, vsak bi rad bil na njegovem mestu in bi si svobodno nagrabil denarja. Toda kar naenkrat se hujskačev krohot konča. Njegova roka zatrepeta, on sam pa se osramočen zgrudi pred Emo na kolena in prosi odpuščanja. Kaj se je zgodilo? Niti dinarja več ni hujskač potegnil iz denarnice, kot samo to, kar je kazal račun, kar je delavec resnično zaslužil. V potrdilo obema: delodajalcu in delavcu: Kar delavec zasluži, to mu mora delodajalec plačati; nimaš pravice zahtevati denarja za delo, ki ga nisi opravil in denarja nisi zaslužil! Ta dogodek nam kaže slika na glavnem oltarju farnе cerkve sv. Eme pri Podčetrtku na Štajerskem.

PRVA CERKEV NA KRKI

Prvotna cerkev in samostan sv. Eme sta stala nekako tam, kjer je zdaj zapadni vhod v sedanjo veličastno stolnico. Splošno mnenje je, da je bila prvotna Marijina cerkev v Krki slovesno posvečena na praznik Marijinega vnebovzetja 15. avgusta 1043. Ema sama je povabila v Krko za to priliko iz Salzburškega nadškofa Balduina. Vest o slovesnosti se je razširila po vsej deželi. Neštete množine so takrat priromale v Krko. Nadškof se je pripeljal s številnim spremstvom. Praviijo, da je bilo tisti veliki dan posebno krasno in ugodno vreme. Dolg in veličasten sprevod se je pomikal proti novi cerkvi. Bilo je polno preprostega slovenskega ljudstva, med

gospodo pa so bili slovenski in nemški plemiči. Ob nadškofu je stopala prva samostanska prednica Ita (kar je menda Ajta ali Agata). Pričujočih je bilo tudi veliko število duhovnikov. Saj je razumljivo: že radi pričujočnosti nadškofa, pa tudi radi kneginje Eme, ki so jo vsi visoko spoštovali. Pa čudežno podobo Emine Marije so hoteli ljudje videti. Ema sama se je udeležila slovesnosti v spremstvu 70 deklet ali devic. Kneginja je nosila v rokah nadškofovo listino o ustanovitvi ženskega samostana in o posvetitvi Marijine cerkve. Listino so med slovesnostjo javno prebrali.

Nadškof je najprej posvetil novo Marijino cerkev, potem je opravil slovesno mašo. Po maši je blagoslovil in potrdil prvo prednico. Nato je stopila kneginja Ema pred veliki oltar naše ljube Gospe. Vse je bilo prevzeto radi velikega in prevažnega dogodka in prizora. Kneginja je položila ustanovno listino na pravkar posvečeni oltar v znamenje, da hoče, kar notri zapisano, darovati Bogu in Mariji, ki kraljuje na oltarju. Potem je pristopilo v bližnjem sprevodu pred nadškofa 70 deklet, ki so med petjem in molitvijo prejele od nadškofa redovno obleko. Kot zadnja je pristopila vdova, kneginja Ema, ki je zaprosila za redovno obleko. Tedaj ni ostalo nobeno oko suho. Vse ljudstvo je jokalo od ganotja. Za sklep je pristopilo še krdelo duhovnikov, ki so bili izbrani za krške kanonike in ki bodo vršili službo božjo za redovnice in za ljudstvo. Spet se je zvrstil isti sprevod iz cerkve v novi samostan. Tu je izginila kneginja Ema skozi samostanska vrata, ki so se za njo zaprla. Še le po smrti, ko so mrtvo nesli k pogrebu in k večnemu počitku, so se vrata zopet odprla.

Emin Marijin kip je ohranjen še danes. Slog res kaže veliko starost in je v romanskem slogu – takrat so se v cerkvi povsod držali tega sloga. Kip je stal prvotno v krški spodnji cerkvi ali v kripti in sicer na glavnem oltarju. Pred njim se je zgodilo mnogo izpričanih čudežev.

Slovenci so ta kip skozi vsa stoletja posebej častili, ker je pred njim kneginja Ema našim pradedom delila svobodo. Škoda, da so ta kip proti koncu 18. stoletja pokvarili, ko so ga ne strokovno popravljali. Zdaj stoji kip na stranskem oltarju v spodnji cerkvi. Je še vedno češčen. Prvotna cerkev ali Emina cerkev ni bila majhna, majhna samo v primeri s sedanjo cerkvijo, ki je naravnost ogromna. Stala je na sedanjem pokopališču. Cerkev je res služila komaj 70 let kot škofijska cerkev ali stolnica.

SEDANJA CERKEV – ZUNANJSČINA

Sv. Ema je živela kot redovnica samo dve leti. Leta 1045 je namreč že umrla. Toda svetnica je še le 27 let počivala v grobu, ko si je samostan izvolil svojo drugo prednico in ta druga je bila že zadnja. Radi precejšnjih nerednosti je bil samostan ukinjen. Skoraj je blaga žena že ob ustanovitvi samostana slutila, kaj se bo zgodilo. Plemkinje pač niso v prvi vrsti poklicane, da bi vodile in živele duhovno življenje. Za ta slučaj je preskrbela že ustanoviteljica: pokojna Ema, ko je določila, naj se vse premoženje uporabi za ustanovitev lastne slovenske škofije, ako bi samostan prenehal. Spet je bil velik dan v Krki in sicer 6. maja 1072. Krka je ta dan prenehala biti samostan, postala je škofija. Izpolnila se je vroča želja naše slovenske kneginje Eme: njeni rojaki so dobili cerkveno središče. Prvi škof za Krko je bil določen domačin Korošec: Gunter iz Krappfelda blizu Brež. Udeležilo se je slovesnosti več škofov s svojim nadškofom Gebharddom iz Salzburga. Novi škof je bil posvečen v Emini cerkvi. Ustanovno listino, papeževu in cesarjevo, so prebrali v treh jezikih: latinsko, slovensko in nemško. Razlaga listin je bila pa samo slovenska, ker je bilo prebivalstvo takrat v veliki večini slovensko. Ker je bil prvi krški škof rojen čisto v slovenskem ozemlju tedanje Koroške, je naravno moral znati jezik ljudstva.

Pogled na stolnico od jugovzhoda: tri apside in samostan

Seveda je bila Emina cerkev veliko premajhna za stolnico. Kmalu so začeli misliti na večjo stolnico. Podjetni škof Roman I. (1131 - 1167) je začel zidati stavbo leta 1140. Narejena je kot iz enega liva, znamenje, da so se držali prvotnega zelo duhovitega načrta.

Vodilna misel pri stavbi je "sveti" kvadrat. Tega so se držali zelo radi pri mogočnih in pomenljivih stavbah. Sveti kvadrat se uveljavlja v Krki v prezbiteriju, potem v prostoru, kjer so korne klopi za kanonike, isto je v kripti, potem glavna ladja sestoji s treh kvadratov in tudi veža je natančen kvadrat. Tudi pri vsakem kamnu so gledali na to, da so bili kvadratni. Vsa cerkvena stavba je zgrajena iz rumeno rdečkastih mramornatih kvadrov, enako tudi oba zvonika, le da so ju pozneje

ometali in pobelili. Posebno lepa je južna stena s stranskim najstarejšim romanskim vhodom ali portalom. Nad njim je Kristus, kot bi vabil ljudstvo k sebi, kot bi govoril: "Pridite k meni vsi! Jaz sem vrata!" Nekaj posebnega je vzhodna stran cerkve, kjer se od zunaj vidijo tri krasne romanske apside ali zaključki, v cerkvi namreč te zaključke zakrivajo oltarji.

Izredna umetnost je glavni vhod v stolnico. Pravijo mu "paradiž". To je zunanja cerkvena lopa. Portal ali vhod je romanski in kamenit. To je najodličnejši romanski portal cele bivše stare Avstrije. Treba je pogledati sliko! V gotski dobi so pred ta vhod postavili steno in globok portal spremenili v prekrasno in edinstveno kapelo. V marmornatem portalu so se ohranila stara

Pogled od vzhoda

lesena vrata z romanskimi reliefi, ki so nastali okrog leta 1230. Reliefi na levem krilu predstavljajo sv. Trojico s simboličnim spremstvom. Desno krilo pa nosi dogodke iz sv. pisma stare in nove zaveze. Skupina teh rezbarij je dobila ime "biblia pauperum", kar bi pomenilo: sv. pisno preprostih ljudi. Ljudstvo takrat še ni znalo brati črk, pa je imelo priliko, da se je učilo po slikah. Ta vrata so

prekrasni nazorni katekizem.

Stolnica stoji paralelno, vzporedno reke Krke in hribovja ob dolini. Je malo ven iz trga in se kar vsesava v okolico. Pogled na zunanost je naravnost očarljivo veličasten, saj je cerkev 66 metrov dolga, nad 20 m široka in ravno tako 20 m visoka. Oba stolpa imata višino 60 metrov. Za ozadje mogočne cerkve je velikansko poslopje: nekdanji škofijski

Rezbarije na starih vratih

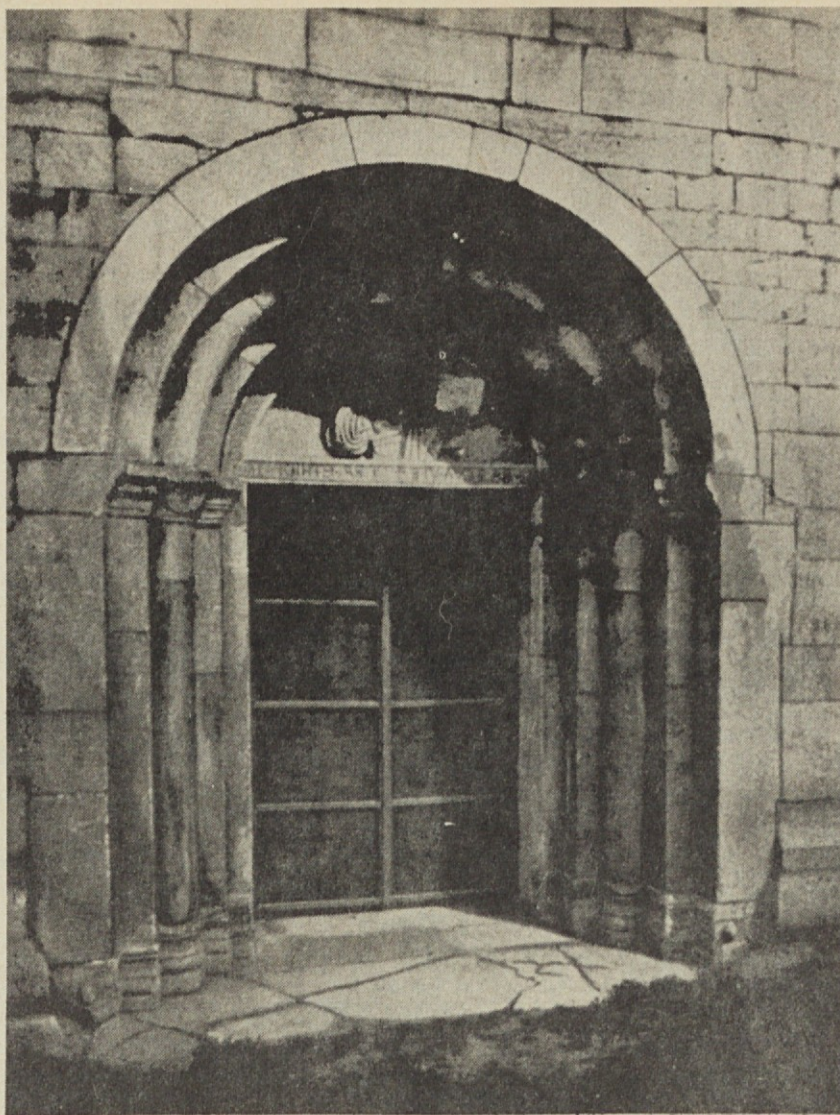
prostori za urade in stanovanja za uporabljalo za razne redovnike in kanonike. V stoletjih se je poslopje redovnice.

Voznik je strašno preklinjal, ker se mu je sredi ceste pokvaril avto. Star mož je prišel mimo in vprašal voznika, če prihaja iz pekla.

„Zakaj me tako neumno vprašujete?“

„Tako je,“ je odgovoril mož. „Če kdo govori nemško, mislim, da pride iz Nemčije, če govori francosko, gotovo prihaja iz Francije in če kdo preklinja in govori jezik hudobcev, bi pač mislil, da prihaja iz pekla.“

- Pia

Južni portal - najstarejši

OČARLJIVA NOTRANJOST KRŠKE STOLNICE

Najprej je treba poudariti, da se je krška škofija morala zelo boriti za svojo samostojnost s Salzburško nadškofijo. In ravno v tej borbi je zrastel ponos in pogum: Krka je hotela tekmovati s Salzburgom. In v tej tekmi je zmagala Krka. Notranjost krške stolnice je zmagala nad Salzburgom.

Berimo in strmimo! Pri glavnih vratih pridemo najprej v notranjo cerkveno vežo ali lopo. Nastala je zato, da je dobila nad njo v nadstropju za orglami slavna škofova kapela svoj prostor. V tem predvoru moramo kar strmeti nad krasnimi romanskimi stebri in nad njihovimi glavami – kapiteli. Cerkev ima tri ladje. V levi ladji je nad krasnim kropilnim kamnom freska sv. Bolfenka iz leta 1380. Svetnik nosi takrat običajno škofovsko

Freske v veži

oblačilo. V kotu te ladje se nahaja majhen renesanski oltarček Marijine smrti. Na njem je polno svetniških kipov. Oltar je dal postaviti stolni prošt Galler nekako leta 1530. Takoj vidimo, da se je notranjost cerkve izpolnjevala vsa stoletja. Pri oltarju je tudi proštov nagrobni kamen. Prav kot bi prošt znal peti našo pesem: Ko bo zadnja ura bila, Marija prid po nas!

Na tej severni steni je tudi prelep gotski vhod ali portal, ki je nekdanj vodil na romanski križni hodnik, ki ga že davno ni več. Spodaj na steni je polno zanimivih nagrobnih spomenikov, nad spomeniki so razne slike na platno; nekatere so bile nekdanj na oltarjih. Tu je zidna freska Marijine smrti, ki je nastala okrog leta 1400. Na steno je naslonjen star oltar z moderno sliko sv.

Eme, ki jo je za njeno proglasitev svetnikom 1938 naslikal celovski slikar Avguštin Veiter. Potem so stopnice v gornjo cerkev ali v prezbiterij. Gornja se imenuje zato, ker je dvignjena skoraj dva metra, pod njo je namreč Emina grobnica ali kripta. Pri vhodu v kripto je na desnem stebri freska Marijinega varstva, ali Marijinega plašča iz leta 1400. Strop nad prezbiterijem ima gotške oboke, ki so bili narejeni po požaru leta 1525. Prvotno so bili vsi stropi leseni. Posebno pozornost vzbuja v prezbiteriju pretresljivi križ iz leta 1720. Potem pa so sloviti Emini reliefi, katerih trije vise v levi stranski ladji svetišča, trije pav desni. Te reliefje je izdelal v pozno gotskem slogu Lenart Pambstall iz Št. Vida ob Glini in sicer v letu 1500. Prvotno so ti reliefi viseli na stenah

križnega hodnika. Prva slika nam kaže umor Eminih sinov: Zada je grad in cerkev v Selčah. Zanimivi so rudarji pri delu, ganljiva je žalost staršev in pretresljiv je prizor razmesarjenih sinov. - Druga reliefna slika predstavlja, kako se Emin mož Viljem poslavlja od svoje žene, ko odhaja v Rim na božjo pot. Zanimivo je njegovo spremstvo. - Tretji relief nam kaže zidanje prvotne krške cerkve: Kneginja Ema sedi na kamnu, ki še zdaj stoji v kripti. V rokah drži denarnico. Vse okrog je živahno vrvenje in udejstvovanje: Tu lomijo kamenje, spredaj je voz naložen s skalami, ki jih vlečejo voli. Zgoraj koliba, kjer delajo kamnoseki, v spodnji zidarji, ki spirajo pesek in mešajo malto. Ženske jo že nosijo na glavah. Škripec vleče skale kvišku, tesarji pripravljajo ostrešje.

Prečna ladja je znak srednjeveške škofijske cerkve. V njej je glavni oltar in vzporedno z njim dva stranska oltarja. Na severni steni pred zakristijo najdemo zastopane vse cerkvene stavbene in slikarske sloge. Nad vhodom v zakristijo je baročni oratorij ali molilnica s slikarjijo z leta 1678. Izredno dragocen je poznogotski zakristijski vhod ali portal iz leta 1450. Na tej steni je naravnost orjaška slika fresko sv. Krištofa, ki je nad 8 m visoka ter 2 in pol metra široka. Nastala je leta 1260 in je bila odkrita leta 1926 po profesorju Viertelberger-ju. Kar je bilo na sliki pokvarjenega in uničenega, je on dopolnil. Slika je ena izmed največjih zanimivosti krške stolnice. - Tudi tu je po steni polno raznih starih nagrobnih spomenikov. Vzhodna stena je skoraj vsa pokrita z oltarji. Velikanski glavni oltar je izdelal v letih 1626 do 1632 mojster Mihael Hönel. Veliki oltar je ena največjih krških umetnin. Je izraz veselja, ki je zavladalo v katoliški cerkvi, ko je bila premagana Lutrova vera in je znova zacvetelo bujno krščansko življenje. V sredini je Marijino vnebovzetje, ki mu je oltar posvečen. Ljubeznivo Marijino podobo obkroža rožni venec, ki je ravno v tisti dobi

zmagovito zopet prišel do veljave. Okrog Marije v nebesa vzete muzicarijo nešteti angeli. Spodaj je skupina ob Marijinem grobu z dvanajstimi apostoli, ki se odlikujejo po krasno izrazitih obrazih. Na vrhu oltarju je presv. Trojica, ob kateri klečita sv. Ema in sv. Kunigunda. Marijin tron ima tri nadstropja: Čisto spodaj ob oltarju stoje štirje evangelisti v naravni velikosti in v čudoviti življenski resničnosti. Romarji posebno odlikujejo evangelista Marka, ki ima sklonjeno plešasto glavo. Vsak romar mu položi svoj klóbuk na glavo s prošnjo, da bi ga varoval glavobola. Evangelij je temelj naše vere, zato evangelisti na Krki nosijo ves oltar na svojih ramenih. Nad vsakim evangelistom pa je eden štirih glavnih cerkvenih učencov. Sv. Hieronim ima na glavi velikanski klobuk, ki romarjem silno ugaja. Nad njegovo glavo je mojster kar hudomušno postavil sv. Florjana, v vedrom poliva vodo prav na Hieronimov klobuk. Romarji pravijo, da ta klobuk svetniku služi za dežnik. Med cerkvenimi učenci stojita sv. Henrik in knez Viljem. Postavljena sta tako, da imata nad seboj svoji ženi: Henrik Kunigundo, Viljem Emo. Nekateri zgodovinarji so spravljalili sv. Emo v sorodstvo s Kunigundo, pa se je to zgodilo samo radi tega, da bi Emi podtaknili nemško narodnost. Ema in Kunigunda ste obe svetnici, torej sorodni duši in to ju je v življenju bližalo in družilo, ne pa krvno sorodstvo. Nekaj čudovitega je oklep Viljemov - on seveda ni bil nikoli svetnikom prištet.

V drugem nadstropju je vrsta svetnikov, v tretjem pa vrsta svetnic, prav na vrhu pa je polno angelskih figur. Vsega skupaj je na glavnem oltar 72 celotnih kipov in 82 angelskih glav. Ni čudno, da je tako oltar silno razgiban, izredno živahen. Oltarna miza je ostala stara iz 1200 in tudi antependij, prt, je kamenit oziroma iz mozaika. Vkljub velikanskemu glavnemu oltarju ostane arhitektura neoporečna vladarica, ker se zdi kakor bi iz oltarja rastli silni rebrasti oboki, ki slone na štirih polstebrih, kateri se

Nagrobnik prošta Gallerja.

končavajo z romanskimi kockastmi glavami. Zadaj za oltarjem so ohranjene ali odkrite prekrasne starinske freske.

Posebni zaklad krške cerkve je postni prt ali zagrinjalo, ki je najstarejše koroško postno zagrinjalo in tudi največje ter najdragocenejše. Naredil ga je leta 1458 Konrad iz Brež. Celotno pregrinjalo obsega devet kvadratnih metrov in na zagrinjalu je ravno sto prizorov iz starega in novega

zakona. Prt pokrije ali zagrne v postnem času skoraj ves oltar. Rabijo ga seveda samo v postnem času. Med letom je spravljen.

Srednja ladja prezbiterija je bila za kanonike ali korarje. Tu so še zdaj umetnostne korarske klopi, nad katerimi sta dva kipa: Kristusa in Marije. Tu so še vedno v rabi nekdanje korarske orgle, ki jih je leta 1625 izdelal graški mojster Schlackwein. – Stranska oltarja sta ravno

tako delo Mihaela Hönlja in sta samo pet let mlajša od glavnega. Posvečena sta eden sv. Petru, drugi pa sv. Štefanu. Vsak ima lepo oltarno sliko. Tu sta tudi kipa dveh salzburških nadškofov: Sv. Ruperta in sv. Virgila. Virgil je bil tisti, ki je poslal na Koroško med Slovence sv. Modesta, ki je stoloval pri Gospe Sveti in je tam pokopan.

Na južni steni prečne ladje ste največji okras dve veliki gotski freski. Ena je zanimiva slika "starešin". Te starešine omenja sv. pismo v Razodetju sv. Janeza. V srednjem veku so jih zelo častili. Smatrali so jih za božje svetovalce, s katerimi se je Bog vsake kvatre posvetoval za bodoče četrtletje. Kako preprosto si je ljudstvo vse predstavljalo! Imeli so jih tudi za pomočnike zoper vremenske nezgode. - Nad to sliko je upodobljeno spreobrnjenje sv. Pavla. Obe sliki ste bili narejeni okrog leta 1380.

Na južni steni stranske ladje vidimo ostale tri Emine reliefe - trije so na severni steni. Prvi relief kaže prihod korarjev in redovnic v krški samostan. Opozoriti je treba, da resnično to niso bili pravi korarji, ampak le duhovniki, ki so skrbeli za sestre in vernike, korarji so prišli v Krko uradno še le po ustanovitvi samostojne škofije. Na obzidju, tako kaže slika, stojita dva pava, ki sta znaka napuha in posvetnosti, temu se je Ema odpovedala, ko je postala redovnica. - Tu je tudi lovski prizor, v sredi je grad Strassburg pri Krki, na desni obešajo dva zločinca. To je vse na prvem reliefu.

Zanimiva in poučljiva sta zadnja dva Emina reliefa, ki pričata, kako je takrat božja pot na Krki bujno cvetela. Eden relief nam kaže grobni oltar sv. Eme. Ves je obdan z lučkami, na njem je svetinja, relikvija - del pasu sv. kneginje. Te relikvije zdaj ni več. Morda so jo morali odstraniti ob času Jožefa II. Na sliki je polno bolnikov: na levi je slep muzikant z mandolino v roki, deček ga vodi za plašč; tam je mati, ki ima v naročju bolno dete; pohabljenec se

plazi po vseh štirih in kliče svetnico na pomoč; vodenichen bolnik je brez noge in brez roke; žena v materinskih težavah se obrača na Marijo in sv. Emo; mož z bolnim zobom se zvija od bolečin; zraven sta še bolniki, ki se je enemu omračil um, drugi pa je poln gobovih ran. Vsi bolniki so upodobljeni v čudoviti življenjski resničnosti, res prava bolnišnica! V ozadju je volk napadel človeka, ki kliče na pomoč, drugi je padel v globoko deročo vodo in išče rešitve, tu je popotnik na silno nevarni poti. Vsem naj pomagata Emina Marija in Ema sama. Tudi zadnji relief kaže pomočnico v težavah: sv. Emo. Prav tako je grobni oltar z Emino Marijo središče slike. Na oltarju leže darovi, ki so jih prinesli ozdravljenci v zahvalo. Na tej sliki je posebno viden obsedenec. Vsi obrazi so obrnjeni v duhovnika, ki daje bolnikom blagoslov s prstanom sv. Eme. Vsi srečni se ozdravljenci vračajo od oltarja. Premeteni berač je tu, ker ve, da bo od ozdravljenecv največ prejel. In res ozdravljeni bogataš ga hvaležno obdaruje. Resnično, Pambstell je bil veliki mojster; ustvaril je umetnine, ki so vredne, da krasko katedralo.

Na južni podolžni steni je cela vrsta dragocenih renesanskih fresk, ki so pri nas zelo redke. V oči nam pade najprej freska Treh kraljev, potem Vstajenje Kristusovo. Obe ste delo slikarja Vencle Aichler iz Špitale ob Dravi. Slikal jih je leta 1560. Nato sledi nekaj mlajše Marijino vnebovzetje. Nasproti slike vstajenja je prekrasno stopnišče na prižnico. Na stebru je freska sv. Antona puščavnika iz prve polovice 15. stoletja. Tu so zopet nagrobni spomeniki in sicer pokojnih krških proštov in kanonikov. Na nasprotnem stebru je podoba keltske boginje Epone. Vzidali so jo kot izkopanino. Tu sta še dve sliki na platno, ki predstavljata in pojasnjujeta legendo o škofu Otonu. Pravijo, da je bil ta škof sovražno in zahrbtno zastrupljen in je samo čakal na smrt. Pa je poslal svojega kaplana na grob škofa Vernerja, ki je umrl v sluhu svetosti. Kaplan je to

Emi ubijejo sina Viljema

Slovo sv. Eme od soproga Viljema

Zgradba krške cerkve - na levi sv. Ema

Gotska rezbarija v Krki

naredil. Pokojnega škofa je dobil živega ob odprtem grobu. Škof je kaplana peljal h grobu kneginje Eme in tudi njen grob je bil odprt in Ema živa v redovni obleki. Kneginja je oba peljala k oltarju Matere božje, pred Emينو Marijo. Tudi Marija je bila živa in je povedala obema: Oto naj se ne boji smrti, ker je lepo živel. Tretji dan bo umrl ob tretji uri. In tako se je res zgodilo. Taka je legenda. Prva omenjena slika kaže zastrupljenje škofa Otona, druga pa prikazni: Marijino, Emينو in Vernerjevo. Zadnja slika predstavlja sv. Emo v nebeški slavi. Ta slika je bila narejena leta 1745 ob sedemstoletnici Emine smrti. Pod to sliko stoji umetni in starinski krstni kamen.

V srednji ali glavni ladji je eden najodličnejših nagrobnikov krške stolnice in sicer spomenik prošta Grimminga. Njegov kip je v narayni velikosti in v vsej resničnosti. Izgotovil ga je celovski mojster Anton Paccobello leta 1612.

Posebna umetnina je prižnica v krški cerkvi prav ob Marijinem oltarju. Preskrbel jo je leta 1670 ljubitelj umetnosti prošt Kochler. Za izdelavo te umetnine je poiskal najodličnejše strokovnjake tiste dobe: Dunajski inženir Bibiena je napravil načrt, izdelavo v svincu je prevzel slavni Rafael Donner. Po svoji lepoti in mogočnosti obvlada vso ladjo. Prižnica je spet znak zmage katoličanstva nad krivo vero luteranstva. Na strehi prižnice je upodobljena Cerkev, ki jo vodi Sveti Duh. Angel zmagovalec peha satana v neznansko globino. Satan pa v jezi spušča kače, ki ima vsaka v svojem žrelu krivoversko knjigo, sam strup. Satanu nasproti pada v globino krivoverec, kateremu je zdrknil z glave klobuk in všla z rok krivoverska knjiga: Ogrodje prižnice je polno okraskov iz svinca. Vsi ti okraski in nešteti simboli se nanašajo na oznanjevanje nauka božjega.

Donnerjeva mojstrovina je tudi slavni križni oltar, ki stoji na sredi cerkve ob zaključku srednje ladje tik pred prezbiterijem. Ta oltar je bil namenjen

za vernike, medtem ko je glavni oltar služil kanonikom, duhovščini stolne cerkve. Oltar ima še prvotno menzo ali mizo, ki je pa zdaj vsa prevlečena s svinčcem. Prevlekel jo je Donner, ki je istočasno naredil tudi oltarni nastavek leta 1740. To je najodličnejše delo priznanega umetnika. Ves oltar obvlada mogočna in čudovito nežna Žalostna Mati božja - Pietà. Ob njej stoji angel tolažnik. Mati ima v naročju mrtvega Sina. Nebeško ljubezniva sta angelčka, ki poljubujeta rano - eden na Jezusovi levi roki, drugi pa na Jezusovi desni nogi. Srčno ganljiv prizor, ki nad njim strmi vsak resen romar. Medlemu svinčenemu križnemu oltarju je idealno in naravnost posrečeno ozadje: ogromni bogato pozlačeni glavni oltar.

Omembe je vredna skupina Samsona in leva na loku severne stranske ladje. Sodijo, da je umetnina iz konca 12. stoletja. Ni znano, odkod je prišla na to mesto. Je pa silno razgibana.

Nad glavnim vhodom v stolnico med obema zvonikoma je takozvana škofova kapela, nekaka zbirka duhovitih umetnih, kot najlepši muzej. Kapela je 11 in pol metra dolga ter 8 in pol široka. Stavbarsko umetnino nakazuje slikarstva. Dva stenska stebra delita prostor na dva dela. Stene in križni obok krasijo dobro ohranjene freske iz leta 1220, ki so bile leta 1246 popravljene in dopolnjene. Vtis je presenetljiv. Slikarije se vsesajo v prostor. V sem je poudarjena ideja odrešenja Kristusovega in evharistične daritvene skrivnosti: "Glejta, prestol velikega Kralja in Jagnjeta se bližči!" Na vzhodni steni sta sliki sv. Pavla in Florijana, nad njima Salomonov tron, ki ga zasedata Marija in Kristus. Potem vidimo kreposti Marijine: oznanenje, Marijina ljubezen in brezmadežnost, ponižnost, modrost, skromnost. Dvanajst levov predstavlja dvanajst apostolov. Spodaj sta ustanovnika kapele škofa Oto in Ditrh. Na oboku je padec prvega človeka in izgon iz raja. - Na severni steni je slika: Kako Marija svojo veliko skrivnost zaupa svojim staršem: Joahimu

Emina Marija

in Ani. Slike na oboku dele štiri reke iz raja; v središču pa je križ. Tu so štirje evangelisti, potem Trije Modri, potem Kristusov slovesni vhod v Jeruzalem. Slede slike svetnikov: Sv. Natalia, Marija Magdalena, sv. Servacij, Avguštin, Gregor, Lucij in v oknu sv. Anton Puščavnik. - Na zahodni steni je poklonitev Sv. Duhu: Kristusovo spremembo na gori Tabor, nato sedem darov Sv. Duha, ki se izlivajo na Marijo. Tu ste tudi dve veličastni postavi: Mozesa

in Elije. Na steklenem oknu je snemanje Jezusovo s križa. Darove Sv. Duha kaže sedem golobov, ki obletavajo Marijino glavo. Tu je neporušljivo mesto božje. Naloga krščanske umetnosti je tu nakazana v vsej popolnosti.

Omeniti je treba, da stolnico v Krki vzgledno zdržujejo kot veliko umetnino. Leta 1930 je bila vsa popravljena, odkrite so bile starinske freske in strokovno obnovljene.

Grški filozof je bil ozmerjan in zaničevan. Ko so ga vprašali, zakaj molči, je odgovoril: „Mnogokrat sem obžaloval, da sem govoril, a nikdar nisem obžaloval, da sem molčal.“

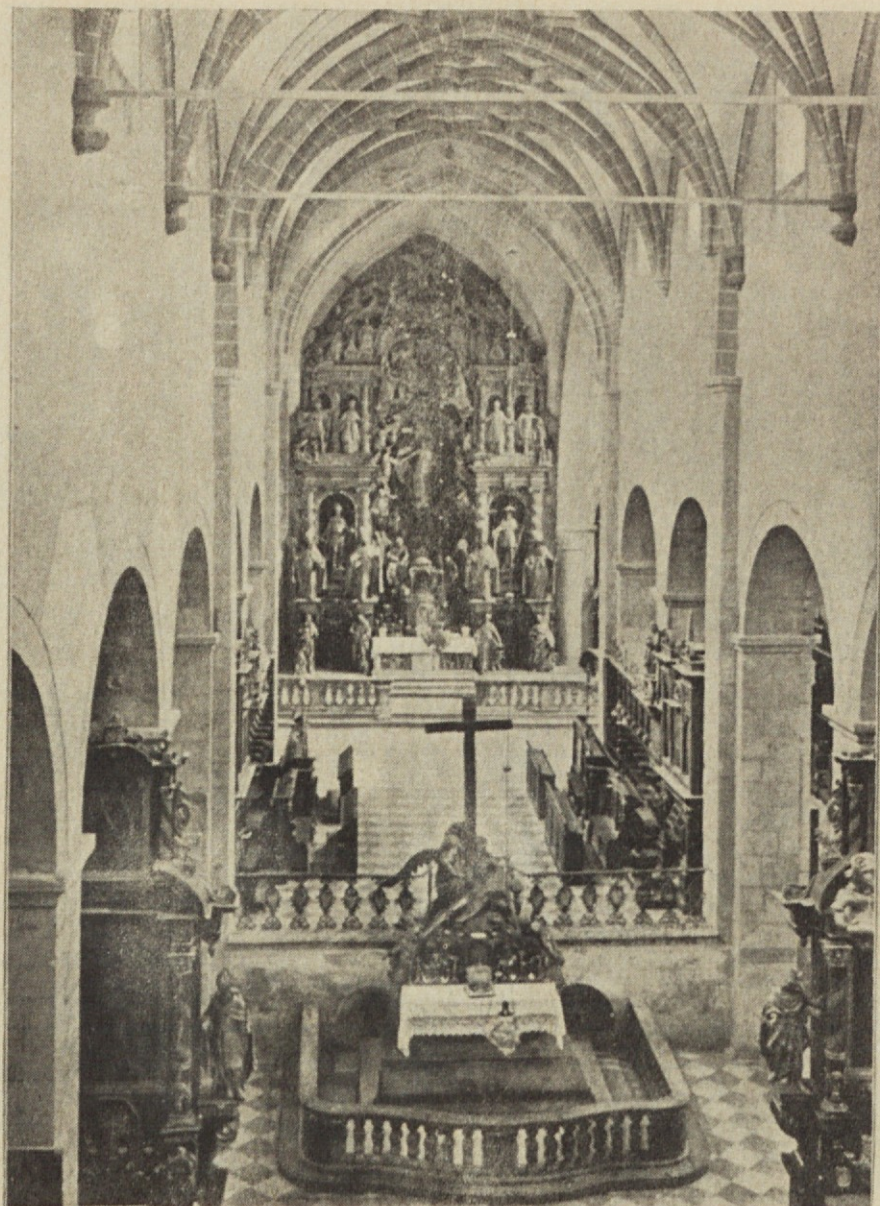
-Pia

Glavni oltar Marijinega vnebovzetja

Marijin tron na glavnem oltarju

Pogled na oltar sv. Križa, korne klopi in glavni oltar

Pogled proti pevskemu koru

Kripta

SPODNJA CERKEV - KRIPTA

Spodnja cerkev ali kripta je za Slovence zato tako pomenljiva, ker je tukaj grob naše prve svetnice sv. Eme Piljštanske. Vhod v spodnjo cerkev je iz zgornje cerkve, kjer se glavna cerkvena ladja konča pri stopnišču. Dvojno stopnišče pelje pred glavni oltar, na sredi obeh pa je vhod v kripto. Truplo sv. Eme je prvotno počivalo na navadnem pokopališču. Ko so delali novo stolnico, so mislili tudi na Emin grob ali grobnico, ki so jo začeli zidati 1160. Dogotovljena

je bila leta 1174. Tedanji krški škof Henrik je določil dan prenosa Eminih ostankov v novo grobnico. To ni samo grob ali mala grobnica, temveč precej velika spodnja cerkev. In že samo radi te spodnje cerkve se izplača priti v Krko. Pravijo, da je ravno na tem prostoru nekje moral biti prvotni grob. Truplo je bilo prenešeno v novi prostor po 129 letih njene smrti.

Oboki kripe stoje na šestih mogočnih stebrih iz krasnega rdečkastega marmorja. Med temi glavnimi ali nosilnimi stebri pa je cel gozd romanskih stebričkov: ravno

sto jih je. V ta čudovit prostor so prenesli zemeljske ostanke svete kneginje ob ogromni udeležbi vernega ljudstva. Prenos se je vršil preden je bila glavna cerkev končana. Ob tej priliki je škof Henrik posvetil spodnjo cerkev in sicer je bila posvečena na čast Materi božji, ker Ema takrat še ni bila prešteta svetnicam, niti ne blaženim. Iz stare Emine cerkve so prenesli Emino Marijino podobo in so jo ustoličili na glavni oltar spodnje cerkve ali kriptе. Krsta z ostanki sv. Eme je stala prosto na šestih umetno izklesanih podstavkih v obliki treh človeških glav in treh živali. Rakev sama pa je z gladkega marmorja. Zada je rakev naslonjena in stoji na stebrovem podstavku. Staro, prvotno krsto so položili v to novo, ki so jo zgoraj zaprli s težkim kamenitim pokrovom.

Z naraščajočim češčenjem svete ustanoviteljice je rastla tudi skrb za njen grob. Silne množice so stalno prihajale. V kripti je bil takrat samo en oltar, na katerem je kraljevala Emina Marija. Prihajalo je z romarji vedno več duhovnikov, ki se niso mogli zvrstiti s svetimi mašami samo na enem oltarju v spodnji cerkvi pri Emini Mariji in pri grobu sv. kneginje. Zato so že 1176 postavili poleg Eminega groba še en oltar. Oltar je stal ob istem stebru kot grob in sicer levo od njega. Posvetili so ga na čast mučencu takratne dobe nadškofu sv. Tomažu Beckett. Ta oltar je še zdaj ohranjen, le da je premaknjen nekoliko bolj stran od groba. Na tem oltarju so stalno maševali. Ljudstvo ga je kmalu začelo imenovati oltar sv. Eme. Leta 1189 pa so dali v kripti postaviti še

Vhod v kripto k Eminem grobu

Oltar sv. Eme v grobnici

tretji oltar na čast sv. Janezu Evangelistu. Listina pravi, da je postavljen v spomin naše gospe Eme. Ne na čast! Tudi ta romanska kamenita oltarna miza je še ohranjena, le da je tudi pomaknjena na drugo mesto. Ta dva oltarja na vsaki strani groba nam pričata, kako je bujno rastlo češčenje sv. kneginje. Trije oltarji so bili potrebni, da se duhovniki lahko razvrste za sv. maše ob Emini grobu. Romarji so molili na grobu svetniške kneginje, obenem pa so lahko bili pri sv. maši kar na treh oltarjih. Romarji so seveda prihajali v skupinah. Leta 1287 je bila Ema prišteta uradno zveličanim ali blaženim. Svetnicam pa je bila prišteta še le leta 1938 in sicer 5. januarja. Sv. oče Pij XI. je leta 1936 obnovil proces in 4. januarja 1938 so imeli kardinali s papežem tozadevno sejo, katere uspeh je bil ugoden in takoj naslednji dan je bil sklep objavljen. Vzporedno s češčenjem sv. kneginje je šlo vedno češčenje Eminega Marijinega kipa, ki je še danes pri grobu sv. Eme.

Naj bo tu omenjeno še to, da je bil škofijski proces za prištetje sv. Eme svetnicam izvršen v Krki že leta 1466. V komisiji je bil tudi prvi ljubljanski škof Žiga Lamberg. Meseca avgusta tega leta

so nabili na cerkvena vrata posebni razglas glede svetniške proglasitve kneginje Eme. To je bilo široko delo, ker oglas je zajel: salzburško, krško, lavantinsko, ljubljansko, graško, zagrebško in oglejsko škofijo. Na praznik sv. Jerneja 25. avgusta 1466 se je začelo zasliševanje prič v Krki. Bila je velika slovesnost, na kateri je bilo več papeških komisarjev, potem trije škofje, dva opata. Proces je bil odprt v stolnici. Ljudstvu so v nemškem in slovenskem jeziku razložili pomen procesa. Zaslišanih je bilo 72 prič; več jih je bilo iz Spodnje Štajerske z okolice Pilštanja, Podčetrčka, Rogaške Slatine in tudi iz Hrvaškega. Izjave so vse zapisane in so bile tudi objavljene. Komisija je takrat tudi pregledala grob sv. kneginje. Našli so še staro Emino rakev iz leta 1174. Komisija je poročala o znamenju uslišanja. Omenja se tudi lesen stol z grobnega čuvaja. Tu je tudi izdolben kamen, v katerem je zaklenjen prstan nakit sv. Eme. To dvoje se ob tej priliki prvič imenuje. Tu gori noč in dan luč k posebni ustanovi na čast sv. Eme.

V kripti ob grobu Eminem je bila v 18. stoletju v veliki časti Emina Marija. Njej se je v starih časih in cela stoletja vršila vsakdanja procesija krških korarjev. Po svojih kornih molitvah so se vedno dvignili, ko je prišel na vrsto Marij slavošpev: Salve Regina – Pozdravljeni Kraljica. Slavošpev so peli v procesiji. Šli so mimo freske Marijinega oznanenja pri vhodu v kripto, pesem so končali pri Emini Mariji v spodnji cerkvi.

Kakor je urejena kripa zdaj, jo je uredil v 18. stoletju prošt Kochler. Bil je pri delu naravnost razkošen. Oba stara romanska oltarčka ob straneh groba leta 1176 in 1189 je odstranil in na drugih mestih v kripti na novo postavil. Ves neposredni prostor okrog Eminega groba je obdal z novo ograjo. Spodaj je marmor, nad njim pa je mojster Gaisel s Krke skoval železno ograjo, ki je ročno delo. Strop je dal prošt Kochler pokrit s krasno štukaturo, ki je pa seveda pokrila stare freske. Nasproti groba je postavil

marmornato vdolbino za večno luč in tu je letnica 1721. Največjo skrb pa je prošt posvetil dragemu grobu. Staro krsto je pustil nedotaknjeno, le oblekel jo je od spredaj in ob straneh z rdečkastim marmorjem in tako je naredil baročni sarkofag, ki so ga ob priliki proglašenja svetnicam spredaj v sredini odprli, da se vidi marmornata prvotna krsta, ki hrani sveto truplo. Tudi oltarni nastavek se je moral umakniti. Mladi beneški kipar Corradini je iz marmorja izklesal nov nastavek, ki predstavlja tri božje čednosti, katere mora vsak proglašeni svetnik posedati v junaški meri. Desno je upodobljena vera kot žena z zastrtim obličjem: verujem, četudi ne vidim, četudi vsega ne razumem. Vendar pa je skozi tančico spretno povdarjen obraz. Desno je upanje s sidrom, v sredi pa vidimo ljubezen, ki jo predstavlja Ema sama, ki leži umirajoča na postelji. Tu je umetnik zadel pravo: V svojih dobrih delih in v odpovedi vsega posvetnega res sv. Ema predstavlja v največji meri ljubezen do Boga in do bližnjega.

Prošt Kochler je hotel na enak način postaviti in okrasiti veliki oltar v kriпти z Emينو čudežno Marijino podobo. Res je strop prevlekel s stukaturo, tudi na oltarju se je delo pričelo, toda nikdar ni bilo dokončano, še danes ne. Marijina podoba je med delom prišla na stranski oltar in tam je ostala do današnjih dni, le da so ji pozneje v letih 1766 - 67 naredili nov kameniti oltarček. Tudi stranskih oltarjev v kriпти ni mogel več dovršiti. Vendar pa je z delom, ki ga je opravil v letih 1720 - 21, kriпто bistveno preuredil. Največ lepote in umetnine je zbrane okrog Eminega oltarja.

SLOVENSKI ROMARJI V KRKI

Spočetka so hodili na božjo pot v Krki v pretežni večini le slovenski romarji. Saj je bila vsa bližnja in širša okolica Krke naseljena po Slovencih. Pa tudi, ko je kraj sam postal nemški in so Slovence izrinili ter ponemčili. Da so bili izrinjeni, pregnani, je znak v tem,

ker se je v Krški dolini ohranilo tako malo slovenskih rodbinskih imen, pač pa dosti krajevnih. Toda romarjev je bilo vsa stoletja na Krki največ Slovencev, ki še do danes te božje poti niso opustili. Ko smo bili še vsi Slovenci v isti državi, v Avstriji, so hodili naši ljudje v Krko ob vsaki priliki. Velika ovira je nastala po prvi svetovni vojni, ko je bilo treba za Koroško potnega lista. Nastale so sitnosti in stroški. Pa vseeno so bile organizirane posamezne skupine. Koroški Slovenci pa vedno prihajajo v lepem številu v Krko: K Mariji in k sv. Emi.

Glavni romarski shod je bil vsa stoletja v Krko za praznik svetih apostolov Petra in Pavla, ker je tisti dan smrtni dan sv. Eme in je Cerkev določila njen praznik dva dni prej: to je 27. junija. Za Petrovo je bilo med romarji vedno mnogo Slovencev. Štajerski Slovenci so vedno hodili v Krko za binkošti. Verniki iz ljubljanske škofije pa imajo vsako leto svojo zaobljubljeno procesijo in romanje dva tedna pred binkoštimi. O tem romanju je ohranjen natančen opis, ki je izredno zanimiv in poučljiv:

Zaobljuba je bila narejena 29. junija 1745 v Krki; takrat so ravno obhajali 700 letnico smrti sv. kneginje Eme in je bilo na božji poti nad tisoč romarjev samo iz ljubljanske škofije. Morda je romanje v onem času začelo že pojemati in se je s to obljubo zopet poživelo. Takrat so določili stalni dan prihoda "kranjskih romarjev" in sicer petek pred četrto nedeljo po Veliki noči. Oni petek je dobil v Krki ime "kranjski petek" (Krainger Freitag).

Romarji so odhajali na pot v torek in so hodili vso pot peš. Železnice takrat še ni bilo in tudi vozov se niso posluževali. Peš so hodili do tistega časa, dokler ni bila zgrajena železnica na Podrožsco leta 1906. Od tistega časa odhajajo romarji v sredo z vlakom do Celovca, od tam dalje pa romajo peš. Nazaj se zdaj vso pot vozijo z vlakom. Zanima nas seveda najbolj, kako so romarji s Kranjskega hodili peš.

Hodili so prav tisto pot, po kateri je pred 900 leti hodila sv. kneginja Ema, ko je obiskovala svoja posestva na Kranjskem in Štajerskem ter se je vračala nazaj na Koroško. Romarji so imeli svojega voditelja ali vižarja. Dolga leta so ga izbirali v fari sv. Lenarta nad Škofjo Loko. Med romarji je bilo vedno nekaj duhovnikov, posebno v zadnjih stoletjih, ko v Krki niso imeli več slovenskih duhovnikov. Tej procesiji ali temu romanju so se vedno zadnja desetletja pridružili Jeseničani.

Prej so hodili romarji preko ljubeljskega prelaza, koder je hodila tudi Ema. V bližini Žihpolja so prekoračili Dravo, kjer je še danes pri Golšovem in Humčah vse polno spominov na Kneginjo Emo, ki je tam počivala, ko je prihajala preko Ljubelja na Koroško. Naši romarji so opravili prvo pobožnost v celovski mestni farni cerkvi sv. Egidija. Tu imajo čudodelno sliko "božje glave", pri kateri so naši romarji opravili ganljivo

pobožnost. Podoba božje glave je nad tabernakljem glavnega oltarja. Ovenčana je glava z velikim trnjevim vencem, obličje je vse ranjeno, ramena globoko razorana in tudi spodnja Jezusova ustnica je s trnjem prebodena. Korošci to glavo zelo častijo in po vsej Koroški skoraj ni cerkve, ki bi ne imela posnetka te slike. V postu imajo pred to podobo devetdnevnic v veliko duhovno korist vernikov v mestu in okolici. Češčenje božje glave je segalo včasih v slovenske kraje izven Koroške. Še zdaj se mnogokje najde božje glave po cerkvah. Skoraj gotovo so to pobožnost razširjali krški romarji. Ko so prišli naši romarji blizu mestne farne cerkve, jim je prišel duhovnik naproti in so šli v procesiji med molitvijo in petjem pred božjo glavo. Ob 11. uri so imeli romarji svojo mašo. Pozornost naših romarjev je vedno dvigala slovenska pesem in tu so peli pretresljivo pesem o božji glavi:

Tisočkrat pozdravljena,
glava s trnjem kronana,
ki ji iz globokih ran
vre presveta kri na dan!
Tisočkrat pozdravljena!

O, zakaj, Zveličar moj,
je iz trnja venec tvoj?
Kdo ti je sovražen bil,
čelo s trnjem ti ovil?
To je storil studni greh.

Kapljico mi daj krvi,
ki na kroni ti blesti,
dušo mi operi z njo,
jo pripravi za nebo.
Venčani Zveličar moj!

Izpod venca mučnega,
trnja ostrobridkega
v smrti, Jezus, me poglej
in usmiljeno povej,
da odpustil si moj greh.

Marija na križnem oltarju

Po sv. maši so si romarji malo ogledali celovško mesto. Kosilo so navadno imeli pri "Deteljici". Popoldne ob 3. uri so se odpravili dalje proti Gospe Sveti. S seboj nosijo zložljivo bandero, ki ima na eni strani sv. Jakoba apostola kot patrona romarjev, na drugi strani bandera pa je slika sv. Eme z njeno Marijo in cerkvijo. Bandero se stalno hrani v farni cerkvi v Javorju nad Poljanami. Proti večeru dospejo romarji k Gospe Sveti, seveda peš. Pod gričem jih čaka domač duhovnik z ministranti, ki prinesejo s seboj cerkveno bandero. Ganljiv je star običaj, da se tu obe banderi sklonete in se križa drug drugega dotakneta. Romarji pravijo, da sta se banderi poljubili. To je dobrodošlica romarjem. Med zvonjenjem gosposvetskih zvonov, krene procesija v cerkev. Zvečer je slovenska pobožnost pri Gospe Sveti s pridigo in petimi litanijami. Tu opravijo romarji tudi sv. spoved in tu tudi prenoče. Drugo jutro na vse zgodaj imajo svojo mašo in potem nadaljujejo svoje romanje. Ni treba posebej poudarjati, da je Gospa Sveta tisti sveti in pomenljivi kraj, kjer je bila postavljena prva slovenska katoliška cerkev in to Marijina; postavil in blagoslovil jo je sv. škof Modest, prvi škof določen za Slovence. Pri Mariji gosposvetski in na Modestovem grobu se je ustavila vedno tudi sv. Ema.

Mimo pomenljivega Krnskega gradu, kjer so včasih stanovali slovenski koroški vojvodi, mimo knežjega kamna na Gosposvetskem polju so molili in prepevali slovenski romarji. Marijini zvonovi jih še v daljavo pozdravljajo in jim žele srečno pot. Pot drži mimo Varpje vasi, kjer jih pozdravlja ljubka gotska cerkev sv. Lenarta. Potem krenejo božjepotniki na glavno cesto, ki pelje v Št. Vid ob Glini, ki je bilo nekdanje koroško glavno mesto. Vendar romarji ne pridejo v mesto, temveč pri vasi Št. Donat zavijejo s ceste na desno, kjer naše potnike kmalu z desne strani pozdravi čudoviti grad Ostrova s svojimi zanimivimi srednjeveškimi utrd-

bami, katere skrbno ohranjujejo v spomin poznim rodovom. Grad je bil za tiste čase nezavzet: obzidje se vrsti za obzidjem, vrata za vratmi.

Okrog 10. ure popoldne dospejo romarji do nekdanjega samostana sv. Jurija ob Dolgem jezeru. Samostana ni več, oziroma redovnic ni več v njem, cerkev pa je farna. Kake pol ure od Sv. Jurija stoji v gozdičku ljubka cerkvena Zalostne Matere božje, Marije Bolšart. Grof Egger jo je dal pozidati in je bila posvečena 2. avg. 1843. Prej je bila tu le lesena kapelica. V cerkvi imajo romarji ob 11. uri sv. mašo, ki jo navadno opravi župnik od Sv. Jurija. Romarji predvsem občudujejo prekrasni mašni plašč, ročno delo: na hrbtu je upodobljena cerkvena s pokrajino in gozdom, nad njo pa plava v oblakih Zalostna Mati božja. Tu imajo romarji kosilo, nato še zmolijo sv. križev pot, ki je postavljen okrog cerkve. V procesiji romarji nato odidejo dalje proti cilju.

Celo popoldne porabijo romarji za dolgo pot do prihodnje romarske postaje. Zdaj se že bližajo pokrajini, ki je bila nekdanje last kneginje Eme. Romarji, ki hodijo prvič to pot, se čudijo, da v tem delu Koroške ni nobene vasi. Le tu in tam stoji samotna velika hiša, ki je podobna gradu in poleg nje stoji še mogočnejši hlev. Romarji hočejo hlev videti in gredo skozi njega, da vidijo njegovo vzorno zgradbo in lepo živino. Vse polje daleč na okoli je last enega gospodarja, ki ima navadno do trideset hlapcev in dekel, ki vsi pri njem stanujejo, mu obdelujejo polje in oskrbujejo živino. Sami pa vse življenje nimajo koščka zemlje. Vsi so zadovoljni in tudi za starost preskrbljeni. Takih veleposestev je več.

Zdaj pridejo romarji do kraja, ki so mu včasih Slovenci rekli Krasta, Nemci mu pravijo Silberegg. Tu imajo pivovarno in romarji dobe piva za pokrepčilo. Ko tako lepo zapojejo, jim niti plačati ni treba. - Proti večeru pridejo v Kotarče. Pod to faro spada bližnja gora 904 m visoka, ki se na njem blesti prekrasna

Škofova kapela: Freske

cerkev Marije Pomagaj, kamor pridejo ravno o mraku. Tu jih pričakuje mnogo koroških slovenskih romarjev, ki se našim pridružijo. Največ jih je iz Pliberka. Obojni se združijo in priredijo čarobno procesijo z lučkami okrog cerkve. Po procesiji gredo v cerkev, kjer imajo pete litanije in blagoslov z Najsvetejšim. Koroški romarji opravijo sv. spoved pri kranjskih duhovnikih. V petek zjutraj je pridiga in peta sv. maša za romarje. Mašo opravi duhovnik spremljevalec.

Začetek te božje poti je zanimiv. Okrog leta 1500 je divjala tam v okolici grozna kuga. Tedaj so ljudje na borovec, ki je stal prav tam, kjer je zdaj veliki oltar, obesili Marijino podobo in so Marijo prosili pomoči v hudi stiski. Leta 1657 so obesili naslikano podobo znane Marije Pomagaj. Ljudje so kar drveli k

podobi. Leta 1721 so pri tem borovcu postavili leseno kapelo. Kmalu so začeli zidati sedanjo cerkev, ki je bila posvečena leta 1727. Sedanja podoba na glavnem oltarju je iz Salzburga in je precej slična oni, ki jo je župnik Ažbe iz Mošenj prinesel leta 1800 na naše gorenjske Brezje. Po njej je slikar Leopold Layer napravil brezjansko Marijo Pomagaj, ki je pa veliko bolj živa in lepša kot prvotna slika, ki jo je naslikal slikar Kranach. Izpred cerkve Marije Pomagaj nad Kotarčami je prekrasen pogled na naše slovenske gore. Vidi se Grintovec, Košuta, Triglav, Javornik in Mangart.

Ko so si romarji vso to krasoto ogledali, so odromali v petek zjutraj dalje skupno s koroškimi romarji. Peto postajo so naredili na Kalvariji pri

Starem dvoru. Med potjo pridejo do neke njive, da na njej poiščejo "kamenito lečo". Pravijo, da je šla pred stoletji tu mimo kneginja Ema in je videla, kako kmet na njivi seje. Prijazna gospa ga je vprašala, kaj vendar seje. Mož pa ji je osorno odgovoril: "Pesek sejem". Ema pa je odgovorila: "Če pesek seješ, potem bo pa menda kamenje zrastle! Kakor si rekel, tako naj se ti zgodi!" In res, ko leča dozori, je bila kamenita, peščena. Zato je na tej njivi še danes kamenita leča. Romarji je naberejo in jo nesejo domov. Pravijo, če pade kakšna smet v oko, je treba samo navezati to Emينو lečo na oko in leča čez noč smet potegne ven.

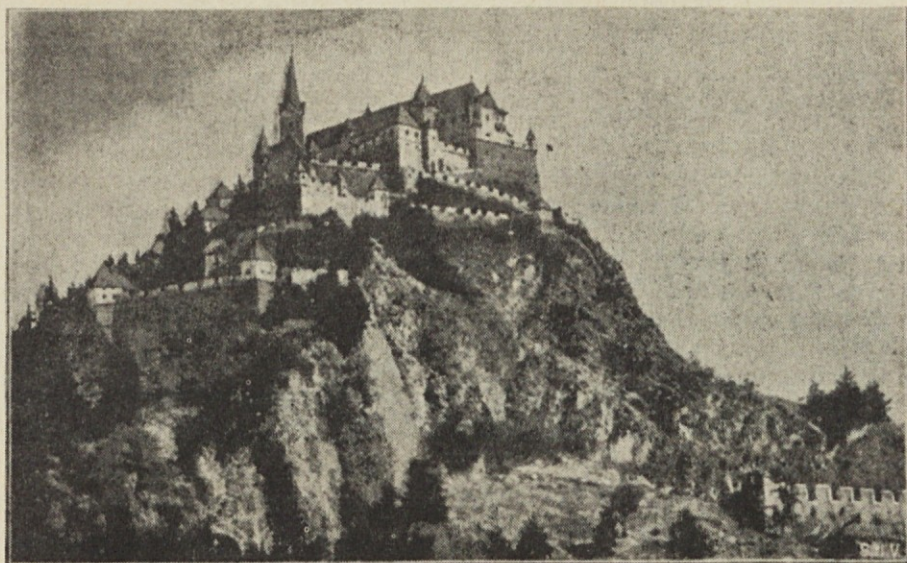
V Stari dvor pridejo romarji okrog 9. ure dopoldne. Za Starim dvorom so kapelice križevega pota. Romarji se uvrste v procesijo in skupno odmolijo pobožnost križeve poti. Ko pridejo do kalvarijske cerkvice, jih tam čaka g. dekan, ki za romarje mašuje. Stari dvor ima odlično farno cerkev v gotskem slogu. Romarji se posebno zanimajo za dragocene mašne plašče, ki vise v vzorno urejeni in snažni zakristiji. Stara navada je, da vsaka starodvorska baronica podari cerkvi svojo dragoceno poročno obleko. Vsaka obleka zadostuje ravno za en plašč. V stoletjih se je teh plaščev kar precej nabralo. Kalvarijska cerkva je zidana v breg kot stopnišče. Na najvišji stopnici je oltar s skupino Jezusovega križanja.

Okrog poldne krenejo romarji naprej in kmalu zavijejo v Krško dolino. Pri krasnem škofijskem gradiču na Pečeh pelje cesta v bližnje Emine Breže in v Selče, kjer je nekdanj stal ponosni grad kneginje Eme, ki je bil pozidan tam že ob času kneza Svetopolka. Romarji gredo mimo Brež ob reki Krki proti cilju. Cesta je speljana tik ob vodi, ki je lena kot naša dolenska Krka. Romarji si pripovedujejo, kako je tod ob reki hodila Ema in opazovala, če je Krka čista ali kalna. To je bilo takrat, ko je bil njen mož na potovanju v Rim. Ko je kneginja opazila, da je Krka kalna in razburkana, je bridko

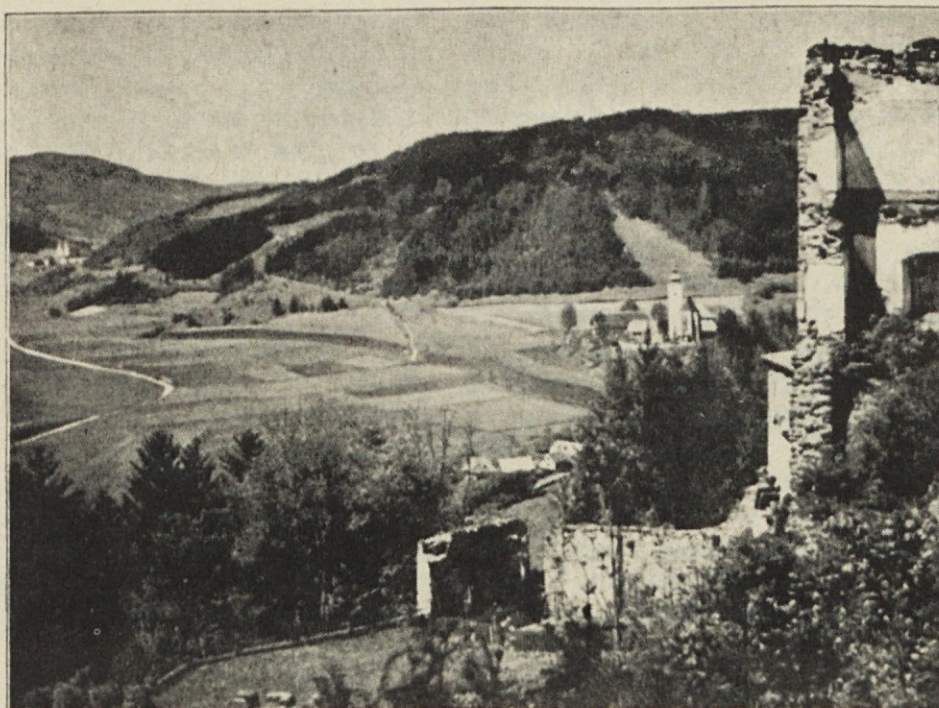
zajokala uboga žena in rekla: "Moj dragi mož ni več pri življenju!" Zdaj zagledajo romarji staro mesto Strassburg. Nad mestom čepi škofijski grad, ki ga je pozidal ravno tisti škof Roman, ki je začel zidati krško stolno cerkev Marije vnebovzete. Postavil je ta grad leta 1124. Seveda ni bil postavljen samo za razkošje, temveč v prvi vrsti v obrambo škofijskih znamenitosti in premoženja, sicer bi bilo vse izropano od roparskih vitezov in Turkov. Malo dalje od Strassburga so Ledine s krasno romansko-gotsko Marijino cerkvijo, ki jo je začela zidati že Emina mati. Ta cerkev čudovito spominja na naš Črngrob pri Škofji Loki. Morda ima to kakšno zvezo z zaobljubljenim slovenskim romanjem, ker je res največ naših romarjev iz okolice Škofje Loke. Tudi "vižar" ali voditelj romanja je doma iz teh krajev. Ne daleč od Ledin je ob cesti znamenje, kjer se romarji odpočijejo in naredijo račune za skupne stroške. Od tega znamenja se že lepo vidi mogočna krška stolnica Matere božje.

V petek proti večeru pridejo naši romarji do zaželenega cilja: Do dveh Marij in do groba slovenske kneginje sv. Eme. Veselo jih pozdravljajo ubrani zvonovi. Med temi zvonovi je tudi takozvani Emin zvon, ki se imenuje že leta 1577. Eden izmed krških zvonov je vedno posvečen skozi vsa stoletja kneginji sv. Emi in nosi njeno ime.

Pri kapelici Jezusovega križanja ob cesti se zvrste naši romarji v procesijo. Duhovščina jim pride naproti. Najprej gredo naši božjepotniki v cerkev, kjer jim pride na misel beseda svetopisemskega Jakoba: "Resnično tu ni drugega kot hiša božja in vrata nebeška!" V cerkvi vzamejo romarji kipa sv. Eme in Viljema in nato se razvije po krškem trgu vzpodbudna procesija z lučkami. Za nekaj časa potem postavijo romarji kipa pred cerkvena vrata in pred njima pojejo in molijo. Po procesiji so pete litanijske pred glavnim oltarjem v stolnici. Drugo jutro pa imajo sv. mašo s pridigo na grobu sv. Eme in tu prejmejo tudi sv.

Ostrovica

Pogled s trdnjave Strassburg proti Krki - Na desni Ledine

obhajilo. Tu se priporočajo svoji slovenski svetnici in občudujejo globoko zamišljeno sliko ob grobu: Sv. Ema oddaja prošnje romarjev Mariji, ki je Emo vedno spremljala, Marija pa nosi te prošnje in želje naših romarjev v naročje same presvete Trojice. S to sliko je močno povdarjen nauk katoliške Cerkve: Zakaj in kako mi katoličani častimo svetnike in svetnice božje. Oni so samo priprošnjiki naši in Marija je srednica božjih dobrot in milosti. Iz božjega naročja jemlje, kar nam daje: tako Marija, kot sv. Ema.

Po sv. maši se vsi romarji z veseljem odpeljejo z vlakom proti domu. Slovenskih romarjev se na Krki vedno veselijo, da občudujejo njihovo resno pobožnost in poslušajo njih ubrano petje.

Ob priliki proslav proglašenja svetnikom sv. Eme je v dnevih 20. in 21. avgusta 1938 priredila ljubljanska škofija posebno romanje k Mariji na Krko in na grob sv. Eme. Romanje SE JE VRŠILO POD VODSTVOM tedanjega ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Udeležencev je bilo kakih 400, med njimi 24 duhovnikov s škofom na čelu. Spotoma so romarji obiskali starodavno božjo pot na Otoku Vrbskega jezera. V Krko je prišel tudi celovski pomožni škof dr. Rohrer, ki je bil Rožmanov učenec. Škof iz Celovca je slovenskim romarjem maševal, ljubljanski pa je imel priložnostno pridigo. Ko so se slovenski romarji vračali, so spotoma obiskali zibelko slovenskega Marijinega češčenja, kjer je večkrat klečala pred Marijinim oltarjem kneginja Ema: Gospo Sveto. Za to priliko so Salezijanci izdali tudi posebno knjižico o slovenski svetnici sv. Emi. Vso tehnično plat romanja so imeli v spretnih rokah salezijanci, ki so vodili tudi ljudsko petje pri vseh romarskih pobožnostih. Prav to romanje je češčenje naše prve svetnice izredno poživilo. Spoznali so takrat naši ljudje tudi kraje na Koroškem, kjer je delovala

in umrla sv. Ema. Strmeli so nad lepoto hiše božje na Krki.

Eno leto po razglasenju Sv. Eme svetnicam pa je izdal obširni tmin življenjepis Dr. Janez Veiter. Popisal je tudi romanje na Krko in zgodovino cerkve. Za uvod potrebni knjigi je napisal škof Rožman čudovito primerne misli:

"Prvi knjigi, ki v slovenskem jeziku izčrpno opisuje življenje svete kneginje Eme, želim blagoslov božji! Saj ima plemenit in posvečen namen: postaviti med naše verno ljudstvo podobo svetnice, ki je po rodu in krvi naša, ki je vzornica deklinke lepote, zvestobe žene, skrbnosti materinske ter vzgojiteljske spretnosti. Pa ne samo to. Njen svetniški lik nam prikazuje heroično bogovdanost v najtežjih bridkostih, ki so jo v tako obilni meri zadele. Ob njenem vzgledu rastejo tudi nam moči, da vzdržimo v težkih preizkušnjah, katerih je zlasti v sedanji dobi prepolno.

Neznano je bilo doslej njeno pomembno socialno delovanje, ki je v tej knjigi popisano in pokazano, koliko je storila v svoji veliki krščanski ljubezni za takrat brezpravne slovenske podložnike. Češčenje sv. Eme naj tudi med nami pospešuje krščansko mišljenje in delovanje v duhu pravičnosti in ljubezni."

† Škof Gregorij Rožman

K sklepu prošnja k Mariji: O Marija, Kraljica v nebesa vzeta, prosimo te za vse slovenske vernike in duhovnike, posebna na Koroškem, kjer je zibelka slovenstva in zibelka Marijinega češčenja med našim narodom. Marija Krška, daj našemu narodu vedno dosti vnetih duhovnikov, ki so skozi vsa stoletja naš narod držali na visoki stopinji vere in poštenja.

Posebej se obračamo na Marijo sv. Eme, pred katere kipom je sv. kneginja delila svobodo našim prednikom: Marija, Mati naša, izprosi nam, da naš narod ostane svoboden in se iznebi suženjskih vezi greha in brezbožnega komunizma.

Duhovnik blagoslavlja ljudem oči z Eminim prstanom

Gotska rezbarija v Krki

Sveta Ema, ti položi to prošnjo v naročje
presvete Trojice. Marija Krška, varuj
nas, Marija, varuj nas!

UPORABLJENI VIRI:

1. *Dr. Milko Kos*: Zgodovina Slovencev od naselitve do reformacije. Jugoslovanska knjigarna Ljubljana 1933.
2. *Dr. Janez Veiter*: Kneginja Ema, naša prva svetnica. Založila in tiskala Misijonska tiskarna Groblje-Domžale.
3. *Dr. Josip Gruden*: Zgodovina slovenskega naroda: Mohorjeva družba
4. *Hans Riehl*: Der Dom zu Gruk. Langewiesche Bucherei; Verlag Karl Robert Königstein im Taunus.
5. *Dr. Hugo Schnell*: Der Dom zu Gurk: Verlag Dr. Schnell & Dr. Steiner München 42- 1940.
6. *Dr. Franc Kovačič*: Zgodovina Lavantinske škofije Maribor 1928. Založil Lavantinski ordinariat; tisk Tiskarne sv. Cirila, Maribor.
7. *Eberhard Kranzmayer*: Ortsnamenbuch von Karnten II. Teil. Verlag des Geschichtsvereines für Karnten. Klagenfurt 1958.
8. *Dr. Filip Zakelj*: Zdrava, Marija, milosti polna. Izdala in založila Marijina kongregacija slov. bogoslovcev v Adrogué, Argentina. Tisk Mohorjeve družbe v Celovcu.

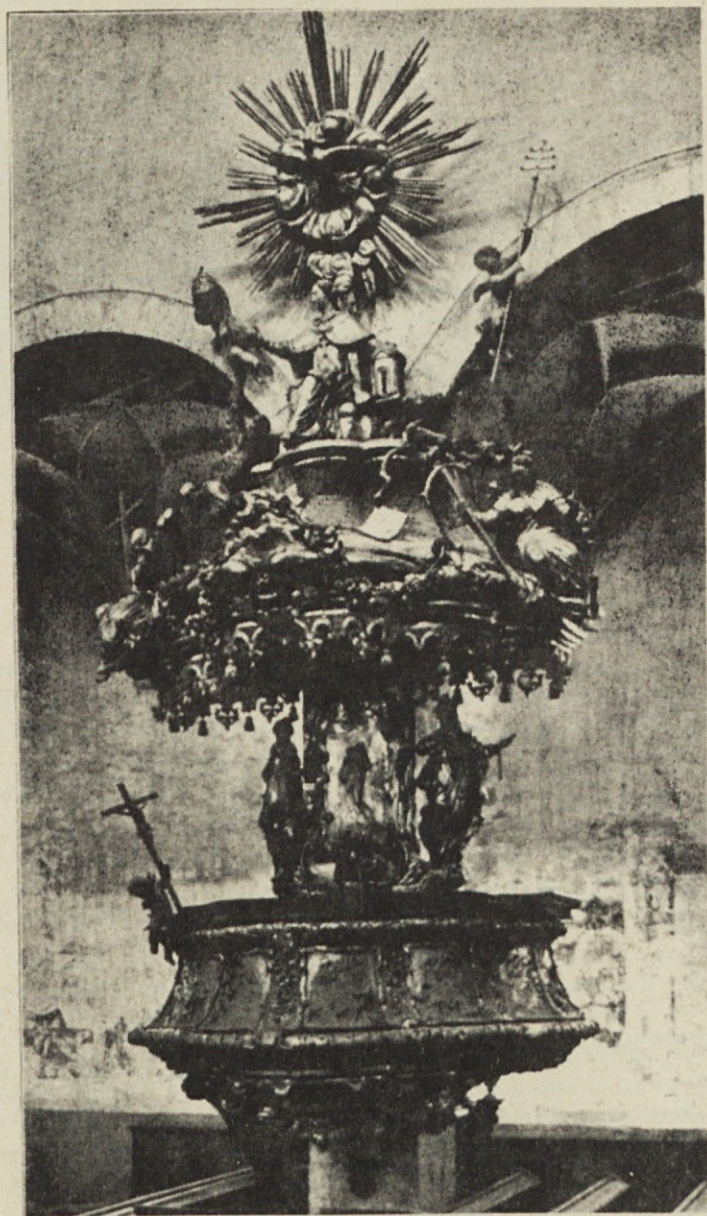
DUŠO JE REŠIL

Neki častnik je umiral in po grešnem življenju je kazal izredno odkritosrčno kesanje. Duhovnik, ki mu je podelil zadnje zakramente, se je čudil in ga je vprašal, če je v življenju napravil mnogo dobrih del, da je ob smrtni uri tako miren.

„Spomnim se enega,“ je odgovoril častnik. „Ko sem bil daleč v indijanskem ozemlju, sem naletel nekega dne na starega moža, ki je varoval umirajočo deklico. Prosil sem moža, če smem deklico krstiti in on je pristal. Na kratko sem razložil, kaj je krst in deklica je bila zelo vesela. Krstil sem jo in molil z njo, dokler ni umrla.“

„Tako si rešil dušo,“ je rekel duhovnik, „in zato ti je dobri Bog dal milost tako srečne smrti.“

-Pia

Dragocena prižnica v stolnici v Krki

Cerkev na Gori

Po raznih virih zbral Jacob Resnik

Morda se bo komu čudno zdelo, zakaj "Cerkev na gori", saj je skoro po vseh večjih gričih v Sloveniji cerkev. Ta cerkev, ki je posvečena Mariji Vnebovzeti, je zelo stara in ima čudovito zgodovino. Spada v faro Sv. Križ pri Litiji na Dolenjskem. Najprej je bila tu postavljena cerkev v starem slogu na čast sv. Juriju. Valvazor opisuje Jurjevo goro. Dokazano je, da je na Gori stala cerkev sv. Jurija, ko so prišli leta 1336 beli menihi v Stično. Bila je podružnica Primskovške fare. V okolici je bila prva fara Primskovo pri Litiji. Hrib je bil ves obzidan; sledovi obzidja se še vidijo. Na vsaki strani hriba je bil velik stolp, iz katerega se je videlo na Kum, na Gorjance in proti Ljubljani. Ob prihodu na hrib z zapadne strani je stal grad, ki je že dolgo v razvalinah. Ko je bila ustanovljena fara v Trebnjem, je pripadala cerkev na Gori z vso okolico tja; v Trebnjem je sedaj dekanija. Kdo je bil lastnik gradu, tabora in vsega ozemlja in kdo je dal postaviti cerkev, ni ugotovljeno. Ve se le toliko, da so bili v srednjem veku lastniki Gallensteini. Ime spričuje, da so bili Nemci. Za njim so prevzeli grofje Thur. V starih listinah je zapisano Thurngallenstein. Grofje Thur so bili imenitna rodovina, ki so imeli na Kranjskem več gradov. Pod hribom je bilo nekdanje graščinsko poslopje za živino in za vse kar spada k gospodarstvu. Sedaj so na tem kraju trije kmetje. Pri njihovih hišah se je reklo: Kolavsov, Zajčev in Odlaskov. Poslednji je moj rojstni dom.

Na prostoru, kjer stoji moja rojstna hiša, je bilo nekdanje pokopališče. Ko smo prekopavali okoli hiše, smo še našli ležeče okostnjake, lasi in svilenoruto. Vse tri kmetije so v bregu. Malo polja je na ravnem. Pri Kolavsovm imajo hlevi za živino še isto zidovje, ki je služilo graščakom pred več stoletji.

Poleg nekdanje cerkve sv. Jurija, ki še stoji in je rabljena za shrambo, je veličastna stavba Marije Vnebovzete in stranska kapela sv. Jožefa. Okoli cerkve je bilo nekdanje tudi pokopališče. Zadnjega mrliča so pokopali tam v začetku junija leta 1817. To leto je bilo strašno za ljudi. Tri leta prej niso kmetje pridelali skoro nič. Leta 1816 so ob kresu 24. junija prav malo posejali, ker niso mogli sejati, pa tudi zrastle ni. Po gradovih in župniščih so imeli še malo zaloge. Kuhali so jim župo, bele vrste. Sestradani ljudje so čakali v vrstah, da so dobili kaj jedi. Tudi ko so tega zadnjega mrliča prinesli na Goro, ga položili v grob, so bili pogrebci tako oslabei, da niso mogli groba zasuti. Polegli so po pokopališču in jokali kot otroci. To mi je pravil moj stari oče, ki je bil sam med pogrebci.

Novo veličastno cerkev so zidali v 17. stoletju. Letnica nad vrati je 1625. Ko so bile turške nevarnosti končane, so oni grofi grad opustili in sezidali veliko poslopje v dolini. Poslopje je stalo do zadnje vojne; med zadnjo vojno je bilo opustošeno.

V davnih časih so tudi romarji radi

prišli na Goro k Mariji Vnebovzeti in se ji priporočali. Po potresu leta 1895, ki je zelo občutno prizadel naše kraje, posebno Ljubljano, se je vpeljala vsakoletna procesija na Goro na velikonočno nedeljo popoldan. Ako se še vrši, ne vem.

Ko se je ob koncu leta 1915 ustanovila fara Sv. Križa, je postala cerkev na Gori z vso okolico njena podružnica. Od tedaj je stalno župnik pri Sv. Križu.

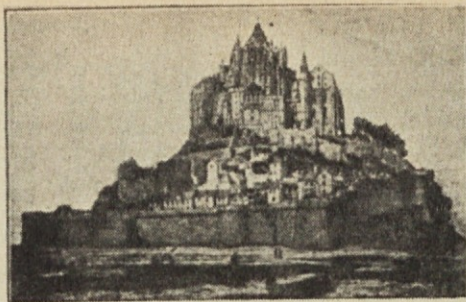
Naj omenim še to, kar je tudi zgodovinsko. Nad vasjo Moravče je težko dostopna vas Podpeč. Je velikanska skala od vasi Vodice do Podpeči. V skalo so vdolbene jame, v katerih so nekdanj živali pra-pra-pradedji, to je jamski ljudje ali ajdje. Ob strani te velikanske skale je tudi grad v razvalinah. Zadnji lastnik tega gradu

in posestva je bil baron Henrik Gal. Pokopan je v cerkvi Sv. Križa. Posestva, ki so bila v nepristopnem kraju, je nekdanj izročil kmetom. Tlake in desetine jih je oprostil; večji del pa je zapustil cerkvi Sv. Križa. V svoji oporoki pa je naročil, da mora župnik po pridigi moliti en očenaš in češčenomarijo. Ako še molijo, ne vem. Vem da so, ko sem bil doma, molili to vsako nedeljo. Med ljudstvom je bil glas, da je bil Henrik Gal svet mož in da bi bilo prav, da se ga prišteje k svetnikom; seveda je bil to le ljudski glas.

Tako sem opisal moj rojstni kraj. Upam, da bo čitateljem, posebno pa uredniku, to všeč. Želel pa bi, da bi ljudje vsako leto v koledarju opisali svoj rojstni kraj. Vsi radi čitamo opise krajev, kjer so naši ljudje doma.

Tako je bilo včasih na Kumu (1219 m)

TISOČLETNICA MONT-SAINT-MICHEL

Mont-Saint-Michel se nahaja na francoski obali med Normandijo in Bretonsko blizu mesta Rouen. Legenda pripoveduje, da se je prikazal sv. nadangelj Mihael sv. Avbertu, škofu v Avranches (od približno 704 do 725). Velel mu je, naj mu sezida cerkev na visoki pečini, ki moli blizu obale iz morja. Z velikim trudom in težavami je dal škof res postaviti tam lepo cerkev. V potrdilo pa, da je bila prikazen resnična, se je zgodilo na priprošnje sv. nadangelja tu mnogo čudežev. Med ozdravljenimi je bilo 12 oseb, ki so dobili spet svoj vid nazaj. Karl Veliki, frankovski kralj od l. 768, rimski cesar pa od l. 800 do 814, je posvetil tu svojo državo nebeškemu vojvodu. Na Karlovo povelje so se sestali cerkveni in svetni dostojanstveniki l. 813 na petih krajih v njegovem obširnem cesarstvu, da sklenejo cerkvene in svetne zakone. Ena izmed teh petih sinod se je vršila v Mainzu. Tu je predsedoval poleg mainškega nadškofa in kolnskega župnika saleburški nadškof Arno, pod čigar oblast so spadali tedaj naši kraji. Akti te sinode so se nam ohranili. Tu so določili praznovanje praznika sv. Mihaela (29. sept.). Praznik je postal važen mejnik v gospodarskem letu. O Mihaelovem so delali pastirji in tudi drugi posli pogodbe z gospodarji. Po zgledu Mont-Saint Michela in gore Gargano so tudi po naših

krajih zidali cerkve na čast sv. Mihaelu ob bregovih rek, potokov in jezer ali strme gore. Baje je sta bile tudi Sveta gora pri Gorici in Stara gora pri Čedadu nekdanj posvečeni sv. Mihaelu. L. 865 je posvetil saleburški nadškof Adalwin nekje v Panoniji na Kocelovi posesti v kraju "na Ortahu" cerkev na čast sv. Michaelu nadangelju.

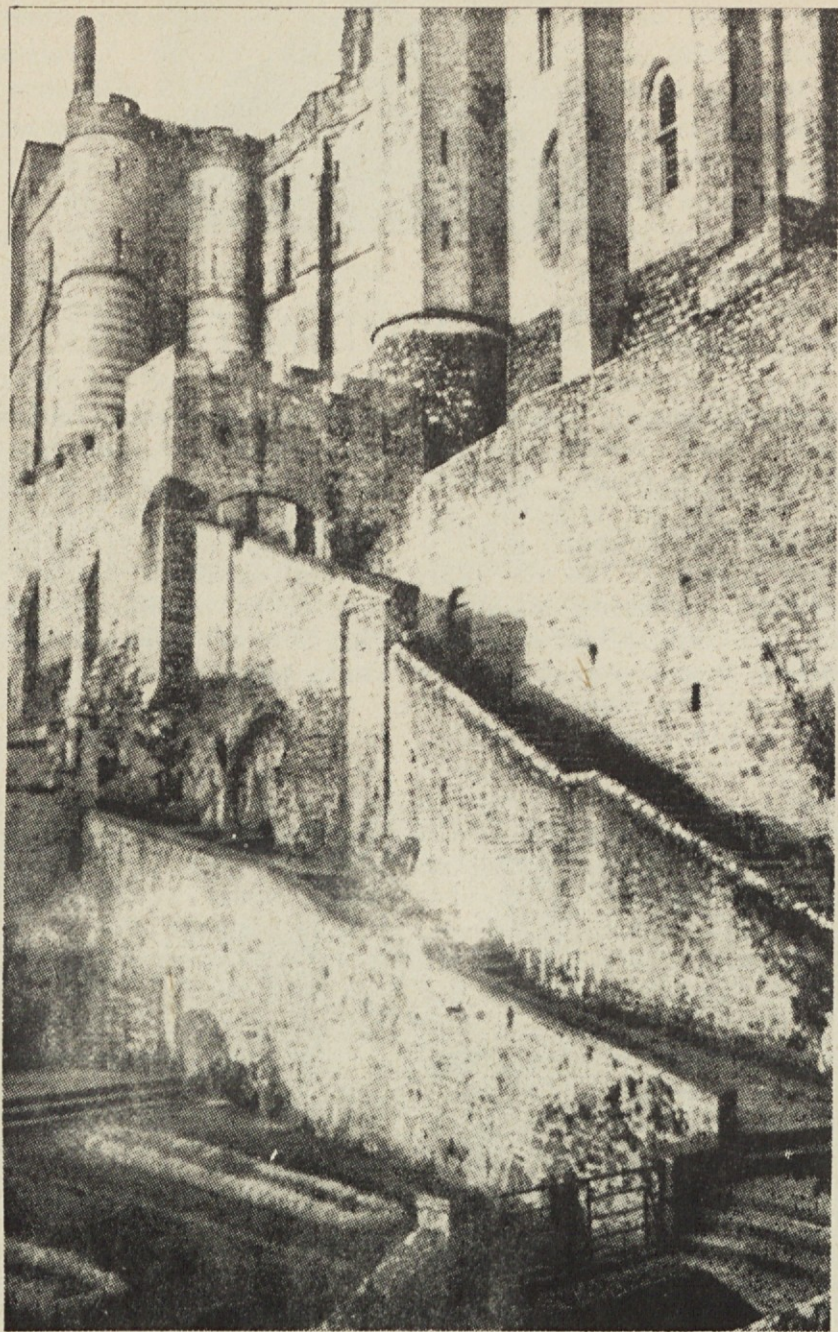
O cerkvi na gori Mont-Saint-Michel pripovedujejo legenda, da so se naselili okoli nje najprej samotarji. Imeli so osla, ki jim je nosil hrano, pa ga jim je požrl divji volk, ki se je pa nato spreobrnil in sam opravljal službo osla. Cerkev so kmalu knezi in kralji bogato obdarili, saj je poromal vsak francoski kralj na Mont-Saint-Michel, da znova postavi svoje kraljestvo pod varstvo vodnika nebeške vojne.

Pred ravno tisoč leti t.j. l. 966 so prevzeli benediktinci svetišče v svojo oskrbo. Sedaj je zaslovela sveta gora kot učeno "mesto knjig". Škoda, da je razdejala francoska revolucija vse te meniške zaklade neprecenljivih rokopisnih zbirk. Ostali so samo divni prazni prostori, ki so jih uporabljali za državno jetnišnico. Meseca maja leta 1966 pa se bodo vrnili menihi spet začasno sem in opravljali pol leta službo božjo po nekdanjem hišnem redu.

P. Bertrand Kotnik ofm

Glej slike na strani 84 in 85

Mont-Saint-Michel
Granitno stopnišče v gornjo baziliko in samostan

Mont-Saint-Michel
Del stebrov in stopnišča v notranjosti opatije

Grob kardinala Alojzija Stepinca
v zagrebski katedrali. Na grobu,
je vedno sveže cvetje, ki ga
prinašajo tja mladi in starejši,
verniki, ki prihajajo tja molit.

SLOVENSKO IZSELJENSKO SEMENIŠČE -

Nadaljevanje iz koledarja 1965

ROŽMANOVA ROMANTIKA

OSREDNJI ODBOR IN KRAJEVNI ODBORE ZA SEMENIŠČE

Slovenski misijonski odsek v Argentini je leta 1951 prav tisti mesec avgust, v katerem se je semenišče moralo izseliti iz San Luisa, organiziral kot Baragov mesec, ker smo tisto leto slavili več Baragovskih jubilejev. 19. avgusta pa je bila v zavodu šolskih bratov v ulici Rio Bamba v Buenos Airesu nekako pet ur dolga baragovska proslava (16), ki se je začela ob štirih popoldne. Ker sem isti dan že v dopoldanski pridigi pri maši za Slovence omenjal silne težave glede semenišča, se je že isti dan najbrž na pobudo g. direktorja Oreharja Antona zbralo z raznih strani Velikega Buenos Airesa pred baragovsko slovesnostjo v istem zavodu na posvetovanje več bolj uglednih mož. Ne spominjam se več, ali je bilo zraven kaj ženskih oseb. Tam smo se pogovorili o ustanovitvi posebnega odbora za pomoč semenišču. Ta odbor se je res z vso dobro voljo organiziral. Za predsednika so izbrali sedaj že pokojnega Franca Kremžarja, res zglednega krščanskega moža in za slovensko katoliško in politično življenje tako zaslužnega, ki mu je brezbožni komunizem kar dva sina umoril: duhovnika Marijana in Franceta, ki je bil poveljnik vaških straž v Grahovem pri Cerknici. Na baragovski prireditvi se je takoj obrnil na udeležence ter jih prosil pomoč za semenišče. Slovenci so to stisko dobro razumeli in semenišču z vsem srcem priskočili na najrazličnejše načine na pomoč. Duhovno življenje je o tem prineslo precej točno poročilo:

"Slovenci v Buenos Airesu in okolici so zelo hitro razumeli nujno potrebo

zavoda ob tej nagli selitvi ter takoj v prvih dneh s posojili in darili priskočili na pomoč, da so se dela mogla začeti in nakupiti potreben inventar. Ustanovljen je bil poseben odbor, katerega naloga je zbrati sredstva za preureditev hiše in pa oskrbeti trajno vzdrževanje. Odboru predseduje urednik g. Franc Kremžar. Po tedenskih časopisih se je obrnil odbor na Slovence za pomoč, v posebnih dopisih prosi za sodelovanje vse organizacije in v cerkvah v pridigah razlagajo pomen semenišča, posebej za Slovence v izseljenstvu. Namen je zbrati dobrotnikov, ki se bodo obvezali za stalno mesečno podporo. V prvih tednih je zbral odbor okrog 30.000 pesov, večina darov, posojil ter stalnih podpor. Poseben ženski odbor ureja nabavo opreme za semenišče. V času, ko se hiša preureja, bogoslovci stanujejo pri domačih in poznancih, ki so jih radevolje vzeli pod streho, tako da je bilo v enem dnevu že preveč ponudb. (17)

Isto Duhovno življenje v zadnji številki leta 1951 poroča:

"Osrednji odbor je poskrbel, da so se po posameznih središčih sestavili, krajevni odbori, ki skrbijo zlasti za organizacijo nabiranja stalnih sredstev. Zlasti se poudarja želja, naj se rojaki oglasijo za redne mesečne podpornike, ker je na ta način najbolj sigurno poskrbljeno za stalna sredstva. Po sedanjih poročilih so ti odbori sestavljeni za mesto Buenos Aires, Ramos Mejia, San Justo, San Martin, Florida in Lanus. Vsi so začeli z vso vestnostjo zbirati sredstva. Poudariti je treba, da so se ljudje na splošno dobro odzvali, nekateri prav na vzpodbuden način. Z večjim enkratnim zneskom so se odzvali rojaki iz Rosario ter v obliki

mesečnih prispevkov oni iz Cordobe. Gotovo odbor čaka še težko delo, preden bo organizacija zbiranja stekla in se ustalila ter tako zagotovila stalno podporo semenišču. V semenišču je sedaj toliko urejeno, da imajo prostora bogoslovci in nekateri profesorji ter je za prihodnje študijsko leto mogoče misliti, da na mesta odišlih novomašnikov pridejo gimnazijci kot gojenci malega semenišča. Ker bo treba zbrati sredstev vsaj okrog 6.000 pesov mesečno, zato se je odbor z dopisi obrnil na vse organizacije v Argentini, naj med svojimi člani podpro odborovo prošnjo za prispevke. Pisal je tudi slovenskim izseljenskim skupinam izven Argentine, naj po svoje prispevajo k vzdrževanju te ustanove. Vse je odvisno od dobre volje in požrtvovalnosti nas samih; sami moramo semenišče vzdrževati, če ga hočemo imeti" (18).

DVE USMILJENKI Z ZLATIM SRCEM

Ko je na velikonočni ponedeljek leta 1948 z ladjo Santa Cruz dospela druga skupina bogoslovcev s profesorjem dr. Ignacijem Lenčkom in z menoj v Buenos Aires, smo še tisto popoldne dobili pred hotelom za izseljence dve slovenski usmiljenki: sestro Marijo ter mojo daljno sorodnico sestro Oktavijo (v svetu ji je bilo ime Ivana) Gabrovšek, ki je doma iz Horjula, pa je prišla kot usmiljenka v Argentino že leta 1928 ter skoraj je vsa leta ogromno delala in pretrpela za bolnike v buenosaireški bolnišnici Ramos Mejia. Starejša sestra Marija je bila semenišču vedno naklonjena, sestra Oktavija pa se je za nas naravnost materinsko zavzela.

Tisti čas je bila v bolnišnici Ramos Mejia za prednico neka zlata vredna Francozinja, ki je bila silno usmiljenega srca do slovenskih bogoslovcev. Bolni bogoslovci so že iz San Luisa prihajali v to bolnišnico. Tako je bil že leta 1949 Janez Šusteršič, ki je potem odšel v Združene države ter sedaj deluje kot duhovnik v Nashwauku v Minnesoti, skoraj vse šolsko leto v tej bolnišnici zaradi

žolča. V tej bolnišnici sta morala precej časa preživeti tudi bogoslovca Horn Jože in Kunčič Jože. Sredi julija 1951 pa je iz San Luisa v to bolnišnico s hudo bolno nogo odšel bogoslovec Mavrič Marko. V taborišču v Spittalu ga je med nogometom nekdo močno udaril v piščal. Bolečine so bile vedno hujše. Tedne in mesece je prebil potem v tej bolnišnici, kjer so končno poskusili z operacijo. Bogoslovca Mavriča so semeniščniki zelo priporočali škofu Frideriku Baragi. Kronist je 15. julija 1951 zapisal, da je bogoslovec Mavrič odšel v Buenos Aires, zraven pa dodal: "G. Mavrič je zaradi svoje noge že obletel sanluiške zdravnike, a brez uspeha. Bog daj, da bi bil čimprej spet zdrav." 18. julija pa omenja: "G. spiritual nas je pri punktih opozoril, naj molimo k Baragi za ozdravljenje g. Mavriča." 16. avgusta pa sporoča: "V naslednjih dneh bomo premišljevali o Baragi, opravili k njemu tridnevno in prosili Boga, naj po Baragovi priprošnji čudežno ozdravi g. Mavriča." Takoj drugi dan pa je nastala zmeda, ker je sanluiški gospod škof ukazal, naj se izselimo iz San Luisa.

Bogoslovec Tone Škulj je prehodil težak križev pot do duhovniškega poklica. Kot študent je bil proti koncu druge svetovne vojne med četniki. Iz Vetrinja so ga prepeljali komunisti proti koncu maja leta 1945 v uršulinski samostan v Škofji Loki, kjer so ga nečloveško pretepali po glavi in mu s puškinim kopitom izbili nekaj zob; brazgotine od udarcev po glavi se mu še danes poznajo. Od tam so ga z drugimi spravili v Škofjeve zavode v Šentvid nad Ljubljano, od koder jim je ponoči ušel. A so ga spet legitimirali na dolenskem kolodvoru v Ljubljani, kjer se jim je srečno izvil, se dlje časa skrival v Ljubljani, potem pa nekje na kmetih. Končno je skrivaj prešel mejo in došel v begunsko taborišče v Servigliano v Italiji, kjer je naredil drugo leto maturo in potem vstopil v semenišče v Brixenu, od koder je preko morja došel v Argentino in končno v San Luis. A že 24. julija 1950 zvečer so ga hudo bolnega prepeljali v sanluiško bolnico; takratni

kronist Branko Rozman je zapisal, da je menda imel vnetje možganske mreže; šlo je za meningitis. Zdravniki v skromni sanluisški bolnišnici ter dobre redovniške sestre sv. rožnega venca (19) so mu skušale rešiti življenje. Morda je takratni kronist izrazil 31. julija malo prehudo sodbo: "G. Škulj se počuti malo boljše. Hudo je to, ker se v bolnici dosti ne brigajo zanj." Dan pred velikim šmarnom se je nekoliko oslabilen vrnil iz bolnice. Toda 10. oktobra istega leta je moral spet na zdravljenje, a sedaj v bolnico Ramos Mejia v Buenos Aires. Kronist je omenil: "Še vedno se mu pojavljajo bolečine v glavi kot posledica meningitisa." 8. novembra se je od tam vrnil. A kronist je pripomnil; da se mu stanje ni dosti izboljšalo in da je s seboj prinesel zdravniško navodilo, da ne sme veliko študirati. Na bedenji dan pred velikim šmarnom leta 1951 pa ga je neka čudna kožna bolezen spet spravila v sanluisško bolnišnico. A 19. avgusta je v spremstvu bogoslovca Horna Jožeta ves bolan šel na dolgo pot v Buenos Aires. Na potovanju z omnibusom je iz reveža tako hudo tekla neka čudna gnojna tekočina, da mu je udarjala celo skozi talar. Seveda je spet moral ostati v bolnišnici Ramos Mejia, kjer je dobra sestra Oktavija prav po materinsko skrbela sedaj za oba: za Markota Mavriča in za Škulja Toneta.

Nekako sredi septembra 1951 pa je v isto bolnišnico prišel še bogoslovec Jože Šuštar, da so ga operirali v glavi, ker ga je strašno mučila sinusitis. Med hudo operacijo se je tako po fantovsko in junaško obnašal, da so se zdravniki čudili in ga vpraševali, ali je Bask; jim je odgovoril, da je Slovenec.

Takrat je bil v tej bolnišnici za kaplana pokojni duhovni svetnik Janez Klemenčič. Sam si je obdržal spalnico, delovno sobo je pa do 10. oktobra prepustil semeniskemu spiritualu. Pri njem so se kar naprej zbirali tudi bogoslovci, nekajkrat so nekateri tudi kar tam prenočili. Sestra Oktavija pa jim je seveda z dovoljenjem dobre prednice stregla, kolikor je največ mogla.

V tisti stiski je prednica nekoč rekla svétniku Janezu Klemenčiču: "S tem semeniščem morajo nadaljevati, ker jih pač bolj temeljito vzgajajo kot v tukajšnjih semeniščih. Razmere dobro poznam. Tudi vem, kako velika je razlika med evropskimi usmiljenkami in argentinskimi. Evropske garajo kot mule." Morda je pri tem mislila zlasti na tako požrtvovalno sestro Oktavijo.

Ta zgledna prednica je večkrat nabrala najrazličnejših živil in jih pošiljala v semenišče bogoslovcem. Pred nekaj leti je za rakom umrla menda v Montevideo v Uruguayju. Kronist je 14. oktobra v semeniški kroniki postavil obema usmiljenkama tale skromen spomenik: "V tej bolnici smo prejeli res veliko dobrega. Č. s. Oktavija, Slovenka, nam gre izredno na roko, kadar se kdo zateče tja. Prav tako dobra do nas je prednica, Francozinja po rodu. Vedno nam je pošiljala pomaranč, mesa, marmelade, maslo, enkrat celo pol kilograma kuhanih makaronov v škarniclju. Rekla je: Rada bi imela veliko, da bi vam mogla veliko dati. - Res, plemenita duša."

PREDNICA V SANATORIJU OTAMENDI

Tisti čas, ko smo se morali tako na hitro preseliti iz San Luisa, je bilo v Buenos Airesu v sanatoriju Otamendi v službi več slovenskih deklet: gospodična Modrova, nečakinja nekdanjega profesorja Modra v Škofovih zavodih, sedaj župnika na Dobrovi pri Ljubljani, kjer je starodavna Marijina božja pot, gospodična Renata Ašičeva, ki se je kasneje poročila z dr. Kozino in sedaj živi blizu Montreala v Kanadi ter je prav do danes ostala slovenskemu izseljenskemu semenišču naklonjena, ter gospodična Silva Žužkova iz znane Žužkove družine, ki je pred nekaj časom šla za svojima dvema sestrama Terezijo in Janjo v misijonsko redovniško družbo zdravnic. Te so opozorile takratno prednico, ki pripada redovniški družbi služabnic Sv. Duha, v omenjenem sanatoriju na veliko revščino slovenskih bogoslovcev. Ta prednica je bila po rodu Nemka in zelo vplivna. Preskrbela je za

semenišče v Adroguéju zastoni kar enajst postelj, kakor je zapisano v kroniki. Pa tudi za nov, kar dosti okusen oltar s tabernakljem, ki ga je ta prednica dobila pri nekem izdelovalcu oltarjev tirolskega pokolenja, ni bilo treba ničesar dati. Tudi prav lep križ, ki sedaj visi v dijaški učilnici Škofovega zavoda je njen dar.

NAŠI DOBRI REDOVNIŠKI SOSEDJE

Neko popoldne so g. direktor Anton Orehar, prelat dr. Alojzij Odar in profesor dr. Ivan Ahčin šli na obisk h g. Feliksu Masramonu, župniku fare sv. nadangela Gabrijela v Adroguéju, ker je takrat novo skromno slovensko semenišče bilo na ozemlju te župnije. Silno neprijazno jih je sprejel in – kakor so poročali – samo vpil, da ima že tako preveč redovniških duhovnikov na ozemlju svoje župnije. Ko so ga prosili, da bi morda smeli, dokler ne bo semenišče imelo svoje kapelice, kdaj maševati v kapelici Brezmadežne s čudodelno svetinjo, ki je oddaljena nekako pol kilometra od novega semenišča, je dovolil samo pod pogojem, da duhovnik mašuje pri zaprtih vratih. Takrat je bil pri njem za kaplana Štefan Novak, ki je končal bogoslovne nauke v slovenskem izseljenskem semenišču v Brixenu, pa je župnik zelo pazil, da ne bi zahajal v novo semenišče na obisk. Vselej je moral bolj skrivaj smukniti k nam. Ker mu res nismo delali prav nobenih težav, se je čez nekaj let z nami sprijaznil.

Blizu novega semeniškega bivališča pa so že nekaj let živeli redovniki, katerih ustanovitelj je Bask sv. Mihael Garicoits, sodobnik sv. Janeza Vianneyja (20). Svojo glavno hišo imajo v kraju Betharram blizu Lurdu v južni Franciji. Ker je kraj v bayonnski škofiji, pravijo tem redovnikom kar bayonnci. Njihov ustanovitelj se je posebno izkazal v krščanski ljubezni, ko je ob španski revoluciji pod svojo betharramsko streho sprejel iz Španije izgnane kapucine. Tako so tudi ti redovniki v Adroguéju razumeli velike

začetne težave slovenskega semenišča v novem kraju.

Prelata dr. Alojzija Odarja ter profesorja dr. Ivana Ahčina so za nekaj časa vzeli kar pod svojo streho. Naprosili so prelata celo, da je on imel ob pol sedmih zjutraj sv. mašo za njihove novince in semeniščnike, katere so se udeleževali tudi naši bogoslovci, dokler ni bilo stalne sv. maše v novem semenišču, ki je bilo prve tedne seveda še brez kapele. Pogostokrat so jima tam tudi hrano dajali.

Takrat je bil tam za ekonoma neki dober starejši francoski redovnik, majhne postave, pa velikega srca. Vedno je rad v gospodarskih zadevah semenišču svetoval in brž opozoril, kje bi bilo mogoče kaka živila bolj poceni dobiti. Pokojnemu profesorju dr. Ivanu Ahčinu se je posebno dobro zdelo, ko je nekoč prav ta pater silno pohvalil delo slovenskih šolskih sester v Paraguayu, kjer je bil nekaj časa takoj po prihodu šolskih sester v Asuncion njihov redni spovednik. Dejal je, da so bile tako delavne in požrtvovalne, da jih je kot spovednik moral pogosto opozarjati, naj se nikar tako ne ženejo. Ob drugi priložnosti se je isti profesor zelo pohvalno izrazil o duhu ljubezni med temi redovniki: "Veliko sem hodil po svetu in marsikatero redovnike spoznal; toda toliko medsebojne ljubezni nisem nikjer videl kot pri tehle redovnikih; nikoli nisem slišal nobenega redovnika govoriti čez svojega sobrata, nasprotno: vsak je znal kaj lepega povedati o svojem redovniškem tovarišu, kaj je že naredil, kaj napisal in kako zgleden je."

Z njimi je semenišče vedno ostalo v prijateljskih zvezah. Dvakrat sta njihova redovnika imela letne duhovne vaje za semeniščnike in duhovnike v semenišču, že več let pa od tam prihaja redni spovednik za gojence Škofovega zavoda.

MIREN DOM

Neko poročilo v Duhovnem življenju je kasteljanski napis na hiši, ki smo jo najeli za novo semenišče: Buen retiro, prevedlo v slovenski: Miren dom. (21)

Toda precej nemirnih tednov je preteklo, preden so vsaj za prvo silo prostore tako prilagodili, da so se vsi mogli naseliti in začeti z mirnim življenjem.

Osrednji odbor za pomoč semenišču je izbral p. Cirila Petelina, da je prevzel vodstvo glede predelave prejšnjih prostorov in dozidave najbolj potrebnih novih sob. Kronist pravi, da je najel tri slovenske zidarje, dva tesarja in enega instalaterja. Kasneje so prišli na pomoč še nekateri drugi električarji.

Iz garaže ob vhodu so naredili majhno, res zelo skromno semeniško kapelico; le prostorček za oltar so prizidali. Profesor dr. Ivan Ahčin je nekje staknil nekaj starih klopic brez naslonjal. Bogoslovec Povše Milan je sam naredil nekaj močnih klečalnikov za kapelo in nekaj knjižnih polic za profesorje. Umetniško čutečemu kronistu so se klečalniki sicer zdeli močni, toda ne posebno čedni. Cerkveno perilo in paramente, nekaj svetih posod, monštranco in nekaj drugih potrebščin za božjo službo smo dobili iz Buenos Airesa, kamor so jih pripeljali iz slovenskih begunskih taborišč v Evropi, nekaj smo pa prinesli s seboj iz San Luisa. Razen velikega oltarja so v kapelici postavili še res zelo reven stranski oltarček.

Nekdanjo pralnico so preuredili v stanovanjsko sobo za spirituala. Poleg malo večjega stranišča s prho so prizidali skromno kopalnico s prho ter dve skromni stranišči. Verando so zgradili s stenami ter pregradili z vmesnimi stenami. Tako so dobili štiri nove prostore: stanovanje za g. g. prelata, obednico, ki je prav do zadnje predelave služila tudi za glavno predavalnico, sobico za dr. Franca Gnidovca, sedanjega rektorja, ter za spoznanje večjo, malo bolj podolgovato soba za profesorja dr. Ivana Ahčina. Sobica za sedanjega g. rektorja je bila tako majhna, da si se v njej komaj obrnil. Nekdanjo kurnico so predelali v umivalnico za bogoslovce, zraven so pa prizidali skromno enosobno hišico za kuharici. Vse je bilo tako skromno, da so menda kasneje v velikem semenišču v La Plati naše skromno semenišče stavili za zgled

ljubezni do uboštva in zadovoljnosti z malim.

S predavanji v takih razmerah ni bilo mogoče takoj začeti. Bogoslovci so morali najprej sami pomagati pri prilagoditvi in zidanju novih prostorov. Kronist o tem takole poroča: "Bogoslovci smo že takoj od začetka delali kot težaki. Zavihali smo rokave in pljunili v roke ter razkladali s kamionov, prevažali pesek in opeko, delali malto in jo nosili zidarjem, kopali jame, pomagali zdaj tu, zdaj tam. Ker nismo bili vajeni takega dela, smo bili zvečer seveda zelo utrujeni. V začetku smo prihajali zjutraj od družin, kjer smo stanovali, in se zvečer spet vračali, nekateri eno uro, drugi dve, spet drugi tri ure daleč. Vsak dan je prihajalo okoli šest bogoslovcev tako da nisi prišel vsak dan na vrsto. Eden je vršil službo kuharja. Jedilni list seveda ni vseboval velike izbire. Ko so pripeljali štedilnik in postelje, smo se začeli vseljevati, najprej gg. Čuk, Dejak in Himmelreich, nato še drugi subdiakoni in končno vsi ostali. K maši smo hodili k bajonezom, petnajst minut od nas. Tam je ob pol sedmih maševal g. prelat."

Kronist, ki je sam vse doživljal, je iz teh prvih tednov napisal precej obširno nekaj prav bridkih na račun medsebojnih bogoslovskih sporov zaradi razdelitve stanovanja, zaradi drugih nevšečnosti in zlasti glede dela. Vse je komaj čakalo, da bi že končno začeli s predavanji in rednim semeniškim življenjem. Zlasti enajst subdiakonov, ki so bili v zadnjem letniku, bi rado čimprej prejelo red diakonata, končalo s poslušanjem predavanj in naredilo izpite ter končno še isto leto prejelo mašniško posvečenje. Na ta račun so pa drugi bogoslovci trpeli. Prelata dr. Alojzija Odarja je ta nepričakovana preselitev zelo pretresla, bil je od vsega utrujen, zato ni imel več tiste moči in oblasti kot nekdanj. Kronist je nekje zapisal, da še nikoli ni bilo v semenišču tako slabe discipline kot tisti čas. V tako čudnih razmerah so vse te človeške slabosti razumljive.

Slovenska dekliška organizacija je

semenišču veliko pomagala. Članice odbora so nakupovale kuhinjsko posodo, pribor, posteljnino in druge potrebščine za opremo stanovanja. 30. septembra 1951 sta Slovenska deklinška organizacija ter Slovenska fantovska zveza organizirala na novih semeniških prostorih celo posebno prireditev. Že zjutraj so se udeleženci zbrali k sv. maši, ki jo je opravil g. prelat dr. Alojzij Odar v bivši garaži, sedaj novi semeniški kapelici. To je bila prva sv. daritev v novem semeniškem kraju. Med pridigo se je posebej zahvalil dobrotnikom. Po končani pobožnosti se je na semeniškem vrtu razvil vesel dan z govori, prizori in petjem. Seveda je bilo preskrbljeno za potrebno jedačo in pijačo. Popoldne so prihajali še novi gostje. Vseh udeležencev je bilo okoli 600. Prireditev je prinesla lep dohodek za stroške prezidave (22). 16. oktobra je cela vrsta deklet prišla čistiti okna, pospravljat in prat. Vse to je bilo kaj lepo, ali semeniških kuharic zlepa ni bilo mogoče dobiti.

Kronist se večkrat vrača k tej težavi. Tako n.pr. 6. oktobra toži: "Prefekt je nabil listo, s katero je določeno, kdo bo kuhal naslednji teden: vsak dan dva dopoldne in dva popoldne. Zraven je tudi lista, kjer so naštetje jedi, ki jih lahko kuhamo. Vsak si izbere jedi, ki jih zna ali si jih upa pripraviti. Nekateri so se izkazali prave mojstre v kuharski stroki. Gre pa vsak zelo nerad v kuhinjo, ker ni malenkost pripraviti kosilo ali večerjo za okoli petindvajset ljudi. In povrh še štedilniki nagajajo."

14. oktobra, na drugo oktobrsko nedeljo, se kronist kar nekoliko razburja: "Sest bogoslovcev iz zadnjega letnika je šlo iskat kuharico, ker drugače je še ne bomo imeli; vsi se že jezimo na ekonomo, ker je ne preskrbi; kuhinja nam namreč požre ogromno časa." Takoj drugi dan se spet vrača k isti težavi: "G. Rijavec je šel znova iskat kuharici. Menda je staknil dve, ki prideta v kratkem. Hvala Bogu, konec bo kuharskih križev in prepirov zaradi tega." Nekaj dni nato je bogoslovec Horn Jože prevzel odgovornost

za kuhinjo. Za nekaj časa je prišla za kuharico Božnarjeva mama, za njeno pomočnico pa gospodična Židan Marija. Božnarjeva mama je prišla samo za prvo silo na pomoč. Profesor dr. Ivan Ahčin je končno s pomočjo bogoslovca Toneta Škulja le našel gospodično starejšo Julko Sedej, sestro pokojnega vojaškega kurata Sedeja, izvrstno kuharico, s katero je bilo seveda treba malo potrpeti, kakor moramo zaradi človeških slabosti pač drug drugega prenašati, vendar nam je lepo vrsto let odlično gospodinjala. Tudi Marija Židan je ostala kot njena pomočnica precej časa v semenišču, dokler se ni poročila. 6. novembra je kronist končno pripomnil: "Slovensko pripravljena hrana nam dobro tekne; saj so se nam krioške (23) jedi v sanluisških letih popolnoma uprle. Nekateri so si pokvarili želodec, drugi spet so bili taki kot 'gotski svetniki', kot je rekel profesor Ahčin."

Mislím, da se je prelat dr. Alojzij Odar najprej naselil v svojih prostorih. Zlasti ob nedeljah je v dopoldanskih urah odhajal v Buenos Aires, kjer je hotel veliko delati pri slovenski Katoliški akciji.

Profesor Ahčin se je najprej naselil v neki hiši kakih tristo metrov od semenišča; je ponudil zastoj za stanovanje lastnik Alfred Marotta, neki starejši buenosaireški uradniški upokojenec, zaveden katoličan. 5. novembra pa se je vselil v svojo sobico v semenišču, tja pa je šel stanovat g. profesor dr. Ignacij Lenček, ki je po prihodu iz San Luisa bival pri lazaristih v ulici Cochabamba v Buenos Airesu, kamor mu je pomagal njegov brat Ladislav Lenček. Sam sem se iz Buenos Airesa preselil v semenišče 10. oktobra ter še isti večer imel prvič v novem kraju za bogoslovce točke za premišljevanje. Dr. Franc Gnidovec pa se je vselil 21. oktobra v svoj skromni prostorček.

S predavanji je vsak profesor čimprej začel. Prelat dr. Al. Odar je najprej začel. Zadnjemu letniku je moral izpredavati kar tri predmete: cerkveno pravo, dušno pastirstvo in liturgiko.

Sosedni redovniki so ga občudovali, kako toliko zmore. Profesor dr. Ahčin je predaval cerkveno zgodovino in nauk o zakramentih, dr. Ignacij Lenček filozofijo in apologetiko, dr. Franc Gnidovec dogmatiko, jaz pa sem menda kar po petnajst ur na teden razlagal sv. pismo stare zaveze; nauk o duhovnem življenju (asketiko in mistiko) pa je zadnji letnik kar sam preštudiral za izpit. Posamezni profesorji so končali s predavanji, kadar je pač vsak svojo stvarino predelal. Od 17. novembra dalje pa ni bilo več nobenih predavanj. Gotovo je bilo naporno za

profesorje, še huje pa za bogoslovce, ki so morali toliko delati, potem pa toliko predavanj poslušati in se končno pripravljati za izpite.

Od 30. septembra dalje je bila vsak dan sv. maša že v domači kapeli. Od 7. oktobra dalje pa je Jezus v presv. Rešnjem telesu stalno začel bivati med nami v tabernaklju. Saj smo njegove tolažbe in miru vsi tako zelo potrebovali. Od tu nas je odslej vabil: "Pridite k meni vsi, ki se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil" (Mt 11,28).

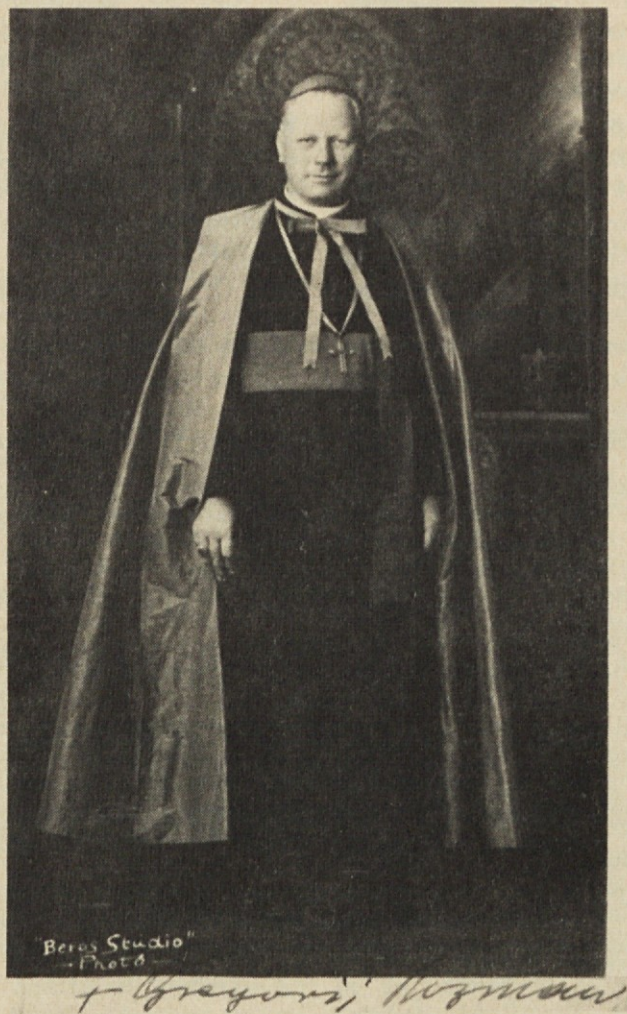
Nadaljevanje v prihodnjem koledarju

Iz tehničnih razlogov ta spis še ni zaključen

OPOMBE:

- 16) V Duh. življenju od avgusta do dec. 1951 je objavljenih celo vrsto člankov o Baragi; posebno poročilo o Baragovem mesecu in veliki baragovski proslavi pa dobiš v Duh. življenju, okt. 1951. str. 529/34 (L.L.,C.M., Baragov mesec je lepo uspel).
- 17) Duh. življenje, okt. 1951, str. 550.
- 18) Duh. življenje, nov./dec. 1951, str. 602.
- 19) Ustanovitelj te nove red. družbe je izredno zgleden in čudovito apostolsko goreč Americo Orzali, nadškof v San Juan de Cuyo. Leta 1964, so v Argentini obhajali stoletnico njegovega rojstva; umrl je leta 1939. Tem sestrām tu v Argentini pravijo: rosarinas; mi bi jim lahko rekli: rožnovenske sestre. V tej sanluiski bolnici je bil nekaj časa za kaplana g. Jože Košiček, dokler ni odšel v Buenos Aires; slovenskemu semenišču v San Luisu so bile te sestre zelo naklonjene ter mu izkazale veliko dobrot.
- 20) Kratek slovenski oris njegovega življenja dobiš v knjigi: Dr. Filip Žakelj, Živi Kristusov evangelij, 2. zvezek, Celovec (Dr. sv. Mohorja) 1956, str. 144/62.
- 21) Duh. življenje, nov./dec. 1951, str. 601.
- 22) Pr. Duh. življenje, nov./dec. 1951, str. 602.
- 23) Criollo (izg: kriožo): ljudski, domačin, domač prebivalec; tu pomeni: na argentinski način pripravljen.

Pok. škof dr. Gregorij Rožman prvič v Ameriki l. 1935

Na drugi strani: Pismo pok. škofa dr. Gregorija Rožmana pok. p. Janezu Ferlinu

Dragi Father,
prečastiti glatomašnik,

Belovec, 17. X. 1947

Tedni me je odskakal Mr. Frank Gabriel
iz Chicago in mi prinesel poročilo slavnega
medu, ki so ga nabrali vaše leucantoke
čebelio. Silno me je razveselilo ta vaša ljuba
poročila. Bog vam povrni!

Taj je res udaje življenje bratko in
nikjer se ni videti znakov, da bi se kaj u
kolje obrnilo - se prilepa krepčije in večji
del našega ubagega naroda. Kaj ljubi Bog
vsem bratcem bratom in vsem našim
v begunstvu in v lačnosti po tje slavnega
slojbe in koračujo rojter in pravičnem
svobodo. Mogoče molim in krepim za to, da
bi Bog pravo na našem najknezu narodu
podal slojbe, vselej roke viden, da narod,
ki vse svoje upanje v Boga stavi, nikdar
ni prevaran in ovržen. Tudi upam
v uspehe. Toda v nebesih in na tleh, ki ne
steje sekund in minut ampak leta
in desetletja. In patientia vestra possidebitis
animas vestras.

Vam in vsem našim bratom
pozdrav in blagoslov!

+Gregorij Mojzani

Domislice

Katehet v šoli: "Kaj moraš narediti, preden greš v spovednico?"
Učenec: "Pogledam pod zaveso, če so tam noge."

Žena zdravniku: "Zakaj si odtrgal zadnjo stran te nove knjige?"
Zdravnik: "Oprosti, na tisti strani je bilo napisano 'Appendix' in vzel sem ga ven, ne da bi kaj mislil."

Bolnik: "Nikar ne mislite, da mi je vaše zdravljenje kaj pomagalo."
Zdravnik: "Ali ste pili vsak večer toplo vodo 30 minut, preden ste šli spat."
Bolnik: "Sem poskušal, a sem v petih minutah omagal."

Potepuh: "Zakaj sem bil priveden sem?"
Sodnik: "Za pijančevanje."
Potepuh: "To je pa dobro. Kar začnimo!"

Kaplan je vprašal jetnika, kako je prišel v ječo. Ta ga je nekaj časa gledal, nato pa mu je odgovoril:

"Nekega večera sem prišel domov od misijonske pridige. Bil sem utrujen in sem šel takoj spat. Ponoči so prišli zidarji in okoli mene zgradili ječo. Ko sem se zjutraj zbudil v ječi, me niso pustili ven."

Zgodba pripoveduje, da je slaven muzik potoval s svojim orkestrom po deželi in prirejal koncerte. V nekem kraju je dobil tole pismo: "Mislim, da je moja dolžnost, da vas obvestim, da oni gospod v vašem orkestru, ki vleče instrument noter in ven, igra samo, kadar ga gledate."

Pri neki družini so imeli goste. Sinček je bilo slabo razpoložen in je pokazal sestri jezik. Nekdo izmed gostov mu je dejal:

"Ne smeš tega delati. Ko sem bil jaz toliko star kot ti, mi je dejala mama, kadar sem pačil obraz; Ne smeš pačiti obraza, zakaj lahko se zgodi, da bo tak vedno ostal."

Otrok je nekaj časa gledal gosta v obraz, nato pa dejal:

"Vi se vsaj ne morete pritožiti, da niste bili posvarjeni."

Kmečki fant je bil dodeljen k vojaškemu oddelku, ki se je moral izvežbati za prodiranje v težko dostopno ozemlje. Plavati so morali proti deročemu toku reke, teči v hrib in se medtem plaziti med ovirami bodečih žič. Ko so bile vaje končane, ga je vprašal častnik:

"Kako si se počutil med treniranjem? Je bilo težko?"

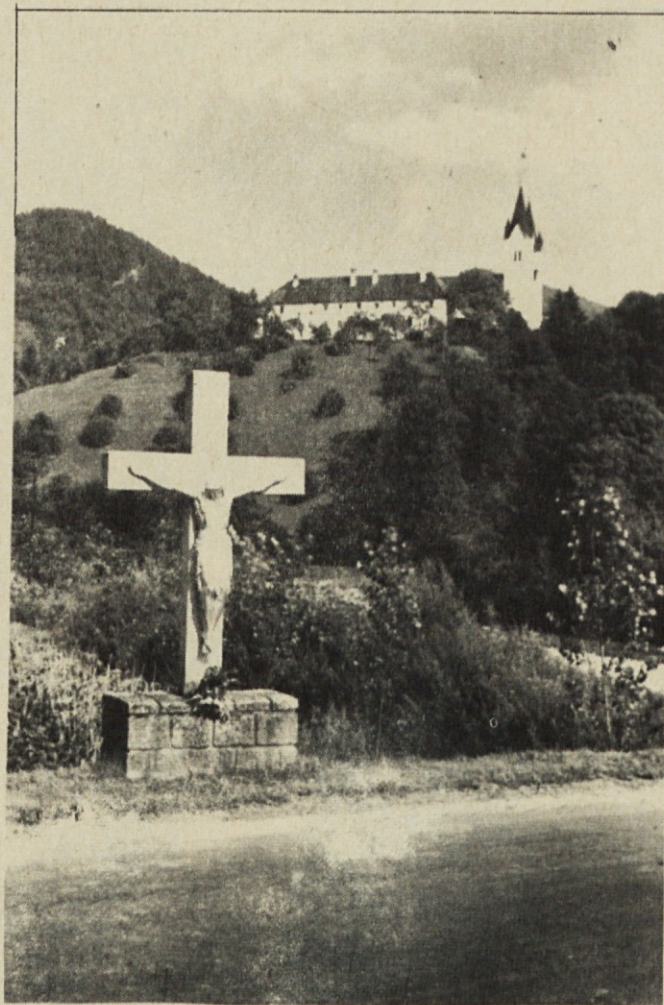
Fant je odgovoril:

"Prav nič ni bilo težko. Sem doma iz takega kraja, da sem moral vse to delati, kadar je bilo treba iti v skedenj."

Viharnik v Julijskih Alpah

NAZARJE

Nad izlivom Drete v Savinjo stojita na griču Gradišče krasna župna cerkev in samostan Nazarje. Prvotno cerkev je pozidal ljubljanski škof Tomaž Hren, njegov naslednik Rajnald Skrlič pa jo je 1632 izročil frančiškanom. Cerkvica je bila zidana po vzorcu nazareške hišice; ker je bila premajhna, so leta 1666 dozidali mnogo večjo cerkev, ki stoji še danes. Do druge svetovne vojne je samostan oskrboval osnovno šolo.

Domislice

Farmer je dobil novega delavca, ki še nikoli ni delal na kmetiji. Nekega dne ga je dobil v hlevu, ko je ravno držal vedro mleka kravi pod gobec.

"Kaj pa vendar počenjaš?" je nevoljno dejal farmar.

"Ko sem pomolzel tole kravo, je stopila v vedro, pa hočem še enkrat pretočiti mleko."

"Ti si ničvreden goljuf", je zavpil advokat svojemu nasprotniku.

"Ti si nepopoljšljiv lažnivec", mu je ta odgovoril.

Sodnik pa je dejal:

"Sedaj ko sta se oba advokata predstavila, nadaljujemo s tem primerom."

Pacient v bolnici za umbolne novemu zdravniku:

"Vas imamo raje kot prejšnjega zdravnika."

"Zakaj?" vpraša zdravnik.

"Ker zgledate tako kot eden izmed nas."

Ruskemu delegatu je nekdo pokazal katalog veletrgovine Sears and Roebuck. Ta je začudeno vprašal:

"Ali mi hočete povedati, da so vsi ti predmeti na razpolago ljudem?"

"Kaj na razpolago? Prositi jih moramo, da jih kupijo."

Petletna deklica mami: "Naš pes je pojedel copatko moje punčke."

Mama resno: "Zato mora biti pa kaznovan."

"Sem ga že kaznovala. Popila se mu mleko, ki si ga nalila v njegovo skledo."

Devetleten fant je dolgo časa stal v trgovini pred voščilnimi kartami. Približal se mu je uslužbenec in mu dejal:

"Ali ti lahko pomagam, dečko? Kaj pa želiš? Za rojstni dan? Za bolnika, obletnico, poroko?"

"Ne, ne. Gledam samo, ako imate tako karto, ki bo podobna praznemu spričevalu."

"Sedaj se peljemo mimo največje mestne pivovarne", je razlagal vodnik po mestu Berlinu.

"Ne peljemo se mimo", je dejal Amerikanec in dal šoferju znamenje, naj ustavi.

Iz turških časov utrjena cerkev v Djekšah na Koroškem

Žalostno sporočilo iz domovine

Slovenci smo raztreseni po vsem svetu. Povsod, kjerkoli smo, se je treba vživeti v razmere kraja in v način življenja. Nikoli pa ni mogoče iztrgati iz srca, kar je človek prejel po straših in po krščanski vzgoji v družini. Srečen in zadovoljen je lahko samo človek, ki ohrani in razvija v sebi vse darove, ki jih je prejel od Boga. Mnogo darov smo prejeli od Boga po svojih starših. Največji dar je sveta vera. Prve besede o Bogu in o najglobljih skrivnostih svete vere smo slišali od svoje matere. Ni čudno, da govorimo o materinskem jeziku, ko mislimo na slovensko besedo.

Čeprav smo daleč od rojstne domovine, nismo popolnoma ločeni od nje. Z njo smo povezani z duhovnimi vezmi, ki jih človek ne more pretrgati, tudi ako hoče. Narave ni mogoče zatajiti.

Bridki so trenutki, kadar dobimo poročilo o smrti drage osebe v domovini. In prav isto občutijo doma, ko dobe sporočilo, da je v daljnem svetu preminulo življenje družinskega člana, sorodnika ali prijatelja.

V Montrealu (Quebec) živi Jožef Balažič z ženo Matildo in otroci (Joe, Joan in Rosemarie). Januarja 1965 je dobil žalostno vest, da je naglo umrl njegov brat č. g. Matija Balažič, župnik v Velikih Dolincih v Prekmurju.

Kaj je župnik za svoje farane v Prekmurju, kako tesno je njegovo življenje in delo povezano z njegovimi ovčicami, nam najlepše povedo priobčene slike o njegovem pogrebu.

Jožef Balažič, brat pokojnega župnika Matija Balažiča, je tako opisal življenje svojega brata duhovnika:

Pokojni brat župnik Matija Balažič je bil sin pok. Ivana Balažič in Marije, roj. Kolman, ki še živi v starosti 78 let. Pokojni župnik Matija Balažič je bil rojen 1912 v vasi Hotiza v Prekmurju. V osnovno šolo je hodil v rojstni vasi, v srednjo šolo in bogoslovje pa v Mariboru. Prvo mašo je služil 14. julija 1939 v rojstni vasi. Po novi maši je odšel k Sv. Rupertu pri Mariboru za kaplana. Za časa vojne, ko so prišli Nemci, so ga pregnali. Bil je doma v svoji rojstni vasi pri starših. Nekaj časa je hodil maševat v sosednjo vas Veliko Polano, ker so tam ubili gospoda župnika Halasa. Po končani vojni je bil župnik v Velikih Dolencih v Prekmurju, blizu madžarske meje. Ko je prišel v to župnijo, ga je čakalo težko delo. Že nekaj let so bili tam brez duhovnika. Treba je bilo začeti znova in se vživeti v življenje faranov in si pridobiti razumevanje cerkvenega odbora, kar spočetka ni bilo lahko. Vse je bilo zanemarjeno; nekaj let nihče ni skrbel za župnišče. Župnik Matija je moral sam misliti, kako bo živel, da bo lahko delal. Kupil si je kravo, a so mu jo takoj ukradli.

V zadnjih letih si je uredil svoje delo in življenjske potrebščine, a ne za dolgo časa. Sestra smrt ga je obiskala sredi dela in ga ločila od njegovih župljanov, bratov, sestra in od žalostne matere, ki se je z veliko žalostjo poslovila od svojega sina duhovnika na

Pokojni župnik Matija Balazič na mrtvaškem odru pri oltarju župnijske cerkve v Velikih Dolencih. Okrog stoječi so žalostni bratje in sestre pokojnega s svojimi otroci in žalujoča mati.

njegovi zadnji zemeljski poti - na pokopališče. Na božji njivi s svojimi župljani, ki jih je pripravljajal za večnost, čaka drugega prihoda Gospodovega ob koncu sveta. Takrat bodo uresničene besede, ki jih je tolikokrat molil v veroizpovedi: Verujem... v vstajenje mesa. Borno telo, ki je trpelo za časa zemeljskega življenja, bo tudi poveljčano v večni nebeški slavi.

Umrl je 2. januarja 1965. Na Novo leto je še maševal, še je voščil svojim župljanom vse dobro za leto 1965, še jih je okrepčal z Nebeškim Kruhom in zvečer je šel v spovednico, da jim je delil zakrament božjega usmiljenja. Okrog desete ure zvečer je šel k

počitku. Bil je gotovo Bogu hvaležen, da je prvi dan v letu lahko posvetil dušam svojih župljanov. Naslednjo jutro ga ni bilo v cerkev. Verniki so čakali na spoved, čakali na sveto mašo - bila je prva sobota -, a župnika ni bilo. Nekaj jih je šlo v župnišče, da bi ga zbudili. Niso ga mogli, zakaj njihov župnik je ležal ob postelji - mrtev. Na njem so bili znaki hudega trpljenja ob zadnjih zdihih. Žalostna ostarela mater se je sklonila nad svojim mrtvim sinom duhovnikom in molila za pokoj njegove duše.

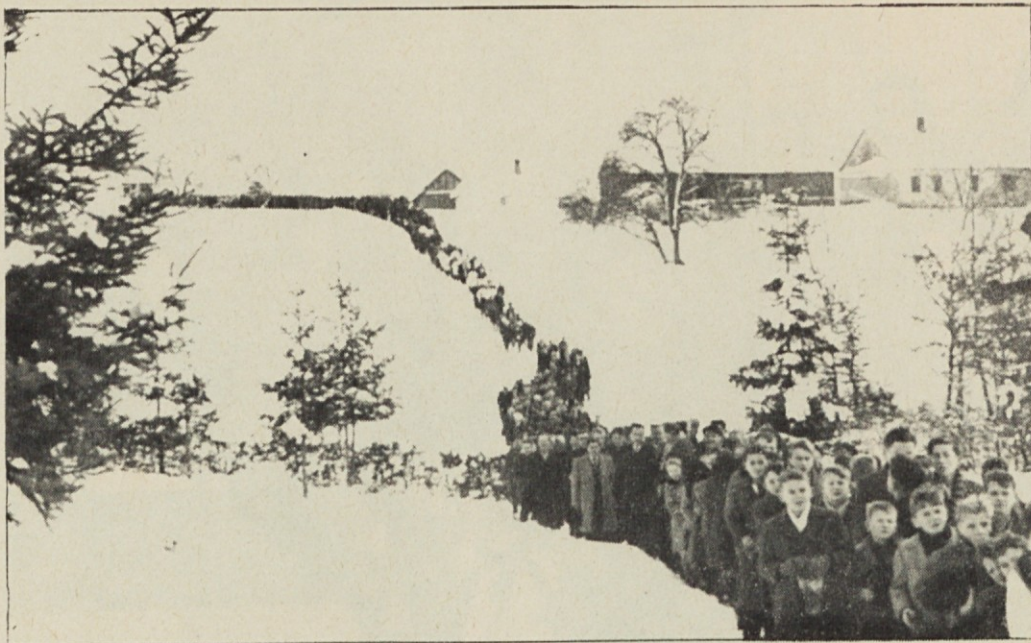
Velika žalost nas je objela, ko je prišla prva vest o smrti mojega brata župnika Matija. Naj mu bo lahka slovenska gruda.

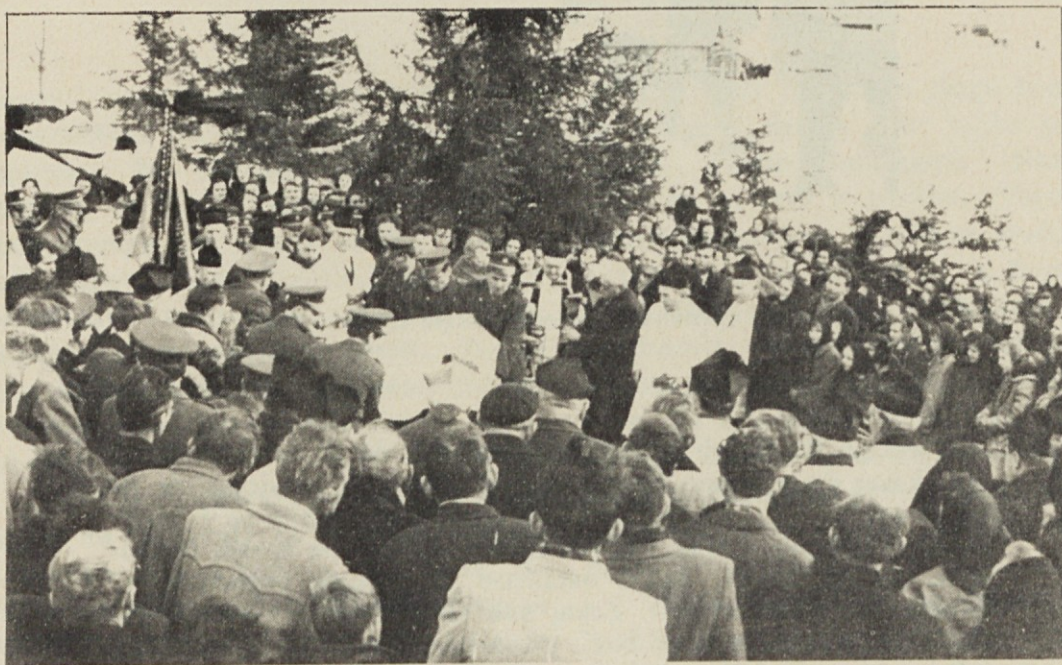
Duhovniki spremljajo svojega sobrata na zadnji poti.

„Nočemo, da bi bili vi nevedni o rajnikih, da se ne boste žalostili kakor drugi, kateri nimajo upanja. Zakaj, če verujemo, da je Jezus umrl in vstal, bo Bog tako tudi tiste, ki so zaspali po Jezusu, pripeljal obenem z njim. To vam namreč povemo po besedi Gospodovi, da mi živeči, kateri ostanemo do prihoda Gospodovega, rajnikih ne bomo prehiteli. Zakaj sam Gospod bo ob povelju, ob glašu nadangelskem in ob božji trombi stopil z neba; in kateri so v Kristusu umrli, bodo vstali prvi; nato bomo mi živeči, kateri bomo ostali, obenem z njimi odnešeni na oblakih v višavo, Gospodu naproti, in tako bomo vedno z Gospodom. Tolažite se torej med seboj s temi besedami.

1 Tes 4, 13 - 18

Dolga vrsta župljanov med pogrebno procesijo

Na pokopališču

Molitev ob odprtem grobu

Po pogrebu

Domislice

"Zakaj si vedno zadnji v razredu?" je vprašal oče sina.

"Je vseeno, kje sem," je odgovoril sin. "Na obeh koncih učijo isto."

Delodajalec: "Kako morete zahtevati tako visoko plačo, ko nimate nobenih izkušenj v tem delu."

Prosilec za zaposlitev: "Ker je delo veliko težje, ako nimaš nobene izkušnje."

"Janezek," je dejal oče resno. "Učiteljica je dejala, da si najslabši v razredu. Kako moreš biti najslabši med 30 sošolci in sošolkami!"

"Žal mi je, a bilo bi lahko še slabše."

"Slabše ne more biti."

"Lahko bi bilo, ako bi imel 50 sošolcev in sošolk."

Nekaj dni pred svojim rojstnim dnevom je Janezek po svoji večerni molitvi zelo glasno molil:

"Dobri Bog, prosim te, da bi dobil nov bicikel in električni vlak za moj rojstni dan."

Starejši brat mu je nevoljno dejal:

"Zakaj tako glasno moliš, saj Bog ni gluhi."

"Vem da ni, stara mama pa je."

Zdravnik: "Vaše zdravje bo veliko bolj trdno, ako boste jedli več sadja in manj drugih stvari. Posebno lupina sadja je za vas dobra, ker je v njej več vitaminov. Kakšno sadje pa najrajši jeste?"

"Orehe."

Micka: "Zakaj si pa dala pobarvati levo stran avtomobila zeleno, desno pa rdečo?"

Ančka: "Le predstavlja si, koliko zabave bom imela, kadar bodo nekatere priče govorile, da je bila kara rdeča, druge pa, da je bila zelena."

"S čim si pa nadevala kokoš, ki je tako okusna?" vpraša novoporočenec svojo mlado ženo.

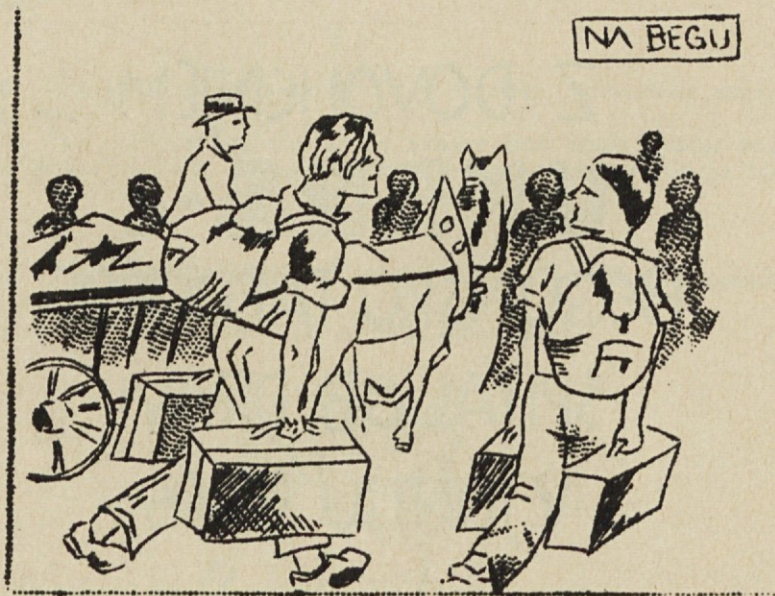
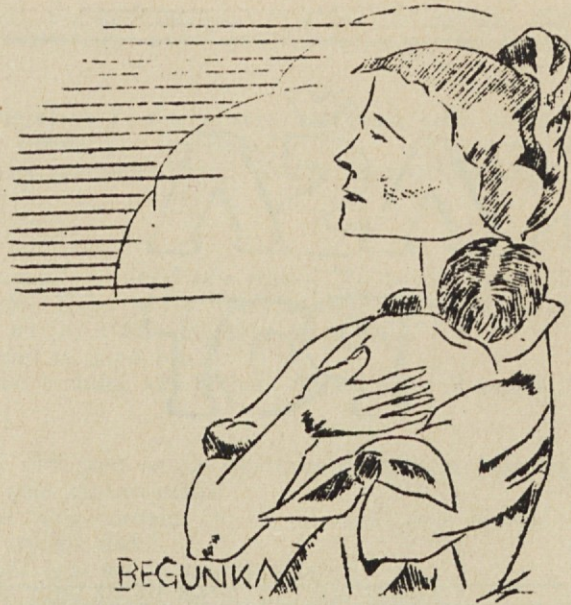
"Je nisem mogla nadevati, ker ni bila izpraznjena."

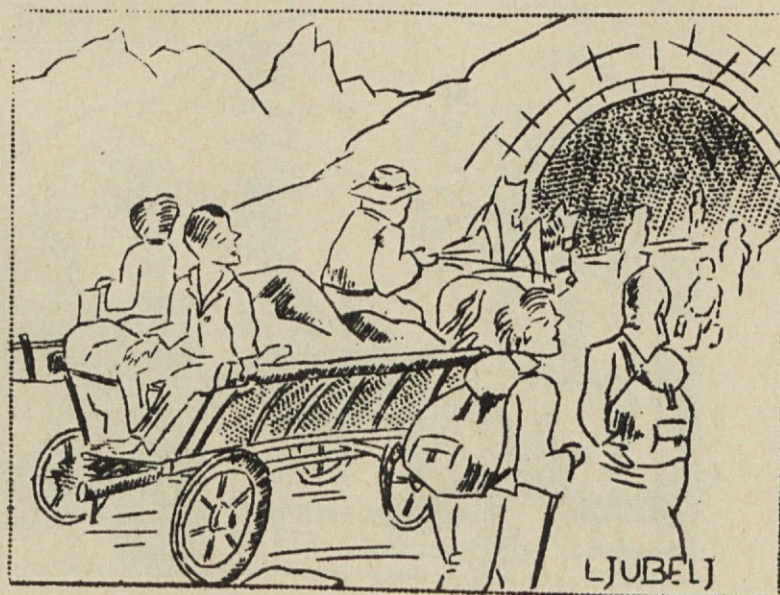

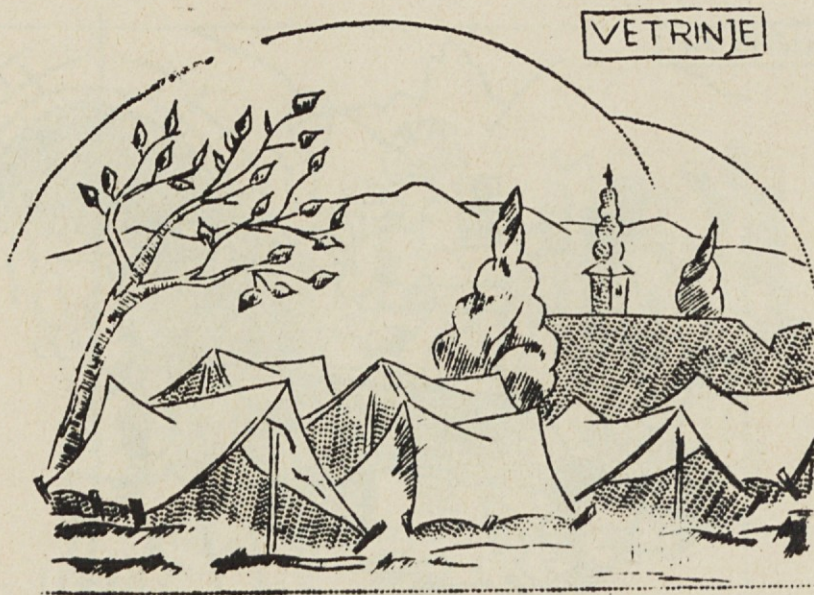
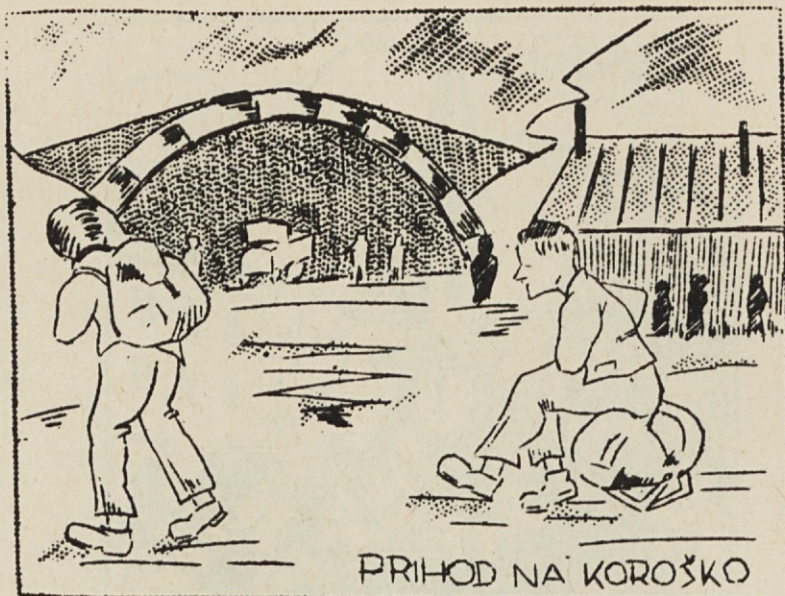
NAŠA POT

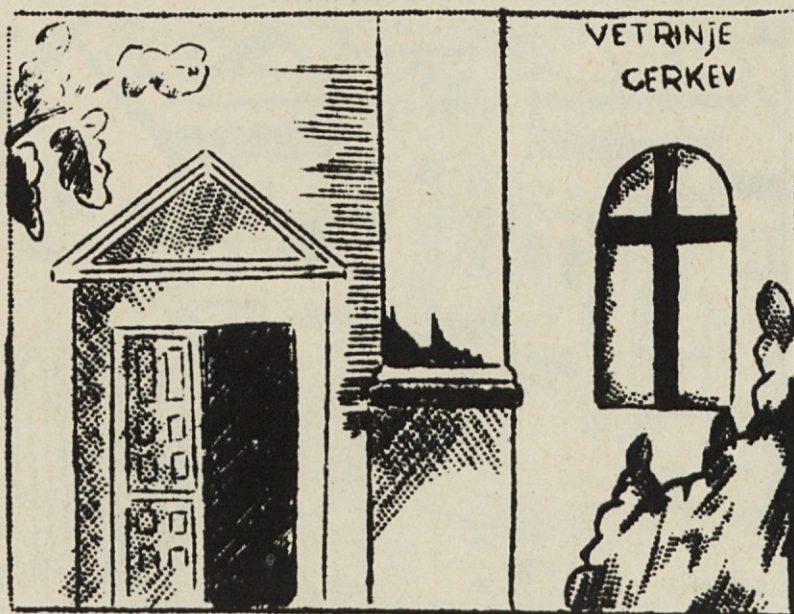
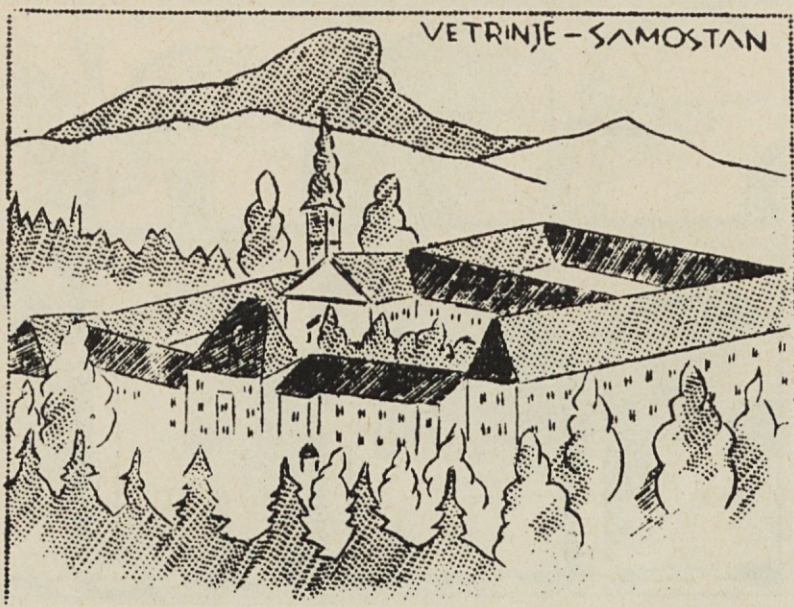
Z DOVOLJENJEM
UNRRA-e
BEGUNSKO TABORIŠČE
SPITAL OB DRAVI
V JUNIJU 1946

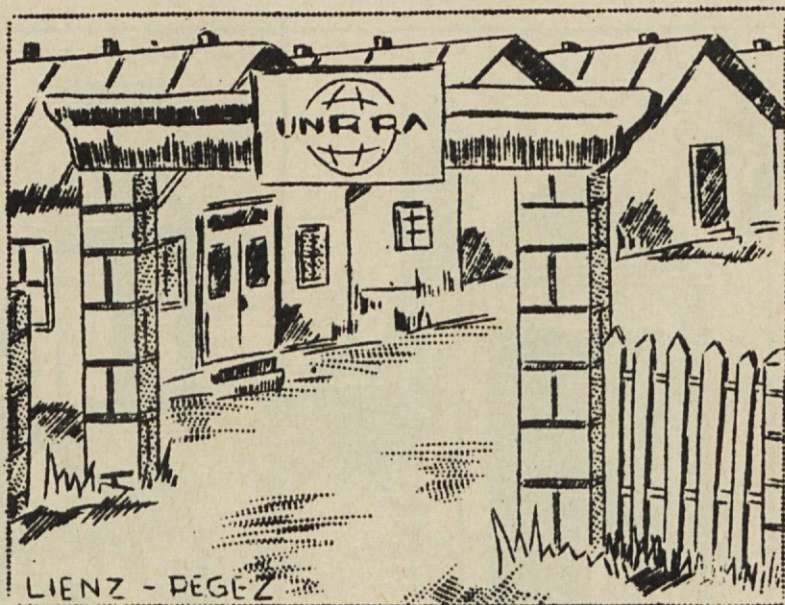
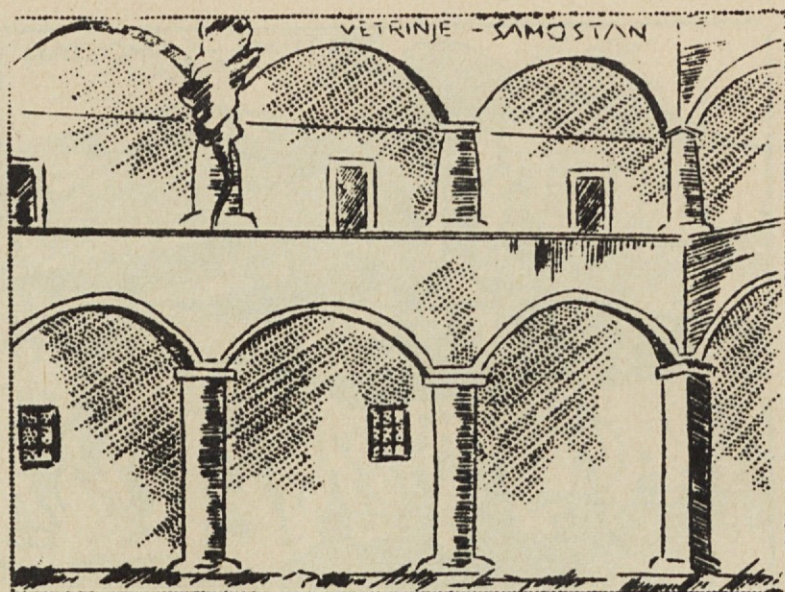
Mnogim v spomin

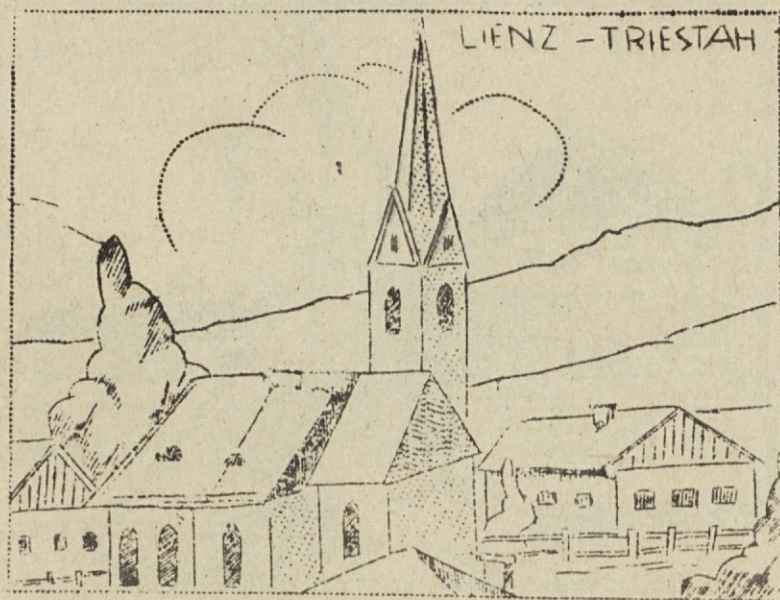
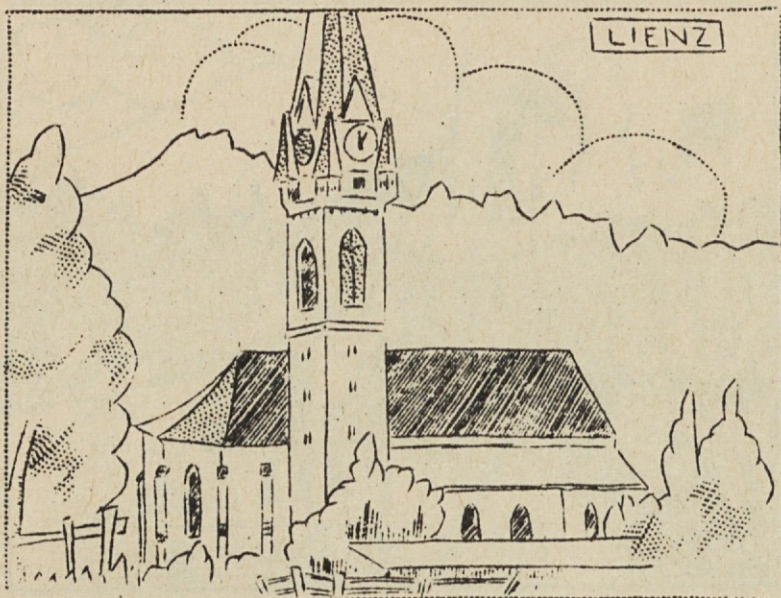

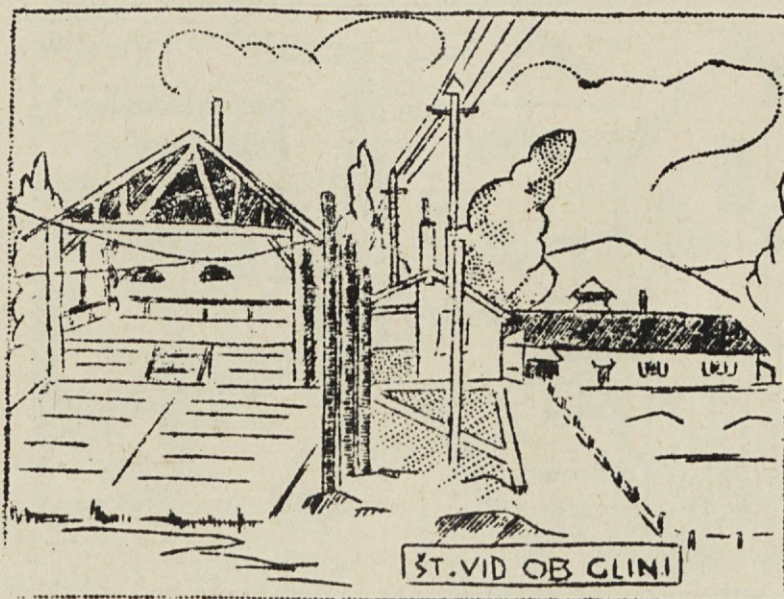
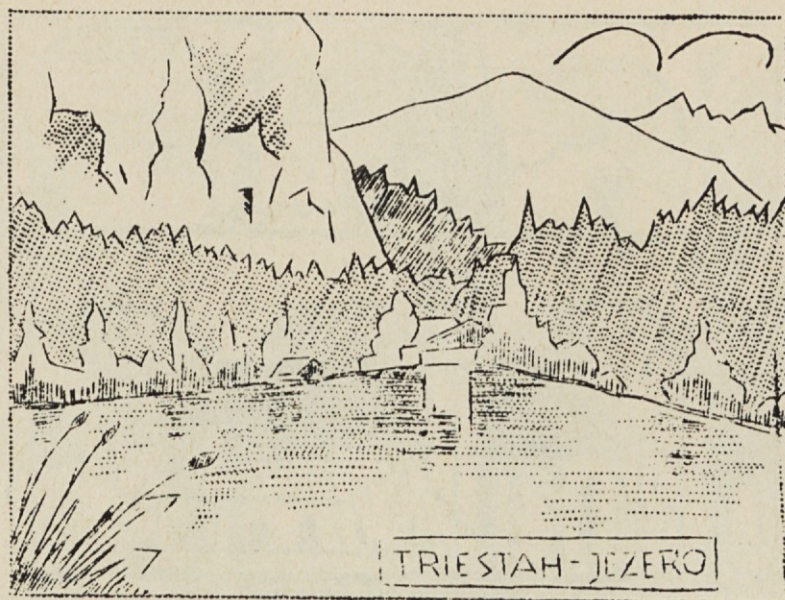

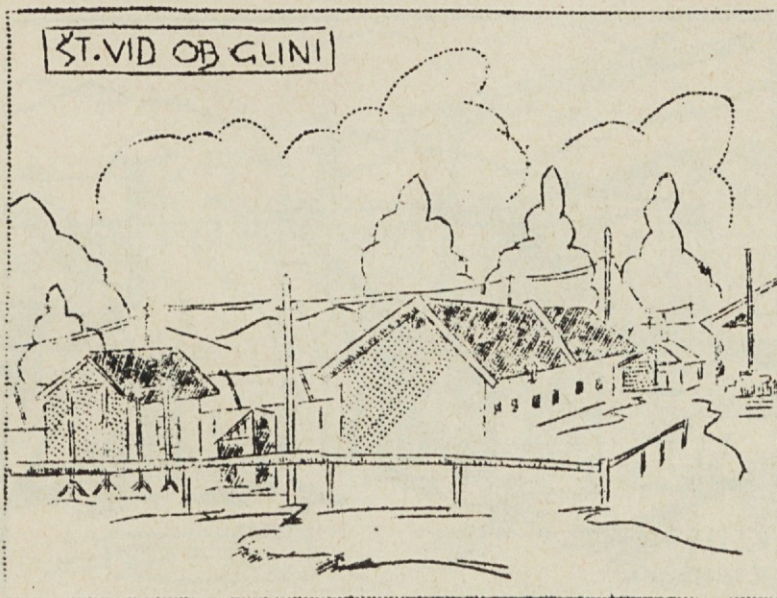
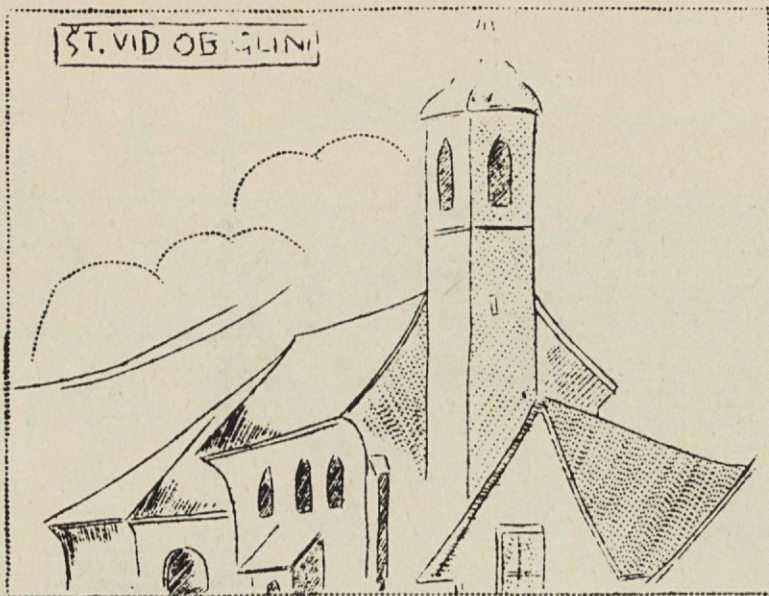

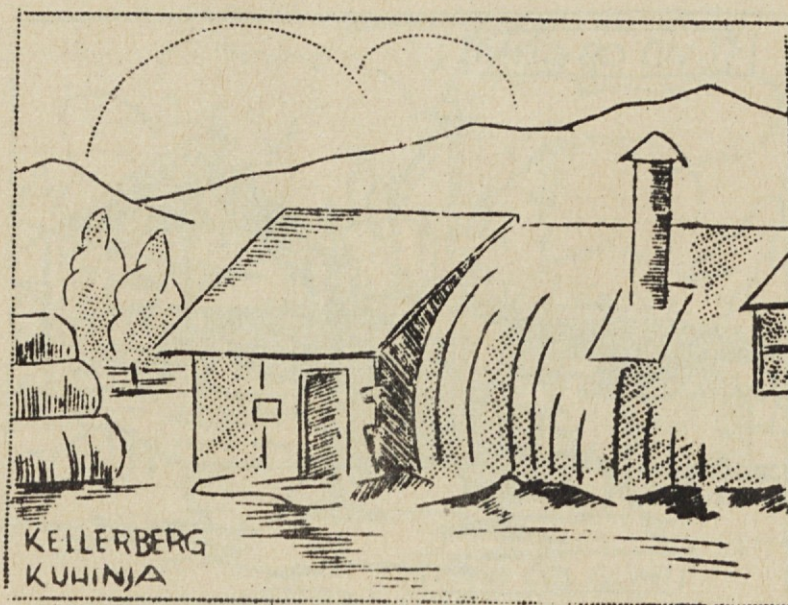
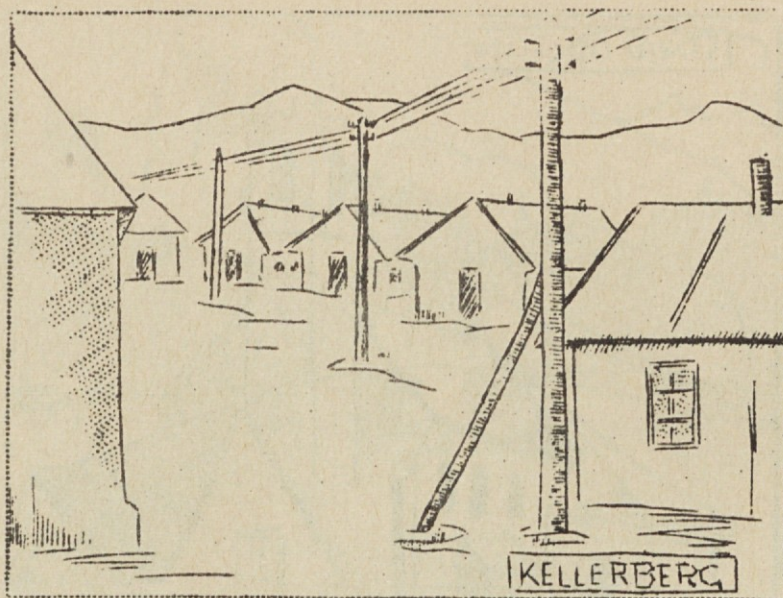

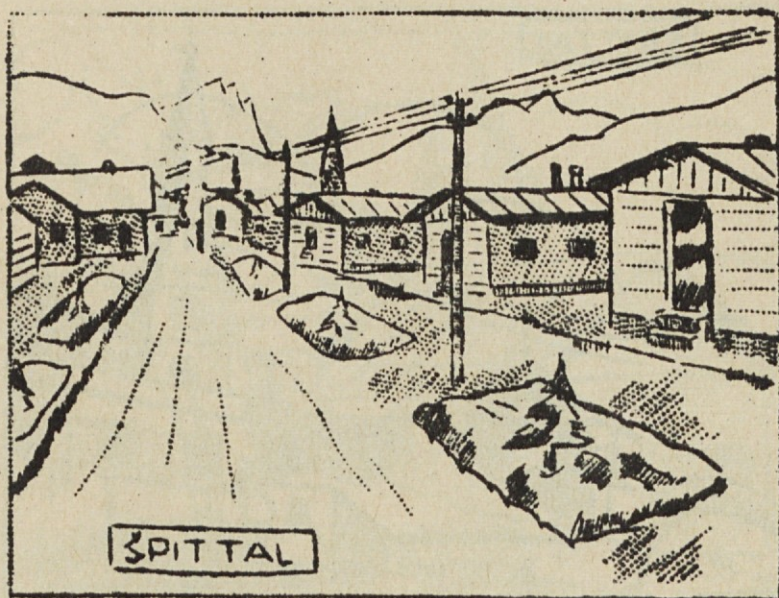
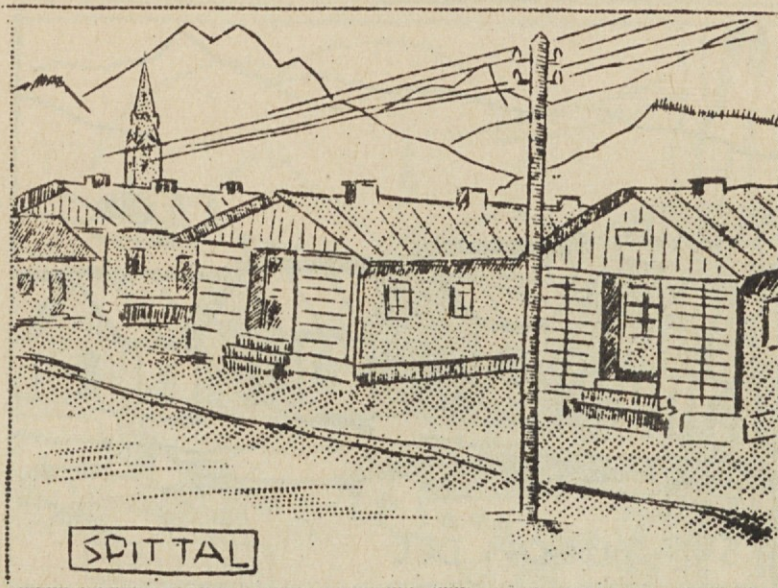

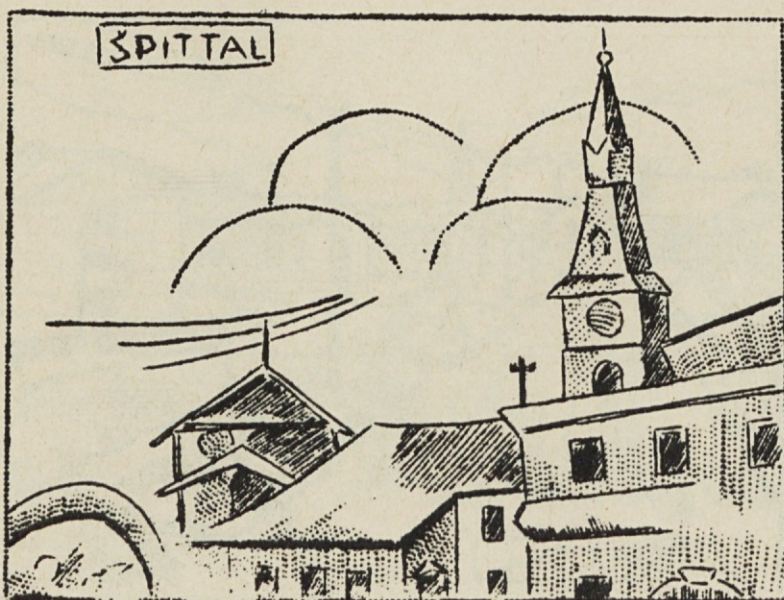
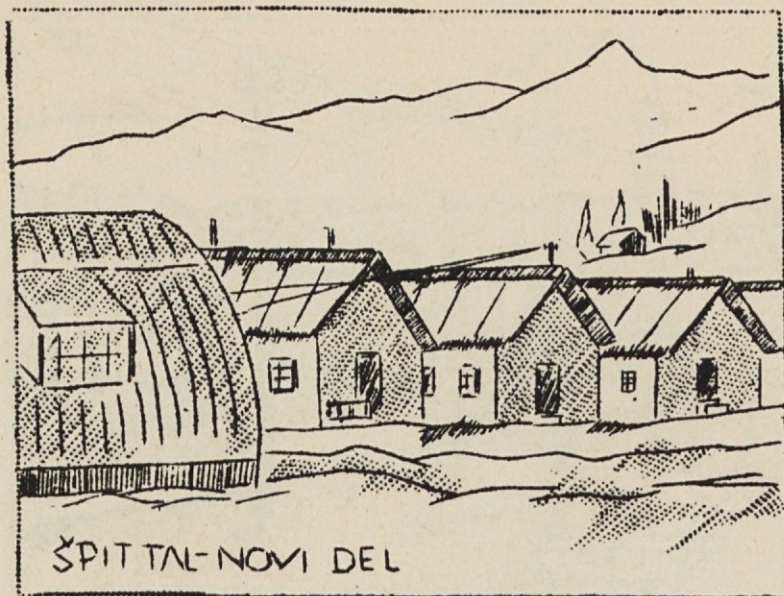

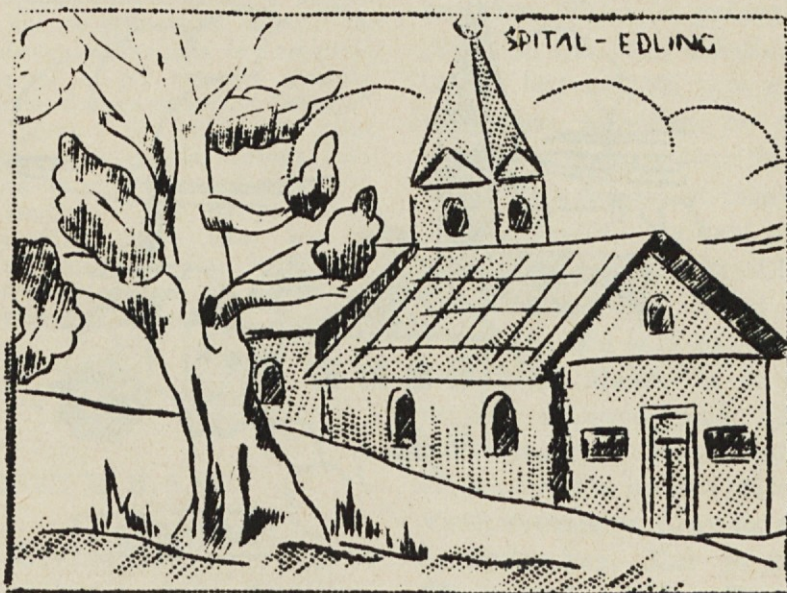
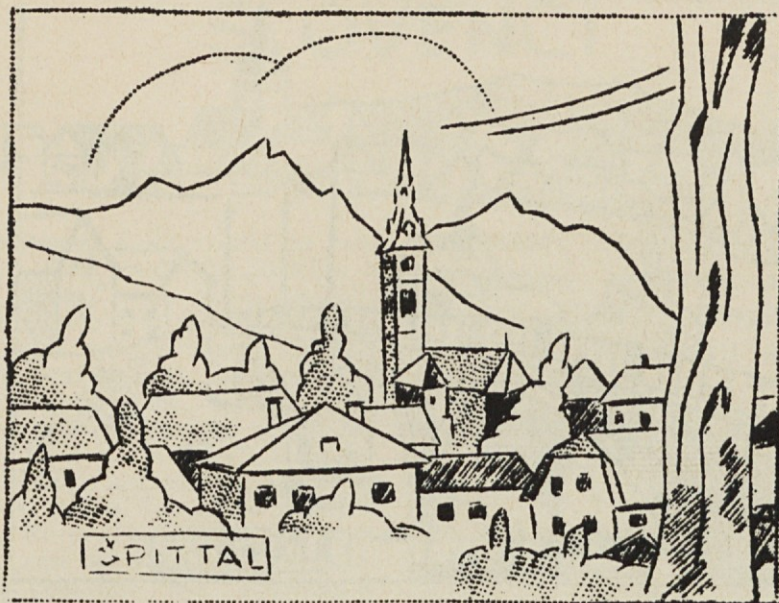

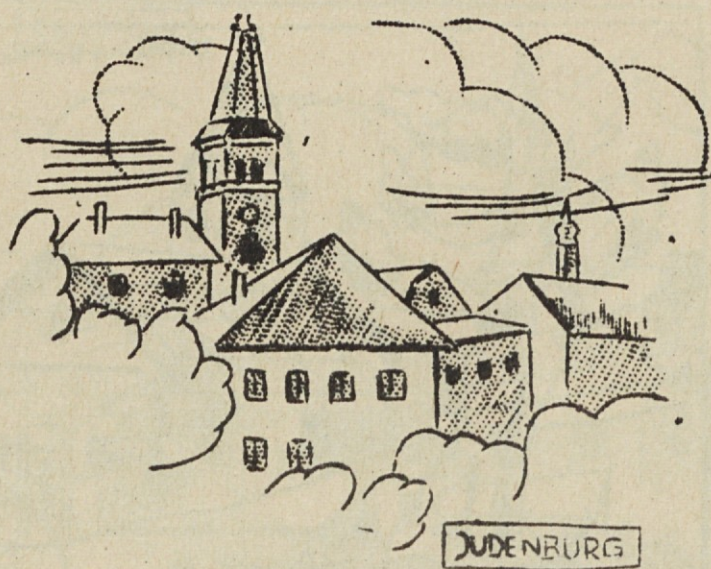
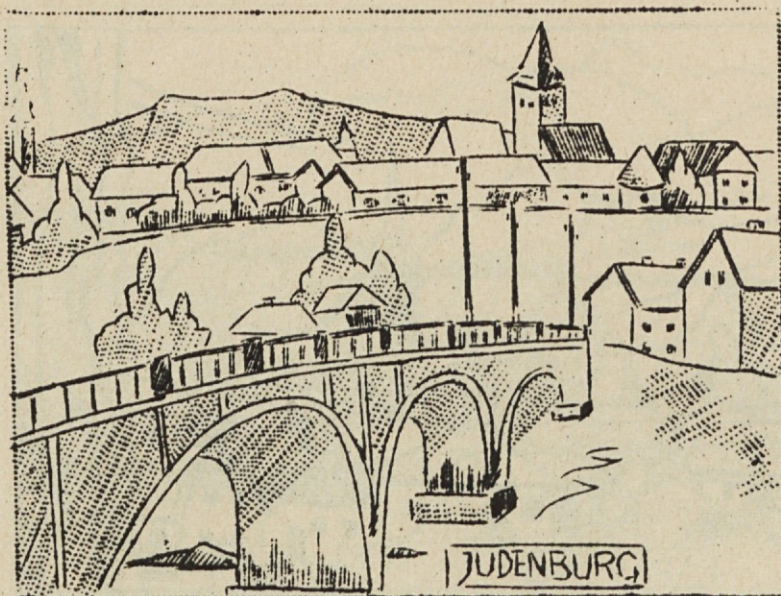

SLOVENCİ

POD JUŽNIM KRIŽEM

Kar težko verjamem, da je minilo že celo leto odkar sem pisal podobno poročilo o Slovencih "tu spodaj", na južni polobli. Neznansko hitro je šlo leto mimo. - Urednik Koledarja me je v svojih pismih zadnjih par tednov že parkrat pobaral, če bom zopet kaj napisal za Koledar 1966. - Res je, da je tudi pri meni problem številka ena: ČAS. Pa vseeno, si ga bom "ukradel" in nekaj vrgel na papir (ubogi urednik, ko bo moral vse to spraviti v red in dati spisu primerno obliko za tisk!). Ko sem se odločil, da zopet nekaj napišem, sem se tolažil z zavestjo, da bo potem za celo leto "mir" s tovrstnim poročilom. - Ali mislite, da je težava v tem, da manjka snovi za pisanje, gre hitro od rok. Misli in dogodki pretečenega leta kar drug drugega prehitevajo in vse hočejo planiti na papir istočasno, kot bi se bale, da bi katera izpadla iz poročila. Kar pripravno bi bilo imeti stenografista, ki bi z naglico vse zabeležil, kar mi prihaja na misel... jaz bi mu pa z udobnega naslonjača le narekoval. Saj se mi roka ne bi pri tem nič utrudila, ker bi ne bilo treba tistega okornega "medija", ki mu pravimo pero. - Ni lahka reč, zajeti v eno samo poročilo dogodke celega leta. Poskusil bom; da se mi bo pa tudi posrečilo, pa ne morem jamčiti. - Eno pa je gotovo: za tovrstno poročilo drugo leto, bom pa "vpregel" nekoga drugega. Naj koledarjevi bralci za spremembo gledajo na naš živelj pod Južnim soncem z drugačnimi očali!

SYDNEY IN N.S.W.

VERSKO ŽIVLJENJE. - Tudi v preteklem letu smo vsako četrtletje imeli romanja. Za zimsko romanje v avgustu smo se zbrali v župni cerkvi v Penshurstu, ki je eno izmed južnih

predmestij velikega Sydneya. Po cerkvenem opravilu smo v farni dvorani gledali skioptične slike iz Amerike. Občudovali smo v krasnih barvah Marijanska romanja na Ameriških Brezjah (Lemont), katerih se je večkrat udeležil tudi (sedaj že pokojni in v Lemontu pokopani) škof Dr. Gregorij Rožman. Blagrovali smo vas in obenem zavidali za tako lep romarski kraj, središče vernih Slovencev v Ameriki in Kanadi. Videli smo dosti slik tudi iz drugih krajev Amerike, posebno iz Clevelanda, kjer je slovenski živelj številen in narodno zaveden. Slike je prinesel iz Amerike preč. g. Dr. Ivan Mikula, ko se je pred tremi leti ustavil tam na potu v svojo domovino Koroško. So delo odličnega fotografa Antona Jegliča iz Clevelanda. --- Pomladansko romanje se je vršilo v Liverpoolu. Ta kraj je kakih 16 milj jugozapadno od središča Sydneya. Mlada naselbina. Pred dobrim desetletjem je bila tam skromna podeželska naselbina. Danes pa je tam vse polno novih stanovanjskih hiš, številna podjetja, trgovska in industrijska, itd. Naše romanje se je vršilo v novi cerkvi Vseh svetnikov, prav na njihov praznik, 1. novembra. Ker je bilo ta dan tu "žegnanje" ali "proščenje", so imeli celodnevno češčenje svetega Rešnjega Telesa. Zato smo tudi mi v program romanja vključili uro češčenja pred

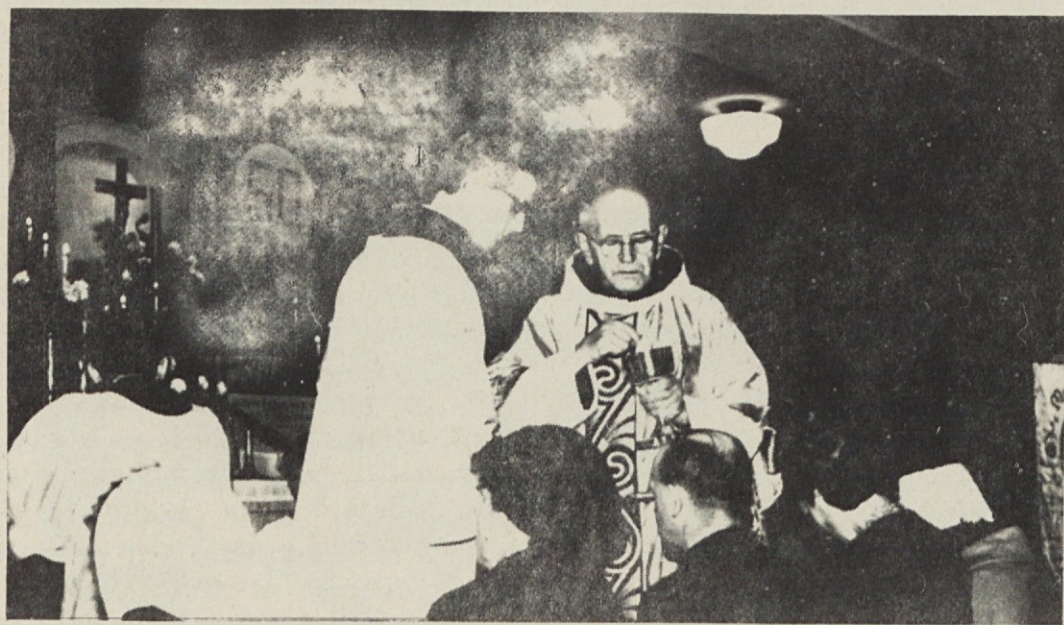

Sydney: Ob zaključku misijona, ki ga je vodil p. Odilo ofm
od 28. marca do 4. aprila 1965.

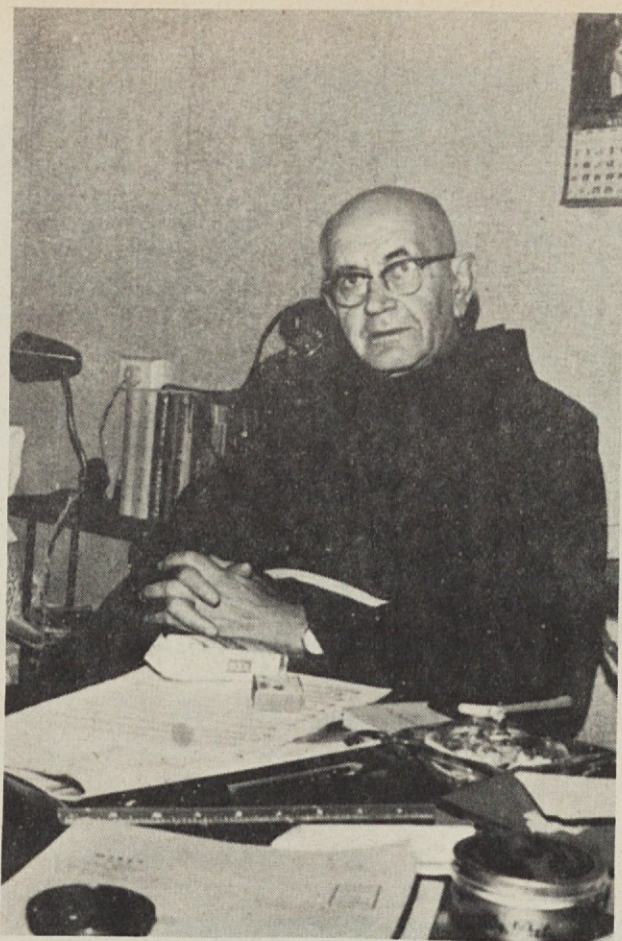
Najsvetejšim, kateri je sledila sv. maša v slovenščini.--- Marčno, ali jesensko romanje je bilo združeno s sv. misijonom, ki se je vršil od 28. marca do 4. aprila. Bil je prvi slovenski misijon v Sydneyu in ga je vodil p. Odilo Hajnšek, OFM. Vse misijonske pobožnosti so se vršile v cerkvi sv. Benedikta na Broadway, prav blizu glavne železniške postaje. Obe nedelji (otvoritev in zaključek misijona) je bila misijonska pridiga in sv. maša v popoldanskih urah. Prvo nedeljo so bile tudi pete litanije Matere božje in blagoslov, drugo pa križev pot, ker je bila tiha nedelja. Med tednom pa smo se zbirali k misijonskim govorom ob sedmih zvečer, katerim je sledila sv. maša. Sydneyski kardinal Gilroy nam je pred misijonom poslal pismo, v katerem nas spodbuja, da naj se misijona marljivo poslužimo in nas posebej opozoril, da naj ob tej priliki veliko molimo za našo trpečo domovino.--- Namesto zimskega romanja v juniju, je bila Telovska procesija v Manly. Ta se vrši vsako leto za sydneyško nadškofijo na prostorih bogoslovnega semenišča v Manly. Tudi Slovenci smo bili zastopani z lepim številom naših mož, žena, deklet in otrok. V naši skupini smo imeli tudi okrog trideset več ali manj popolnih narodnih noš. Nekaj smo si jih za to priliko sposodili iz Melbourne-ja, nekaj pa jih imamo v Sydneyu in to - hvala Bogu - vsako leto več. V zadnjem letu si je slovenski dušno-pastirski urad nabavil dve noši, ki bodo na razpolago za razne verske in civilne manifestacije.--- Pomladansko romanje bo na praznik Marijinega Vnebovzetja, 15. avgusta v cerkvi sv. Benedikta. Ob tej priliki se bomo

spomnili našega oltarnega kandidata Friderika Baraga. P. Odilo nas bo zopet obiskal in nam kazal skioptične slike iz Baragovega življenja. Obenem pa bo to zaključna slovesnost slovesnost zlatomašniškega jubileja p. Bernarda Ambrožiča za Sydney in okolico. Zlatomašnik bo sam pridigal o pomenu imeti lastnega svetnika. Po sv. maši in petih litanijah se bomo zbrali v dvorani, kjer bodo otroci pozdravili zlatomašnika z zborno deklamacijo. Potem bodo "Škrjančki" pod vodstvom g. Ludvika Klakočerja podali nekaj izbranih pesmi (to bo nekak predokus njihovega koncerta, ki ga bodo priredili v oktobru). Sledilo bo predavanje p. Odila o našem oltarnem kandidatu Baragi.

Vsako prvo nedeljo v mesecu se je mala skupina rojakov zbrala v kapelici ob prezbiteriju cerkve sv. Frančiška v Paddingtonu in molila za domovino po namenu Molitvene zveze. Navadno je pobožnost obstojala v molitvi rožnega venca, litanijah, dela ure molitve in v kratkem premišljevanju. Upajmo, da se bo število udeležencev sčasoma povečalo. - Poleg že ustaljenih božjih služb, smo v preteklem letu vpeljali še slovensko mašo na peto nedeljo v mesecu pri sv. Jožefu v Leichhardt in v Newcastle. V Wollongongu pa sv. mašo vsako drugo nedeljo v mesecu ob petih popoldne v katedrali sv. Frančiška Ksaverija. - Božična polnočnica se je tudi pretekli božič vršila v farni dvorani sv. Benedikta. Pač ni mogoče dobiti cerkve za to priliko in se moramo zadovoljiti z dvorano. Kripta pri sv. Patriku, ki je preje služila za našo polnočnico, je premajhna. - Obrede velikonočne vigilijske smo letos prvič imeli v slovenščini v cerkvi sv. Brigite

Zlata maša p. Bernarda Ambrožiča ofm
27. junija 1965
v cerkvi sv. Patrika (Sydney)

P. Bernard pri svoji uredniški mizi

na Miller's Point pri sydneyskem velikem mostu. Knjige za te obrede smo prejeli ravno nekaj dni pred veliko nočjo iz Ljubljane. Udeležba seveda ni bila tako velika kot za božično polnočnico, ker je velikonočna maša opolnoči za mnoge še novost. V preteklem letu smo se navajali na slovenščino pri službi božji. Po začetnih težavah sedaj že kar lepo skupaj molimo in odgovarjamo na mašnikove molitve. Iz srca smo hvaležni Bogu in Vatikanskemu koncilu za to dobroto. Tudi petja sedaj ne manjka pri slovenskih mašah, čeprav so se v začetku, ko je bil narodni jezik

vpeljan pri službi božji, nekateri bali, da bo sedaj petje popolnoma v stran porinjeno. - Naj bodo tu omenjene nove prenosne elektronske orgle, ki jih je pred nekaj meseci preskrbel slovenski dušnopastirski urad v Sydneyu. Rabijo se za slovenske službe božje tam, kjer orgel ni, posebno v Leichhardt. Orgle so znamke "Lowrey", izdelane v Chicagi. Zgornji manual ima 37, spodnji pa 36 tipk; oba skupno imata 18 registrov. Orgle imajo tudi 13 pedalov in vzvod za kontrolo jakosti zvoka. Posebej v omarici je 30-vatni tranzistorni ojačevalec in 12-inčen zvočnik.

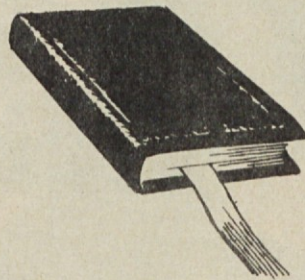
Na praznik Marije Vnebovzete, 15. avgusta 1965, je obhajal p. Bernard Ambrožič, O.F.M., slovesnost zlate maše pri Sv. Benediktu v Sydneyu (Broadway). P. Valerian vodi procesijo v cerkev. Za banderom svetogorske Matere božje gre mladina v narodnih nošah.

Notranjščina cerkve sv. Benedikta med zlato mašo. Ta dan je bilo tudi marijansko romanje. P. Bernard je ponovil zlato mašo za romarje.

ZLATA MAŠA. - V letošnjem letu smo imeli sydneyčani redko slovesnost zlate maše. Praznoval jo je dobro znani p. Bernard Ambrožič, OFM, ki že deset let deluje v Avstraliji. Skoraj od začetka svojega bivanja v Avstraliji je tudi urednik tukajšnjega kulturno-verskega mesečnika MISLI. Zlatomašnika poznajo tudi mnogi rojaki v Ameriki in Kanadi, ker je tudi tam deloval dolga leta. - Zlato mašo je hotel jubilant praznovati sam v tihoti, brez hrušča, da bi se tako bolj nemoteno Bogu zahvaljeval za ta dan in za vse dobrote, ki jih je Gospod v teku pol stoletja podelil njemu in tisočem vernikov po njem. Zlata maša je bila v torek, 22. junija 1965 v sestrski kapeli na Point Piper-ju, kjer je jubilant že leta hišni kaplan. Bila je latinska peta maša. Poleg sester, je bil navzoč tudi p. Bazilij in pisec tega članka. - Naslednje nedelje je zlatomašnik ponovil slovesnost na vseh krajih, kjer je redna slovenska služba božja: 27. VI. St. Patrick, Sydney (dop.), Villawood, (pop.); 4. VII. dopoldne Croydon Park, popoldne Blacktown; 11. VII. Wollongong, 18. VII.; Broadway, 15. VIII.; Newcastle, 29. VIII.; Canberra, 19. IX.; Melbourne v oktobru. - Jubilant je priliko zlate maše porabil za to, da je govoril od duhovniških in redovniških poklicih. Spodbujal je starše, naj skrbе, da bodo v njih družinah ugodni pogoji za rast poklicev. Ni dovolj samo, da ne oviramo poklicev, ampak moramo pozitivno zanje delati. Prav kakor je treba mlado drevo negovati, zalivati in gnojiti, da bo obrodilo dober sad. Družine, kjer je zgledno krščansko življenje, je rodovitna njiva, na kateri bodo zrastle duhovniški in redovniški

poklici. Ob tej priliki je jubilant tudi opozoril vse, da naj molimo za Baragovo beatifikacijo in naj se k njemu zatekamo, da mu damo priliko, da se "izkaže". Prosil je tudi, da naj vsak podpiše list s prošnjo na marquetteškega škofa, da naj vse stori, da bo Baragov škofijski proces čimhitreje zaključen in njegova zadeva za proglasitev blaženim poslana v Rim. P. Bernard je prosil vse rojake, da naj vsak poleg svojega podpisa dobi vsaj še devet drugih od prijateljev in znancev. Zlatomašnik je namreč pred petintridesetimi leti (1930) ustanovil Baragovo zvezo, ki je začela širiti njegovo poznanje in vodila sčasoma do uradnega postopka. Jubilant je prejel za svojo zlato mašo papežev blagoslov s popolnim odpustkom v smrtni uri in pa serafinski blagoslov vrhovnega predstojnika frančiškanskega reda p. Avguština Sepinski-ja. Ti dve listini sta bili prebrani in izročeni na slavnostnem kosilu na čast jubilantu v glavni redovni hiši avstralske frančiškanske province na Waverley na samo 50. obletnico nove maše, 22. junija.

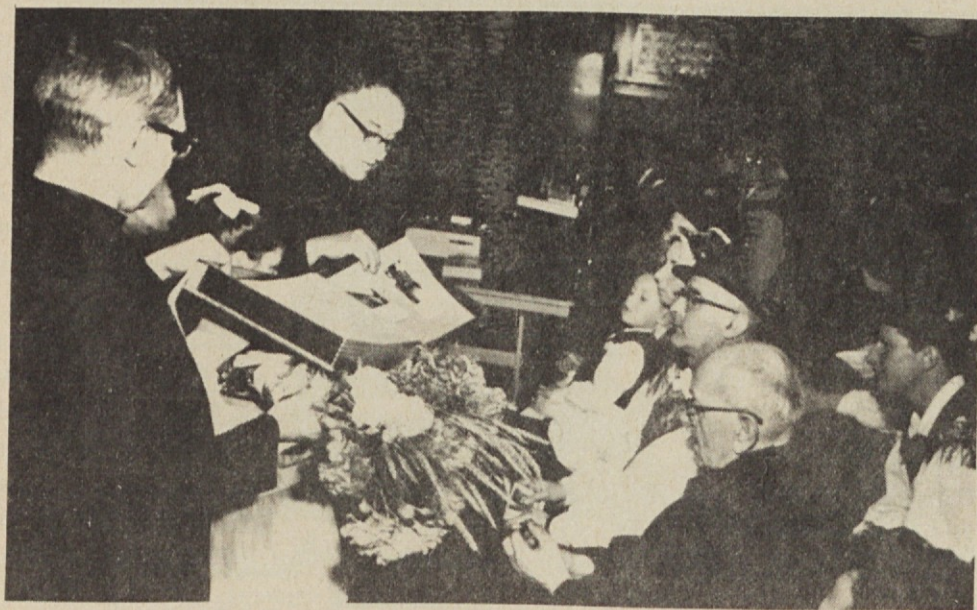
Skupina otrok med sv. mašo pri Sv. Benediktu 15. avgusta 1965

V isti cerkvi med petimi litanijami, ki jih je pel zbor „Škrjanček“.
Na klečalniku kleči zlatomašnik.

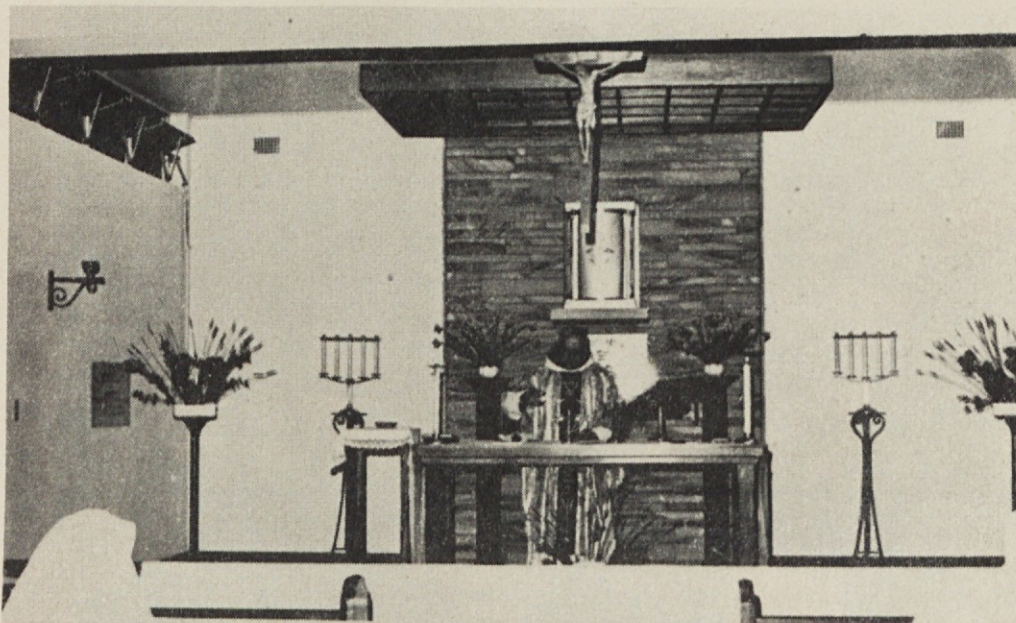
15. avg. 1965 - Sv. Benedikt - Farna dvorana: Devet otrok je pozdravilo zlatomašnika z deklamacijo, ki jo je za to priliko zložil p. Odilo.

Po deklamaciji so otroci izročili zlatomašniku album s slikami iz njegove rojstne domovine in šopek nageljnov s pozlačenim pšeničnim klasjem.

„Škrjanček“ pod vodstvom g. Klakočerja pa je zapel nekaj slovenskih pesmi v pozdrav zlatomašniku. Petje je spremljala na prenosnih orglah ga. Marija Umbrazunas.

P. Bemard je že več let hišni kaplan frančiškanskih Marijinih misijonark na Point Poperju. V njihovi kapeli je 22. junija 1965, na dan, ko je bil pred 50 leti posvečen v duhovnika, opravil jubilejno mašo. Takrat je bila posneta ta fotografija.

POTUJOČI MISIJONAR. - S tem titlom navadno označujemo našega prečastitega g. dr. Ivana Mikulo, ki skrbi za dušni blagor rojakov širom Avstralije. Danes je v južni Avstraliji, drugi teden bo pa že morda na severu. Bolj pravilno bi ga označili kot "leteči misijonar", ker veliko potuje z letalom, da hitreje premosti ogromne razdalje stotin in včasih tisočev milj. - Trenutno se mudi v Queenslandu. V nedeljo, 15. avgusta, na praznik Vnebovzetja Marijinega, je imel v Brisbanu slovensko službo božjo. - Pred tem potovanjem pa je obiskal rojake v Južni in Zapadni Avstraliji, v Canberri, Coomi, pred nekaj meseci pa je bil celo v Tasmaniji. Zato pozna Avstralijo bolj kot mnogokateri Avstralec. Kjerkoli obišče rojake, jim poleg duhovne tolažbe prinese tudi košček dobre volje, s katero ga je njegova Koroška domovina bogato obdarila.

KULTURNO UDEJSTVOVANJE. - Kulturna kronika beleži v preteklem letu živahno delovanje. Vse skupine v okrilju Slovenskega društva so lepo sodelovale med seboj. Saj se zavedamo, da je le v slogi moč. Te skupine so: Slovensko društvo, Pevski zbor "Škrjanček", Igralska skupina in Akcija za Dom. Društvo je priredilo Miklavževanje, Jožefovanje, materinski in očetovski dan, kresovanje in Martinovanje. "Škrjančki" so podali dobro pripravljen koncert skrbno izbranih narodnih in umetnih pesmi pod vodstvom g. Ludvika Klakočerja. Ponovili so ga v Sydneyu, Wollongongu in Melbournu. Pri prvem koncertu je bil navzoč tudi (žal, sedaj ze pokojni) g. Milivoj Lajovic, ki je napisal strokovno kritiko koncerta in jo objavil

v "Mislih". Igralska skupina pod režijo Ivana Koželja je naštudirala dve igri in eno kratko burko. Igri sta bili: "Radi oreha", ki jo je spisal Drago Vodopivec, in F. S. Finžgarjeva "Razvalina življenja". Drugo so ponavljali tudi v Canberri.

Akcija za Dom je pred kratkim praznovala prvo obletnico delovanja. Sklad za Dom se približuje drugemu tisočaku. Do te vsote je prišlo v razmeroma kratkem času s pomočjo zavednih rojakov, ki so razumeli našo prošnjo in potrebo po lastnem Domu; ti niso samo odobravalni naše delo, ampak so mu konkretno priskočili na pomoč s svojim darom. Velik delež pri hitrem porastu fonda za Dom pa imajo prireditve, katerih čisti dobiček je bil v ta namen. Med važnejšimi prireditvami Akcije za Dom so naslednje: Silvestrovanje, pustna zabava, vinska trgatev in veseli večer na ladji med vožnjo po sydneyanskem zalivu. V prvi vrsti pa je treba omeniti novoletno tombolo, ki jo je priredila Akcija. Dobitki med ostalimi so bili TV, šivalni stroj in mnogo manjših dobitkov. Čisti dobiček je bil nekaj nad 200 funtov. Veliko pa je pripomoglo k rasti fonda tudi to, da so drugi odseki društva prirejali družabne večere in njih dobiček v celoti ali pa vsaj delno obrnili v prid skladu za Dom. - Ob prvi obletnici Akcije je Slovensko društvo izdalo poročilo o delu in uspehih. Uredil ga je prav lično predsednik Jože Čuješ. Stroški so se krili skoraj v celoti z oglasi, ki so jih dali priobčiti v poročilu razni slovenski podjetniki.

Slomškova šola v Sydneyu je tudi v tem letu pripravila otroke za nastope na materinski in očetovski proslavi,

kresovanju in za praznovanje obletnice Akcije za Dom. Devet otrok te šole je pozdravilo zlatomašnika p. Bernarda z zborna in solo deklamacijo v dvorani sv. Benedikta na Broadway 15. avgusta. Šola v Cabramatti ima pouk slovenščine skozi celo šolsko leto ob sobotah. V Leichhardt pa samo po tri mesece jeseni in spomladi. Pripravlja pa se nov razred v Paddingtonu v na novo preurejeni slovenski sobi. To sobo

nam je odstopil župnik v Paddingtonu pri sv. Frančišku v stalno uporabo. Služi v mnogotere namene: pevske in orkestralne vaje, vaje za igre, sestanke, itd. Sedaj pa bo kmalu služila tudi pouku slovenščine. Dopisna šola je v zadnjem času morala začasno prenehati. Pa bo zopet začela delovati, kakor hitro bodo odstranjene težave glede tiska učnih pripomočkov.

Sydney: Pustna zabava v Paddigtonu 27. februarja 1965

Sydney: Tile fantje znajo tako zaigrati, da vse pleše

Igralska družina v Sydneyu- Marija Košorok in Terezija Matuš držita pokal, ki so ga igralci dobili v Canberri, ko so tam ponavljali „Razvalina življenja“ 10. julija 1965. *Od leve na desno stoje:* Lojze Košorok, Erika Kučan, Bill Žižek, Mihela Šušteršič, Franc Matuš in režiser Ivan Koželj.

Sydney: Igralci „Razvaline življenja“. Prvi od leve je režiser Ivan Koželj.
22. maja 1965 v St. Francis Hall, Paddington.

Prizor iz „Razvaline življenja“ - Paddington, 22. maja 1965

„Razvalina življenja“ - Paddington, 22. maja 1965

Slovenski živžav v Sydneyu z veselim p. Valerianom

Skupina slovenskih otrok ob družabni prireditvi v Wollongongu

Sydneyski otroci so si napravili butarice za cvetno nedeljo.
Od leve na desno so: Joško Budin, Helena Posega, Zvonko in Zdenka Klemenc, Edita Logar. Vsi hodijo v slovensko sobotno šolo v Cabramatti, kjer uči Jože Čuješ.

Sydney: „Vinska trgatev“ 10. avgusta 1965 v Paddingtonu.
Grozdje na brajdi je zapeljivo.

Sydney: „Vinska trgatev“ - Ker jih je policaj zalotil pri kraji sladkega
grozdja, so morali v zapor. Sedaj čakajo, da se jih bo kdo usmilil in
plačal zanje „obveznico“ ter jih rešil zapora.

Sydney: Klakočerjeva Marija in Irena (duet) 18. julija 1964 na večeru slovenske pesmi.

Sydney: Olga Ovijač na „kresovanju“ 19. junija bere, kako živali govore v kresni noči.

Sydney: Slovenski pevski zbor „Škrjanček“ na večeru slovenske pesmi 18. julija 1964. Zbor vodi g. Ludvik Klakočer.

Sydney:
Iz igre „Radi oreha“ v
Paddingtonu 1. avg. 1964

Sydney:
Po slovenski poroki pri
St. Francis v
Paddingtonu.
Poročila sta se Tone
Šajn in Anica Milavec
velikonočni ponedeljek.

Poroka Danila in Franca
Sokliča v Perthu. Poročil
ju je Rev. Anton Soklič
iz Texasa.

Melbournška slovenska naselbina je v zadnjem letu dosegla lepe uspehe. Glavni je bil ta, da so 7. marca 1965 na tenis igrišču ob Baragovem domu zasadili prvo lopato za slovensko cerkev sv. Cirila in Metoda. Fundamenti so že dolgo skopani. P. Bazilij je preskrbel za to delo naše slovenske podjetnike, ki so tako uredili, da je bila zemlja, ki so jo izkopali, prodana in je nje izkupiček pokrila stroške izkopavanja in še enajst funtov je bilo dobička. Trenutno vlivajo cement za fundamente. Zadnje tedne pa delo nekoliko ovirajo preobilne padavine. Pod cerkvijo bo dvorana. Sklad za cerkev je že presegel številko sedem tisoč funtov. Štirinajstega februarja bo ta številka kar čez noč skočila na štirinajst tisoč. Pa verjetno ne zato, ker se je našel kak milijonar-mecen-dobrotnik, ampak zato, ker bo v Avstraliji ta dan premenjen denarni sistem iz funtov v dolarje. Namesto dosedanjih funtov, ki je vseboval dvajset šilingov in vsak teh šilingov pa po dvanajst penijev, bomo potem imeli samo dolarje in cente. Za tiste, ki niso preveč spretni v računstvu, bo ta sprememba zelo dobrodošla, saj je desetinski sistem veliko pripravnejši. -Bog daj, da bi številka v fondu za novo cerkev tudi drugače poskočila, to je: zaradi radodarnosti rojakov!

Slovenska šola v Melbourne-ju je tudi letos uspešno delovala pod spretnim vodstvom gospodične Anice Srnec. Otroke je naučila igro "Kekec in Mojca", ki so jo igrali prvič v počastitev njihovih očetov. Potem so jo pa še ponavljali. Anica je naučila tudi skupino starejših igralcev igro "Prise-

gam", ki jo je spisal p. Kazimir Zakrajšek, OFM. Te igralke so bile večinoma mamice otrok slovenske šole. S to igro so gostovale tudi v Geelongu. Čisti dobiček je bil za slovensko cerkev. Pravtako je bil čisti dobiček koncerta sydneyjskih "Škrjančkov" (ko so gostovali v Melbourneu) šel v fond za cerkev. Ravnotako je tamkajšnje Slovenske društvo celoten dobiček svoje prireditve letos v avgustu velikodušno namenilo kot dar za novo cerkev. Pravtako je storil orkester "Bled" lepo gesto in je del dobička od svoje prireditve naklonil zbirki za cerkev. --- Tudi odbojgarska skupina se je v zadnjem letu pomenljivo udeleževala ter se večkrat pomerila z raznimi moštvi; da niso "kar tako", dokazujejo njihovi pokali, ki so spravljani v Baragovem domu in jih p. Bazilij s ponosom vsakemu gostu pokaže. - V Baragovem domu se vsak teden vadi mešani pevski zbor pod vodstvom p. Odila Hajnška. Zbor poje pri slovenskih službah božjih v raznih cerkvah. Ima že lep repertoar pesmi za vsako dobo cerkvenega leta in druge izredne priložnosti. - Bodoče slovesnosti, ki jih ima energetični in neumorni p. Bazilij v načrtu so postavitev sohe Friderika Baraga pred vhodom v Baragov dom in pa blagoslovitev cerkvenega vogelnega kamna.

Tamkajšnje društvo ima tudi svoj Dom, ki nudi rojakom razne oblike razvedrila in športov. Tudi mesečnik "Vestnik" si je v letošnjem letu pridobil novih naročnikov in lepo uspeva. Berejo ga tudi v drugih mestih Avstralije.

* * *

Melbourne: Ti fantje igrajo odbojko v Baragovem domu.
Stoje: Alojz Markič, Mirko ... (Captain, rodbinsko ime nečitljivo)
in Ivan ... (rodbinsko ime nečitljivo). *Prva vrsta:* Janez Vidovic,
Vinko Kunc in Ivan Horvat.

V zadnjem letu je dobila tudi Canberra svoje slovensko društvo. Res je, da tudi preje niso bili brez društva, toda v tem letu so ga postavili na bolj trdno podlago: napisali so pravila, določili namen in cilj in izvolili odbornike. Priredili so že več družabnih večerov. Na enem od teh je gostovala pri njih sydneyjska igralska skupina z trodejanko "Razvalina življenja".--- Društvo Danica v Wollongongu je tudi priredila tri družabne večere: Miklavževanje, koncert sydneyjskih "Škrjančkov" in pustno veselico. - Tudi v Brisbane tamkajšna skupina pridno deluje. To se vidi iz kolone "Križem Avstralske Slovenije" v MISLIH, v kateri so pogosto oglašajo, posebno g. Janez Primožič. Rojake v Brisbane, okolici in sploh v državi Queensland, obišče vsake par mesecev naš potujoči misijonar g. dr. Ivan Mikula.--- Rojake v Adelaidi pa obišče vsake dva meseca p. Bazilij iz Melbourne.--- Perth je mesto na skrajnem zapadu. Med tamkajšnjimi rojaki je bila letos v februarju nenavadna poroka (oziroma dve poroki) o katerih so pisali dnevni avstralski listi. Poročila sta se istočasno dva

brata Sokličeve družine. Danijel in Frank. Oba sta si vzela avstralske neveste. Duhovnik, ki jih je poročil je za to slovesnost prišel naravnost iz Houston, Texasa - torej je preletel več kot 10.000 milj. To je bil njihov stric Father Anton Soklič, bogoslovni profesor v Texasu.

"Misli" so v letošnjem letu a 14. letniku izhajanja. Ovitek za ta letnik je napravil Angel Renar. Predstavlja pet knežjih kamnov v raznih velikostih in slovenski grb. Ti knežji kamni pomenijo slovenska skupine v vseh petih državah avstralske celine. Ker je njih urednik praznoval zlato mašo, je junijska številka na ovitku zlata, v notranjosti pa polna lepih spominov in zanimivih vtisov iz zlatomašnikove preteklosti. P. Bernard ureja list zelo uspešno že skoro deset let. Izhaja predvsem za avstralske Slovence. Okrog sto izvodov pa roma vsak mesec tudi v druge dežele, širom sveta. Če bi se kateri Ameriških rojakov želel naročiti nanje, to lahko stori potom Rev. Julija Slapšaka, ki je iz prijaznosti prevzel zastopstvo za Ameriko. Njegov naslov je: 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103.

Zdravnik: "Kako se počuti bolnik?"

Bolničarka: "Mislim, da je pri zavesti, ker je hotel delati balončke, ko sem mu dala zdravila."

Neko pobožno ženico so pozabili povabiti na nedeljski piknik, ki so ga pripravili sosede. V nedeljo zjutraj se je le nekdo spomnil nanjo in ji je telefoniral, naj pride na piknik.

"Prepozno", je odgovorila. "Sam že molila za dež".

Jože je zelo težko zjutraj vstajal, ker ni mogel ponoči spati. Šel je zdravniku, ki mu je predpisal tablete za spanje. Res je dobro spal in se zbudil, preden se je oglasila budilka. Spočit in zadovoljen je šel na delo in tam je veselo pripovedoval s kako lahkoto je zjutraj vstal. Delovodja pa mu je dejal:

"Zanimivo. Toda kje si bil pa včeraj?"

Kaj delamo v Lemontu?

Kaj delamo v Lemontu? Tudi o tem moramo poročati v koledarju. Oni, ki so se udeležili kakenga romanja, so videli patre, ki so vodili romarske pobožnosti. Drugih niso videli, čeprav bi se radi z nekaterimi srečali. Oni, ki so prišli v Lemont med tednom, so bili morda razočarani, ker so si predstavljali, da je pri nas vedno tako kot ob romanjih. Med tednom je pri nas navadno vse mirno in tiho in kdor v tej samoti išče družbe za razgovor, je verjetno ne bo dobil, zakaj tudi med tednom imamo svoje delo.

V čem obstoji to delo? Tu je samostan v cerkvenopravnem pomenu. In v vsakem samostanu se morajo skupno opraviti duhovniške dnevnicke ali brevir, ki se imenuje z latinsko besedo "divinum officium" (božje opravilo). Papež Pij XII. imenuje duhovniške dnevnicke "molitev mističnega telesa Kristusovega, ki se daruje Bogu v imenu vseh kristjanov in za vse kristjane, kadar jih molijo duhovniki ali drugi služabniki Cerkve ali redovniki, ki so pooblašeni za to od Cerkve".

Duhovniške dnevnicke so molitev Velikega Duhovnika Jezusa Kristusa, ki se trajno nadaljuje skozi zgodovino dela Cerkve za rešitev človeškega rodu. To je nadaljevanje molitve, ki jo je molil Jezus v dvorani zadnje večerje:

"Oče, prišla je ura; poveljaj svojega Sina, da tvoj Sin tebe povelja, kakor si mu dal oblast nad vsem mesom, da bo vsem, katere si mu dal, podelil večno življenje. To pa je večno življenje, da poznajo tebe, edinega pravega Boga in katerega si poslal, Jezusa Kristusa. Poveljal sem te na zemlji - dokončal delo, ki si mi ga dal, da ga izvršim. In zdaj me ti, Oče, poveljaj pri sebi s slavo, ki sem jo imel pri tebi, preden je bil svet" (Jan 17, 1 - 5).

"Poveljaj svojega Sina, da tvoj Sin tebe povelja!" Kristus se je ponižal,

postal eden izmed nas in kot Sin božji je šel, ko je dopolnil svoje delo na zemlji, v nebeško slavo, kjer je sedaj kot naša Glava poveljan. V njem smo združeni in v njem kot božje ljudstvo nove zaveze, sklenjene v Kristusovi krvi, poveljujemo Boga. Duhovniške dnevnicke so molitev Cerkve. To je skozi vse čase podaljšana Kristusova molitev v slavo nebeškega Očeta.

Redovna družina zbrana pri molitvah brevirja je v pravem pomenu besede Cerkev v malem. Kristus-Duhovnik je med njimi. On sam uporablja duha in voljo duhovnikov - redovnikov in njihove telesne sposobnosti (vid, sluh, srce, glas...) v češčenje Očeta. V tej molitvi naš Gospod sam časti in poveljuje svojega nebeškega Očeta in moli za vse ude svoje Cerkve. To je molitev češčenja Očeta in molitev za božje ljudstvo, da bi duhovno in številčno rastlo. Tudi v molitvi brevirja je izraženo Kristusovo sredništvo. Kristus moli v nas in po nas, a moli tudi za nas. Njegova molitev češčenja je vir neizmernih milosti za redovno družino, ki skupno moli, za za Cerkev in za slehernega uda Cerkve. Skupna molitev brevirja vzgaja k bratskemu duhu in prinaša blagoslov apostolskemu delu redovnih družin in celotne Cerkve.

Današnji človek je v nevarnosti, da bi smatral molitev za opravilo, ki ni vredno izraza delo. Molitev je duhovno delo, je vzvišeno delo, vredno vsega spoštovanja. Molitev brevirja spada k življenju Cerkve, zato jo omenjam na prvem mestu v naštevavanju našega dela.

Brevirju se pridruži dnevno jutranje in večerno premišljevanje, skupna adoracija in pobožnosti po redovnem obredniku.

Redno duhovniško delo obstoji v pomoči po farah, v ljudskih misijonih, 40urnih, postnih in drugih pobožnostih.

Dnevno oskrbimo z mašo dva sestrška samostana, tedensko še dva ali tri sestrške

samostane. Ob nedeljah redno mašujemo v štirih farnih cerkvah, v vsaki cerkvi dve maši. V Lemontu so tri fare, pri vseh je župnik brez kaplana. Kadar je poroka, kaka pobožnost, pogreb... prosijo župniki za pomoč.

Dušnopastirsko pomoč nudimo tudi v šoli Mount Assisi Academy, kjer je bilo lani 600 študentk. - Pred prvimi petki pomagamo pri spovedovanju šolskih otrok v Lemontu (tri šole). Pred prvimi petki in ob sobotah spovedujemo v eni farni cerkvi, pogosto tudi v dveh ali treh.

Tedensko spovedujemo v petih sestrskih samostanih, od katerih sta dva materni hiši z noviciatom (Mount Assisi Convent in Our Lady of Victory Convent) in v enem moškem samostanu.

Sprejemamo ljudske misijone in druge pobožnosti v slovenskih in angleških farah. Za misijone so določeni trije patri (p. Alojzij, p. Atanazij in p. Fortunat). O opravljenih misijonih je redno poročilo v Ave Maria. Prav tako sprejemamo duhovne vaje.

Poleti se vršijo skupna romanja k Mariji Pomagaj v Lemontu. Letno jih je sedem in porcijunkulska nedelja. Vsako leto se poleg teh romanj prijavi v poletnih mesecih več angleško govorečih skupin za romanje ali dan duhovne obnove.

V Baragovem domu se vršijo od septembra do junija duhovne vaje in duhovne obnove. Duhovne vaje trajajo od petka zvečer do nedelje popoldan. Duhovne obnove trajajo en dan; so ob nedeljah ali delavnikih, po dogovoru z direktorjem duhovnih vaj. V oktobru, novembru in začetku decembra so med tednom duhovne vaje za študente iz raznih šol. Konference med duhovnimi vajami dajeta redno dva patra, kadar je potrebno jim pomagajo tudi drugi, posebno pri pobožnostih in spovedovanju. Te duhovne vaje so seveda v angleščini. Enkrat na leto so slovenske. Udeležijo se jih skupine (šole, organizacije...) pa tudi stanovi (žene, dekleta, možje in fantje, zaročenci in poročeni pari); k tem se prijaviijo posamezniki. Spored je objavljen pravočasno in razposlan v območju, ki ga zajamemo.

V Baragovem domu se vršijo tudi konvencije, sestanki in študijski tečaji.

En pater skrbi za redovniški naraščaj. V ta namen je v stiku s fanti, ki čutijo veselje do redovnega poklica, in z njihovimi starši. Po nekaterih farah v dogovoru z župnikom prireja predavanja o poklicu za duhovniški in redovniški stan. Enkrat na leto priredi v Baragovem domu poklicni teden, ki se ga je do sedaj udeleževalo po 25 fantov.

Provincialni delegat Very Rev. Andrew Svete se redno udeležuje sestankov in zborovanj frančiškanskih provincialov, provincialnih delegatov v komisariatih in drugih vrhovnih predstojnikov redovnih skupin v ZDA. Določeni so tudi patri, ki se udeležujejo študijskih tečajev in drugih prireditev v področjih vzgoje redovnega naraščaja, pridobivanja poklicev, gibanja duhovnih vaj, upravljanja knjižnic...

V našem komisariatu je ustanovljenih 8 tretjeredniških skupščin sv. Frančiška Asiškega.

V naši samostanski cerkvi je ob nedeljah redno sveta maša ob sedmih zjutraj. Ob skupnih romanjih je glavna maša ob enajstih, navadno pri lurški votlini. Ob delavnikih je sveta maša ob 6:05. V samostanski cerkvi redno spovedujemo ob nedeljah pred mašo in pa ob vsakem drugem času, kadar kdo želi opraviti spoved. Med romanji in ob drugih pobožnostih je spored spovedovanja objavljen. Med tednom in ob nedeljah prihajajo sem verniki, ki žele dobiti razne nasvete in duhovno pomoč v svojih osebnih težavah.

Vsem, ki želijo romati v Lemont, svetujemo, naj se udeleže kakega skupnega romanja. Ob skupnih romanjih poslušate slovenske pridige, požete slovenske pesmi in opravite spoved v slovenskem jeziku. Kadar ni skupnega romanja, dom ni oskrbovan; julija in avgusta je možno dobiti prenočišče med tednom, za hrano je pa preskrbljeno le kadar so prijavljene skupine romarjev.

Važen apostolat je katoliški in verski tisk. Imamo majhno tiskarno z dvema strojema za tiskanje - offset system. Plošče nam izdeluje neko podjetje v Chicagi. Redno tiskamo mesečnik Ave Maria, letno

pa Ave Maria Koledar. V zadnjem letu nam je tiskarna služila tudi za tisk liturgičnih besedil, ki jih rabimo predvsem med duhovnimi vajami.

Pred prvo adventno nedeljo 1964 smo oskrbeli skupne mašne molitve v slovenščini (v plastiku). Te nismo sami tiskali, pač pa smo jih sprejeli v razprodajo.

V začetku januarja 1965 je bila dotiskana knjižica "Sodelovanje pri bogoslužju", spisal p. Fortunat. Na 48 straneh je razlaga bogoslužja, opis pomena sodelovanja pri bogoslužju in kratka razlaga maše, zakramentov in zakramentalov ter skupne mašne molitve v slovenščini in angleščini. Knjižico smo razprodajali le po poštnih naročilih in je bila v celoti (1000 izvodov) razprodana (25 centov izvod). To knjižico so s hvaležnostjo sprejeli posebno tam, kjer se služba božja vrši samo v angleščini.

Koncu aprila je bila dotiskana knjiga "Marija v skrivnosti Kristusa in Cerkve". Na 128 straneh v 31. poglavjih je razloženo osmo poglavje konstitucije o Cerkvi. Naslov knjige je vzet po naslovu tega poglavja. To knjigo je napisal p. Fortunat z namenom, da bi pojasnil, da slava Marije v Cerkvi ne bo zmanjšana, kot so nekateri napovedovali. V knjigi je prikazano, kako je pobožnost do Marije neločljivo povezana s katoliško pobožnostjo in verovanjem. Knjižica stane 75 centov in je še v zalogi.

Velika je potreba po novem slovenskem molitveniku, ki bo skladen z spremembami v bogoslužju. Ker liturgična konstitucija še ni v celoti izvedena in bo morda trajalo še nekaj let preden bo, imamo v načrtu preprost molitvenik, v katerem bodo najpotrebnejše molitve in navodila za sodelovanje pri bogoslužju. V Ave Maria vas bomo o tem obveščali. Nuditi želimo slovenskim vernikom predvsem to, kar je nujno potrebno za sodelovanje pri bogoslužju in za gojitev pobožnosti.

Urednik Ave Maria tudi objavlja, v Glasilu K.S.K.J. tedensko duhovne misli, v katerih razlaga nedeljska mašna besedila in molitve in pojasnjuje pomen in namen liturgične obnove.

* * *

Iz tega dobite sliko našega življenja in dela, čeprav ni naštetu vse, kar delamo.

V preteklem letu smo opustili farmo (zemljišče smo seveda obdržali). Izdatki za kmetovanje so taki, da se ne splača. Vendar je pa pri nas še vedno veliko ročnega dela, za katerega moramo prejeti tudi patri, ker sv. Frančišek pravi v vodilu: "Tisti bratje, katerim je Bog dal milost za delo, naj delajo zvesto in pobožno tako, da bodo odganjali lenobo sovražnico duše, ne bodo pa ugasnili duha svete molitve in pobožnosti."

F.

"Ave Maria"

potrebuje novih naročnikov.

Pridobivajte jih!

SLOVENSKI DUHOVNIKI

BAZNIK, Rt. Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 BUTALA, Rt. Rev. Mathias, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432
 GNIDOVEC, Rt. Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo. 82901
 JERSHE, Rt. Rev. John, 307 Adams Ave., Eveleth, Minn. 55734
 KRALJIC, Rt. Rev. John, 390 Missouri, San Francisco, Calif. 94107
 OMAN, Rt. Rev. John, Onamia Hospital, Onamia, Minn. 56359
 POPEŠH, Rt. Rev. Bernard, College St. & Kenwood Ave., Duluth, Minn. 55800
 SCHERINGER, Rt. Rev. Frank, 330 Oak St., Manistique, Mich. 49854
 SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn. 55719
 TROBEC, Rt. Rev. Joseph, St. Francis Home, Breckenridge, Minn. 56520
 ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., St. Patrick Church, Gretna, Nebr. 68028

ADAMICH, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill. 60085
 AMBROZIC, Rev. Aloysius, Kingston Rd., Stop 15, Scarborough, Ont., Canada
 AMBROZIC, Rev. Bernard, ofm, 6 Wentworth St., Point Piper, N.S.W., Australia
 ANZIC, Rev. Anton, Carmelite of Mary, Wahpeton, No. Dakota 58075
 ARCH, Rev. Joseph, 444 St. John St., Pittsburgh, Pa. 15235

BANDI, Rev. Bonaventure, osb, 611 No. 11th St., Canon City, Colo. 81212
 BARAGA, Rev. Francis, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
 BARBIS, Rev. Rudolph, 2920 Azle Ave., Fort Worth, Texas 76106
 BERAN, Rev. Nace, St. Patrick's Church - Collis - Dumont, Minn. 56236
 BLATNIK, Rev. Francis, sdb, 202 Union Ave., Paterson, N.J. 07502
 BLENKUSH, Rev. Mathias, 632 Julian St., Denver, Colo. 80208
 BOGOLIN, Rev. Leonard, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit, Mich. 48203
 BOHTE, Rev. Daniel, 2005 Moore, Denver, Colo. 80215
 BOLJKA, Rev. Stanko, cm, 405 Marie Anne East, Montreal, Que., Canada
 BORGOLA, Rev. Bonaventure, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 BREZNIK, Rev. Aloysius, Box 97, Uniontown, Wash. 99179
 BREZNIKAR, Rev. Victor, 722 W. Alder St., Walla Walla, Wash. 99362
 BROOKER, Rev. Richard, mm, Las Condes Casilla 162, Santiago, Chile

CADONIC, Rev. William, P.O. Box 75, Lake Arrowhead, Calif. 92352
 CAGRAN, Rev. Joseph, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 CANJAR, Rev. John, 4695 Pearl St., Denver, Colo. 80216
 CAREK, Rev. Peter, 7470 Harwood Ave., Wauwatosa, Wis. 53213
 CASL, Rev. Joseph, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
 CEGLAR, Rev. Charles, sdb, Seminaire Salesien, Mont Don Bosco, Sherbrooke, Que.,
 Canada

CEGLAR, Rev. Stanley, sdb, Sacred Heart Juniorate, Ipswich, Mass. 01938
 CELESNIK, Rev. Joseph, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
 CEPON, Rev. Dr. Ludwig, St. Vincent's College, Latrobe, Pa. 15650
 CEPON, Rev. Michael, 6005 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill. 60636
 CERPICH, Rev. Richard, 3100 So. 41 St., Milwaukee, Wis. 53215
 CHEMAZAR, Rev. Blase, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 CUK, Rev. Dr. Alphonse, St. Vincent's College, Latrobe, Pa. 15650
 CVELBAR, Rev. Joseph, 45 Prestly Rd., Bridgeville, Pa. 15017

DALEY, Rev. Neil, ofm, 1615 Vine St., Cincinnati, Ohio 45210
DEMSHER, Rev. Ferdinand, 1100 Creedmoor Ave., Pittsburgh, Pa. 15226
DOBNIKAR, Rev. Ivan, osb, St. Procopius College, Lisle, Ill. 60532
DOLSINA, Rev. John, 326 2nd St., Nashwauk, Minn. 55769
DOLSINA, Rev. Stanko, St. Mary's Church, Willow River, Minn. 55795

ERZEN, Rev. Edward, odm, 1050 No. Clark Rd., El Paso, Texas 79900

FALE, Rev. Richard, 600 Maryhill Rd., Pineville, La. 71360
FARKAS, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport, Conn. 06605
FERKULJ, Rev. Joseph, 1340 No. 10th St., Quincy, Ill. 62301
FURLEY, Rev. Cyril, 99-15 Rockaway Beach Blvd., Rockaway Beach, N.Y. 11694
FERYAN, Rev. Philip (Innocent) ofm, Chaplain U.S. Army
FLAC, Rev. Mirko, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023
FLAJNIK, Rev. Rudolph, o. carm., Kenwood Dr. & Laughlin Ave., Louisville, Ky. 40200
FURLAN, Rev. William, St. Charles Church, Herman, Minn. 56248

GABER, Rev. Franc, St. Luke's Church, Sandstone, Minn. 55072
GABRENJA, Rev. Edward, ofm, St. Francis Village, Crowley, Texas 76036
GERMOVNIK, Rev. Francis, cm, Vincentian Seminary, Lemont, Ill. 60439
GNIDICA, Rev. Daniel, osb, 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo. 81004
GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo. 82901
GODINA, Rev. Joseph, 600 Altamont St., Marquette, Mich. 49855
GODINA, Rev. Mirko, ofm conv., 330 E. 45th Ave., Gary, Ind. 46400
GOLE, Rev. Joseph, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis. 53130
GOLIA, Rev. Paul, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
GOLOB, Rev. Joseph, osb, St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.
GOLOBIC, Rev. John, 56 Horn Blvd., Silver Bay, Minn. 55614
GRABRIAN, Rev. Joseph, osm, Ressester 4 Geisenkirchenbuer, Westphalia, Germany
GRABRIAN, Rev. Victor, osm, 7 Locust St., Carteret, N.J. 07008
GRDINA, Rev. Francis, sj, 1911 W. 30th St., Cleveland, Ohio 41113
GREGOR, Rev. Joseph, cm, 222 E. Mitchell St., San Antonio, Texas 78200
GREGORY, Rev. Edmund, 219 Arlington Drive, (Colonial Village) Lockport, Ill. 60441
GROM, Rev. Lawrence, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
GYORKOS, Rev. Stefan, Calgary, Alberta, Canada

HAJNSEK, Rev. Odilo, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617
HITI, Rev. Mathias, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill. 60085
HLEBS, Rev. Milan, 2350 Winchester Blvd., Campbell, Calif. 95008
HOBART, Rev. Raymond, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
HOCHEVAR, Rev. Mark, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
HODNIK, Rev. Emil, Route 2, Almond, Wis. 54909
HOGE, Rev. Benedict, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
HOGE, Rev. Thomas, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
HORVAT, Rev. Stefan, 124 Maple St., Rossford, Ohio 43460
HORVATH, Rev. Francis, 12704 Foothill Blvd., Etiwanda, Calif. 91739
HORZEN, Rev. Bernard, osb, St. Bede's College, Peru, Ill. 61354
HREN, Rev. Innocent, op, 505 Washington, Oak Park, Ill. 60302
HRIBSEK, Rev. Aloysius, sdb, 469 North St., Greenwich, Conn. 06830

JAGER, Rev. Mathias, 15519 Holmes Ave., Cleveland, Ohio 44110
 JAKLICH, Rev. dr. Francis, 10100 W. Bluemound Rd., Milwaukee, Wis. 53226
 JAZBEC, Rev. Stanley, 2858 Ninth St., Riverside, Calif. 92501
 JENKO, Rev. Aloysius, 595 Minneford Ave., New York, N.Y. 10464
 JENKO, Rev. Valerian, ofm, 66 Gordon St., Paddington, Sydney, Australia
 JERASA, Rev. Francis, P.O. Box 6, Olmitz, Kansas 67564

KALCIC, Rev. Dismas, osb, St. Procopius College, Lisle, Ill. 60532
 KAPUSHION, Rev. Marvin, 3123 Cascade Ave., Pueblo, Colo. 81003
 KAUSEK, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn. 55741
 KEBE, Rev. Matthew, 223 57th St., Pittsburgh, Pa. 15201
 KNIFIC, Rev. Francis, sdb, 2975 Independence Ave., New York, N.Y. 10063
 KOLARIC, Rev. Dr. Jakob, cm, St. Jakob im Rosental, Karnten, Austria
 KONCNIK, Rev. Innocent, ofm conv., P.O. Box 501, New Cumberland, W. Va. 26047
 KOPAC, Rev. John, cm, 229 Brown's Line, Toronto 14, Ont., Canada
 KOPUSAR, Rev. Dr. Milan, R.F.D. 1, Ashton, Nebraska 68817
 KORBIC, Rev. Benno, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 KOREN, Rev. Louis, 5960 W. Loomis Rd., Greendale, Wis. 53129
 KOSTELZ, Rev. Richard, St. Peter's Church, Piper City, Ill. 60959
 KOTNIK, Rev. Bertrand, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 KOVACIC, Rev. Dr. Anthony, 206 Bern St., New Bern, No. Carolina, 28560
 KOVACIC, Rev. Francis, Chaplain, U.S. Army
 KOZINA REV. VLADIMIR, 322 Saint James Drive, Piedmont, Calif. 94611
 KRALJIC, Rev. Stephen, St. Agnes Church, Kenmare, No. Dakota 58746
 KRISTANC, Rev. Leo, 11150 San Pablo Ave., El Cerrito, Calif. 94530
 KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill. 60481

LANGERHOLZ, Rev. dr. Kalist, ofm, St. Joseph's Seminary, Teutopolis, Ill. 62467
 LAVRIH, Rev. John, 419 W. First St., Liberal, Kansas 67901
 LEKAN, Rev. Joseph, sm, 4100 Patterson Rd., Dayton, Ohio 45430
 LOCNIKAR, Rev. Julius, osb, Assumption Abbey, Richardton, No. Dakota 58652
 LOVRENCIC, Rev. Athanasius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439

MACEK, Rev. Rudolph, 1281 Troy Ave., Brooklyn, N.Y. 11213
 MADIC, Rev. Aloysius, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 MAIERLE, Rev. John, 14601 Mansfield Ave., Detroit, Mich. 48227
 MAJHENIC, Rev. Pelagij, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 MALAVASIC, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill. 60432
 MARTELANC, Rev. Jost, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 MAVSAR, Rev. Joseph, P.O. Box 367, Townsend, Montana 59644
 MAZOVEC, Rev. Robert, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 MEJAC, Rev. Joseph, cm, 95 McDonald Ave., Winnipeg 2, Manitoba, Canada
 MEJAK, Rev. Heliodore, 274 Orchard Ave., Kansas City, Kansas 66105
 MELOVASICH, Rev. Frank, 1122 11th Ave. So., Brainerd, Minn. 56401
 MERVAR, Rev. John, 1640 Addison St., Berkeley, Calif. 94703
 MIHELIC, Rev. Francis, 231 E. Camp St., Ely, Minn. 55731
 MIHELICH, Rev. Francis, R.R. 5, Lindsay, Ont., Canada
 MIHELICH, Rev. Leopold, 4695 Pearl St., Denver, Colo. 80216
 MUZIC, Rev. Anthony, 4387 Claque Rd., North Olmsted, Ohio 44070

NACHTIGAL, Rev. Frederick, P.O. Box 459, Brenham, Texas 77833
NADRACH, Rev. Adolph, 534 W. Kilgore, Kalamazoo, Mich. 49001

OHMANN, Rev. Daniel, mm, 1920 Gerard Ave. So., Minneapolis, Minn. 55403
OKORN, Rev. Claude, ofm, 823 W. Mineral St., Milwaukee, Wis. 53204
OKORN, Rev. Dusan, St. Catherine Church, Big Fork, Mont. 59912
OMAN, Rev. Edwin, R. F. D. 1, St. Stephen, St. Joseph, Minn. 56374
ORENDAC, Rev. Ciril, ofm conv., 405 Marie-Anne St. E., Montreal, Que., Canada
OZIMEK, Rev. Joseph, 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123

PAIK, Rev. Francis, 2143 Homewood Dr., Lorain, Ohio 44051
PAKIZ, Rev. Rudolph, St. Agnes Church, Walker, Minn. 56434
PAPESH, Rev. Francis, P.O. Box 206, Avondale, Colo. 81022
PECOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn. 56236
PERCIC, Rev. Joseph, St. Hubert Church, Sebeka, R. 1, Bluegrass, Minn. 56477
PERKOVICH, Rev. Frank, Box 176, Marble, Minn. 55764
PERME, Rev. Eugene, 525 Dover Rd., Bay Village, Ohio 44140
PETERNEL, Rev. Warren, ofm, 701 E. Pyron Rd., San Antonio, Texas 78200
PETRASIC, Rev. Martin, St. Patrick Church, Elkhorn, Nebraska 68022
PEVEC, Rev. Edward, 28700 Euclid Ave., Wickliffe, Ohio 44092
PIERCE, Rev. Justin, sdb, Twin Cities Rd., Galt, Calif. 95632
PIRC, Rev. Joseph, Box 3248, Mission San Jose, Fremont, Calif. 94536
PLANINSEK, Rev. Henry, cssp, 3610 Mary St., Riverside, Calif. 92501
PLAZNIK, Rev. John, Box 61, New Lenox, Ill. 60451
PLEVNIK, Rev. Joseph, sj, Loyola College, Montreal, Que., Canada
POTOCHNIK, Rev. Aloysius, osb, P.O. Box 351, Canon City, Colo. 81212
PRAH, Rev. John, ocd, 1233 So. 45th St., Milwaukee, Wis., 53214
PRAZNIK, Rev. Rudolph, 264 15th St. N. W., Barberton, Ohio 44203
PREBIL, Rev. Andrej, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada

REBOL, Rev. Anthony, 3181 W. 41 St., Cleveland, Ohio 44109
REBOL, Rev. Francis, mm, Miaoli Taiwan Kao Miao LI 53-1, Formosa
REPENSHEK, Rev. Wayne, 5960 W. Loomis Rd., Greendale, Wis. 53129
RINK, Rev. Louis, csc, Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
ROBERTS, Rev. Edward, sss, P.O. Box 542, Masaka, Uganda, East Africa
ROGAN, Rev. Richard, ofm, 62 St. Mark's Place, New York, N. Y., 10003
RUPAR, Rev. Aloysius, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio 44051
RUS, Rev. Gabriel, sm, University of Dayton, Dayton, Ohio 45409

SAVINSHEK, Rev. Stephen, ofm conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn. 55705
SCHWAB, Rev. Alan, osb, Box 351, Canon City, Colo. 81212
SCHWEIGER, Rev. Francis, 1501 Kenwood Ave., Duluth, Minn. 55811
SEDEJ, Rev. Francis, 2015 4th Ave. E., Hibbing, Minn. 55746
SEDLAK, Rev. Christopher, ofm, 823 W. Mineral St., Milwaukee, Wis. 53204
SEDLAR, Rev. Daniel, ofm, 1852 W. 22nd Place, Chicago, Ill. 60608
SELISKAR, Rev. Donald, sj, Colombiere College, Clarkston, Mich. 48016
SELLAK, Rev. Jerome, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617
SENTA, Rev. Robert, 1600 8th Ave. E., Duluth, Minn. 55805
SESEK, Rev. Raphael, ofm, 62 St. Mark's Pl., New York, N. Y. 10003
SETNICAR, Rev. Dr. Matthew, 1210 So. 61 St., Milwaukee, Wis. 53214

SEVER, Rev. Edgar, ofm, 203 E. Washington St., Stockton, Calif. 95202
 SHUBITZ, Rev. Thomas, Mary Immaculate Church, Coleraine, Minn. 55722
 SILVESTER, Rev. Mirko, ofm, 9546 Ewing Ave., Chicago, Ill. 60617
 SIMCIC, Rev. Joseph, sdb, 2851 North Ave., Richmond, Calif. 94804
 SKUMAVC, Rev. Franc, 1789 Lawrence Ave. W., Toronto 15, Ont., Canada
 SKUMAVC, Rev. Michael, 3240 Trudeau Rd., Duluth, Minn. 55811
 SLAPSAK, Rev. Julius, 6019 Glass Ave., Cleveland, Ohio 44103
 SMERKE, Rev. Francis, osc, Rt. 3 Box 31, Lagrange, Texas 78945
 SMERKE, Rev. John, osc, Crosier Seminary, Onamia, Minn. 56359
 SMERKE, Rev. Joseph, osc, 30 Gedney Park Dr., White Plains, N.Y. 10605
 SNOJ, Rev. Joseph, P.O. Box 21, Bryn Mawr, Calif. 92318
 SODJA, Rev. Franc, cm, 229 Brown's Line, Toronto 4, Ont., Canada
 SODJA, Rev. Max., on sick leave.
 SOKLIC, Rev. Sebastian, tor, Chaplain U.S.A.F.
 SOKLICH, Rev. Dr. Anton, cm, 9745 Memorial Dr., Houston, Texas 77024
 SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo. 80461
 SPENDOV, Rev. Wendelin, ofm, 1852 W. 22nd Pl., Chicago, Ill. 60608
 SREBERNAK, Rev. Frank, 2221 Winchell Dr., Ann Arbor, Mich. 48103
 STARC, Rev. Martin, P.O. Box 463, San Andreas, Calif. 95249
 STARESINIC, Rev. Edbert, o carm, 1545 E. Cooper St., Tucson, Ariz. 85719
 STARESINIC, Rev. Nicholas, o carm, 6428 Dante Ave., Chicago, Ill. 60637
 STAUDOHAR, Rev. Walter, cpps, 3800 Frederick Ave., Baltimore, Md. 21229
 STEFANICH, Rev. Edward A., Joliet Diocese
 STEPANICH, Rev. Dr. Martin, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Ann's Church, Baraga, Mich. 49908
 STERK, Rev. Francis R., 840 E. 222nd St., Euclid, Ohio 44123
 STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87 St., New York, N.Y. 10028
 STOPAR, Rev. Anton, Box 177, Lovelock, Nevada 89419
 STRAGISHER, Rev. Henry, 407 So. Loudoun St., Winchester, Va. 22601
 STRAGISHER, Rev. Raphael, ofm, 536 Decker Ave., Johnstown, Pa. 15906
 STRANCAR, Rev. Ignatius, Box 381, Eureka, Utah 84628
 SURTZ, Rev. Edward, sj, 6525 Sheridan Rd., Chicago, Ill. 60626
 SUSTARSIC, Rev. John, Box 247, Pengilly, Minn. 55775
 SUSTRICK, Rev. Stephen, osb, Box 351, Canon City, Colo. 81212
 SVETE, Rev. Andrew, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 SVETE, Rev. Augustine, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
 SVETE, Rev. Jernej, Box 6, Hartville, Wyo. 82215

TARMAN, Rev. William, Church of St. John the Baptist, Bluffton, Minn. 56518
 TKALEC, Rev. John, sdb, 960 So. Soto St., Los Angeles, Calif. 90023
 TOMC, Rev. Victor, 7367 York Rd., Cleveland, Ohio 44130
 TOMTZ, Rev. Louis, 120 Sherman Ave. No., Hamilton, Ont., Canada
 TRINKO, Rev. John V., ofm, 386 Geneva Ave., Detroit, Mich. 48203
 TRPIN, Rev. Thaddeus, ofm, 386 Geneva Ave., Detroit, Mich. 48203
 TRUNK, Rev. George, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
 TURK, Rev. Martin, 1081 Burrard St., Vancouver 1, B.C., Canada

URBIC, Rev. Rudolph, R. 3, Stanley, Wis. 54768

VALENTIN, Rev. Basil, ofm, 19 A'Beckett St., Kew, Melbourne, Vic., Australia .

VARGA, Rev. Joseph, 11607 Honeydale Ave., Cleveland, Ohio 44120
VIRANT, Rev. Ludwig, Box 235, Peninsula, Ohio 44264
VODUSEK, Rev. Vital, 245 Linden St., San Francisco, Calif. 94102
VOGRIN, Rev. Joseph, St. William Church, Parkers Prairie, Minn. 56361
VOLK, Rev. Robert, osm, 6690 E. 72nd Ave., Commerce City, Colo. 80022
VOVK, Rev. Joseph, St. Mary's Church, Cook, Minn. 55723
VUKSINIC, Rev. Anton, 146 Bell St., Port Colborne, Ont., Canada

WEBER, Rev. Albin, 59 Main St., Millbury, Mass. 01527
WOLBANG, Rev. Charles, cm, Box 351, Princeton, N.J. 08540

YAKES, Rev. William, 15089 Newburgh, Livonia, Mich. 48150

ZAGAR, Rev. Albert, tor, 24 Maryland Ave., Pittsburgh, Pa. 15209
ZAGORC, Rev. Francis, csc, Box 176, Fort Portal, Uganda, East Africa
ZANUTIC, Rev. Arthur, 3547 E. 80th St., Cleveland, Ohio 44105
ZAVBI, Rev. August, 310 W. 2nd St., Reno, Nevada 89503
ZDOLSEK, Rev. Aloysius, Hankinson, No. Dakota 58041
ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill. 61301
ZITKO, Rev. Aloysius, Third and Parker, Rodeo, Calif. 94572
ZORE, Rev. Richard, 616 So. East St., Indianapolis, Ind. 42625
ZORMAN, Rev. Fortunat, ofm, St. Mary's Seminary, Lemont, Ill. 60439
ZRNEC, Rev. Anton, cm, 611 Manning Ave., Toronto 4, Ont., Canada
ZUPAN, Rev. Peter, osb, St. Vincent's Archabbey, Latrobe, Pa. 15650

Domislice

Oče je menil, da je čas, da govori s svojim sinom, ki ni kazal nobenih znakov čuta odgovornosti:

"Čas je, da postaneš resen in začneš misliti, kako boš samostojno živel. Kaj ako jaz nahitro umrjem, kje boš ti potem."

"Jaz bom tu," je odgovoril sin. "Vprašanje je, kje boš ti."

Mama ob vpisu sina v šolo:

"Ali mi morete zagotoviti, da je ta šola res sposobna pripraviti mojega sina za dobro bodočnost."

"Seveda vam zagotavljamo," je odgovoril ravnatelj. "Ako bomo videli, da uspeh ni mogoče, bomo poslali fanta domov."

"Pet dolarjev samo zato, da mi izpulite zob? In to vam ne vzame niti ene minute," je dejala mlada žena zobozdravniku.

"Ako želite vam bom zob izdrl prav počasi."

Župnik je na oglas v časopisu za organista dobil to pismo:

"Bral sem, da je mesto za organista in učitelja glasbe prazno in da sprejmete v to službo moškega ali ženske. Ker sem oboje že več let, prosim za to mesto."

VSEBINA

Zapovedani prazniki	2
Kratice in liturgične barve	2
Meseci, tedni, dnevi v letu 1966	3
Temeljni nauki konstitucije o svetem bogoslužju - F.	9
Jezus, vesoljni rešenik - cerkvena himna	16
Škof Janez N. Stariha - Rt. Rev. dr. John Zaplotnik	17
Leta, mlada leta! - Karel Mauser	42
Otožna - pesem - Karel Mauser	43
Zapuščene mreže in čolni - B. R.	44
Cvetlice, ki ne ovenijo - Pia	45
Legenda - Pia	45
Zgodba o turškem sodniku - Pia	46
Kraljevič Jozafat - Pia	47
Sodba protestanta - prevedel P. B.	48
Marija na koroški Krki - St. Ema - p. Odilo, OFM	49
Cerkev na gori - Jacob Resnik	81
Tisočletnica Mont Saint Michel - p. Bertrand, OFM	83
Slovensko izseljensko semenišče - Rožmanova romantika - nadaljevanje - Dr. Filip Žakelj	87
Pok. škof dr. Gregorij Rožman (slika)	94
Pismo pok. škofa Rožmana p. Johnu Ferlinu	95
Žalostno sporočilo iz domovine	101
Naša pot - risbe o begunstvu	107
Slovinci pod južnim križem - p. Valerian, OFM	121
Kaj delamo v Lemontu? - F.	143
Naslovi slovenskih duhovnikov	146
Domislice	25, 32, 34, 36, 40, 47, 48, 55, 63, 79, 96, 99, 142, 151

MARIJINI ČASTILCI! ALI ŽE IMATE KNJIGO

MARIJA V SKRIVNOSTI KRISTUSA IN CERKVE,

KI VAS BO PREPRIČALA, DA SLAVA MARIJINA V CERKVI NE MORE
BITI ZMANJŠANA IN POUČILA, KAKO JE CELOTNO KRŠČANSTVO
POVEZANO Z NAŠIM RAZMERJEM DO MATERE ODREŠENIKOVE.

Stane samo 75 centov. Naročite jo pri:

Ave Maria
P. O. Box 608
Lemont, Illinois 60439

